

9131.

---

quart. Reich.

Rich. K.T.

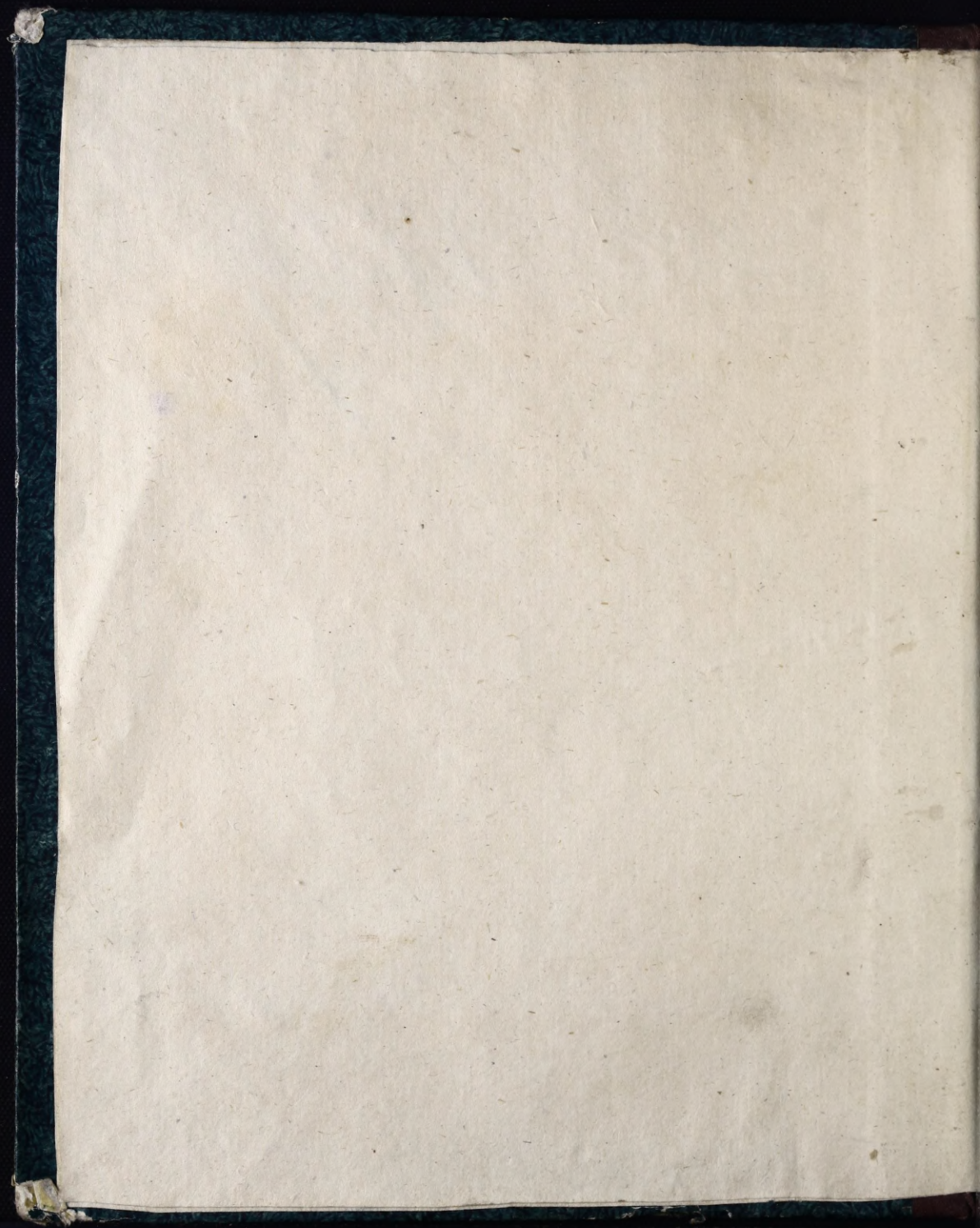
1479

1. p'd. (telier)

1779

F A S C I C U L U S M I S C E L L A N E U S.

Az - az, Némelly

ÜNNEPI SOLENNITÁSOKRA,
's egyéb olykor adatott külömb-féle alkalmatosságokra,
készítettetv,

KÖTÉSKÉBE ^{ES}FOGLALTATOT
Egynéhány

PRÉDIKÁCIÓK.

Melhyeket

Elő nyelvi prédikálása után rendbevetv,
helyyesleg bévített, és irásban ki-adott,
Csik-széki Szent Györgyi

ILLYÉS ISTVÁN,

Sámándriai Püspök, Sz. Jóbi Apáthur, Esz-
tergami Nagy Prépost, és Canonok.

Nyomtatták Nagy-Szombatban, az Academiai
börákkal. 1710. Esztendőben.

Canticor. cap. I. v. 12.

Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi.

Kötés mirha nékem az én szerelmesem.

S. Bern. serm. 43. in Cantica.

Benefasciculus (coelestis sponsus) quia parvulus* natus est nobis. --- An non fasciculus, cujus jugum" suave est & onus leve amanti? --- Tu quoque si sapis, imitaberis sponsæ prudentiam, atque hunc myrrhæ tam charum fasciculum, de principali tui pectoris nec ad horam patieris avelli, amara illa omnia quæ pro te pertulit, semper in memoria retinens.

Jól mondatik kötéskének a' mennyei Völegény, mert ő kisdéd született nekünk. Nemde nem kedves kellemetes kötéske-é, kinek az ő igája gyönyörűséges, és a' terhe könnyű az őtet szerető léleknek? Te-is azért ha okosan gondolkodol, a' lelki menyasz-zonnak okosságát követed; és ez igen kedves mirha kötéskét szünetlen, mellyeden, szivednek fő hajlékán viseled, azokról a' keferűségekről mellyeket éretted szenvedett, mindenkor meg-emlekezyén.

* Isa, 9. v. 6. " Matt. 11. v. 30.

A' KEGYES OLVASÓNAK

Mennyei Szent áldásokat kívánok.

Szentek Koszorúja ki-adásakor tett ígéretemet emlékezetemben fen-tartván, 's annak eleget tenni, noha fok egyéb foglalatosságim között, és nagy részről házamtól távollétemben-is (a' menyire időt arra vehettem) szívesen munkálkodván; a' mely hátra maradott részét lelki köz jóra készített munkáimnak még akkor, szinte annyira üszögéből ki nem vehettem-vala, hogy egygyütt amazzal külön részben világosságra ki-bocsáthatnám: Imé azt-is, kegyes Olvasó! némelly ünnepekre, főképpen pedig Szerzetes Rendek *Solennitátira*, 's egyéb olykor-ollykor adatott alkalmatosságokra, most immár ki-adom és közönségesé teszem hasznodra, és szolgálatodra. Hogy pedig ezen kötés-kébe foglalt egynéhány Magyar prédikációimat Deák igével *Fasciculus*nak (miként az előbbit, *Sertum Sanctorum*) nevezem; senki azon, mintha valami szokatlan ujság volna, ne akadozzon: Mert hiszem, más Magyar könyvekben-is Deák nyelven először feltétetett, 's utánna mindgyárt Magyar szókra fordított *Titulus*okat találunk; azon szerént (sőt még bővebben) Görög szókból álló *Titulus*okat a' Deák Könyvekben. Járul ehhez: hogy ugyan-azon tulajdon nyelvünkön-való predikációink eleibe-is (magán magán mindenik eleibe) szoktuk a' *textus*okat, az Evangéliomból, vagy-is egyéb Szent Írás helyeiből fel-vett igéket, Deák szókkal leg-először-is fel-tenni, 's azután meg-magya-

A' kegyes Olvasónak.

gyarázni. De, maradjon ez abban a' *Titulus* iránt. Hanem inkább arra vigyázzon a' *Kegyes Olvasó*, minémű *materiák*, azaz: Istennek dicsőségét, a' dicsőült Szentek tiszteletit, a' lelkek épületit, és a' Keresztyéni tudományban-való gyarapodását illető dolgok, ezen munkácskámban, mint valami *Fasciculus*ban, vagy is kötéskében és fűrtöcskében foglaltatnak. Hogy, magának-is üdvösségére azokkal élhesse; másoknak-is pedig igazgatására, oktatására, erkölcsök jóbbitására, és a' jóban-való nevelkedésekre, a' *Kegyelem* * által, keresztyéniszeretettel használhasson. Arra czélozom, hogy, a' Felséges mindenható Ur Isten mindenekben dicsőítsék, és az ő *Szentiben* "dicsírtessék. En azonban, a' kegyes Keresztyén *Olvasónak* szent emlékezetibe, és áitatos imádfagiba magamot ajánlván, maradok igaz szűbéli szolgája a' Kíristusban.

*Írásm Nagy Szombat Királyi szabad Várasában 1709-dik
Eszterendöben Sz; András havának 23-dik napján.*

ILLYES ISTVAN, Sámándriai
Püsp. Esztergami Nagy Prépost.

* Juxta illud Pauli: *Gratia Dei mecum.*
1. Cor. 15. v. 10. junct. cap. 3. v. 6.

"Psalm. 150. seu ultim. v. 1.

Az *Fasciculus*ban foglalt

PROPOSITIOK
LAISTROMA.

JESUS Környülméletkedése napján.

Prédikáció. I. Czikkel. A' Jésus Nevének felséges méltóságáról. II-dik Czikkel. Csudálatos nagy erejéről. III-dik. Meg-böcsülhetetlen hasznairól. pag. 2.

Remete Szent Pál napján

Prédikáció. I. Czik. Nagy fanyaruságban töltötte életét a' pusz-
tában test szerént. II. De csendes nyugalomban, győ-
nyörűséges vigasztalásokban lélek szerént. pag 12.

Pádvai Szent Antal napján.

Prédikáció. Nagyságos Prærogatívái, előző méltosági Szent An-
tálnak. pagina 21.

Szent Ignátz Confessor napján.

Prédikáció. A' Naphoz hasonlítottatik Sz: Ignátz Confessor. pag. 31.

Portziunculai Egyház-napján.

I. Prédikáció. Zakéus, és Szent Ferencz között- való hasonla-
tosság. 40.

II. Prédikáció. I. Czik. Kristus a' Portziunculai Templomot
maga

Propositzsiók laistroma.

magajelenlétével megszentelte, és tellyes bucsúval meg áldotta. *II.* Melly igen nagygyá a' kifs Portziunkula nevelkedett. 47.

Sz: Clára Szűz napján.

Prédikáció. I. Cikk. A' tiz Szűz példázattya szerént, kicsodák az *Ecclesiában* eszesek; és kicsodák esztelenek. *II. Sz: Clára* szűz dicfirtiról. 55.

Sz: Mártirok Teteminek általvitele ünnepén.

Prédikáció. Méltán a' Szentek Tetemit bölcsületben tartya, és translátzióval tiszteli az *Ecclesia.* 66.

Seraf. Sz: Ferencz. Confess. napján

Prédikáció I. Cikk. Sz: Ferenczhez lótt csudálatos jelenésekről, *II.* Ugyan az ő egynémelly *prærogativairól.* 74.

Xaver. Sz: Ferencz Confes. napján.

Prédikáció. Indiák Apostolának méltán dicfirtetik Xaverius Sz: Ferencz. 83.

Sz: Miklós Püspök, és Confes. napján.

Prédikáció I. Cikk. Az Alamisna bőv jutalmáról. *II.* A' házi szegényekhez való irgalmasságról. *III.* Szent Miklós püspök alamisnálkodó könyörületességéről. 93.

Egyház Szentelése napján.

Prédikáció. A' Pogányok birtokából kimenekedett Ersek Ujvári Templom szentelésének örvendetességéről. 103.

Tanúságok Egyház napján. I. A' Templomok szentelése régi szokás. *II.* Isten előtt az kedves tisztelet. *III.* A' Templomok nagy tiszteletre méltók. *IV.* Mint kellyen magunkat azokban viselnünk. *a pag.* 110.

Jubi.

Propositziók laistroma.

Jubilæum ki-adásakor.

- I. Prédikáció* *I. Cikkkel* Közönséges nagy szükségekben, az Hivek egyes könyörgése régi szokás, és annak ereje igen fogatos. *II. Mi-módon* a' Jubiléomos bucsúban részesülhetünk. 117.
- II. Prédikáció.* Azért bocsátta oltorát Isten a' bűnösökre, hogy azzal könyörgésre és penitenciára indíttassanak, és megtérvén szabadulást nyerjenek. 126.

Szent Clára Szerzetében Professió tételkor.

Prédikáció. A' Szűzeség gyöngyének drága vóltáról, és felséges méltóságáról. 133.

Magistratus Választáskor.

- I. Prédikáció.* A' Jerusalemi *Magistratus* fogatkozásiról, és igazságtalanságáról; hogy ezektől a' Kereszttyén Birák és *Magistratusok* irtózáván, annnyival is inkább az Igaság szolgálatására indíttassanak. 143.
- II. Prédikáció.* Birákot, Tanácsokat, és egyéb Tisztviselőket fő módon illető négy fő-fő Jóságokról; mellyek *Virtutes Cardinales*, Sark Jóságoknak neveztetnek. 151.

A nyomtatásban esett fogyatkozások jobbitásinak
T A B L A J A.

pag	lin.	Fogyatkozások.	Jobbitások.
11	16	ezeleb említett <i>dele</i>	& lege: a' Koronás Bölcs.
16	18	oroslányok <i>olvasd</i>	orofzlányok
32	marg.	Luc. 5. <i>lege</i>	Lection. 5.
45	7	mintsen <i>olvasd</i>	mintsem
48	5	térfiainak <i>olv.</i>	Attyafiainak
59	penult.	a' Keresztyén	a' több Keresztyén
70	ult.	<i>exterius</i> (locd: 2dó)	<i>lege: interius</i>
72	23	meg-jelenéskor	meg-jelenésekor
90	32	<i>Filosofia Facultas</i>	<i>Filosofica Facultas</i>
92	3	az első értelmet	a' belső értelmet
93	7	Krisfunk <i>olvasd</i>	Kristusunk
99	penult.	könyörületességéről	könyörületességről
100	14	az <i>Ecclesiákra</i> , <i>dele</i>	<i>signum commatis</i> , seu <i>virgula</i>
125	27	mellyet engedgye	mellyet engedgyen
131	11	pufztulására jutott	pufztulásra jutott
134	18	vagyon <i>olvasd</i>	vannak
141	29	isméretlen,	<i>dele signum commatis</i>

Estek több fogyatkozások-is helyyesleg: de azokat magától-is az értelmes Olvasó észbeveheti, és jobbithattya; hogy az-utáni olvasásban akadékot ne tegyenek.

AZ UR JESUS

KÖRNYÜLMETÉLKEDÉSE

NAPJÁN PREDIKÁCIO.

Vocatum est Nomen ejus JESUS. Luc. 2. 21.

A nékem a' dicfirő-beszédre tehetségem olyan volna, minéműt kíván az Ur *Jésus Nevének* felséges méltósága; semmit én azokban el nem mulatnék, a' mellyekkel ezt a' *minden nevek felett-való Nevet* illendő-képpen magasztalhatnám: De minthogy az ő véghetetlen nagy méltósága, nem csak az emberi nyelvnek tehetségét a' szóllásra; hanem az elmének is erejét, a' dicfiretek egybe-foglalására, végetlenül fellyül haladgya: hogy-hogy bocsáthassam én ma csekély beszédemnek gyenge vitorláit illy feneketlen mélységű Tengernek magassára, nem tudom, sőt inkább attól irtózva tartózkodom. Hogy pedig én itten halgatásban tellyeséggel maradgyak, azt c'mái napra fel-vállalt hivatalom, és az Ur *Jésus Nevében*, illy áitatos szép sereggel egybe-gyűlt Halgatóimnak várakozása, nem engedik. Szóllok azért, a' menyiben tőlem lehetséges, és annyival bátrabban szóllok; hogy imé, noha véghetetlen az ő méltósága, meg-mérhetetlen Isteni felsége, meg-foghatatlan bölcseségének magassága, ki-magyarázhatatlan dicsőségének gazdagsága; mindazáltal, *semetipsum exinanivit*. ő-magát ki-űressitette, és el-annyiira meg-alázta, hogy *szolgai ábrázatot* venne-fel magára. Nem csak az, hanem, mintha ő-is, a'

A

bűnös

Tyrnaviæ
in Ecclef.
Soc. JESU.
An. 1699.

" Philip. c.
A. V. 9.

Rom. 11. 33.

Phil. 2. 7.

" S. Thom. 3. p. quæst. 37. art. 1. Dan. 7. 9. * Phll. 2. 6. * Isa. 9. 6. Luc. 2. 11. bűnös szolgálak közül egyik volna; a' környűlmetékedésnek (régen az Eredendő bűn ellen rendeltetett " orvosságának) törvénye alá magát adná, és azt, immár nyolczad-napi gyermek bétöltené. Annyival még is bátrabban szöllok; hogy, *An-tiquus dierum*, az örök Atya Istennek örök Igéje, *egyenlő* " méltóságban, hatalomban, és felségben *az Istenhez*, imé mostan * *parvulus infans*, szóvalan kisdéd képében jelenik-meg kö-zöttünk.

Ennyire azért magamot fel-biztatván, immár azon gondolkodom; honnét kellyen ma nekem az ő felséges dicshire-tire fakadnom. onnét-e, hogy az Isten Fia magát ennyire meg-alázta; hogy azzal a' mi kevélységünket meg-törje, és Matt. 11. 29. *alázatosságra* maga példájával az övéit intse? Onnét-e, hogy a' *Moyse* törvényét mind itten (noha köteles arra nem vólt) " Mat. 5. 17 's mind pedig azután " *tellyesítette*, hogy nekünk-is a' parancsolatok meg-tartására *példát* " *adgyon*? Avagy pedig onnét, hogy mindgyárt születése után nyolczad napon szentséges vérét gyenge testcskéjéből ki-öntötte, hogy a' mi üdvösségünknek munkálkodását legottan gyermeki korában el-kezdgye? Meg-vallom, mind ezek az emlékezetes cselekedetek elegendő, és méltó *materiát* nyujtanának nekem a' beszédre. Most mindazáltal e' jelenvaló közönséges szent *solennitás*nak, kiváltképpen pedig a' *Jesus Neve* alatt vitézkedő Szerzetes Társaság fő ünnepének alkalmatosságával, ugyanezt a' felséges Nevet, *Nomen super omne nomen*, minden nevek felett-való nevet vezem-fel czélul magamnak. mellyel tudn' illik ma a' nyolczad napi gyermek, Szűz Maria méhének áldott gyümölcse, a' környűlmetékedésben *Jesus*nak neveztetett: *Vocatum est nomen ejus Jesus*. Ennek azért a' *dicshéges névnek felséges méltóságáról*, ennek csudálatos nagy erejéről, ennek meg-becsülhetetlen hasznairól, a' *míg én rövideden szöllok*; ti azonban *Jesus* nevében egybe-gyűlt Halgatóim, szokott figyelmetel-séggel kedvezetek.

Punctū 1.
Dignitas
Nominis
JESU.

Az Ur *Jesus Nevének* felséges méltósága melly igen nagy légyen, ki-tetczik az nagy fent csak abból-is, hogy nem embertől avagy Angyaltól, hanem ő-magától az Isteni Felségtől adatott neki ez a' Név. Többet mondok, 's azt teszem-hozzá;

zá; hogy senki más, sem ember, sem Angyal, tulajdon nével
 űdvözítő Urunkat nem nevezhette, hanem egyedül az Isten.
 a' melly mondásomnak világosítására szolgál nékem a' *Filoso-* Arist. 1. 4.
fusok fejedelmének im' ilyen tanítása: *Ratio quam significat* metaphyf.
nomen, est definitio qua designat propriam rei naturam: unde pro-
prio nomine rem agnoscere, est exactè rem nosse; a' mit, úgy mond,
 a' név tulajdonképpen jegyez, nem egyéb az, hanem a' neve-
 zet dolognak saját természetét: azokáért tulajdon neve sze-
 rént a' dologt ismérni, leg-főbb ismérte ez a' dolognak. Ebből
 immár az én mondásomra, és annak bizonyítására így okos-
 kodhatunk: A' meg-tesztelt Isten Fiát az ő természetes mi-
 vólta szerént nem isméri senki, hanem az Atya; *Nemo novit*
Filium nisi Pater. Tehát következik innét, hogy senki más
 tulajdon nevet ő-néki nem adhatott, hanem egyedül az Isten.
 Ez *consequentia*t, helyes következtést, egy nevezetes magya-
 rázó Atya e' képpen jegyzette-fel az ő irási között: *Quis alius*
posset eum congruenti voce nominare præter Deum, qui solus illum Mat. 11. 27.
comprehendit, qui novit, quis, quantus, & qualis sit? Solus Deus
 37. Kicsoda congruenti
 más, illendő és tulajdon nével, a' testbe öltözött Isten Fiát
 nevezhetné az Istenen kívül, a' ki egyedül fogja-meg, egye-
 dül tudgya, és isméri őtet ki legyen, melly nagy legyen, és
 minémű legyen?

Való ugyan, hogy a' *Jesus* dicsőséges nevét, a' követ An-
 gyal hozta le menyből, és jelentette-meg azt Szűz Mariának
 minekelőtte méhében fogadna: *Vocabis nomen ejus Jesum;* az Luc. 1. 31,
 ő nevét, úgy mond, Jánosnak hívod. De való az-is, a' mit
 S. Bernárd ő-felőle ezen szókkal mondott: *Vocatum ab Angelo,* S. Bern. ser.
non impositum; nempe *hoc nomen ei est ab aeterno.* 2. de Gir-
 eumcif.
 Angyaltól Jánosnak, de azért a' *Jesus* nevet nem az Angyaltól
 vette, mert ez a' Név, ő-néki öröktől fogva adatott az Istenből.

Ezek ha talám ennek a' felséges Névnek méltó dicfíreti- Nomen Je-
 re kevésnek látczanak, még-is többet mondok, és bátran fu est super
 mondom; hogy ő-maga-is az örök Atya Isten, illendőb, és omne No-
 méltóságosb nevet az ő Szent Fiának fel-magasztalására, a' men.
Jesus Nevénél nem talált. Bizonságom ebben Sz. Pál, *Filip-* Phil. 2. v.
piekhez adott levelében e' képpen irván: *Meg-alázta magát a'* 8. & seq.
Kristus Jesus engedelmes lévén mind halálig, a' kereszt haláláig.

Magnam á
nobis reve-
rentiam
exigit.

1. Cor. 12. 3.

Petr. Cel-
len. 1. 2. ep.
4.

" Ex lib.
Exod. c. 30.
v. 24.

Nomen Je-
ſu in vanū
accipere,
quā gravē
peccatū.
Abulenſ. in
Exod. c. 20.
quæſt. 6.

Azokáért az Iſten-is őtet fel-magaſztalta, és nevet ajándékozott néki, quod eſt ſuper omne nomen, minden nevek felett-való felséges nevet. O bizony felséges Név! ſuper omne nomen; minden nevet meg-előző méltóságos Név! Az honnét az-is immár következik, és tanuſágul előnkbe adatik; minémű reverentziával, melly igen nagy bőcsülettel ſzükség nekünk az Ur Jéſus Nevéhez magunkat viſelnünk: *Ut in nomine Jeſu omne genu ſectatur* (miként ezt-is ugyan Sz. Pál mindgyárt utánna fel-jegyzette) hogy a' Jéſus nevére minden térd meghajoljon, mennyeieknek, földieknek, és föld alatt valóknak térdek. Mafutt pedig ezen dicsőſéges Névnek ſzentségét magaſztalván, és annak felséges méltóságát iſmértetni akarván, azt írja: *Nemo poteſt dicere, Dominus Jeſus, niſi in ſpiritu Sancto*; hogy az Ur Jéſus nevét nem említheti ſenki, hanem a' Szent Lélekben. Melly mondással arra-is egyſzerſmind intetünk, hogy a' Jéſus nevét heába ne vegyük, tiſzteletlenül ne említsük, hanem méltó bőcsülettel, alázatos reverentziával őtet nevezzük. *O pondus Nominis Jeſu! quiſ aſtimare valeat hoc nomen in pondere?* Oh Jéſus nevének fontos méltósága! (fel-kiált itten *Cellenſis* Péter) kicsoda fontolhattya meg, kicsoda bőcsúlheti-meg azt elégségeſſen. *Nunquam ſine pondere nominandus eſt Jeſus; pondere utique ſanctuarij*: *quia nemo poteſt dicere, Dominus Jeſus, niſi in ſpiritu Sancto.* nemkell ſoha a' Jéſus nevét fontolatlanul említeni (így ſzóll tovább) hanem a' *Sanctuarium*nak, a' Szent helynek fontya, és mértéke ſzerént kell őtet ſzentül nevezni: mert ugyan-is, nem mondhattya ſenki, *Uram Jéſus*, hanem a' Szent Lélekben.

Ezek ha így vannak ('s nincs-is abban ſemmi kétség) nem csudálom én immár *Abulenſis* Bölcfet. a' ki azt merre együtt mondani; hogy nagyob vétek a' Jéſus nevét, mintſem az Iſten nevét heába venni, vagy-is pedig tiſzteletlenül hiuſágofſan említeni: *Majus peccatum eſt, accipere iſtud nomen, Jeſus, in vanum; quā nomen iſtud, Deus.* A' melly mondásának illyen okát adgya: *Quia Eccleſia laudabilis conſuetudo magis honorat iſtud nomen, Jeſus, quā iſtud nomen, Deus*; Mert, az Anyaſzentegyháznak dicſíretes bé-vett ſzokása nagyob bőcsülle-

esülletet ád a' Jéhus nevének, hogy sem mint az Isten nevének. midőn tudn' illik az jelentett jó szokásból, a' Jéhus Nevének említésére sűveget emelünk, és térdet fejet hajtunk, melyet az Isten nevének említésére nem cselekekszünk. Ennek pedig okát a' szokásnak ha tovább érteni kívánnjátok, a' Sz. Írásban forgott Bölcsék többekről emlékeznek". En most rövidségnek okáért csak szinte egyet veszek-fel, 's ilyen okát mondom. Mert az Isten neve Teremtőt teszen: *In principio creavit "Deus. A' Jéhus neve pedig Szabadítót, és Üdvözítőt jegyez: Vocabis nomen ejus Jesum: ipse enim salvum faciet populum suum.* Ez így lévén; való dolog ugyan, hogy a' teremtés nagy jótéteménye Istennek az emberhez: mert ez, élő lélekké " lőtt az által; és az Isten képére 's az ő hasonlatosságára semmiből formáltatott. De a' megváltás, büntől, és kárhozattól való szabadítás, végre pedig az üdvözítés szokott nagyobra böcsültetni. Mire nézve, jbl, és igazán énekli az Ecclesia: *Nihil enim nobis nasci profuit, nisi redimi profuisset;* Ha minket üdvözítő Krístusunk meg nem váltott-vólna, semmit nekünk e' világra születésünk nem használt-vólna. Senki tehát immár ne csudállja, hogy az Anyaszentegyháznak bé-vett jó szokása, nagyob böcsülletet (a' meg-mondott mód szerént) ád a' Jéhus nevének, mintsem az Isten nevének. Ne csudállja azt is senki, a' mit Abulensis Bölcsnek szavai után odafellyeb mondtam; hogy, nagyob vétek legyen a' Jéhus nevét, hogy sem mint az Isten nevét heába venni.

Lépjünk már tovább, és beszédemnek második czikkeit, a' Jéhus nevének csudálatos nagy erejét vegyük-fel előnkbe. Jósue Fejedelemről olvassuk az Isten könyvében; hogy az Egyiptomi keserves szolgálatból Moyses vezérlése által ki-szabadult választot népet, a' pusztában szenvedett sok nyomorúságok után, és az említett Vezérlő-Fejedelemnek hólta után; diadalmas nagy erővel, sok hatalmas ellenségek erejének meg-törésével vitte-bé az ígret hazájába, a' téjjel mézzel folyó földre. Itt immár ha töletek kérdem: vallyon ki nek erejében vólt olly felséges módon győzedelmes Jósue? ki mit felel reá, nem tudom: de én Sz. Justinus Mártírral azt mondom: *Virtute nominis populus exiit, ab eo deductus, qui no-*

"Vid. Jos.
Manfi hoc
Fest. disc. 5.
circ. finem.
" Gen. 1. 1.
Mat. 1. 21.
conf. A&C.
4. v. 12.
" Gen. 2. 7.

In hymno
Paschali.

Punctū 11.
Virtus no-
minis Jesu.

Lib. Jos. à
principio.
junct.
Eccli. 46. 1.
Josue, vir-
tute Nomi-
nis Jesu tri-
umphavit,
& populu
deduxit.
Justi, Mart.

in Dialogo
cum Tri-
phon.

men Jéſu acceperat; hogy az Ur Jéſus nevének erejében men-
tek végbe ezek a' jeles nagy dolgok; annak tudn' illik vezér-
lő munkálkodása által, a' ki a' Jéſus nevét viſelte: mert ez a'
név, *Jofue*, annyit tétſzen, mint Jéſus. a' minthogy annak-is
nevezte őtet Bölcs *Eccleſiaſticus*, midőn ő-felőle mondotta:

Eceli. 46. 1. Fortis in bello Jéſus Návé; Erőls a' hadakozásban Jéſus, a' Návé
fia. Járul az-is mondásomnak erőſtitésére, a' mit Szent Ju-
dás Thadaus Apoſtol (az említett diadalmas ſzabaditáſról em-
lékezvén) közönséges levelében, a' Jéſus nevének erejéről ír-
va hagyott: *Jéſus populum de terra Aegypti ſalvans, ſecundo eos,*
qui non crediderunt, perdidit; Ki ſzabaditván Jéſus Egyiptus
v. 5. földéből a' népet; azután azokat, a' kik nem hittek, el-veſz-
cap. 14. 37. tette.

1. Reg. 17.

45.

* Philo He-
bræ. de an-
tiquitat. Bi-
blior.

" Vide in
Serto SSrű.

Conc. 2. p.

1. hoc Feſti.

Hellye vólna már, az iſiú Dávidrol-is ſzóllanom, a' ki,
in nomine Domini; az Ur Jéſus nevének erejében, ama' Teſt-
torony Goliátot egy kővel (mellyen a' Jofue*, vagy-is a' Jéſus
neve vólt meg-írva) a' földhöz verte. Hellye vólna, több
e' fele jeles példákról emlékeznem, mellyekben-is ugyan a'
Jéſus nevének ereje ſelſéges módon tündöklött". De azo-
kat én moſt rövidségnek okáért nem beſzéllem. hanem csak
ſzinte egyet veſzek fel még itten, és terjeſztek előtökbe.

A' mennyei titkok *Secretariuſſa* Szent Janos diadalmas
Apoc. 12. 7. nagy harczot említ a' Jelenések könyvében: *Factum eſt præ-*
lium magnum in cælo: Michaël & Angeli ejus præliabantur cum
dracone, &c. nagy harcz lőn az égben: Mihály, és az ő Angyali
harczolnak-ſzárkánnyal; a' ſárkány-is pedig (*Lucifer*)
és az ő pártos angyali harczolnak ſzárkánnyal, de erőt nem veheté-
nek. *Neque locus inventus eſt eorum ampliùs in cælo*; nem-is ta-
láltaték többé helyek ezeknek az égben: Mert a' pokolra (a'
mint Szent Péter írja) *vetterének kínlódáſra*. Már itt-is az

Ibid. v. 3.

2. Pet. 2. 4.

Dæmones
eadem virt.
è cælo deſce-
ſſi.

S. Bernardin
Senens.

Et vid. Epist

Judæ, v. 6.

ben vagy, s méltán-is; hogy a' Jéſus neve volt amazoknak
fegyverek: ez vólt a' ſelſéges nagy erő, melly által az el-pár-
tolt ördögök, ſebefſ villámás módgyára, a' pokolnak mélyſé-
gére, le-hányattattak. *Exiſtimo quod Angeli boni dicebant:*

Vivat

Vivat Jesus! Vivat Jesus! & ad vocem hujus nominis, daemones resistere non valuerunt; quin de paradisi apice in abyssum caderent. tulajdon szavai ezek a' meg nevezett Szent Átyának, melyeknek értelmek Magyarúl ugyan-az, a' mint immár megmondottam. A' melly mondásnak nagyobb világosítására jut eszembe az is; hogy midőn egykor a' Tanítványok, az környékéző, avagyis testeket meg-szálló gonosz lelkeket, az Ur *Jesus* nevének erejében ki-űzvé, örömmel mondgyák-vala néki: *Uram, még az ördögök-is engednek nekünk a' te nevedben.* arra azt felelé: *Videbam Satanam, sicut fulgur de caelo cadentem;* Lac. 10. 18. Láttam a' Sátánt; mint a' villámást az égből le-esni. Annyit tészen (úgymond az eléb említett Sz. Bernardinus) mintha világosabb szókkal mondaná: *Ne confundátok azt, ha az én ne-vennek erejében ördögöket űztök-ki, mert ugyan-abbaz-űztetek-ki villámás módgyára azok paradicsomból.* O bizony! felséges nagy ereje a' *Jesus* dicsőséges Nevének. S' hát immár mi ebből a' győzhetetlen nagy erőből mit nem várhatunk? *Turris fortis,* Pro 17. 13, 10; *simā Nomen Domini: ad ipsum currit justus, & exaltabitur;* Erős torony az Ur neve (így szoll felőle a' Koronás Bölcs, példabeszédek könyvében) hozzá folyamodik az igaz lélek, és felmagasztaltatik. *Fuge ad hanc turrem* " & *securus eris, satan te* " August. in non offendet; Ehez azért folyamodgyatok az erős toronyhoz (mondom én-is Sz. Agostonnal) ehez fűssátok, ő Keresztyén lelkék! és bátorságban lefűstek, és az ostromló ördög nem árthat ti-nektek.

Bern. Senen?
apud Calamat. disc. 6.
Quadrages.

Pro 17. 13, 10;

" August. in Psal. 79.

Minthogy pedig immár ide jutánk. ne legyenek unalmas, *Punct. III.* ha tovább-is itten, az Ur *Jesus* nevének hasznairól, és abból mi-reánk áradó nagy sok jókról, egykevelsé bővebben szöllok. *Utilitates maximæ in Nomine Jesu reconditæ.* Azt mondom azért; hogy abban minden kívánható hasznos, és üdvösséges jóvaink foglaltatnak. Mert ugyan-is, ha a' világosság jó; világosság a' *Jesus: Ego sum lux mundi.* Ha az élet, és feltámadás jó; élet, és fel-támadás a' *Jesus: Ego sum resurrectio & vita.* Ha az egészség jó; orvos a' *Jesus*, és orvos-ság. *lelkek orvosai* *, és gyógyító olaj: *Oleum effusum nomen tuum.* Ha a' békeség jó; békeség " szerző közben-járónk a' *Jesus*; és *Princeps pacis*, a' békeségnek fejedelme. Ha, tovább-is, a' szabadság jó, ha az üdvösség jó; szabadítónk nekünk a' *Jé-*

Jo. 8. 12.
Jo. 11. 25.
* Mat. 9. 12.
Cant. 1. 2.
Ila. 9. 6.

Mat. I. 21.

Origē. præ-
fat. in Joan.

Exempla.

D. Pauli.

.. Vener.
Beda Pref-
byt.S. Auguſti-
ni. Retert
Euſtach. de
Roſar. hoc
Feſt.

"Rom. 13.

14.

* Vide Ser-
tum San-
ctor. cit.
conc. 2. p. 1.
S. Ignatij
Fundatoris
Societatis
Jefu.

a' Jéſus, és üdvözítönk: *Ipſe ſalvum faciet populum ſuum*. Egy ſzóval: *Theſaurus omnium bonorum eſt Jéſus*; mindennémű jók-
nak kincſes tárháza, gazdag drága kincſe a' Jéſus. azt írja, és
igazán írja felőle ama' régi nevezetes Bölcs, *Origenes*.

Erzették ezt, és próbálva iſmérték az ő válaſztott Hi-
vei. Sz. Pál, az előtt üldözö *Saulus*, lovárol titkos erő által
le verettetvén, *surrexit auditō nomine* .. Jéſu; a' Jéſus nevé-
nek erejében költ-fel a' földről, és változot Apoſtollá az üld-
dözöből. Azután pedig olly áitatos ſzeretettel ehez a' dicső-
séges névhez viſeltetett; hogy a' mint némellyek ſzámba
vették, kétſzáz tizen-kilenczer az ő leveleiben a' Jéſus Nevét
említi. Szent Agoſton, azelőtt *Manicheus* eretnek, halván
egykor amaz intő ſzókat: *Tolle, lege*; Vedd-fel, és olvasd.
lata egy könyvet a' földön, fogá, fel-nyitá, és leg-ottan amaz
igékre akadván: *Induimini Dominum* " *Jefum Chriſtum*; öltöz-
zetek az Ur Jéſus Chriſtusban. azt nyeré véle, hogy a' té-
velygő vélekedésnek sötét homálya ki rekeſztetnék, és az
igalságnak iſméretire elméje meg-világosíttatnék. Ő-is az-
ért annak utánna olly igen bősülte ezt a' dicsőséges Nevét;
hogy az ékeſſen ſzólló *Ciceron*nak íráſt meg-utálná; minthogy
azokban emlékezet a' Jéſus nevérol nem volna. Több jeles
példákat hozhatnék-elő itten *: de ſzabott órámtól intetem,
hogy beſzédemnek véget veſſek.

Eggyet mindazáltal hogy ki-hadgyak, moſtani fel-vál-
lalt hivatalom nem engedi. Eſez nem más, hanem dicsősé-
ges *Confessor*, és *Patriárka* Sz. Ignác, a' Jéſus neve alatt vitézke-
dő Szerzetes Tárfaságnak *Fundátora*. A' ki minekutánna, egy
némely lelki könyvnek olvasásából fel-indíttatván; a' világ-
nak, és vitézi Tiſztes hivataljának ellene mondott-vólna,
és tökéletesb életre a' Kriſtus követésére magát tellyeſség-
gel adta-vólna. ki nem mondhatom, melly nagy áitatóſággal,
melly buzgó ſzeretettel az Ur Jéſus nevéhez viſeltetett. Ez
völt az ő lelkének gyönyörűſége, ſzivének öröme, ohajtó ké-
vanságinak, 's onnét ſzármazó cſelekedetinek végső tárdgya.
Nem ſzükség erre ſok *argumentum*okat, hitelre indító oko-
kat hoſzfzan egybe-fűznöm: csak az-is ſzinte elégséges bizony-
ságom nékem; hogy a' tőle fundáltatott Sz. Szerzetes Ren-
det,

det, nem a' maga nevérol *Ignátzius* Rendinek, hanem a' *Jésus* nevérol *Societatem Jesu*, *Jésus* Társaságának akarta nevezni, és hivattatni. azzal tudn' illik a' *Titulus*sal, mellyel az Apostol Sz. Pál a' *Kristus* Híveit illette, midőn azok gyülekezetit, *Jésus* társaságának, *Corinthusiak*hoz adott első levelében nevezte: *Fidelis Deus: per quem vocati estis in societatem filij ejus Jesu Christi*; Hiv az Isten, ugymond, a' ki által az ő fiának, a' *Jésus* *Kristus*nak társaságába hivattattatok. Járul ehez: hogy *czimeres* paisúl-is nem mást, hanem a' Szabadító *Jésus* Nevét választotta, és Szerzetes fiainak hadta Sz. *Ignác*z Patriárka: Hogy a' melly dicsőséges Nevet szünetlen hordozott szívében, ugyan azt szemei előtt-is mindenkor visellye, és visellyék ez külső jelben; és hogy ennek a' győzhetetlen paisúnak oltalmában, mind ő-magának s' mind pedig a' tőle fundáltatott Szerzetes Társaságnak, légyen az ellenkezők ellen bátorságossab maradása. A' minthogy ugyan valóban-is megismérte azt, és tapasztalva érzette Sz. *Ignác*z, ismérte az ő Szerzetes fiainak Társasága? Mert midőn egykor némelly társaival *Romába* menne, imé meg-jelenék nékiek az Ur *Jésus*, ilyen kegyes szókkal őket vigasztalván: *Ego vobis Roma propitius ero*; En tinéktek *Romában* kegyelmes lészek. óltalmam alá titeket kivált módon veszlek. De, nem csak *Romában*, hanem az egész *Keresztyén* világon; nem-is csak a' *Keresztyén* világon, hanem még a' pogány nemzetségek között-is, melly kiváltképpen-való nagy kegyelmességét az édes *Jésus*, ehez az ő Neve, és zászlója alatt vitézkedő Sz. Társasághoz mutatta; tudva vagyón az nálatok, ha szinte én nem mondom-is. Azt bizonyította, ugyan ezen Szerzetes Társaságnak, *in omnem terram*; nem sok idők folyása alatt minden országokra, és tartományokra nagyon ki-terjedése. Bizonyította, sok ezerni ezer lelkeknek, a' vak pogányságból-is az Ur *Jésus* nevének ismételre, és sok egyéb kárhozatos bűnök örvényéből-is istenes jó életre, olly gyümölcsös foganattal meg-térítése, hogy kellyen szükség-képpen meg-vallanunk: *Digitus Dei est hic*; az Isten malasztos erejének úja munkálkodik itten. Bizonyították tovább ugyan azt, a' keresztyéni áitatóságnak nagyságos öregbitése, a' jó

1. Cor. 1. 9.
Conf. 1. Jo.
c. 1. v. 3.

Ribadeneir.
Lib. 2. c. 11.

Ex Pf. 18. 5.
& Ró. 10. 18.

Exo. 3. 19.

tudományoknak fáradhatatlan terjesztése, az ifuságnak atyáskodó nevelése; és mind azok a' jóságos munkák, melyekben ez a' *Jésus neve* alatt vítézkedő *Társaság*, ugyan az ő malasztos kegyelme által kivált fő módon tündöklék. En azért mostan beszédemet azokkal nem nyújtom: Hanem, az Ur *Jésus Nevének* felséges méltóságát, melyet szóval elégségesen nem magasztalhattam; alázatos halgatással immár tiszteltem, bocsúllóm, áldom, és magasztalom. *Sit nomen Domini benedictum*; Légyen áldott az Ur neve. *Amen.*

Conclusio.

Pf. 112. 2.

REMETE SZENT PÁL NAPJÁN PREDIKÁCIÓ.

Invenietis requiem animabus vestris. Matt. 11. 29,

Tyrnav. in
Ecclef. RR.
PP. Paulin.
A. 1700. 15.
Júniar.
Vitæ solita-
riæ bona.

Senecæ di-
ctum.

A' mennyi drágálatos nagy jókat az egyedül-való nyugodalmas élet magában foglal, ha annyira azt az emberek megfontolnák: nincs kétségem benne, hogy nem kissébb szível lélekkel annak szeretetire fel-indittatnának; mint ellenben, a' nyughatatlan világ *streptusihoz*, gondos és fáratságos jövaihoz, nagyobb részről ragaşzkodnak. Ennek bizonyításában nem szükség nékem elmémet farasztanom: Mert vóltak még a' pogány Bölcsék közül is olyak, kik a' világi szorgalmatoskodás nélkül való életet néminémű bódogságnak alították, és dicşirték: *Ad beatè tranquillèque vivendum, nihil aquè profuturum, quàm quiescere, & minimum cum alijs loqui, plurimum secum*; semmi annyira az életnek csendes bódogságára nem használ (ugymond *Seneca*) mint nyugodalomban lenni, és legkevesebbet másokkal szóllani, leg-többet önnön-magávalelmélkedve beszélleni. De mi szükség nékem bizonytságot erre a' pogányok iskolájából küldülnöm? Tellyesek az Isten könyvei, tellyesek az Egyházi historiák, és a' Szent Atyák írásai; az egyedül-való csendes állapotnak, a' világi zurzavaros gondok habjai közül ki-vétetett, és mint valami bátorságos parton helyheztetett bódog életnek dicşiretivel.

Ugyan-

Ugyan-is Kedves Halg. ha dicšretes nagy jó, és minden egyéb e' világi bődogságok felett-való bődogság, ö-magával a' Felséges Istennel beszélgetve nyájaskodni; vallyon hol, és kikkel azt a' bődög nyájaskodást olly fő módon közli Isten, mint a' puztákban, a' cellákban, és rejtek helyekben magános életet viselő áitatos lelkekkel? *Ducam eam in solitudinem, & loquar ad cor ejus*; a' puztába viszem őtet (ugymond *Oseás*nal, egy illyen áitatos lélekről) és ottan szóllok az ő szívéhez, ott leszen gyönyörűséges nyájaskodásom ö-véle. Továb, ha dicšretes jó, és minden el-folyó kincseknél drágább gazdagság, a' mennyei malasztok bőséggel ékeštteni; vallyon a' mi szarándokságunkban, e' szamkivetésnek helyében, hol telik-ki az jobban, mint a' világ *tumultus*itól, gondos foglalatosságokba keveredett szorgalmatosságától üres, és azért az Istenhez annyival inkább kapcsoltatott életben? Erre jutnak eszembe, ez-elébb említett koronás Bölcs által, az Isten Lelkének im' illyen szavai az Enekek Enekében: *Quæ est ista quæ ascendit de deserto delicijs affluens*? Kicsoda ez, a' ki a' puztából jö-fel, gyönyörűségekkel bévelkedvén? Imé két-tőt említ itten a' Sz. Lélek: a' gyönyörűségek bévelkedését; és a' puztából-való fel-menetelt. akarván tudn' illik azzal értenünk adni, hogy a' lelki gyönyörűségeknek bévešítésére, kivált fő-módon-való alkalmatosságot szokott nyujtani a' csendes, nyugodalmas, és külső szorgalmatosságoktól üress magános élet.

Illyen eredetivel beszédemnek hová czélozzak, nem kétlem, immár-is által-értettétek. En-is azért itten tovább nem mulatok; világossan szándékomat ki-nyitom, és elö-tök-be terjesztem. Nem más, hanem a' Sz. *Remeték Attya és mestere*, a' puztai egyedül-való életnek a' Keresztyénségben kezdője, *Első Remete Szent Pál* leszen ma beszédemnek czéllya. A' ki életének sengéjében, tizen-öt esztendőš korában, *Deo liberius inseruiendi causâ*; a' végre hogy az Istennek szabadofabban szolgállyon, és hogy lelkének kévánt nyugodalmat talállyon, el-hagyá a' világot, el hagyá annak pompáit és gondos jövait, el-hagyá attyafiait, rokonit, jó barátit, és azokkal való világ szerént kedves nyájaskodását: ki-méne a'

Textus scripturæ Sacr.

Ose. 2. 14.

Cant. 8. 5.

Eccles. in offic. hod. Lect. 4.

S. Hieron.
in vita.

Propositio.

Punctū I.

Corporis in
Eremo in-
commoda.
Homo ani-
mal socia-
bile,

Estinuit il-
la, S. Paulus
I. Erem. ut
legere est in
ejus vita,

In offic.
hod. Lect. 5.

pusztába, lakatlan vadon helyekre, és annak utánna tellyes életét (azaz; a' mint Sz. Jeronimus írja, kilenczven-nyolcz esztendeit) ottan töltötte egy barlangban, *sanyaruan* ugyan test szerént; de bizony csendes nyugalomban, és gyönyörűséges vigasztalásokban lélek szerént. Ezekről a' míg én egy keveysé bővebben szóllok, figyelmetes csendeséget azonban, Kedves Halgatóimtól kívánok.

A' kietlen pusztákban, vadon erdőkben, sötét barlangokban, *vitam solitariam*, egyedül-való életet viselni, minémű nagy testi sanyaruságot magában foglallyon, nem szükség azt nékem hosszú beszéddel állatnom. Mert ugyan-is, ha a' *Philosophus* Bölcsék tanítása szerént, *Homo est animal sociabile*; természetes tulajdonsága az embernek a' nyájaskodó társalkodás; ki nem érti csak ebből-is immár, melly igen unalmas, melly nehéz, és a' természetes hajlandósággal melly igen ellenkező dolog legyen, az említett tisztességesen nyájaskodó társaságtól magát embernek el-fogni; és a' helyett a' pusztákat járó oktalan állatokkal, szeliditetlen fene vadakkal együtt lakni, azok ordításit hallani, rettentő formáit ábrázatit szemlélni? E felett, az emberi szokott eledelektől magát el-tiltani, szünetlen böjtölésekkel testét sanyargatni, fél-mezitelenen (a' mint *Jeronimus* említi: *Nudos amat eremus*) hevet hideget szenvedni, sötét barlangokban rejtelkedni, vigasztalást szomorúságiban jó akaróitól, bátoritást késértetiben kedves barátitól nem venni; ezek-is az elő-számlált szenvedések, minémű nagy sanyaruságára a' gyarló embernek, egybe-fűzve legyenek, ki nem láttya?

Illyen vólt, édes Keresztényeim! a' Remete Sz. Pál élete az *Egyiptomi* pusztában. Nyájaskodása néki az emberekkel nem vólt: vékony eledele *pálma*, itala pedig hideg víz vólt; nem-is olvasom, hogy kilenczven nyolcz esztendő s remeteségének első harmicz-nyolcz esztendeiben kenyeret evett-vólna; hanem osztán a' következő hatvan esztendők forgásiban, csuda-képpen egy holló által kenyér darabokkal, *Illyés* módgyára tápláltatott, a' mint ezt, az őtet látogató életmetes Remetének ő-maga meg-vallotta Sz. Antalnak: *Sexaginta anni sunt, cum accipio quotidie dimidij panis fragmentum*; Hatvan

Hatvan esztendeje már, úgymond, hogy én féldarab czipókat naponként veszek: de imé mostan a' te jövedeledre egészszet küldvén, meg-duplázta Krisztus az ő vitézinek eledelét. S' hát immár, mezitelen testének imigy-amúgy takargató öltözte micfodás volt? *In sporta modum ex palma folijs*; gyékény módgyára *pálma*-fa levelekből egybefonyott köntös volt. Oh bizonyára! kemény, és felette igen fanyarú élet volt ez a' pusztában, ha tekénted a' gyarló testet.

ibid. lc 2, 6.

De ha a' léleknek belső nyugodalmát gondolod, *delicijs affluens*; gyönyörúségek bőségével bódogittatott. A' melly bódog gyönyörúségeket próbálva ismervén a' *Syriai* pusztában Sz. *Jeronymus*, ilyen szókra, fel kiáltván fakadott: * *O desertum, Christi floribus vernans! o eremus familiaris Deo gaudens!* Oh kedves kellemetes pusztai élet, a' Krisztus szépen illatozó virággal tellyes gyönyörúség! Oh Isteni nyájaskodással bódogittatott Remeteség! Azon szerént Sz. *Romualdus* ő-utánna: *O beata solitudo! o sola beatitudo!* Oh bódog egyedül-valóság! oh egyedül-való boldogság! Több e' féle *elogiumokat*, dicsíró jeles mondásokat ha kívántok, többekről én-is örömeft emlékezem. *Náziánzi Sz. Gergely* a' pusztai remeteséget, avagy-is egyedül-való nyugodalmas életet, *in morbis animi medicinam*; orvosságnak a' lelki nyavalyák ellen nevezte. Sz. *Paulinus*, *Officinam cœlestem*; mennyei patikának mondotta. Sz. *Basilius* Püspök, *Aulam sanctam, in qua Deus est*; Isten udvarának dicsírte. Nem-is csudálom én azt Kedv. Halg. midőn jut eszembe, miképpen az Isten szíve szerént-való férfit Szent *Dávid*, noha királyi gondos hivatalyában remeteségre magát nem adhatta, arra életét egészzen nem szentelhetette: de azért királyi udvarától ottan-ottan távozván, udvari *Ministeri* közül egyedül magát vévén; a' magános elmélkedésekre, az Istennel-való nyájaskodásra, a' pusztát ugymint Isten udvarát választotta: *Elongavi fugiens, & mansi in solitudine*. Ugy gondolkodván, és magával el-hitetvén; hogy a' melly lelki nyugodalmat, és bódog gyönyörúséget, a' fáratságos gondokkal terhes udvar ő néki nem enged, kedve szerént azt a' csendes pusztában fel-talállya. *Invenietis requiem animabus vestris.*

Punét. II.

Spirituales

deliciæ in

Eremo.

Elogia soli-

tudinis.

* Epist. ad

Heliodor.

Greg. Nazian.

an. orat. 41.

Paulin. e-

pist. 19.

Psal. 54. 3.

Exempla
vitæ solita-
riæ.

Phil. Hart.
Gonc. Aul.
Dom. Se-
ptuages.

"Sic eum
nominat
Æneas
Sylv. hist.
Bohem. c.
17.

Salamonis
Ung. Regis
varia fortu-
na.

Bonfin. dec.
2. lib. 4.
passim.

In Eremo
sanctæ vixit.

Igy az ötödik Károly Romai Császár, felséges méltóságától búcsút vévén, császári udvarától tágulván; magános életre, szerzetes Klastromba rekeszkedett, az hol-is utolsó két esztendeit mint egy remeteségben töltötte: *mansit ultimo vita biennio in beata solitudine.* De hát vallyon fel-találta é ottan a' mit keresett, lelkének nyugodalmát? Igen-is hogy fel-találta, 's azért szokta-va mondani: *Se, resignatō Imperiō, plus voluptatis in sua monastica solitudine percepisse uno die, quam ex omnibus suis victorijs & triumphis;* hogy ő-néki a' Klastromi magános életben több vigasztalási vóltak egy napon, mintsem annak-előtte az ő diadalmas minden győzedelmiből érzett volna. Azon szerént, *Svatocopius* " nevű Cseh-orzági Király, csatáját egykor *Arnolphus* Császár ellen el-veztvén; nyughatatlan gondos orszagát a' nyugodalmas puszán el-cserélte, és a' Remeték között *incognitus vixit*, ílméletlenül életét töltötte. hanem osztán végső órájához közelítvén, magát ki-jelentette, és meg-vallotta: *Quod vite mihi Deus dedit inter vos, felix peregi; in Regno quidquid ejus transactum est, mors verius quam vita fuit;* Hogy közöttök-vifelt Remete életét bődögöl végezte, királyságban töltött élete pedig halál vólt inkább, mintsem élet. Vagyon a' mi nemzetünkben-is (hogy erről se felelkezzünk) egy ilyen királyi jeles példánk, *Salomon*, a' ki néha győzedelmessen, 's néha szerencsétlenül vifelt hadakozási között el-faradván, sok vér-ontások után el-végre magában szálván; midőn egykor ellenséginék fegyvere előtt szaladásban vólna Görög országban, pártját követő vitézi között titkon egyedül, magát egy sűrű erdőben félre-vette; sisakját fejről, fegyverét oldala mellől le-tette, és az ország helyett népetlen pusztákat, fényes paloták helyett sötét barlangokat, királyi friss étkek helyett vad gyümölcsöket, *Szeremi*, avagy-is *Tokai* bor helyett mocsáros tó-vizet, bársenyos puha ágyak helyett száraz fa-leveleket, fejedelmi sübák helyett hitván vad-bőröket szerencséslen választott. Szerencsésen bizony! mert annak utánna olly szent életet a' nyugodalmas pusztában vifelt; hogy *Pola* nevű városban, *Istria* tartományában halála történvén, érdemesnek lenni találta-tott, a' kinek emlékezetit Sz. Szolósmával az említett helység-

ség-béli *Ecclesia* üllye, és szentellye. *O beata solitudo* (mondhatták ezek is a királyi Remeték Sz. Romualdufsal) oh boldog egyedül-valóság! oh egyedül-való boldogság, az Remete magános élet!

De talám a' mi dicsőséges mái Szentünkől megszire távoztunk beszédünkben. Térjünk azért immár hozzá Remete Sz. Antallal, és lássuk, a' menyire nekünk-is engedtetik, a' pusztai nyugalomban lelki gyönyörűségek között boldogul végezett élete után, minémű dicsőséges pompával az ő lelke vitetett-fel az örökké maradandó boldog nyugalomba, mennyeknek országába. Minekutánna a' két éleletes, és ősz hajakkal tekénteres Remeték, a' Krisztus küldeményét, meg-duplázott eledelét, egy forrás kút mellett hál'adással költötték-vólna, és a' következő éjjel isteni dicsőretekben töltvén, más nap reggelre költék-vólna. ottan a' mi Pálunk, *Tempus resolutionis suae instare*, ki-mulásának közelítését kedves vendégének meg-jelentvén, ötet arra kéré; hogy, hideg teminek bé-takarására, az *Athanásius* palástya-félét el-hozná. Engede nagy jó szível *Antonius*, el-mene, a' palástot magához vévé, és azon uttyából meg-térvén, 's amannak *cellájához* már-már közelitvén, tekénget szíveffen a' felé, *Semper in mente habens Paulum*; mert elméjében az ő igen kedves Remete baráttya Pal szünetlen forgott: Es imé csudálatos jelenés adaték Istentől eleibe. *Vidit inter Angelorum choros, inter Prophetarum, & Apostolorum cætus, Pauli animam in cælum ascendere*; Látá tudn' illik a' levegő égben, az Angyalok dicsőséges feregi között, a' Próféták és Apostolok társaságában, *Remete Szent Pál* lelkét mennyekbe fel-vitetni. Abba, mondom, az örökké-való boldog nyugalomba, a' mellynek el-nyeréseért tizen-öt ezrendős ifjuságától fogva egész utólsó vénségéig, száz tizen-három ezrendős koráig, a' kietlen pusztában fanyarkodott, hevet hideget fél meztelen szenvedett, böjtölésekben, könyörgésekben, s' egyéb tökéletes jószágokban szüntelen foglalatoskodott. Abba a' dicsőséges nyugalomba, mellyet üdvözítő Jéfusunk e' világ pusztájában szenvedett fanyaruságok által, éhezések és szomjuhozások által, 's a' *kerefst haláláig* maga meg-alázása által,

Transitio
serm. ad hodiernum S.

In vita S. P.
P. Erem.

Ex 2. Tim.
c. 4. v. 6.
S. Antonius
pallium ab
Athanasio
acceptum
adfert,
Animā Pauli
in cælum
ascendere
conspicit.
Ut in offic.
hod. lect. 5.

"Phil. 2. v.
3.

az

* Mat. 16.
24.

Corpus ex-
anime repe-
rit genibus
complicatis

Legitur in
offic. hod.
lect. 6.

Leones fos-
sam func-
talem pa-
rant.

Tunicâ Pau-
li utitur
Antonius.

Pl. 138. 17.

Corpus
Pauli Vene-
tias, inde
in Ungariâ
transfertur.

Ferrar. de

az ötöt követő * és igáját viselő Hiveinek készített, és az el-
olvasott mái Evangéliomban kegyessen ígért: *Invenietis re-
quiem animabus vestris*; nyugalmat találtak lelkeiteknek.

S' hát immár, a' fellyül számlált sok és igen hosszas
nagy sanyarúságok miatt, *Első Remeténknek* el-fonnyatt te-
stéről mit mondgyak? Csudálljátok azt Kedves Halgató-
im. Mert bizony ritka, avagy talám ő-előtte 's utánna-is
hallatlan csudálatos történet az, a' mit arról az ő életének
historiájában olvasok: Hogy tud' illik, mire az eléb említett
Sz. Antal érkezett-vólna, *Invenit genibus complicatis, erectâ
cervice, extensisq; in altum manibus corpus exanime*; talála az holt
testet (mintha még akkor-is eleven lőtt-vólna) térdén ál-
va, meg-hajulatlan nyakkal fövel, és az ég-felé fel-emelt ke-
zekkel. Csudálatos az-is, hogy annak temetésére a' fene
oroslányoknak, népetlen puszták lakosinak parancsolt a'
Mindenható Isten: hogy sir-ásói; és *quo modo poterant, plora-
tum ederent*, a' mint tőlök lehetett, siratói legyenek. az több
temetési szolgálatot ő-maga Szent. Antal, az oroslányok tá-
vozása után, Keresztyéni mód szerent, dicshiretek és Soltárok
éneklésivel, a' testnek palástba és földbe takarásával, halottas
vermének fel-halmozásával végbe vivén.

Nem lehet nem említenem ismét itten azt-is a' gyékény-
köntöst, mellyről oda-felgyebb szóllottam. Ezt a' Remete Sz.
Pál emlékezetes tiszteletért, olly böcsületben tartotta Szent
Antal; hogy az Husvéti és Pünkösdi jeles ünnepekben, *quoad
vixit*, élete fogytaig abba öltözködött. fen-tartván a' Kirá-
lyi Profétának az Isten hív szolgáiról, szíve szerént-való ked-
vesről írva hagyott im' ilyen mondasát: *Mihi autem nimis
honorati sunt amici tui, Deus*; Tiszteletetek nekem a' te bará-
tid, én Istenem. Azután-is pedig ennek a' mái dicsőséges
Remetének emlékezete kivált nagy böcsületben tartatott az
Ecclesiában: Mert idő jártában fel-vétetvén teste a' föld-
ből, tisztességes pompával vitetett *Velence* fő Városába, és
helyheztetett Szent *Julianus* Templomába. Onnét, a' nagy
emlékezetű *első Lajos* Királyunk idejében, a' Velenczésekkel
kötött békeségnek alkalmatosságával, megböcsülhetetlen
drága kincs gyanánt hozatott-ki *Magyar-országba*, királyi
Buda

Buda Városába : és tétetett, 's az áitatos Keresztyénektől tiszteltetett a' Sz. Lőrincz Mátyr Templomában.

Eddig a' maga dicfirtinek tulajdon festékivel irtuk-le, és ábrázoltuk a' Remeték fejedelmét Sz. Pált. De ha, ötet követő fiait, Remete iskolájának tanítványit immár megtekintyűk, ezekben-is bizony felséges dicfirtit nagy bőven szemlélhettyűk. Igaz mondás: *Gloria patris est filius sapiens*; hogy az atyának dicsősége a' bölcs fiu: Az Apostol-is pedig Sz. Pál, maga koronájának, és dicsős örömének lelki fiait nem egy helyen nevezte: *Gaudium meum, & corona mea. Vos estis gloria nostra & gaudium*. Ezek ha így vannak, ki nem láttya már melly igen nagy dicsőségére légyen *Első Remete Sz. Pálnak*, az ötet követő Sz. Remetéknek számtalan fokasága? Az *Egyiptomi*, *Syriai*, és egyéb külső Országok-béli pusztákra én most elmém-mel ki nem megyek. titeket-is oda nem farsz-talak: Hanem maradjunk bár csak édes hazánkban, és járjuk-el itten a' vadon erdőket, kietlen pusztákat, járatlan kősziklákot, és azokban a' sötét barlangokat. Találunk bizony ezekben-is nagy sok számu Remetét, fényes faklyák módgyára szentséggel tündöklőket. kikről-is igazán mondhattuk Sz. Péterrel: *Quasi lucerna ardentes in loco caliginoso*; hogy azok mint a' homályos helyen világoskodó szövétnékek vóltak a' puszták rejtekiben. Hogy pedig itt-is foká benneteket ne tartoztassalak, nem szóllok mostan Sz. Gellért-ről, Beél nevű pusztának lakosáról, 's azután (az *Ecclesia*, és Ország szükségéi * úgy kívánván) a' *Csanádi* Anyaszent-egyház gyertyatartójára tétetett Püspöki faklyáról. Nem hozom-elő Sz. *András* és *Benedek* Remetét; a' *Trencsini* kősziklák likait világosító, 's azokból a' Magyar hazát szentséggel, és dicsőséges márttyromsággal fényesítő szövétnékeket. Nem emlitem ama' szent emlékezetű *Guntherus* Remetét, Sz. *István* Királyunknak *Gizela* feleségéről közel-váló rokonát, és többeket. Hanem, a' mi az én mostani beszédemet közelebről nézi; az *Esztergam* tájéki erdőknek Remete lakosít veszem-fel, és a' minémű csudálatos jelenés-lazok iránt történt, azt immár itten terjesztem előtökbe.

reb. Prov.
Ung. Ord.
Præd. p. 3.
l. 4. §. 18.

Gloria Pau-
li in suis se-
quacibus.

Phil. 4. 1.
1. Thel. 2, 20

Loca ere-
mitica in
Ungaria,

2. Pet. 1, 19.

* Ut in ejus
Offic. lect. 5.

Vissó B. Eu-
sebij circa
an. Christi,
1246,

Ord. Religi-
osú ex Ere-
micolis in-
stituit.
Regulas or-
din. Augu-
stiniani de-
ligit.

Transitio
ad laud. Or-
din. Pauli-
niani.

"In Synod.
Tyin. An.
1629. ap-
pend. 2.

* Ferrar. ubi
supr.

"P. Gries-
kirch. l. 1.
de mirabi-
lib. S. Sta-
tua Thallé.
c. 3. §. 27.
* Idem ibid.
§. 23.

Clades Mo-
nachiana ac-
cidit An. D.
1526. 29.
Augusti.

Látta ezeket egykor, ezer két száz negyven-hat esztendő tájban, étszakának idején buzgó imádsági között, a' Bóldog emlekezetű *Eusebius* (azelőtt *Esztergami Canonok*, de már akkor *Remete* társok) látta őket, mint valami szerte-szélllyel fénylő apró tűzeket egybe seregelni, és leg-ottan a' fényes nappal vetekedő nagy világosságra együtt fel-lobbanni: látta, és e' csudálatos jelenéssel fel-indított; hogy *Conventek-be*, vagy is *Kláštromokba* azokat a' szentséggel tündöklő, és a' megmondott mód szerént erdőkben el-széllyedett *Remeték* szállítsa, bizonyos *regulákot* szerzetes életnek módgyát eleikbe-adván. a' minthogy azt Isten kegyelméből végbe-is vitte, és a' *Remete Sz. Pál* neve alatt *fundált*, s' ujonnan fel-álatott *Szerzetes Rendnek confirmációját*, bé-vételét és meg-erősítését a' Szentséges Római Pápától meg-nyerte.

Itt immár helye volna, ennek a' szent Szerzetnek ez házában főképpen nagyon terjedéséről, és jeles nagy dicfiretiről bévebben emlekezni. Es ha időm arra elegendő volna, számlálhatnék én *Cardinál Pázmány Péterrel*, csak itt-is Magyar országban százon feliyúl " több *Kláštromokat*, ezen szerzetes *Rendnek* a' régi bóldog időkben lakó helyeit. Meg-olvashatnék *Ferrarius* *Sigmondal*, egynémellyikben öt száz szerzetes * személyeket. Tehetnék ezekről *Capistranus* *Sz. János* sal ilyen dicshiretet: *Sic cupis Sanctorum Monachorum corpora videre, vade ad Nestre* " ; Ha szent Barátoknak testeit látni kívánod, azokat a' *Nősztrei* *Kláštromban* fel-találod. Emlitethetném azt is hiteles *Historicus* sal; hogy * *királyi Confessarius* st, gyóntató lelki Atyát, a' *II. dik Lajos* Királynak szerencsétlen esetéig, mást a' *Remete Sz. Pál Szerzetes* fiain kívül nem igen találsz. De ezekkel, s' több e' féle ide nézendő jeles dicshirettekkel beszédemet nyujtanom, szabott órámnak el-folyása nem engedi, azt én velem félbeszakasztattya. De, jaj! *szomorú* jaj! az említett bóldogtalan *Mohács* mezei vezedelem után, siralmas szánakodásra méltó szegény hazánk al együtt, ez-is a' dicsőségesen hajdan virágzó *Szerzetes Rend* olly nagy számu sokaságában, annyira terjedett nagyságában, melly igen meg-fogyatkozék! Ki-űresedtek, pogányok birtokába nagyobb részről estek, pusztaságra jutottak roppant *Kláštromi*

(szer-

szerzetes lakó-helyei: szél fújja, erdő költe helyeket fok szép drága Templominak, mellyekben éjjeli nappali dicfiretekkel, szolofmás szűnetlen isteni énekekkel, Szentséges Aldozatokkal a' Felséges Isten tiszteltetett. Hanem immár, az elmúlt közelebb-való esztendőokban a' kegyelem Istenének irgalma rajtunk könyörülvén, és az ellenünk kegyetlenkedő pogány ellenségnek erejét meg-törvén, fel-fuvalkodott kevélységét Felséges Leopold Császárr, és koronás Királyunk győzedelmes fegyvere által nagyon meg-szégyenitvén; kezd immár, romlott Országunkal ez-is a' meg-dicsírt Szerzetes Rend előbbeni virágzó állapottyára visszontag térni, pusztlásából épülni, fiainak számában öregbülni.

Most már beszédemnek véget vetek; és te-hozzád se-
regeknek Ura Istene, bé-fejező szavaimat alázatosan nyújtom. Egybe-gyűlt áitatos Halgatóimmal együtt, a' Te könyörülő kegyelmedből ennyire már lett szabadulásunkért örök hálá-
kot Szent Felségednek adok: Es hogy, olly hatalmas eskűt ellenségünknek természet szerént ellenünk törekedő fegyve-
rit, tovább-is a' te örökségedtől távoztassad; minket pedig, a'
te népedet, és a' te legeltetésednek nyáját, az régen ohajtott tel-
lyes békeségre jutatni, 's annak nyugodalmában meg-tartani méltóztassál, esedezve könyörgök. Hogy így, nagyobb cse-
deséggel néked ez életben szolgálván, az örökké-való szent békeséget el-nyerhessük, és abban a' mi lelkeinknek boldog nyugodalmat találhassunk. Amen.

Conclusio.

Pfal. 78. 1.
& Pl. 94. 7.

PÁDVAI SZENT ANTAL NAPJÁN PREDIKÁCIÓ.

Hic magnus vocabitur in regno cœlorum. Mat. 5. 19.

A' Mennyei titkoknak *Secretarius*sa Szent János a' *Je-
nések* könyvének 19-dik részéb. írja, hogy az Istennek
felséges *thronus*ából ilyen szózatot hallott *Pátmos* (zi-
getében: *Laudem dicite Deo omnes servi ejus, pusilli & magni;*

C 2

Mond-

Tyrn. in Ec-
cles. FR. PP.
Franc. Ann.
1702. 13.
Junij.
Apoc. 19. 5.

- * Caelius Pannonius in eum locum. Mondgyatok dicširetet az Istennek minden ő szolgálai, kicsinyek és nagyok. Egy magyarázó Atya * a' szolgálak nevezeti helyett szenteket említ; 's így olvassa: *Dicširjétek az Ištent minden ő Szentei.* Nem-is ok nélkül: mert a' kik Istennek híven szolgálnak, méltán azok szenteknek nevezetnek. miként az Isten szíve szerént. való féršu *Dávid* őnnön. magáról mondotta: *Custodi animam meam, quia sanctus sum;* őrizd-meg Uram a' lelkemet, mert szent vagyok: szabadjcsd meg a' te benned bizó szolgádot. Ez így lévén, és semmi kérdésem ebben nem lévén; azt immár őrdömešt tudnám, kicšodák, értetnek itten a' Szentek közűl, az istenfélő szolgálak közűl, kicsinyeknek, és kicšodák mondatnak nagyoknak? Tudom azt, hogy másutt Sz. Lukácsnál, az egész Keresztényeni gyűlekezet, a' Krisztus *Ecclesája* neveztetik *pufillus grex*, kided nyájnak, azért: mert ha szinte nagyon ki-terjedett-is az egész világra, azt mindazonáltal, *humilitate* "vult crescere, alázatolságban akarja egész világ végezetig nevelkedni Krisztusunk. De itten különbözést téfszen az Isten szolgálai közűt az Apostol: *Pufilli & magni*; mondgyatok dicširetet az Istennek minden ő szolgálai, kicsinyek, és nagyok. Azt azért kívánom érteni, miben állyon ez a' különbözés. De meg-tanit engem az említett magyarázó, és azt mondgya: *Pufilli sunt, qui alta penetrare non possunt*; hogy a' kicsinyek azok, a' kik ha szinte idő szerént korosšak-is, de minthogy a' mennyei felséges titkoknak mélyebb értelmére nem érkeznek, ilyen értelem-béli erőtlenségekre nézve kicsinyeknek méltán mondatnak. Es, az ilyenekről szóllott Sz. Pál, midőn a' Sidókhoz adott leveleében fel-tette: *Imbecilles facti estis ad audiendum &c.* Erőtlennékké lőttetek a' hallásra. Mert midőn mestereknek kel-lene lennetek az időhöz-képešt: ísmég szűkölködtök hogy tanittassatok mellyek legyenek az Isten beszédi kezdetinek bő-tűi. azaz: könnyebben érthető leczkéi, és ágazati. A' nagyok pedig azok, a' kik tekélletes értelemmel, tudománnyal, böl-cseséggel birnak: nehezebb értelmű titkoknak mélyebb el-mélkedéséhez alkolmatosšak: *Qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali*; és a' szokásból gya-koroltatott érzékenységek lévén, tudgyák a' jót meg-választani a' gonosztól.

Tovább: *Magni sunt & illi, qui virtutibus præminent;* méltán azok-is nagyoknak neveztetnek, kik a' *virtus*okban lelki jóságokban ő-magok-is előzők; másokat-is pedig azoknak gyakorlására, jó példa-adásokkal, és oktató tanításokkal intenek, vezérlenek. *quinque talentis Domino questum facientes: aut duobus superabundantem usuram cumulantes;* és így, az Istentől vett girákkal, *talentomokkal*, üdvösséges nyereségre kereskednek, és bőséges lelki usorákat, miként Szent Máté, és Lukács Evangelistáknál írva vagy on, az Urnak gyűjtenek. Es az illyenekről mondgya Megváltó Urunk e' máj Evangéliomban: *Qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno cælorum;* hogy a' ki az Isten törvényét cselekedettel tellyesíti, és annak tellyesítésére másokat-is ínt és tanít, az nagynak hívattatik mennyeknek orszáában.

Most immár te-read, ő dicsőséges Pádvai Sz. Antal! szemeimet fordítom, és úgy látom 's nyilván tapasztalom; hogy bizony nagy vóltál te a' bölcsességben, és a' mennyei felségessé titkok értelmében: nagy vóltál a' tekéletes *virtus*okban, érdemes cselekedetek gyakorlásában: nagy és előző vóltál a' *talentom*os lelki nyereségben. Ahoz, nagy vóltál; 's az vagy most-is a' csudák tételiben: nagy a' te dicsőséged mennyeknek orszáában. En-is azért, a' te felséges nagyságodat előmbé vévén; nem ígérhetem ugyan, hogy elégségesen azt dicshesse: mert az én alacson csekélységemet nagyon az fellyül haladgya. mindazáltal, a' menyire tőlem lehetséges, és nékem a' kegyelem által Istentől engedtetik, nem szánom sőt a' béli fáradságomat nyereségnek tartom. Néktek azonban, Krisztus hívei, Szent Antal ájtatos! a' csendes figyelmetéséget szeretettel ajánlom.

Hic magnus vocabitur in regno cælorum. Mat. 5.

Ha a' világi Orátorok módgyára Nemzetes eleiről, születésének nemes helyéről, 'segyéb természetes előző jóvairól akarnám én Pádvai Szent Antalt máj napon dicshíni; méltán ezekből-is ötet nagynak nevezhetném. De most én ezekben nem mulatok. nem hozom-elő, Tekéntetes Hivatalban, kiralyi kincsek *Præfectus*ágában * helyheztetett érdemes At-

Idem Greg. Cæl. ibid. alludens ad illud Matt. 25. v. 15. & seqq. Es Luc. 19. a' v. 13.

Propositio.

Natales Divi Ant. & alia prerogativa.

* Casimir.

Füeflin
conc. de S.
Anton.

" Paul. Se-
gneri, pane-
gyr. de S.
Anton.

S. Antoni-
us magnus
in humili-
tate.
Aug. serm.
10. de verb.
Domini.

Eccli. 3. 10.

Vitam Re-
ligios. deli-
git.

Mundanas
conversati-
on. devitat.

" Segner. in
cit. paneg.

Innocens
reprehendi-
tur, & pa-

tyát *Lusitania* országban: nem említem Uri házat, születésé-
nek helyét *Lisbóna* fő városában: nem beszéllem külső vagy-
nos javait, mellyeknek ő, örökösé volt a' *successióban*: el-hal-
gatom éles nagy elméjét, melly iránt csudájára volt ismérő-
inek " még ottan kisdéd korában. Hanem a' mik ő-benne ki-
vált fő módon nagyobbak, és dicőretet ugyan valóban érdem-
lenek, azokról emlékezem.

Hogy azért dicőró beszédemnek fundamentomot leg-
először is vessék, azt veszem-fel arra a' mélységes nagy *virtust*,
melly a' több *virtus*oknak gyökere és fundamentoma. Erről
Sz. *Agost. Doct.* ilyen ajánlást téstén: *Cogitas magnam fabricam
extruere celsitudinis? de fundamento prius cogita humilitatis*; a-
karl-zé, úgymond, nagyon fel-emelt épületet tenni? Izüksé-
ges arra, hogy az *alázatosság* fundamentomáról mindeneknek
előtte gondolkodgyál. Ezt ajánlotta régen ő-előtte a' *Sirák*
fia *Jésus*, midőn az alázatosságról mondotta: *Quantò magnus
es, humilia te in omnibus*; Mentől nagyobb vagy, meg-alázd
magadot mindenekben, és az Isten előtt kedvet találsz. Erre
vigyázott a' mi dicsőséges nagy Szentünk *Antonius*. Annak-
okáért, noha fő renden való nemzete szerént tekéntetes ál-
lapotban volt, noha Tisztes hivatalokra *promotiókra* kész al-
kalmatossága volt: de azoknál a' szerzetes alázatosságot na-
gyobra böcsülte, inkább választotta. Noha éles elmével
Istentől ajándékozott, tudományokkal és bölcseséggel
fok egyebek felett nagyon tündöklött: de ezekben is a' mély-
séges alázatosságot, mint jó építő mester, fundamentomúl
vetette, és el-annyira azt szeméi előtt mindenkor viselte,
hogy annak szerelme-ért, és szorgalmatos őrizetiért, nem
csak a' világi *conversatiók*at, külsőkkel való nyájaskodó ismé-
retségeket tellyes igyekezettel kerülné; hanem még a' Szer-
zetes Atyafiak között-is ritka példával, a' menyire lehetett,
tudományit titkolná, és mint valami együgyű " tudatlan
Frater, magát úgy viselné, leg-aláb-való szolgálatokban, kony-
hai mosogatásokban, szemetek sóprésében, terhek hordozá-
sában foglalatoskodnék.

Ezek ha kevésnek talám látezanak, nagyobbat hallya-
tok. Keményen egykor, noha büntelenül, meg-dorgáltaték
Felső.

Felsőjétől, *Messinai* Klastrom-béli akkori *P. Gvardiántól* a' kö-
zönséges *Refectoriumban*. Ő mindazáltal nem csak büntelen
voltat nem mentegette; hanem, mintha ugyan vétkes lőtt-
 volna, említett Felsője előtt térdre borúlván, a' földig magát
meg-alázta, és az érdemletlen feddést békeséges tűréssel szen-
vedte. De az ő ártatlanságát csuda módon az Isten ki-jelen-
tette. *In humilitatis signum locus, ubi in genua procubuerat Anto-*
nus, nullâ ratione lapide firmari in posterum potuit; Mert a' melly
helyen térdre esett- vala Szent Antal, semmi móddal azután
kövel azt állandóul bé nem csinálhatták; *Unde in hodiernam*
diem, ad perpetuam humilitatis memoriam, lapide vacuus, clathris
ferreis est obductus, hanem vas-rostéllyal fellyül bé-burítván,
az ő alázatosságának örök emlékezetire egész e' mái napig üre-
gessen hadták. O bizony! kivált fő módon való *virtus*, ele-
gendő képpen nem dicíírheto alázatóság volt ez dicsőséges
nagy Szentünkben. *Fundamentum humilitatis;* mélyen ereész-
tett fundamentoma a' lelki épületnek.

S' hát immár melly igen magafs, melly nagyon fel-emel-
tetett épületet azon remélhetünk? Erre minekelötte beszé-
demmel lépjek, jút eszembe itten ama' híres *Babyloniai torony*,
kevélységen fundáltatott munka, mellynek tetejét * az égig
akarták azok a' kevéllyek fel-vinni: de olyan szándékkal el-
kezdett munkájokat végbe nem vihették. mert az ő nyelve-
ket egybe-vefeszte az Isten, úgy hogy a' kik azelőtt egy aja-
kuak voltak, és egy nyelven minnyájan szóllottak; immar
eggyik a' másiknak szavát nem értené. Es így meg szűnének
építeni a' várost, és a' tornyot. Példájok tudn'illik azoknak,
kik az ő cselekedeteket kevélységen fondallyák. Mert igaz
mondás: *Deus superbis resistit;* hogy ellenek áll Isten a' kevé-
lyeknek. O nem így történék dolga *Antoniusnak!* Mélysé-
ges alázatóságon épületét fundála. és imé, annak segéd ere-
jéből, a' ki *humilibus dat gratiam,* az alazatosoknak malasztot
ad; oly felséges magafságu tornyot emele, mellynek teteje
az eget érné; és őtet mennyeknek országában tekéntetes nag-
gyá tenné. a' szerént a' mint írva vagyon: *Quicumque humilia-*
verit se sicut parvulus iste, hic est major in regno caelorum; hogy a'
ki magát a' kisedek módgyára meg-alázza, nagy az mennyek-
nek

tientertol-
lerat.

P. Fueslin,
cit. conc. in
A. D. 1699.
edita.

Turris Ba-
bel in su-
perbia fun-
data.
* Gen. 11. 4.

Ib. v. 8.

Jac. 4. 6.

Fabrica S.
Antonij in
humilitate.

Mat. 18. 41

Mat. 23. 12.

Luc. 1. 52.

S. Anton.
multifarie
exaltatus.* Surius in
vita S. An-
ton... Luc. 2. 25.
Ibid. v. 30.

Gen. 28. 12.

" Segneri
loc. præcit.
* Sur. in vi-
ta. Et Füesl.
præcit. Cõ-
tigit autem
hoc, dñi ad
recipiendos
Ordin. Ec-
clesiasticos
pergerent
Fratres Fo-
ralium... Villiegas
in vita S.
Antonij.

nek országában. Másutt pedig: *Qui se humiliaverit exaltabitur*; azt mondgya az írás, hogy a' ki magát meg-alázza, fel-magasztaltatik. Még-is másutt így olvassuk: *Deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles*; Le-vetette Isten a' kevély ha-talmasokat a' székről, az alázatosokat pedig fel-magasztalta.

De hogy immár beszédünket magánosabban Sz. Antalról folytassuk. *Exaltavit*; fel-magasztalta őtet a' mindenható Isten még itt e' földön élteben: és olly fő módon fel-magasztalta, hogy nem csak az eget érné tökéletes és tekéntetes *virtus*iban, felséges nagy érdemiben; hanem ő magát-is az egek Urát veñé és tartaná ölében. Midőn tudn'illik, a' meg-tesztelűt Isten Fia az édes Jésus, kiseded gyermek képében az ő cellájában meg-jelent, és ő-néki karjaira * szállott. ő bizony, felséges nagy méltóztatás! Láttad volna itten ama' régi igaz .. és istenfélő vén *Simeont* a' mi *Antonius*unkban meg-ujulni, és a' kegyelem Istenének ilyen dicfíretet mondani: *Viderunt oculi mei salutare tuum*; látták, én Uram, én Istenem! látták az én szemeim a' te üdvözítődöt. Láttad volna *Jakob Patriarkával*, *Dominum innixum scale*, a' csudálatos magasságu lajtorjára támaszkodó Urat, azt értem itten a' lajtorját, mellyben, a' mint ezeléb jelentém, az nagy érdemeknek felsőbb és felsőbb grádicsai éppen az éig fel-emelkedtek.

Tovább; *Exaltavit*: fel-magasztalta Isten Szent *Antalt* a' bölcseségben, és böcsületben. úgy hogy, a' ki azelőtt egyebektől, még szerzetes társaitól-is meg-utáltatott, és mint valami *inutilis* " haszontalan ember, semmire böcsületetett: Annakutánna oltán, hogy egykor útban lévén, az ő *Superiorá*-tól * *in virtute sancta obedientia*, a' szent engedelmeiségnek kötelelsége alatt, lelki épületre nézendő beszédet szerzetes társai előtt tenni parancsoltatott; és azért engedelmeiségből fel-álván, noha készületlenül; de, a' Sz. Lélek belső tanításából nagy bölcsen, válogatott *sentenciáknak* böségével, és mély titkoknak fejtegetésével, mindenek csudájára predikállott. annakutánna mondám, fő-fő prédikálló-szekekkel *Cathedra-lis Ecclesiákban Doctóri Cathedrakkal* az *Academiákban* tiszteltetett. Es ő vólt az, a' ki szerzetes társai közül, a' Sz. Ferencz Szerzetéből leg-első *Professora* .., tanító *Doctora* vólt, az

Isko.

Iskola-béli szent tudománynak, a' Theologiának. Így-igy, nem akarta Isten, hogy az ő *talentomi* rejtekben maradgyanak Sz. Antalban; hanem hogy *kereskedésre* „, lelki nagy *nyereségre* fordíttassanak általa. Nem akarta, hogy a' bölcseséggel fénylő *gyertya*” az alázatosság *vékája* alatt éppen el-burittassék benne, hanem hogy a' *gyertya-tartóra* *téetvén*, világoskodgyék *mindeneknek*, kik a' házban vannak. Azt akarta, egy szóval, a' Felséges Isten, hogy a' ki magát az ő törvényének *reguláihoz* cselekedetekkel szabta; másokat is arra tanítás által vezérlene: és úgy, mennyeknek országában dicsőséges Nagy Szent lenne, *Qui fecerit & docuerit, hic magnus vocabitur in regno caelorum.*

Mondám előbb: lelki nagy *nyereségre*. Melly mondanomnak bizonyítására titeket hílek, Olaszországnak fő-fő Várasai. Ally-elé most leg-először is *Ariminum* városa, és beszéllyed ennek a' Szent Tanítónak gyümölcsös predikációit, és hathatós *disputációit*; mellyekkel, a' benned lévő híveket a' szeretettel munkálkodó hitben erőssítette; a' tévelygésre hajlott eretnekeket pedig (és nevezet szerént, a' ki fejek vala, *Benevillus hercfiarchát*) az üdvözítő igaz Hitre megterítette. Ally-elé te is híres *Verona* és vald-meg, ha a' régi *Illyés* Proféta *zélusát*, az istentelen *Acháb* ellen-való buzgóságát, nem tapasztaltad-e Sz. Antalban ama' vérszopó, gyilkos és prédáló *Ezelínus* nevű *Tyrannus* ellen. midőn ezt mendörgő dorgálási után előtte térdre esni, és bűneinek bocsánatnyát alázatosan kérni, szemeiddel láttad *. 'S hát te nevezetes *Pádva*, micfoda bizonytságot teszesz a' te szent lakósodról *Antonius*-ról? Sok egyéb felséges dicfíreti között azt is tudom felőle mondani (így bizonyit *Patavium* „ városa) hogy midőn nálunk a' negyven-napi Böjtnek folyása alatt buzgó lélekkel predikált; töredelmes penitenciára az halgatók fel indíttatván, nem csak mellyek-verve a' *benedictió* után oltottak-el; hanem, ottan ottan egybe gyűlvén, és vállalkot mezitelenítvén, oltorokkal *verték* sanyargatták *testeket*: hogy úgy, *in servitutem*” szolgálat alá vessék azokat. Es innét vett eredetet (a' mint némelylek * írják) ez az áitatos

„ Cit. Mat.
25. v. 16.

„ Mat. 5. v.
15.

Lucrű spi-
rit. per S.
Antonium.

„ Paoletti
in hoc Fest.
NB. Italicè
Buen' e bel-
lo vocabatur.
ut scribit
Villieg. 1
in Vita S.
Antonij.

* Refert P.
Füeflin sæ-
pè memo-
ratus.
„ aliàs, *Fa-
dua.*

„ 1. Cor. 9.
27.
* Villieg. &

Segneri,
supr. citati.

szent szokás, a' közönséges *disciplina* tétel, egyébkor-is ugyan, de főképpen az említett negyven-napi Bőjtben.

" Segneri
ibidem.

Ha nékem időm volna a' Tanúknak várafonként, és tarományonként való vizsgálására; sok ilyen jeles bizonyságokat tennének azok dicsőséges Sz. Antaltól. Meg-vallának ama huszon-két híres tolvajoknak jámbor életre meg-téréseket egy predikációjának " hallására. Meg-vallának azt is, hogy sok egyéb a' féle gyűlevész-latroknak (kikkel Olasz ország hegyei és erdei abban az időben rakva voltak) többet használtak a' Szent Antal predikációi jobbitásokra; mintsem a' *Magistratusok* fegverő ki-irtásokra. A' felett, ha a' *familiá*kat gyűlölség háborgatta; őszsze-békéltette azokat hatóságos intő beszédivel Szent Antal. Ha a' Templomok illetlenséggel fertőztettek; meg-tisztította-szentelte azokat fogados predikációival Szent Antal. Ha a' *Sacramentumok*nak, üdvösségünkre rendeltetett szentségeknek szolgáltatásához *abususok* értek; ki rekesztette azokat buzgóságával Sz. Antal. Ha mind ezeken kívül, az el-tévelyedet lelkeknek sziveket, az eretnokség aczél módra meg-keményítette; *malleus hereticorum*, meg törő pörölye volt azoknak Pádvai Szent Antal. Azt is pedig itten ki nem hagyhatom: Hogy midőn ő egykor a' Szentséges *Római Pápa* előtt predikált, a' Szent Írásból bölcsen egybe szedett bizonyító tudományoknak bőségeért, *Arca testamenti*, az Isten testamentoma szekrényének, tisztességes *titulus*sal, ugyan ő-magától a' Krisztus *Vicarius*ától " neveztetett. Mind ezekből immár ki nem láttya és nyilván tapasztallja? melly igen méltán, *Hic magnus vocabitur*; nem csak cselekedetire tekintve, hanem tanítására is nézve, *nagynak* hivattatik mennyeknek országában dicsőséges Szent Antal.

Eccles. in
offic. hod.
lect. 5.

Ibidem.

" Foit is
Gregor. ix.

Miracula S.
Antonii

Referuntur
ea copiose
in ejus vita.

Végre már (hogy soká kedves Halgatóimat ne tartóztassam) *exaltávit*, fel-magasztalta Isten a' mi Nagy Szentünket, a' csuda-tételeknek fő-módon való ajándékával. Nem szükség most azokat rendel számlálnom: mert az egész Keresztyén világ előtt tudva vannak. Hányszor hallottátok, hogy egykor Pünkösdi napján a' maga tulajdon nyelven predikálván Romában, külömbféle nyelveken az Apostolok módgyá-

ra szállani, 's az Istennek nagy dolgait hirdetni hallatott Sz. Antal? Hányszor hallottátok, hogy midőn *Ariminum* városában némelly meg-átalkodott eretnekek az ő üdvösséges intést hallani nem akarnák; a' tenger partjára ki-ment, az halaknak predikált, és ezek egybe-gyűlt sereggel, 's az habok közül fel emelt fejekkel őtet halgattak, mind addig sem távoztván, a' míg áldást reájok nem mondott? Hányszor hallottátok, még-is kérdelem; tengeri háborukban, halálos tömlécekben, veszedelmes nyavalyákban, tűzek gyuladásiban, jószágok el-veszésében, és sok egyéb ellenkező történetekben, dicsőséges Szent Antal érdeminek csudálatos nagy fogantatját? *Si queris miracula*, (így emlékezik arról Sz. Bonaventura Cardinál és Doctor) *Si queris miracula. Mors, error, calamitas, demon, lepra fugiunt, agri surgunt sani. Cedunt mare, vincula; membra resque perditas petunt, & accipiunt juvenes & cani. Pereunt pericula, cessat necessitas; narrent hi qui sentiunt, dicant Paduani!* Magyarul így fordíthatni: Ha csudákat kívánsz. Halálos esetek, tévelyedések, és nyomoruságok távoznak: Elfűt az őrdög, nyavalyák el-állanak, és betegek gyógyúlnak. Enged a' tenger, foglyok szabadulnak; tagok és veszett jószágok viszsza-adatnak. Veszedelmek el-vesznek, szükségek megszűnnek; beszéllék a' kik érzik, hirdetésük lakói Paduának.

Bonavent.
in Resp. de
S. Antonio.
Conclusio.

Őrülly azért, ő dicsőséges *Thaumaturgus*, csudatévő Sz. Antal! örvendezz, Istennek hív szolgája! és vigadgy örökké a' te Uradnak örömében. A' ki téged mély alázatóságodért így magasztalt, és illy naggyá tett még itt ez életben. Így magasztalt a' tökéletes és tekintetes *virtus*okban, felséges nagy érdemekben: Így magasztalt a' bölcsességben, és bölcsületben: Így magasztalt a' talentomos lelki nyereségben: Így magasztalt a' számtalan csudák tételében. Magasztalt végre, és magasztal mind-örökké a' dicsőséges

Meny-országban. Amen.

SZ. IGNÁTZ CONFESSOR NAPJÁN PREDIKÁCIÓ.

Sol illuminans per omnia respexit, & gloriâ Domini plenum est opus ejus. Eccli. 42. 16.

Tyrnav. in
Templ. A-
cadem. S.J.
1689. 31.
Julij.
Sol symbo-
lum S. Igná-
tij.

Luc. 10. 1.

Ecclef. in
offic. hod.
lect. 6.

Dicsősséges Sz. Ignác Pátriárkának kivált fényességgel tündöklő jeles dicfíretiről gondolkodván, úgy itiltem magamban; hogy azokat én, alkalmatosb *symbo-* lum-, avagy-is képező példázat-alatt, figyelmetes kedves Halgatóim eleibe nem terjeszthetem, mintha a' fejünk felett forgó, és *mindenűvé* fényes sugárral *el-néző* napnak hasonlatosságát, ugyan a' végre fel-veszem. Erre nyújtott nékem a' mái el-olvasott *Evangelium*-is alkalmatosságot, a' mellyben tudn' illik, nem csak az hetven-két Tanítványoknak, hanem a' Sz. Ignác Szerzetes Tárlainak-is, *minden városba és helyre* lött küldetését jelenti, és adgyaelőnkbe az *Ecclesia*: *Misit illos ante faciem suam in omnem civitatem & locum.* Erre még-is, adott nékem okot ugyan e' mái napi *Officium*, szent Szolofma. mellyben a' Szent Ignác dicfíreti között az-is fel-van téve; hogy az ő ábrázattya még ottan e' földön éltében mennyei világossággal, fényes sugárok módgyára tündöklenni némellyektől láttatott: *Vultum ejus caelesti luce radiantem sanctus Philippus Nerius aliique conspexere.* Méltán-is bizony, *Sol illuminans*, világosító napnak dicfírtetik Sz. Ignác. a' ki ő-maga-is fénylett, mint a' nap; a' szélyes világot-is pedig, *per omnia respexit*, mindenütt valahová érkezett, nem csak az ő-maga, hanem szerzetes Tárlainak-is fényes sugárral világosította.

De ha, a' világosító fényes naphoz hasonlittatik Sz. Ignác, miképpen hát én ma, az ő dicfíretinek ragyagó sugárra, csekély elmémnek gyenge szemeit fordithatom? Az égen forgó napnak sugári el-annyira teszi szemeinknek fényét meg-győzik, hogy azokra egyenes tekintettel nem nézhetünk. Ugy én itten, a' mi titkos értelmű napunknak elmélkedő és dicfíró szem-

rő szemlélésére elégtelenségemet meg-vallom: és a' mit Gregorius Nazianzenus Sz. Basiliusról; azt mondom én-is Szent Ignácrról: *Sicut qui solem aspiciunt, quamvis unus aliò plus minusve, omnes tamen videndo deficiunt, sic omnes ejus meritis inferiores erimus*; Valaminthogy a' kik a' napot nézik, noha nem mind egyaránt, de azért a' látásban meg-fogyatkoznak minnyájan, úgyhogy senki azt vóltaképpen ki nem nézheti: Egy olyan módon történik velünk-is, valakik dicsőséges Szentünknek érdemes nagy dicsőretire szemeinket fordítottuk. Szóllok mindazáltal vékony tehetségem szerént azokról: Mert láma' napra-is, az ő világának gyönyörűségétől vonzattatván, ottan-ottan tekéngetnek szemeink, és abból érzik nagyobb erejét, hogy azt éppenséggel úgy a' mint vagyon, nem láthatták. Az én elégtelenségem-is azért meg-elégszik azzal, ha a' Sz. Ignác dicsőretinek jeles szépségében bár csak valami kevésé gyönyörködhetik; azoknak nagyságos vóltát vagy csak abból-is meg-ismérvén. Szóllok, mondám, és a' czélul fel-vett igéknek alkalmatosságával azt akarom bévebben előtörkbe terjesztetni: Miképpen a' világosító, és mindenre el-néző fényes naphoz, méltán hasonlítottatik Szent Ignác Confessor, a' Jéhus Tárláságának Fundátora. Vagyok olly reménységben, hogy beszédem czéllyát az isteni kegyelem által szerencsésen érem, ha ti-is azonban, Kedv. Halg. kedvező jó akaratallal hozzám leztek, és szokott figyelmeteliséggel szavaimra vigyáztok.

Midőn pedig én itten, a' mi világosító napunk dicsőretinek folyását, ab ortu, leg előszőr-is az ő fel-költén eredem. Senki azt ne véllye, mintha világi Oratorok módgyára akarnám ötet nemes születéséről e' mai napon dicsőrti: Mert noha Tekéntetes Familiáktól (mellyek Grandeseknek, azaz, méltóságokra nézve Nagyonak a' Spanyoloktól neveztetnek) mind a' két ágon eredetit vette Spanyol-országban: Bertrandus Jannez, és Maria Sanchez Uri szüléktől, Loyola és Balda Örökös Uraitól született Cantabriában: De ez, az ő nagyságos dicsőretinek leg-kissebb része, és csak szinte valami árnyéka. Hanem, olly nap-keletről vezem én fel az ő dicsőretinek kezdetit, a' melly csuda módon ab occasu, az estveből támadott.

S. Greg. Naz.
de S. Basil.

Propositio.

Ortus solis
nostri ab
occafū.

Natales S.
Ignatii.
Nicol. Lan-
cicius opu-
scul. 18.
cap. 1.

* Epigra-
phe symbo-
lo folis in-
scripta.

Graviter
vulneratur
Ignatius.

Ex lection.
librorū spi-
ritual, ad
perfectiora
se resolvit.

Act. 9. v.
4. & 6.
Pf. 76. v.
11

Ugy hogy, a' melly elmés mondást, a' napnak le-rajszolt ké-
pe alá némellyek díszessen írnak; én is azt a' mi titkos értel-
mü napunkra helyessén fordíthatom: * *Oritur dum occidit.*
mikor estvéledik, akkor támad.

Meg-magyarázom magamot: Ki-ment vala már *Ignatius* a' *Ferdinánd* Spanyol-orzági Királynak udvarából, Uri vé-
rekből származott királyi Inafok számából: vitézi állapotra
magát adta-vala: *Pampelona* városa *Navarra*-országban, az ő
comandója-, abban parancsoló gondviselése-alá bízott-vala.
Ezt midőn a' *Francziák* meg-szálván erőssen vínak: és vitézi
módra *Ignatius* onnét-belől óltalmazná; történék, hogy áld-
gyú-golyóbis erejétől a' falból ki-törtetett egy darab kővel
szárai meg-sértetvén, halálos veszedelembé esnek, és fél-ele-
venen hagyatnék. Es e' lön az *occusus*, az ő estvéje, a' vagy-
is esete: Lásfuk már az *ortust*, a' nap keletet. Említet sebei-
ből gyógyittatván, idő mulatásnak kedveért, nem tudom mi-
coda világi könyvet olvasásra kére: adának kezébe kettőt;
de isteni rendelésből lelki könyveket, egyikben a' *Kristus*
élete, másikban a' *Szenteke* vala meg-írva. Ezeket *Ignatius*
olvasdogalván, fel-gerjede szívében el-annyira; hogy azon-
nal a' világot el-hagyni, *Kristus*nak és az ő *Szentinek* nyom-
dokit követni, *Jerusalembe* szarándokúl menni, ottan az hí-
veket lelki dolgokban gyarapítani, az hitetleneket pedig az
Evangeliumi világosságra hozni, magában el-tökéllené. Es e'
lön az *ortus*, az ő fel-költe. O bizony csudálatos nap kelet!
Oritur dum occidit. akkor kél fel, *Saulus* módgyára, mikor el-
esik. Csudálatos, de üdvösséges változás! *Mutatio dexterae*
Excelsi; A' Felséges Isten job-kezének változtatása! mellyre
mondhatta ő-is Sz. *Dáviddal*: *Et dixi, nunc capi*; most im-
már kezdettem. *Nunc capi*; most kezdettem, mikor el-estem
vala: Most kezdettem, mikor a' világ majd-majd el-ragad va-
la: Most kezdettem az én *Jésusom*nak fő módon való követé-
sére belső hivatallyát érzeni, mikor az ő látogató ostorát ma-
gamon érzettem. De mi-is itten meg-tanúlhattyuk, mi-
képpén kellyen az Istennek látogatását vennünk, és azokból
magunkat tökéletesb életre jobbitanunk: Meg-tanúlhat-
tyuk azt-is, melly igen hasznos légyen erre a' szent könyvek-
nek

nek figyelmes olvasása. Es, ugyan ez lón az oka, hogy a' maga példáján tanúlván Sz. Ignác; *lectionem spiritualem*, a' lelki könyvek gyakor olvasását, szerzetes fiainak regulában adta, másoknak-is pedig jóvállotta.

Szoktak némelyek a' nap-estire vigyázni, és abból a' következő napról jövendőlni. ha veresben vagy on estvéje, szép reggelt várnak, és tiszta napot reménlenek. Fordít. *Sz. Ignácra*. Veresben, mert véreessen történék az ő estvéje: bizony tehát tiszta szép napot abból jövendőlhettünk. O boldog estve (fel kiált ittenegy Szerzetes Predikátor*) boldog estve! mellyet majd-majd követ a' szép tiszta hajnal. azt érti a' *titkos értelmű hajnal*, mellyből az igazságságnak napja fel költ*, emberi születése által származott. Ez azért a' tiszta szép hajnal követte az Ignatius estvét, midőn ötlet lebbe-esése után meg-látogatta, és *cingulo castitatis*, a' tisztságnak ővedzőjével, a' testi indulatok ellen fel ővedzetté; úgy hogy azután semmi tisztátalanságnak homályos kódét nem szenvedte. Nó már, gondold-el magadban keresztyén lélek, minémű szép tiszta napot varhatunk itten, mellyet nem csak a' piros estve, de még a' tisztságnak-is gyönyörűséges hajnala megelőzött.

A' fel kelő fényes napot félük és rettegik, s az előtt magokat el rejtik, barlangokba rekesztik a' fene állatok, az erdei vadak; mellyek étfakának idején prédákat ragadoztak: *Ortus est sol & congregati sunt, & in cubilibus suis collocabuntur*. Így olvasom én hiteles *Autorban* Szent Ignácrról; hogy nem csak ő-magától, hanem még-csak falra függesztetett képeitől-is a' pokolbéli fene oroszlányok" féltek, rettegtek, elszaladtak; és a' meg környékezett testekből is csudálatos erő által ki-űzettek. Az Anyaszentegyház-is pedig, az ő dicsereti közé e' mai *officiumban* fel-tette: *In demones mirum exercuit imperium*; hogy az ördögök ellen csudás hatalma volt Ignatiusnak. S hát immár, a' juhok ruházatiba öltözött farkasokról" mit mondgyak? Félük ezek-is, és rettegik Szent Ignácznak, és a' tőle fundáltatott Szerzetes Társaságnak fényes nap módgyára tündöklő tudományát. Mert ő az, a' kiben méltán mi *Catholicus* Keresztyének az *Ecclēsia* szavaival dicsekedhetünk;

"Serò rubens celum, cras indicas esse serenū.

* Eustach. de Rosario, hoc Fest. "E clef. in Nativ. B.M. V. R. 6.

Solem orientem fera animalia metuunt. Ps. 103. 22,

Ap. Bartol. in centum mirac. S. Ignatij. "1. Pet. 5. 8. Lecl. 6. off. hodierni.

"Mat. 7. 15.

Luc. 5. ubi
suprà.

hetünk: *Deum sicut alios alijs temporibus Sanctos viros, ita Lutherò, ejusdemq; temporis hereticis, Ignatium, & institutam ab eo Societatem objecisse*; Hogy, a' kegyes gondviselő Isten, miként egyéb időkben egyéb szent férfiakot; úgy a' Luther szakadása-, és több azon idő-béli eretnekek támadása ellen Ignatiust, és az ő Társaságát állatta-fel.

Symbolum
Solis apud
Ægyptios.

Macrobi. l.
1. cap. 11.

Applicatio.

Jer. 1. 11.

Euseb. ubi
suprà.

Sol per e-
mania respi-
cit.

Erre vegyük-fel ismég itten az előnkbe-vett napnak *symbolum*-át, képező példáját. *Macrobius* írja; hogy az *Egyiptziusok* ilyen formában szokták-vala a' napnak képét le-rajfzolni: Irattak egy álló egyenes *veszszőt*, és annak tetején, vigyázó *szemet*. Ezzel ők mire igyekeztek, és jelenteni mit akartak, én most nem vizsgálom: Hanem ezen képező példát az én czélomra fordítván; ilyen szemes *veszszőnek* az említett eretnekek ellen Sz. Ignácot, és a' tőle fundáltatott szerzetes *Társaság*ot nem kételkedve mondom. *Veszsző* ugyan-is ellene ez a' szent *Társaság*, és annak tetején a' vigyázó szem őmaga Sz. Ignác. A' melly mondásomnak világosítására, az Isten könyvébe ha tekéntek, talállok én itt-is *Jeremiá*-nál egy vigyázó *veszszőt*. *Quid tu vides Jeremiá?* Kérdé az Ur egykor-ő-tőle: Mit látsz te *Jeremias*? Meg-felel a' *Proféta* 's azt mondgya: *Virgam vigilantem ego video*; vigyázó *veszszőt* látok én. Másodszor-is kérdi: *Quid tu vides?* Mit látsz te? Es amaz: *Ollam succensam ego video & faciem ejus à facie Aquilonis*; meg-gyüladott *fazekat* látok én, úgymond, és annak száját *Észak*-felől. Magyarázván ezt egy bölcs *Elme*, így elmélkedik: *Per ollam intelligo heresim*; A' *fazekon* adatik értelnünk az eretnekség. a' melly tudn' illik, *ab Aquilone*, *Észak*-felől jövéen, csak nem az egész *Német-ország*ot, és egyéb *Északi tartományokat* fel gyújtá. De ennek a' *veszedelmes gyüladásnak* el-oltására, a' vagy-is *vilzsa*-csapására, *Virgam vigilantem*, vigyázó *veszszőt* rendele a' kegyelmes Isten: *Ignatium, & institutam ab eo Societatem objecit*; Ignáciust rendelé ellene, és a' tőle fundáltatott *Társaság*ot. De mi mennyünk már tovább.

A' napnak tulajdonsági között fő-módon az-is tapasztaltatik; hogy, nem elég néki csak szinte magában világoskodni; hanem ő mindenűvé el-néz, mindeneknek szolgál, hevít és vi-

és világosít mindeneket. Ugy a' mi Sz. Ignácunk, *Sol illuminans per omnia respexit*; mint világosító nap mindenűvé elnézett, mindeneknek örömeit szolgált, mindeneket (a' mi rajta állott benne) szeretetre gerjesztett, és az üdvösség útjának ismeretire világosított. Bizony dolog, hogy fénylett ő, és nagyon tündöklött tekintetes fő-fő *virtus*okkal. Fénylett kivált fő módon a' *Tisztaságnak* ajándékával, úgy hogy meg-térése avagy-is életének változtatása után, nem csak valamelly tisztátalan mocok ő-hozzá nem fért soha; hanem azt is érdemlette és Istentől meg-nyerte, hogy minden a' féle testi indulatoktól (a' mint már is oda fellyeb jelentém) élete fogytáig ment lenne. Fénylett *testének*, Szent Pál módgyára, *sányingatásával*, úgy hogy azt vasas ostorokkal háromszor is napjában verné, ostorozná, *ciliciummal*, 's éles vas lánccal öltözete alatt magát ővedzené, gyakorta kemény földön álmát alunná: Ahoz, fűszerszámok helyett hamuval étkecskéit hintené, italát köny-hullatásokkal egyelitené, és hosszú szas bőjtelési miatt csak nem meghalónak ottan ottan találtatnék. Fénylett, az Ur Jézus követésére " *Alázatos* sággal, úgy hogy, minden pompáktól, Tisztes nagy méltóságoktól irtóznék, és a' maga fel-magasztaltatását tellyes igyekezettel kerülné: 'S ugyan-erre nézve, az alázatos ságnak őrizetire, mind önnön magát fogadás-tétellel arra kötelezte, 's mind pedig Szerzetes társait fiait azon köteletség alatt lenni akarta, és rendelte, hogy az Egyházi Méltóságokat, Tisztes fő-fő Hivatalokat se ne kívánnyák, se pedig különben, hanem ha engedelmeiségből (a' szükség úgy kívánván) bé ne vegyék. Sőt (a' mit inkább csudálhatunk) *Generalis Praeposita* lévén ő a' Sz. Szerzetnek, nem egyszer sem kétszer ezen fő Tisztnek le-tételéről a' *Páter*ekkel tanácskozott. Fénylett, egy szóval (hogy most számtalan egyéb *virtus*it, fényes nap módgyára tündöklő jószágit halgatásban hadgyam, 's erről is pedig csak szinte sommában emlékezzem) fénylett dicsőséges Sz. Ignác, isteni buzgó szeretettel, 's kifodá az, a' kinek ebben csak leg-kifőbb kételkedése is lehessen?

De mind ezekkel is ő meg nem elégedett: *Lucrandis Deo animis indefessus instabat*; hanem egyebeknek is hogy haszná-

E

hasson,

Virtutes S.
Ignatii

1. Cor. 9. 27.
Referunt
hæc Lancic.
loc. cit. cap.
8. 10.
Lyræus, &
alii.

" Mat. 11,
29.

Lea. 6. off.
hodier.

Eucrandis
Deo animis
incumbit.

Chrysof.
hom. 79. ad
pop.

Virtute u-
tendum ad
alios.
Arist. in œ-
conomicis.

Exemplum
D. Pauli.

Akt. 25. II.

* Rom. 7. 24.

" Phil. 1. 23.

.. Homil. de
laudib. Pau-
li.

Lekt. 6. off.
hodiern.

hasson, lelkeket az Istennek nyerhessen, azon szível lélekkel szorgalmatoskodott. Es azért, ugyan a' végre *per omnia respexit*; mindenüvé el-nézett, minden alkalmatosságot fel-keresett. Eszében tartván Sz. *Chrysostomus*nak im' ilyen mondását: *Sive jejunus maneat, sive humi dormias, sive continuo lugeas, & nulli alteri prodis, nihil magnum efficias*; Bőjtöly ám-bár, kemény földön aludgyál, szüntelen sirj; de ha azonban senkinek másnak nem használsz, szinte nagy dolgot végbe nem vittél. Tudván azt-is jól, a' mit bölcös *Aristoteles* a' *Filosophusok* Fejedelme bölcsen mondott: *Optimus est, qui non solum utitur virtute ad se, sed ad alios*; hogy a' ki a' *virtusok*kal maga javára él, jo ugyan; de a' ki másoknak-is hasznára azokat fordítja, leg-jobb.

Ezek felett szolgál ide, a' mit Sz. Pálról, az *Ur János* választott Edényéről, a' cselekedetek könyvében írva látunk. Midőn egykor *Festus* Tisztartó előtt vádoltatnék, és halálra a' Sidóktól kívántatnék, Romába ügyét a' Császárhoz appellálá: *Cesarem appello*. Miért vallyon? talám hogy az haláltól irtózott Sz. Pál, és azt ilyen módon halasztani kívánta? Ő nem azért Kedv. Halg. merthitsem tudgyuk jól, hogy ő ez halandó testnek tömleczéből kívánva kívánta *szabadulását**, és a' *Kristussal* együtt létét: *Cupio dissolveri & esse cum Christo*. Mire tehát itten az *appellatio*: Sz. *Chrysostomus*.. Illyen okát adgya: Hogy azonban ugymond mind a' hofszú útnak alkalmatosságaival, s mind pedig Roma városába- való létével több lelkeket nyerjen az Istennek. O bizony, jeles szép példa ez a' lelkekhez- való buzgóságban! Es nézzétek immár, figyelmetes halgatóim! nézzétek, ha nem követte-é ezt, az új választott Edény-is Sz. *Ignác*? Bizony dolog, hogy ő-is az édes *Jéussal* lenni, s az ő dicsőséges örömébe bémenni tellyes szível lélekkel ohajtotta, ez vólt az ő kívánságának tárgyá, ez vólt cselekedetinek-is végső czéllya. Mindazáltal; *Auditus est aliquando dicere*, a' felebaráti szeretettől, s a' lelkekhez- való buzgóságtól indittatván, hallatott ollykor illyen szók-ra fakadni: *Si optio daretur, malle se beatitudinis incertum vivere, & interim Deo inservire, & proximorum salutis, quam certum ejusdem gloria statim mori*. Ha ugymond, ennékem választás adat-

adatnék, kézbebb volnék boldogságom iránt-való bizonytalanságommal tovább élni, 's azonban Istennek a' lelkek üdvösségére szolgálni; hogysem azon dicsőségről bizonyos lévén mindgyárt meg-halni. Így-így, *Per omnia respexit*; mondom ismét itten, hogy mindenűvé el-nézett, semmit a' lelkek keresésében hátra nem hagyott Sz. Ignác.

Azt-is a' napban *observállyuk*, és szemünkkel láttyuk; hogy mikor az fel-kél, leg-először-is a' magás hegyeket nézi, és fényes sugarival azokat éri. Képező példázattya tudn' illik ebben-is *Ignácius*nak: Mert tudva vagyon, miképpen őnéki-is fő gondgya volt arra, hogy a' magás hegyeket (érttem én itten a' Királyokat, Fejedelmeket, és egyéb nagy Méltóságokat) jó tudományokkal, bölcs irásokkal, okos és istenes tanácsokkal, maga és Szerzetes Tárfai által világosítsa. Erre több *exemplumot* én most nem említek; szinte meg-elég-szem azzal, a' melyet *Ferdinandus* Romai Császárról ide nézendőt olvasok. a' ki tudn' illik országos nagy dolgait, közönséges jóra intézett igyekezetit, nem külömben a' Szentséges Romai Pápával közöltetni követi által akarta; hanem, ha elsőbben azokról tanácsot vennének *Ignáciustól*.

De még ezzel-is (a' magás hegyek világosításával meg nem elégedett Sz. Ignác. *Per omnia respexit*; tovább is mindenűvé el-nézett. Izerte-széllýel-való számtalan tartományokra. Olasz, Spanyol, Franczia, Német, Magyar, Lengyel &c. Országokra, világosító fényes sugarit bőven terjesztette. Es, hogy egész kerületet az égen forgó nappal, a' földnek kerek-sége körül ő-is tenne, még azokat-is a' tartományokat, melyek föld alatt valóknak hozzánk képest mondatnak, el-nézte, a' nap-keleti és nap-nyugoti Indiákat, Japóniát, Brasiliát, Szerectsen országot, Persiát, és többeket Szerzetes fiai által eljárta; és a' pogányi sötétségből, az Evangéliomi világosságra azokat jutatta. *Populus, qui ambulabat in tenebris, vidit lucem magnam.*

Még-is tovább, *per omnia respexit*; mindenűvé el-nézett. külömb-külobb-féle Nátziókból, vagy-is Nemzetekből válogatott ifiaknak tanítására, jó erkölcsökben és Egyházi állapotban tisztességes nevelésére, házakot és *collegiumokat* Ro-

Sol oriens
altiora mō-
tium cacu-
mina pri-
mum con-
spicit.

Applicatio

Qualiter ad-
huc S. Ignat.
per omnia
respexit.

Isa. 9. 2.

mában fel-állatot: mellyekből osztán az Apostoli munkára, lelkek igazgatására és meg-térítésére, számosan esztendőnként és nagy hasznossan mentek-ki, és mennek most-is, azon említett Collegiumoknak *Alumni*, jó formában nevelt, és tudományokkal ékesített fiai.

Végre már (hogy soká benneteket ne tartóztassalak) *Per omnia respexit*; minden időkor-béli emberekre, öregekre, ifiakra, és kisderekre el-nézett: ezeket *Téjhez* hasonló gyengébb eledellel, *Kátékiszmusi* oktatásokkal táplálván; amazokat pedig (kinek kinek az ő értelem-béli mértékeszerént) mélyeb értelmű tudományokkal *vasztagitván*. és ugyan a' végre, a' prédikáló-székeket Tanítókkal, a' *Gymnasium*okat Mesterekkel, az *Academiá*kat *Doctör*okkal bé-töltvén. Obizony! *Sol illuminans*; világosító és mindenűvé el néző nap, a' mi Sz. Ignácunk. *Et gloriá Domini plenum est opus ejus*. kinek-is az ő meg-dicsírt cselekedeti az Urnak dicsőségével tellyesek: Mert ugyan-is nem más végre, hanem az Istennek dicsőségére cselekedte ő mind azokat. *Unde hoc veluti symbolum; Omnia ad maiorem Dei gloriam, in ore semper habebat.* és azért, az ő minden cselekedetiben azt szokta-vala mondani: *Legyenek mindennek nagyobb dicsőségére az Istennek.*

"1. Cor. 3.
v. 1. & 2.
Hebr. 5. 12.
& v. 14.

Ut in text.
præfixo.

Memoratus
Lyræus in
apophteg-
matibus S.
Ignatij.

Conclusio.

Greg. Nazi-
anz. supra
Exord.

Mat. 5. 16.

Örömeit dicsőséges napunk dicsíretiről többet szöllanék; volna-is bizony arra bőséges materiám: De, a' mint elein-is jelentém 's itt-is pedig meg-kell vallanom; úgy történik velem, mint a' kik a' fényes napot szemlélik: *Qui solem aspiciunt, videndo deficiunt.* mert, miképpen azoknak szemek fényre a' nap sugárinak erejétől meg győzetik, úgy az én csekély tehetségem a' Sz. Ignác felséges dicsíretitől nagyon meg-előztetik. E' legyen azért ma én-tőlem az ő dicsíretinek leg-felsőb pontya, hogy azokat én elégségesen meg nem beszélhetem. Ahoz, tudom azt-is jól, hogy ő mi tőlünk azt inkább kívánja; hogy mi őtet a' meg-dicsírt *virtus*okban, a' mennyei kegyelem által szent igyekezettel kövessük: Es azokban, mind a' magunk üdvösségére, 's mind pedig felebarátainknak lelki épületire, az emberek előtt úgy világoskodgyunk; hogy a' mi jó cselekedetinket látván, *Glorificent Patrem*; dicsőítsék az Atyát a' ki mennyekben vagyon. Ninc márs

már egyéb hátra, hanem hogy beszédemet a' dicsőséges Pátriárka Szent Ignác szavaival bé-rekelszem: *Omnia ad maiorem Dei gloriam.* legyenek mindenek nagyobb dicsőségére az Istennek. *Amen.*

PORTZIUNCULA EGYHÁZÁNAK SZENTELÉSE NAPJÁN ELSŐ PREDIKÁCIÓ.

Zachae festinans descende: quia hodie in domo tua oportet me manere. Luc. 19. v. 5.

EZt a' máielőnkbe adott Evangeliomot, közönséggel minden *Egyház napján* szokta olvasztatni az *Ecclesia*, ilyen okra nézve: Mert a' ki *Jericho* városában, a' *Zachaeus* házába bé-menvén (az Ur Jéhus) meg-áldá azt, és meg-szentelé: *Hodie salus domui huic facta est*; ma lőtt, úgy mond, üdvössége e' háznak, ugyan-ő az, a' ki az Isten tiszteltégére építetett Templomokat üdvösséges mennyei áldásokkal meg-szenteli. A' *Salomon* Templomáról olvasluk, hogy annak építése végbe-menvén, meg-jelenék néki az Ur, és monda: *Sanctificavi domum hanc, quam edificasti*; meg-halgattam imád-ságodat, és meg-szenteltem e' házat, melyet építettél, hogy ott helyhez tetném az én nevemet örökké, és ott lesznek szemeim 's a' szívem mindenkor. Másutt pedig az áldások szabott formáját ki-adván, mellyel *Aáron* Pap és a' fiai éllyenek; azt igéré: *Invocabunt nomen meum super filios Israel*, & *ego benedicam eis*; hogy midőn az ő nevét az *Israel* fiaira segítségül híják, azokat ő meg-áldgya. Ezt a' végre hozám-elő itten, hogy az Papi renden lévők áldásinak foganattyát, avagy csak ebből-is ismértetném*. Minthogy azért a' mi Templominknak is meg-szentelésében, az Istennek szent neve, áitatos könyörgések által hivatztatik segítségül azokra, és azokban könyörgő Hivekre; nincs már abban semmi két-

In Ecclef. 3.
Antonij de
Insula An.
1688. 2. Aug.
gust.

3. Reg. 9. 3.
Deus invocatus, ipse
Ecclesiasticus
sanctificat.

Num. 6. 27.

* Vid. plura
Catech. 45.
Doctr. Chr.
p. 111. &
Cat. 46 p. 11.

ség, hogy ő-maga az Isteni felség áldgya-, és szenteli-meg azokat, és a' benne könyörgő Keresztyéneket.

De, hogy immár e' máj ünneplésünknek alkalmatossá-gával, szorossábra beszédemet vegyem. nem csak az említett közönséges okra nézve; hanem más magánossá tekéntetre-is mondhatom én, hogy ma a' *Portziunkula*-béli Bóldog Aszszony Egyházának, *Seraphicus* Sz. Ferencz leg-kedvesebb Templomának *dedicatioja*, az-az, meg-szentelése napján helyessen, és nagy szép *congruentiával* azon szent Evangéliom olvastatik. Mert fő módon való hasonlatosságot látok én, *Zakheus* és az ő háza között egy felől; Sz. Ferencz és az ő *Portziunkulája*, kedves lakó helye között más felől. Mellyet midőn előtökbe bővebben terjeszteni szándékozom, unalmasok a' halgatásban kérlek ne legyetek.

Propositio.

Zachae festinans descende: quia hodie in domo tua oportet me manere. Luc. 19.

Meg-vallom, Keresztyének! sok szép dicfireteket, jeles nagy dolgokat *Seraphicus* Szent Ferencz *Patriarkáról* olvastam, mellyekre nézve hasonlithatnám én ötet ama' nevezetes régi Szent *Patriarkákhoz*, kiket az Isten könyve nagyon dicfir és magasztal. Hasonlithatnám ötet *Abrahámhoz*: mert ha ez, az ő egyetlen egy fiát *Isaákot*, *Super unum * montium*, egy magass hegyen éppen-égő áldozatul, Isten szerelmeért meg-áldozni kész vólt; *Seraphicus* Szent Ferencz önnön-magát, *in loco excelfo* " *qui mons Alvernie dicitur*, az *Alvernus* hegyén, *Seraphim* Angyalok módgyára gerjedező szeretetének tűze által áldozta, és az Istennek bé-mutatta. Sőt halált-is mártiromság által szenvedni nagy kész volt " *Cupiens sibi aliquam dari martyrij occasionem*; kívánva keresvén arra alkalmatosságot. Továb. hasonlithatnám én ötet *Jákób* *Patriarkához*: mert ha *Jákób* éjjeli nyugovásában, amaz eget érő lajtorján, látta fel-'s alá járni az Angyalokat, & *Dominum innixum scala*, és a' lajtorjára támaszkodott Urat; Szent Ferencz étszákának idején * Angyalok sokaságát, 's azoknak Királyné Aszszonyát, ő-magát-is pedig az Ur Jésum, csudálatos jelenéssel *Portziunkula* Templomában szemlélte, miként ezt Sz.

Bona-

S. Francisci
comparati-
on. cum vi-
ris illustri-
bus.

* Gen. 22. 2.

" D. Bonav.
in legend.

S. Franc. ut
in offic. 17.

Septembr.
16. 4.

" Die 4. O-
ctobr. 16. 5

Gen. 28.

* S. Bonav.
esp. 13. vi-
tæ. §. 2.

Bonaventura, az ő életében feljegyzette. Még-is tovább hasonlíthatnám Szent Ferenczet Moyseshez: Mert ha Moyses .. negyven napig a' Sinai hegyen bőjtölt, az Istennel beszélt, és a' kő-táblákra írott törvényt az hegyről alá-hozta; Sz. Ferencz, ugyan-annyi napokat az *Alvernia* hegyén bőjtölésben töltött, Istennel lélekben nyájaskodott, és a' Krisztus sebének, nem immár kő-táblakon le-rajzolt bélyegit, hanem az *ő testén Istenújával le íratott képét hozta-le az hegyről.*

..Exod. 34.
v. 28. & seq.

S. Bonaven.
cit. c. 13.

De, akarván én a' mai Evangéliom mellett meg-maradni, abban meg dicfirt *Zakaustól* nem távozom. Erről azért az Evangélista azt beszéli: *Staturâ pusillus erat*; hogy ő természetben kisdéd volt. Így a' mi *Zakauskunkról*, *Serafcus* Ferenczünkől azt olvasom én: *Staturâ erat parvitatâ vicinior*; hogy ő-is a' kisdéd termethez közeleb járt. De hadgyuk bárezt abba, és mélyebb értelemmel a' dologhoz szálljunk. 's úgy-is azt találjuk, hogy *Franciscus pusillus*, kisdéd volt a' maga szemei előtt Szent Ferencz. Kisdéd volt bizony, és a' kisdédség *titulusában* el-annyira gyönyörködött, hogy fundált Szerzetét-is *Ordinem Fratrum Minorum*, Kisebb Atyafiak Rendinek alázatóságból nevezte. Ahoz, leg-kedvessebb lakó-helyül *Portziunculát* választotta, melly annyit téfzen, mint részecske, kicsin helyecske. *Hunc locum vir sanctus amavit præ ceteris mundi locis.*

Zachus
staturâ pu-
sillus.
In comen-
tario vitæ
ad initium.

Pusillus &
Franc. præ-
sertim in
suis oculis.

S. Bonaven.
cap. 2. vitæ.
§. 8.

Említi azt-is *Zakausról* az Evangéliom; hogy, kívánván látni Jést, de a' tolyongó sereg miatt nem láthatván, *ascendit in arborem sycômorum*, vad füge-fára hágott fel. 'S hát immár itten Sz: Ferenczről mit mondgyak? vallyon micfoda hasonlatóságot eziránt ő-benne találunk? Lelki elmélkedésekkel a' Krisztust látni, és nagyobb kedve szerént szemlélni ő-is kívánván, *Derelictis turbarum inquietationibus, solitudinis secreta petebat*; az akadékos seregből magát külön-vévé, pusztába méne, és *in locum excelsum*, magas helyre, fellyül említett *Alvernus* hegyre fel-mene. az hol ötet kegyes szemekkel az édes Jésus meg-tekénté, és neki *Serafim* Angyal szárnyai között felszűlet képében meg-jelenék.

Sycômorû
quahter as-
cendit S.
Franc.

Cit. Bonav.
cap. 14.

De, hogy itten a' *Zakaus* füge-fájától egy-hamar ne távozzunk, arról Szent *Ambrus Doctör* így elmélkedik: *Ascendit*

S. Ambros.
lib. 8. in
Luc.

S. Greg. lib.
27. Moral.
cap. 27.

Job. 5. 13.

1. Cor. 3. 13.

Phil. 3. 8.

Bonav. c.
6. vitæ.

Act. 5. 41.

Jesus do-
mû Zachæi
vilítat.

*dit in sycomorum, vanitatem scilicet Judæorum vestigio suo prote-
rens*; fel-hágott Zakæus a' füge-fára, tapodván a' Sidók hiusá-
git lábaival. A' Nagy Szent Gergely pedig azt írja felöle:
Sycomorus ficus fatua dicitur; hogy a' Sicomorus fa annyit té-
fzen mint bolond füge fa. Innét fordittya beszédét *Zakæus-
ra* 's azt mondgya: *Puillus itaque Zachæus sycomorum subiit, &
Dominum vidit: quia, qui mundi stultitiam humiliter eligunt,
ipsi Dei sapientiam subtiliter contemplantur*; nincsen titkos érte-
lem nélkül, hogy a' kisdéd Zakæus arra hágott-fel a' fára, az
melly bolond fügének mondatik, 's arról ösztán látta a' kit
látni kévánt-va, az Ur Jéstust; mert azzal nekünk adatik
érténünk, hogy a' kik az kevély világ bolondságát alázatos-
fan választják, az-az, bolondoknak a' világ bölcsesétől, "álnok-
ság mesteritől tartatnak; azok az Isten bölcseségét mély el-
mélkedéssel szemlélik. Mire nézve, jól és bölcsen jóvallot-
ta Sz. Pál: *Si quis videtur inter vos sapiens esse in hoc saculo,
stultus fiat ut sit sapiens*; Hogy, valaki láttatik világ szerént
bölcsnek lenni, bolondá legyen, hogy bölcs Isten szerént le-
heffen. O melly csudálatos vóltál ebben! melly igen fő mó-
don részes vóltál az Isten szerént-való bölcseségben, kisdéd
Zakæusunk Szent Ferencz! Mert ha valaha valaki; te bizony
vóltál az, a' ki *vanitatem vestigio proterens*, a' világ hiuságit
lábaiddal tapodván, *omnia ut stercora*; mind azokat ganéjgya-
nánt Szent Pállal alitottad, hogy az igaz bölcseséget a' Kri-
stust meg-nyerjed. Te vóltál az, a' ki magadnak bölcsen vá-
lasztottad, valamit a' fortélyos világ fiai bolondságnak itil-
nek: midőn " a' szidalmakot, kissebbitő gyalázatokat és
egyebektől-való meg-utáltatást, nem csak békeséges tűrés-
sel, és az Apostolok példájára *gaudens*, örömmel szenvedted;
hanem ugyan keresve azokat kerested.

Mennyünk továb. Látván Jéstus *Zakæust*, monda neki:
festinans descende: quia hodie in domo tua oportet me manere; fiet-
ve száll-alá: mert ma a' te házában kell maradnom. O melly
igen nagy öröm töltötte-bé szívét *Zakæusnak*! midőn, a' kit
látni annyira kévánt-va, azt immár nem csak szemeivel lát-
tya; hanem kegyes hivatalát-is füleivel hallya, nyájaskodá-
sának gyönyörűségét a' maga hajlékában kóstoltya, és házá-
nak

nak üdvösséges áldását (*hodie salus domui huic facta est*) a' fel-
séges vendégtől veszi, uberi "mercede; bőséges jutalommal. Itt bizony próbálva ísmerte a' jó Zakaüs, a' mit régen az Isten
szíve szerént való férfit *Dávid* mondott vala: *Gustate, & vi-*
dete quoniam suavis est Dominus *; kóstoljátok, és lássátok
hogy édes az Ur, és az ő látogatása gyönyörűséges. De, nem
vált alábvaló a' te sorfod-is, nem vált kissébb öröme szived-
nek-is, ő dicsőséges Sz. Ferencz! Akkor tudn' illik; a' midőn
kedves lakó-hellyedet a' Portziunkula házat az édes Jéhus
meg-látogatta: a' midőn tégedet ottan, *divinitus*, angyali
követség által magához szállított, édesdeden veled nyajas-
kodott: a' midőn, egyfzóval, azon Portziunkula házat, tőled
meg-újíttatott Bóldog Afzszony Templomát *Indulgentiákkal*
meg-áldotta, nagy lelki kincsel tellyes bucsúval gazdagi-
totta.

Helye volna már itten az említett *Indulgentiákról*, bú-
csús engedelemről beszédemet folytatnom, és tanúságot az
íránt némellyek kedveért adnom: De én ezt mászorra ha-
gyom. Hanem most azt kérde: Honnét vallyon érdemlet-
ték ezek a' meg-dicsírt férfiak, illy fő módon-való méltóztá-
rását az Ur Jéhusnak? Erről ki miképpen gondolkodik nem
tudom; de én ilyen okát mondom: Mert ezek mind ketten
olly buzgó nagy szeretettel ő-hozzá viseltettek, hogy e' vilá-
gi jóktól érette meg-válni készek voltak. *Ecce dimidium bo-*
norum meorum, Domine, do pauperibus: & si quid aliquem defran-
davi, reddo quadruplum; Imé, én Uram én Jéhusom (igy szólla
Zakaüs az Urhoz) imé felét az én jóvaimnak a' szegényeknek
adom: és ha valamiben valakit meg-csáltam, négy-anynit
adok viszsa. Szent Ferenczről-is pedig hallottátok sokszor,
hogy ő mindeneket a' Krisztus szerelmeért el-hagyván, nagy
szegénységben őtet követte. Olvasom azt-is felőle; hogy
midőn egykor még világi korában történt-vólna, hogy az
Isten szerelmeért alamisnát kérő szegént üressen, szokála ki-
vűl, bocsátotta-vólna: csak hamar azt igen meg-báná, után-
na futamodék, alamisnát neki nyujta; és arra-is magát igi-
rettel az Istennek kötelezé, hogy senkitől azután valaki tőle
az Isten szerelmeért alamisnát kérend, a' mennyire tehetsége

F

enge-

" S. Ambr.
ubi supr. ut
in lect. 8.
off. hodie.

* Pf. 33. 9.

Ita etiā do-
mum Porti-
unculæ.

" S. Bonav.
c. 13. vitæ,
§. 3.

Unde tanta
Christi di-
gnatio erga
Zachæum,
& S. Fran-
ciscum.

S. Bonav. in
ejus vita, c.
1. §. 2.

engedi, soha azt meg nem vonnya. Ne csudállyá tehát immár senki, hogy miként *Zakæus* és az ő házat, úgy *Sz. Ferencz* és az ő *portziunkuláját* olly felséges jókkal, mennyei áldásokkal az Ur Jésus gazdagította. Mert még régen *Salomon* által mondotta: *Ego diligentes me diligo*; hogy az őtet szeretőket ő is szereti. Azután is pedig Szent Máténál világosan jelentette; hogy a' ki az ő szeretetiért a' szűkölködőknek adakozik, annyiba tartya azt, mint ha ő-magával cselekedné:

Prov. 8. 17.

Quamdiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis.

Mat. 25. 40.

Még egy kérdésem vagy on itten, 's azután beszédemnek véget vetek. Azt tettem-va fel czélul, melly fő módon való hasonlatosság volt-légyen *Zakæus* és *Sz. Ferencz* között: Es a' miket eddig elő hoztam, nyilván azt ki-mutatják. De hat immár miképpen férhetnek azok egybe, hogy *Zakæus* (ugymint *publicanus*) bűnösnek mondatik? *Cum viderent omnes, murmurabant dicentes quod ad hominem peccatorem divertisset*; morgolódnak va minnyájan (úgy mond az *Evangelista*) a' kik látták, hogy bűnös emberhez tért volna bé a' Jésus. *Sz. Ferencz* pedig ellenben, noha ez-is ifiatta nyereség kereső állapotra, kereskedő kalmárságra magát adta-va-

Zachæus publicanus seu peccator.

S. Bonav. c. 1, vitæ. S. 1.

la: Mindazáltal, *superno sibi assistente presidio*, a' mennyei kegyelem által el-annyira a' bűntől őrizkedett; hogy, a' mint többször már említett *Bonaventura* hiven meg írta: *Nec inter lascivos juvenes post carnis petulantiam abiit; nec inter cupidos mercatores speravit in pecunia " & thesauris.* sem a' kaczeros ifiak között a' testnek csintalansága után nem járt; sem a' nyereség kívánó kalmárok között a' pénzben és a' kincsekben nem bízott. Hogy-hogy tehát, mondám, férhetnek ezek egybe? es miféle hasonlatosság lehet itten Szent *Ferencz* és *Zakæus* között? Bizony dolog, hogy a' bűnre nézve nagy különbség volt ő közöttök, De a' *Sz. Ferencz* mély alázatossága itt-is hasonlatosságot keresett: Mert, *In propria reputatione nihil erat, nisi peccator: cum in veritate speculum esset sanctitatis*; mert a' tulajdon maga ítéletiben nem másnak, hanem bűnösnek magát alította: holott valósággal tükörre volna a' szentségnek.

S. Franc. in sua reputatione peccator. Cap. 6. vitæ. S. 1.

Történék egykor, hogy a' *Fraterek* közül egyik ő-tőle azon

azon kérdezkednek ; mit alítana ő , maga felől ? Erre a' kérdésre Sz. Ferencz azt felelé : *Videor mihi maximus peccatorum ;* hogy a' bűnösök közül leg-nagyobnak magát itilné. ilyen okát szavainak adván : Mert ha, úgymond , akármelly bűnös emberrel annyi irgalmaságot a' Krisztus, mint én velem , cselekedett-vólna ; itilem , hogy sokkal nagyob hál'adással ő-hozzá , mintsen én , viseltetett-vólna. De , legyen elég ez most erről.

Ibid. §. 7.

Legyen elég ma én tőlem a' te dicsfretidről-is , ő dicső. *Conclusio.*
séges Sz. Ferencz Patriarka ! a' menyire vékony tehetségem-hez képest érkezhettem , mert elegendő képpen azokat ki-be-szélleni ; felséges érdemidet azok mértéke szerént magasztalni , elégtelen vóltomat meg-vallom. Most immár tégedet , kedves Halgatóimmal együtt azon kérlek. nyerj minékünk-is esedezésid által , nagyságos érdemid által olly kisdedséget ; mellyet a' kisdedek példájával ad előnkbe , és kíván tőlünk Megváltó Krisztusunk : *Nisi efficiamini sicut parvuli , non intrabitis in regnum calorum ;* Ha meg nem tértek , és nem leztek mint a' kisdedek , mennyeknek országába bé nem mentek. Nyerj Isten szerént való olly bölcseséget ; hogy a' világ veszedelmes hiuságit lábbal mi-is tapodván , álnok bölcseséget (avagy-is inkább *bolondságát*) meg-utálván , *Dei sapientiam* " *contemplemur* , az Isten bölcsességét elménkben visellyük. Vég-
re már , nyerj nekünk olly buzgó szeretetet ; hogy attól minket a' világ el-mulandó javai , veszendő nyereségi ez életben el ne válasszanak. Hóltunk után pedig láthassuk mi-is veled együtt színről színre (a' kit te még itten-is ez halando életben , kivált fő módon szemlélni méltó vóltál) az Ur Jébus Krisztust , mind örök-kön örökké. Amen.

Parvuli efficiamur.

Mat. 18. 3.

" Ex 1. Cor.

3. v. 19.

" Gregor.

M. ubi supr.

AZON EGYHÁZ NAPJÁN

MÁSODIK PREDIKÁCIÓ.

Anno 1695.
2. Auguft.
Tyrn.

Hodie falus domui huic facta est. Luc. 19. v. 9.

*Nescio que
parvis gra-
tia rebus in-
est. dictum
Poëtæ.*

" Ps. 118. v. 8.

" Psal. 118.
130.

Prov. 9. 4.

Isa. 9. v. 6.

Marc. 10. a
v. 14.

Malitiâ par-
vuli simus.

" 1. Cor. 14.
v. 20.

NEm tudom micfoda kedveltség vagy on a' kicfin dolgok-
ban, hogy a' nagy hatalmu Istennek annyira kedve
tölt a' kisdedekben. Az koronás *Proféta* (a' kit még
kisded korában választott vala királyi méltóságra) nem egy
helyen énekli Soltáriban, hogy *bölcseséget ad*: értelmet *ad*
Isten a' kisdedeknek. A' királyok között leg-bölcsébb, *Salomon*,
sőt maga az Istennek bölcsesége ő általa a' kisdedeket hja el-
készített asztalához: *Si quis est parvulus, veniat ad me*. Emberi
testben öltözvén az örök Ige, nem öreg-korbéli testet vett-fel
magára, minéműben az első embert alkotta; hanem gyermeki
kisded korban akart születni e' világra. *Parvulus natus est no-
bis*. E' földön az emberekkel nyájaskodván, a' kisdedeket ma-
gától el-tiltani nem engedte; *Sinite parvulos venire ad me, &
ne prohibueritis eos*. Ahoz, az *Isten országát* nékiük ígerte: öle-
léssel azokat méltóztatta; és kezeit rájuk tévén, őket meg-áldot-
ta. De mikor én ezeket a' kisdedekről mondom; nem akarom,
hogy csak szinte az idő szerént való kicfinekről értsétek: mert
nem akarja Isten hogy minnyájan gyermekek legyünk; de bi-
zony azt meg-kévánnya tölünk 's parancsolja-is nekünk;
hogy, *Malitiâ parvuli* " a' kisdedekhez gonofsággal hasonlók-
nak találtaffunk, az-az: miként ezek, *Sunt pueri puri, parvi,
parvisque placantur: Currunt, latantur, citò dant, citò pacifican-
tur*. úgy mi-is tisztán éllünk, könnyen engesztelődgyünk,
ellenünk vétetteknek szívből meg-engedgyünk, és a' men-
nyire tehetségünk engedi adakozók legyünk.

Ma-is az Evangeliom egy *kisded* természetű férfiuról (úgy-
mint *Zakau*sról) emlékezik: és, melly igen kedvében volt ő
a' Kristusnak (midőn tudn' ilik őtet magához szöllította, véle
nyájaskodott, házat személye szerént meg-látogatta, és men-
nyei

nyei dicsőséges jókkal meg-áldotta) nagy szépen, a' mint meg-hallátok, előnkbe terjeszti. De, hogy immár innét, e' mái ünneplésünknek alkalmatosságával, *Seraphicus Sz. Ferencz-* re, és az ő *Portziunkula* nevű házára beszédemet fordítom, melly kicsin vólt ő a' maga tulajdon szemei előtt, melly igen mélyen az alázatosságban ereszkedett (kiért-is ő-benne ki-vált fő módon az Ur Jéfusnak kedve tölt) sokszor már azt hallottátok: szóllottam én-is arról ezelőtt némelly eszten-dőkkel, ugyan ez napon. Most azért a' *Portziunkula* házat, a' mi *Zakáus*unknak kedves lakó helyét veszem-fel előmbe. 's- azt akarom meg-beszélleni *Előszór*, miképpen *Üdvözítő Kri-* *stusunk* a' *Portziunkula* Templomát maga jelen-létével meg-szentelte, és tellyes búcsu ki-adásával meg-áldotta. *II-szor* pedig szóllok arról: *melly igen nagyá nevelkedett a' kist Portzi-* *unkula*, avagy-is részecske. Azonban pedig egy kist időbéli részecskét 's abban szokott figyelmeteliséget az én kedves Hal-gatóimtól bizodalmaslan kívánok.

Propositio.

Hodie salus domui huic facta est. Luc. 19.

Minckutánna Sz. Ferencz némelly puszta templomokat'' *Affissum* várasa táján még világi korában, istenes adakozók-nak alamisnájából meg-épített vólna; jöve az helyre, melly *Portziunculának* neveztetik, az említett várasnak (születése helyének) szomszédságában egy szép sík mezőben. Vala itt-is egy régi templom, Bóldog Afzszony tisztességére épít-tetett, de már akkor némely időktől fogva pusztaságra ju-tott. Gondolkodék azon (az Isten Annjához való áitatos-ságtól indittatván) mi módon ezt-is meg-újítván, előbbi ép-ségére hozhatná. Illyen gondolati között kezde ott angya-li jelenéseket látni, mire nézve-is annyival inkább azt a' hel-lyet meg-kedvellé, lakó helyül magának választá; szerzetes életét *per divina revelationis instinctum*; isteni jelentésből és belső fel-indításból ottan kezdé, szentül viselé, és bóldogúl végezé: *Hic humiliter cepit, hic virtuosè profecit, hic feliciter consummavit.* Így beszélli ezeket az ő életében, a' ki azt hí-ven meg-írta, Sz. *Bonaventura* Kárdinál' Azt-is pedig ugyan ottan fel jegyzi: *Hunc locum vir sanctus amavit pra ceteris mun-*

Punctū 1.
'' *S. Damia-*
ni, & S. Pe-
tri.

Narrat S.
Bonavent. c.
2. vitæ. S.
Franc.

Etiam *Por-*
tiuncula
Templum
reparare
pergit. S.
Franciscus.
Eod. cap. S.
8.

di locis; hogy azt a' helyet, a' Portziunkula házat, az egész világnak minden egyéb helyeinél inkább szerette: *Hunc in morte Fratribus, tanquam Virgini charissimum commendavit*; és hogy azt bődög ki-mulása idején, úgymint a' Bődogságos Szűz Mariának igen kedves házat, szerzetes férfinak ajánlotta Sz. Ferencz.

Christus ap-
paret S. Frä-
cisco in Tē-
plo Porti-
unc.

De már innét, előmbé-vett *propositzióm* szerént, térek az áldásra, mellyel ezt a' mi *Zakaufunk* házat kivált fő módon az Ur Jéhus meg-áldotta. Buzgó imádságban lévén egykor csendes étszakának idején a' maga czéllájában, az Isten szíve szerént való férfit Sz. Ferencz; imé isteni jelentésből hírévé esék, hogy ott a' Templomban, Portziunkulai Bődög Alszony Egyházában, üdvözítő Urunk az ő Szűz Annyával, és Angyalok sokaságával, dicsőséges fényességben meg jelent. Oh örömdetes izenet! kicsoda mondhatta meg, melly igen nagy örömmel töltötte-d-bé szívét az új *Zakaufnak*? ki beszélheti-meg, minémű gyorsasággal sietett hogy az édes Jétust szemeivel lássa, lábaihoz borulván imádgya, alazatos kéréssel mind önön-magát, 's mind pedig kilded nyáját, és Portziunkula házat ő néki ajánlya? magatok arról Kedv. Halg. gondolkodgyatok: mert én vólta-képpen le nem írhatom, előtökbe nem adhatom. Azt tudom mondani (mert hiteles *Autorokban* *, Sz. *Historicusok* írásiban olvasom) hogy szívének buzgó kívánságát a' kegyes Jéhus bé-töltötte, fényes dicsőségének szemlélését néki meg-engedte, gyönyörűséges nyájaskodását véle közlőtte; és házat nem csak a' maga jelen-létével bődögította és szentelte, hanem egyűt üdvösséges áldással, *Indulgentziával*, az az, tellyes búcsúnak engedelmével kegyelmessen ajándékozta, mennyei kincsés tärházából gazdagította. *Hodie salus domui huic facta est*. méltán bizony mi-is immár mondhattuk itten: ma lőtt üdvössége' háznak. Azt mindazáltal ki nem kell hagynunk, mert illik is tudnunk: Hogy a' ki mennyeknek orizága kulciat Péterre már azelőtt bízta, és az oldozásnak hatalmat e' földön ő néki fő módon adta: *Quodcunque solveris super terram, erit solutum & in cælis*. Ugy itt-is, az említett búcsus engedelem-ből, akkori Hellytartójának, a' Szent Péter *Successorának*, Tíz-tiben

* S. Bonav.
c. 13. vitæ.
S. Antonin.
p. 3. Histor.
tit. 24. c. 7.
S. 4.

Indulgentiā
impertit.

Matt 16. 19.

tiben következő Szentséges Pápának "Vicáriusi hivatalát ki nem rekesztette: hanem őtet abban eszközül rendelte; és ugyan olyan követéssel hozzá Sz. Ferenczet küldötte". De légyen ez most elég erről.

Hanem immár a' kik talám még eddig nem annyira tudták; azt-is itten, úgy hiszem, meg-magyaráztatni örömezt akarják: mi légyen a' *Bűcsu*, és minémű lelki haszon abban? az ilyeneknek azért kedvéért (tudván *mindenekhez * köteleltségemet*) úgy szóllok rövideden ahoz; *ut tamen scientibus non sim onerosus*, hogy másoknak szinte unalmas az-iránt ne legyek. A' *Bűcsu* Deákul *Indulgentia*, annyit részen mint *engedelem* a vagy bocsánat. az-az; a' *bűnért ideig szenvedendő büntetésnek meg-engedése* *. Ezt hogy jobban meg-értsétek, szükség tudnotok: Hogy noha a' töredelmes penitencia által meg-bocsáttatik a' bűn; de azért fen-marad még annak némi-némű büntetése. Kész bizonyság erre a' penitencia-tartó *Dávid* példája: Kinek az ő tött bűnét, az Isten meg-bocsátotta, mindazáltal annak némelly büntetésit fen-tartotta, és ellene *Náthán Proféta* által ki-mondatta: *Filius, qui natus est tibi, morte morietur*; hogy *Bethsabee* Afzszonytól született fia meg-hal; és hogy házától a' fegyver el nem távozik. a' mint-hogy ezek ő rajta meg-is történtek, és bé-telleyesedtek. Így most-is az igaz penitencia tartó bűnösöknek, Kristustól adott hatalommal a' gyóntató Atyáktól meg-bocsáttatnak az ő bűnök: *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis*. De azonban, a' bűnért való *Elégtételre*, bizonyos *penitencia*s a- vagy-is büntető cselekedetek (bőjtölések, szarándokság járásofok, 's több a' fele testi fanyargatások; vagy pedig azok helyett alamisnálkodások, és imádságok) adatnak eleikbe: kötelesek-is azért azoknak telleyesítésére. Ugy de, mondgya talám erre valaki: Hiszem a' Kristus eleget tött érettünk. mi szüksége tehát immár a' mi elégtételünknek? Való dolog, hogy a' Kristus elégtétele *copiosa*, bőséges a' mi bűneinkért: de az-is igaz, hogy nem külömben, hanem bizonyos cselekedetünk által akarta azt közleni velünk. Innét vagy on, hogy noha nem csak a' büntetésnek engedelmet, hanem a' bűnöknek-is bocsánattját meg-nyerte nekünk szent halálával: de

azért

"Honorius III. erat. "Videantur AA. praeiati.

Indulgentia quid sit.

"Rö. I. 14. Greg. P. in simili, Homil. 13. in Evang.

* Ita Theologi communiter, de Indulgentijs.

2. Reg. 12. 14. junct. v. 10. Et vid. uberior, Catech. 4. doctrin. Christ. P. 2. Joan. 20. 23.

Ps. 129. v. 7. Christi satisfactio qualiter nobis communicatur.

azért meg-kévénnya tölünk, hogy a' Szent Keresztség fürdő-
 je .. által mosatassunk-ki az *eredendő* bűnből, és *születessünk*
 " Eph. 5. 26. " *ujonnan*: Es hogy * *penitentzia*-tartás által tisztittassunk-ki
 " Joan. 3. 5. " a' *cselekedendő* vétekből, és részesittessünk ismét szentelő ma-
 * Luc. 13. 3. laszttyában.

Térjünk már innét az *Indulgentziára*, a' *Szenr Búcsúnak*
 előnkbe-vett magyarázattjára, és annak idővséges hasznaira.
 Egyik fő módunk azért az *elégtételben* a' *Búcsú* nyerés. Mert
 az által, immár meg-mondott köteletségünk az ideig-való
 büntetésnek szenvedésére meg-engedtetik; vagy-is pedig,
 ilyen adólságunk az Anyaszentegyház leki kincséből meg-fi-
 zettetik, abból tudn' illik a' drága kincsből, mellyben van-
 nak a' Megváltó Jéfusnak véghetetlen érdemi". 'S ha még-is
 kérded: kicfoda nyitnya-meg nekünk, ennek a' meg-böcsül-
 hetetlen kincsnek tárházát? Az nyitnya-meg (igy *felelek* én)
 a' kinek üdvözítő Krístusunk *menyeknek országa* .. *kulcsait*, és
 az *öldozásnak* hatalmát fő módon adta. Adta pedig azt *Péter-
 nek*, és a' kik az ő Tisztiben, *Fő Pásztori* Hivatalljában ren-
 del *következnek*. Adta Péter után a' több *Apostoloknak*-is "
 "Matt. c. 18. v. 18. " *ugymint* az *Ecclesiában* fő-fő gondviselő Püspököknek. Soka
 itten nem kéfem, hogy unalmat fogadásom ellen ne okozzak,
 Azt mindazáltal még itten hozzá adom: hogy a' meg-magya-
 rázott lelki kéncs, a' tellyes búcsús engedelem, nem clak a'
Portziunkula Egyházának e' mái napon adatott; hanem idő
 jártában a' *Seraphicus Sz. Ferencz*. szerzetének minden *Templo-
 mira* a' Szentséges *Romai Pápától* ki-terjesztetett. Mire néz-
 ve, méltán mindenikről, az el-olvasott Evangelium szavai
 után mondhattuk: *Hodie salus domui huic facta est*; ma lött
 üdvösége e' háznak.

Punctū II.
 Dóús Por-
 tiuncula in-
 crementū.

Második czikkelye *propositziomnak* az vala, melly igen
 nagyvá nevelkedett-légyen a' kifs *Portziunkula*. 'S hát immár
 itten, mihez hasonlítalak, micfoda képező *symbolum* alatt ir-
 jalak-le téged, kifs *Portziunkula*, kiseded *Zakausunknak* az alá-
 zatos Sz. *Ferencznek* kedves lakó helye? Az angyali jelené-
 seket te-benned ha gondolom, nekem úgy tetczik; hasonló
 vagy te ama régi nagy hirű csudálatos helyhez, az hol *Jákób*
Patriárka a' mennyei Angyalokat látta, és fel-kiáltván mon-
 dotta:

dotta: *Non est hic aliud, nisi domus Dei, & porta cæli*; nem egyéb ez, hanem az Isten háza, és az ég kapuja. A' drága kincset, melyet talált benned az okos kereskedő Sz. Ferencz, ha tekéntem; amaz Evangeliomi szántó-föld jut eszembe, mellyen a' ki el-rejtetett kincset talált, el-adgya mind a' mie vagyon, és meg-veszi azt a' szántó-földet. A' te tövisfeidet, mellyekbe ugyan ő, a' késértetek idein meztelenül magát a' tisztaság őrizetiért vetette, ha nézem; ama' nevezetes Csipke-bokor ütközik elmémbe, mellyhez meztelen lábbal, és nem küldömben vólt szabad közelíteni Moysesnek. lévén az ő sáruja valami testi gondolatoknak " árnyékozó példája. Most mindazáltal én ezeket, s több e' féle képező symbolumokat el-hagyván, hasonlítlak téged amaz ő-magában kicsin, de nagy folyó vízzé nevelkedő forráskúthoz; mellyről Ester könyvében emlékezet vagyon: *Fons parvus crevit in fluvium magnum, & in aquas plurimas redundavit*. O bizony, *Fons parvus*; kicsin válál te avagy csak neved szerént-is, úgymint Portziunkula, Részecske, melly a' kicsinséget magával hozza. Kicsin válál első lakófodra nézve: mert az önnön-maga szemei előtt kicsin Ferencznek lakó helye. Kicsin válál az ő Szerzetes fiainak kicsin seregére tekintve: Mert, *mater pueri gregis Fratrum Minorum* *; annya lól azoknak, a' kik alázatosságból Kisebb Fratereknek nevezetnek. De imé, *crevit in fluvium magnum*; igen nagyvá nevelkedtél. Nagy immár mindenütt a' te hired neved: Nagy, mind Isten-, s' mind emberek-előtt a' te Sz. Lakófod. Nagy a' te szerzetes seregednek *in omnem terram*, mindenűvé a' szélyes világon ki-terjedése. *Fons parvus crevit in fluvium magnum*; így-igy, a' kicsin kútacska igen nagy folyó-vízzé nevelkedett.

Az Paradicsomban fakadott forrás-kútról írja Moyses; hogy az négy folyó vízre osztatott, a' föld kerektségének gyümölcsös öntözésére. Az egyik folyó-víznek neve *Fison*: másíknak *Gehon*: az harmadiknak *Tygris*: a' negyediknek pedig *Eufrates*. Így mondhatom én ma, hogy *la' portziunkulában* fakadott kút-forrásból négy folyó-vizek árattak, a' világ négy részeinek üdvösséges öntözésére. Mondgyátok-meg nekem, *Europa, Africa, Asia, America*, világnak négy részei. mondgyátok-, és vallyátok-meg, melly igen nagy bőséggel

Gen. 23. 17.

Matt. 13. 44.

Exo. c. 3. v.
2. & 5." S. Bern. in
cap. 12.
Apocal.
Portiuncu-
la compa-
ratur fonti.
Eft. 11. 10.* Ita eam
nominat S.
Bonav. c. 13.
vitæ S. Fræc.Gen. cap. 2.
à v. 6.Fons Para-
disi in 4. flu-
vius divi-
fus.

ez kifs kútacskának folyó-vizei, lelki gyümölcsözésre tí-reátok árattak: mondgyátok és hirdesétek, *Seraficus Sz. Ferencz Szerzetes* fiainak tí-bennetek szerte-szélllyel nagyon terjedését: hirdesétek és dicírljétek el fíarathatatlan munkálkodásit, gyümölcsös tanításit, ádvólséges jó példa adásit; és nem csak verítékkal, hanem sokszor vérrel-is a' tí földetéknek öntözésit. Mondom én is ísmég arra: *Fons parvus crevit in fluvium magnum, & in aquas plurimas redundavit*; a' kifs kút igen nagy folyó-vízzé nevelkedett, és igen sok vízekké áradott.

Symbolum
Aquædu-
ctus.

Epigraphæ.

S. Bonav. c.
6. vit. §. 6.

Luc. 14. 11.
" 1. Pet. 5. 5.

Ex Ordin. S.
Francis. Vi-
ri Illustres.

A' forrás-kútak vizeinek olyan tulajdonságok vagyon, hogy minél mélyebben alá-vétetnek csatornáokban; annál magasabban fel-emelkednek a' *fountainákban*, közönséges alkotmatságra hasznoson fel-talált csorgó-kútakban vízi mesterséges alkotmányokban: *Surgit in altum, quò depressa magis*. 'Snézzétek hát immár itt-is, Kedves Halg. nézzétek ezt a' tulajdonságot a' *Portziunkula* kútacskának vizeiben. Olly mesterséges csatornát talált-va fel Sz. Ferencz *Fundátor*, hogy mind ó-magát 's mind pedig kisdéd nyáját nagy mélyen az alázatoságban alá-venné. Meg nem elégedett azzal, hogy az ő Szerzetes fiait *Fratres Minores*, kissébb Atyafiak *titulusá*-val nevezné, a' Szerzetnek fő-fő Tisztviselőit pedig *Ministros*, szolgáló személyeknek hivattatni akarná; hanem a' felett arra-is igen vigyázott, hogy azok Felső Tisztekre, Méltóságos Hivatalokra csak ne-is igyekezzenek: *Minores ideo vocati sunt Fratres mei, ut Majores fieri non presumant*. Imé, *Fons parvus*, kicsin kútacská. De bizony itt is, *crevit in fluvium magnum*, igen nagy folyó-vízzé nevelkedett, nagy magassággal-emelkedett: Mert a' ki az alázatosokat szokta "fel-magasztatni", s azokat kedvébe" venni; ebből-is a' kisdéd nyájából, *Seraficus Sz. Ferencz* seregéből, Felső Méltóságokra, és az *Ecclesiában* Tekéntetes Nagy Tisztekre számtalan sokakat fel-emelt, fel-magasztalt. A' *Romai* Anyaszentegyháznak Fő-Pásztori Méltóságára, a' mint olvasom, négyet Kardinálságra negyven-nél-is többet. Az Ersekeknek, és Püspököknek én-nálam száma nincsen: de ugyan ezek közül egyet, nemzetünk vigasztalására neve Izerént említek, és ez *Szent Lajos a' Tholosai Püf-*

Püspök, ötödik István Királyunknak, Maria nevű leányától onokája, Károly Sicíliai Királynak édes fia. Már pedig a Doktoroknak, és nevezetes Bölcs Tanítóknak sokaságát, el-fogyna az idő, a' míg én számlálnám. De mind ezek felett, a' dicsőült Szentek számát ugyan ezen Sz. Szerzetből, ha kérditek, egyebet nem mondhatok felőle, hanem: *numera stellas, si potes*; számlállyatok-meg a' csillagokat, ha lehet. 's azon formán, az említett Szentek számáról-is gondolkodgyatok.

Gen. 15. 5.

El-végzem: és nem kétlem, hogy a' kik ma ebbe az Isten Házába áitatossan gyűltetek, olly jó szándékkal jöttetek, hogy a' tellyes *Búcsúban* részesüllyetek. Nó tehát, Kereszttyén lelkek! *Si quis est parvulus, veniat.* (a' mennyei Bölcsesség szavaival szólitlak-meg titeket) Ha ki kisdéd, jöjön. Drága szent asztalt készített ma az Isten Bölcsége a' Portziunkula házban, de nem csak abban, hanem a' *Seraphicus* Szent Ferencz Szerzetinek minden Templomiban. A' maga Szentséges Testét és Vérét az Oltári Szentségben osztogattya: és a' kik ahoz jó készüllettel méltan-járulnak, azokat a' tellyes *Búcsúban*-is részesíti. Azokaért; *si quis est parvulus veniat*, még is mondom; ha ki kisdéd, jöjön. Mert azokat kedvelli, azokat híja, nem kedvelek előtte a' nagyon fel-fuvalkodott kevélyek, és a' gonoszban meg-átalkodott bűnösök; hanem az istenfélő kisdedek, az alázatos hívek. De ha talám ollykor, emberi gyarlóságból bűnökbe estek is; csak valóban meg-térjenek, töredelmes szível penitencziát tartanak, és életek jobbítását el-tökéltet szándékkal magokban fel-tegyék; az ő kedvébe kegyelmébe ezek-is jutnak. *Cor contritum & humiliatum Deus non despicies*: Mert, a' penitenczia-tartó Királyi Profétának vigasztaló szavai-ként, a' töredelmes és alázatos szíveket meg nem utállja, hanem kegyelmeiben az irgalmas Isten bé-fogadgya. Obizony, szép vigasztalás ez mi-nékünk, bűnösöknek! Ilyenek azért mi-is legyünk, 's illyen készüllettel az Isteni Bölcsesség asztalához járullyunk; hogy abban a' mennyei eledelben, 's az által a' *búcsus* tellyes engedelemben-is részesek legyünk: Végre pedig, *Cum apparuerit gloria*; midőn az Ur dicsősége meg-jelenik, mind örökké meg-elé-

Conclusio.

Prov. 9. 4.

Psal. 50. 19.

Psal. 16. 15.

gittessünk. Amen.

G 2.

SZENT

SZENT CLÁRA SZŰZ NAPJÁN PREDIKÁCIÓ.

12. Auguszt.

Simile est regnum celorum decem Virginibus. Matt. 25,

Nomine
Virginum
omnes hic
veniunt Fi-
deles.

* In Festo S.
Catharin.

JUt eszembe, hogy e' máj példabeszédről más alkalmatossá-
gal * csak szinte rövideden emlekezvén, abban említte-
tett *tíz Szűzön*, e' földön vitézkedő *Ecclesiát*, az-az; a' Ke-
refztyén népek gyülekezetit példázattalni jelentettem: mert,
valaminthogy amazok közül némelyek elzeselek, némel-
lyek pedig esztelenek valának; úgy az *Ecclesiában* (melly
ittén Isten országának neveztetik) vannak eszes jó Keresztyé-
nek, vannak ellenben esztelenek-is, és a' jóságoktól űressék.
Szűzeknek ugyan ezek is neveztetnek az Istenb. való Hitre néz-
ve, mellyel Krisztusnak el-jegyeztettek: de bizony esztelenek-
nek, az ő fogyatkozásokra tekintve, sőt házasság-töröknek-
is méltán mondatnak.

Vetus Sy-
nagoga in
exemplum
adducitur.

" Jer. 31. 4.

& v. 21.

Ezech. 23.

sub figura

duar. mere-
tricum.

" 2. Cor. 1.

v. 1.

" 6. 11. 2.

ib. v. 3.

A' régi *Sinagogát*, Isten népének ő gyülekezetit példájul
ha fel-vevőszük. mikor ez a' Hitnek tökéletességében, és a'
Törvénynek tellyesítésében meg-maradt, *Virgo* " *Israël*,
szűznek a' Profetától neveztetett: de, mire abban fogyatko-
zást ejtett, midőn attól esztelenül el-hanyatlott, *fornicaria*,
& *adultera*; paráználkodó házasság-szegőnek mondatott, és
dorgáltatott. Nem külömben a' Nemzetek tanító Mestere Sz.
Pál, *Korintusban* lévő, Isten " *Anyaszentegyházának* írott le-
velében, szűznek *Titulusával* azt ékesítette: *Despondi vos uni*
Viro Virginem " *castam exhibere Christo*; el-jegyeztelek titeket,
atyámfiak *Korintusiak*! el-jegyeztelek egy férfinak tiszta szű-
zül adni a' Krisztusnak. De azonban, Apostoli buzgóságtól
viseltetvén, tartott igen attól-is, hogy talám-talám, a' Kri-
stushoz köteles hűségeknek szűzességéből ki ne essenek: *Timeo*
autem, ne corrumpantur sensus vestri; félek rajta, úgymond,
hogy miként a' kigyó meg-csalta *Evát* az ő álnokságával, úgy
meg ne vészzenek a' ti értelmitek, és ki ne essetek a' Kri-
stusban-való együgyűségből.

Eze-

Ezeket világosító bizonyításnak okaért elő-hozván, térek immár az Evangéliomra. Az eszes szűzekről azt mondgya: *Quæ paratæ erant, intraverunt ad nuptias*; hogy azok a' Krisztus Matt. 25. 10. Vőlegénynek el-jövetelét készen várván, bé-mentek véle a' menyegzőre. az esztelenekről pedig, kik azt készen nem várták, utánna mindgyárt azt beszéli, hogy ezeknek az ajtó meg nem nyittatott, hanem ilyen válasz az Urtól adatott: *Nescio vos*; bizony mondom néktek: nem ismerlek titeket. Minthogy azért ez, az Evangéliomi előnkbe adatott szent lecke, minden Híveket közönséggel illet; illik bizony és igen szükséges minnyájunknak arra úgy vigyáznunk, magunkat és erkölcsünket ahoz úgy szabnunk, hogy a' mennyei Vőlegénnyel bizonytalan órában el-jövételekor, ne az esztelenek számában tapasztaltassunk, hanem az eszes szűzeknek társaságában találtsunk. Azokaért, vizsgállyuk már egykevesé bővebben, kik legyenek az eszesek, s kicfodák ellenben az esztelenek: Es, mivel ma, dicsőséges Sz. Klára Szűznek emlékeztet az Anyaszentegyház tartya, de főképpen az ő szerzetes leányi ünnepléssel szentelik; ugyan az ő tündöklő jeles nagy diáretit ezután vegyük-fel előnkbe.

Propositio.

Simile est regnum cælorum decem virginibus. Matt. 25.

Az Anyaszentegyháznak egyik fő Doctora Sz. Agoston, Punctū I. elmélkedésre veszi nagy bölcsen, miképpen ezek a' szűzek, kikről vagy on itten emlékezet, *in tam multis pares*, noha sokakban egyenlők voltak; de azért, *diversa eis & contraria nomina*, igen különböz, sőt ellenkező nevek ő-reájok adattak. *Quid enim tam conjunctum, quàm Virgines & Virgines: quinque & quinque: & lampadibus ornata obviam exeuntes & istæ & illæ?* Ugyan is, ha *Status*oknak vagy is állapottyoknak rendit te-kentyük, szűzek ezek is szűzek amazok is: számokra ha vigyázunk; ötten és ötten vannak mind a' két részről: ha tovább, a' Vőlegény eleibe ki-meneteleket vizsgállyuk, lámpásokkal ékesítettve mentek-ki mind ezek's mind amazok. *quid tam conjunctum?* s hová kell ennél nagyobb egyenlőség? De ellenben, *Quid tam contrarium quam sapientes & stultæ?* mi lehet ellenkezőbb dolog mint az, hogy közülök némellyek eszesek,

Aug. Epist. 120. ad Honorat.
Virg. istæ in multis pares, contraria nomina fortiuntur.

némellyek pedig esztelenek? 'S hát immár honnét vallyon ez az ellenkező különbség ő közöttök? Onnét vagyon: mert az eszések olajt vittek lámpásokban, hogy a' sötét éjnek idején égjen és világosítsa; az esztelenek pedig azt el-mulatták, esztelenül el vesztreglették.

De már, mélyeb értelemmel nyulván a' dologhoz, azt kérdem én itten: mit jelent vallyon itt az olaj, és mit kell azon értenünk? Meg-felel erre Szent *Agoſton* 's azt mondgya: *Intelligentiam gratie Dei*; hogy az Isten malasztjának ismeret ez az olaj példázza. Meg-vagyon írva a' Bölcsesség könyvében; hogy, Isten malasztja nélkül magát ember meg nem tartóztathattya, és azért Istentől kell arra segédő malasztot kérni: *Ut ſcivi quoniam aliter non poſſem eſſe continens, niſi Deus det, & hoc ipſum erat SAPIENTIAE, ſcire cuius eſſet hoc donum: adiſ Dominum & deprecatus ſum illum*; Tudván azt (ugymond a' Bölcs) hogy különbben magamot meg nem tartóztathatnám, hanemha az Isten adgya, és ez-is bölcsesség vala, tudni ki ajándéka volna az: járulék az Urhoz és könyörgék néki tellyes ſzívemből. A' melly lelkekben azért ez a' tudomány vagyon, az Isten malasztja ſzükséges voltának ismereti vagyon, és folyamodások annak el nyerésére, buzgó könyörgések által az Urhoz vagyon; már azok lámpásiban titkos értelmű olaj vagyon. *Intelligentiam gratie Dei (oleum) denotat*, és így, az okos és eszes ſzűzek ſzámban forſok azoknak vagyon. Ellenben pedig, a' melly lelkekben az nincsen; olaj az ő lámpásokban nincsen, és azért, mint esztelenekre reájok illik ama' ſzabott köntös Sz. Pál által: *Evanuerunt in cogitationibus ſuis, & obſcuratum eſt INSIPIENS cor eorum*; El-enyésztek az ő gondalattyyokban, és meg-homályosodott az ő esztelen ſzívök.

Oleum denotat gratie divinae cognitionē.

Sap. 8. 21.

Eam qui habent Sapientes sunt;

Qui non habent, fatui cenſentur.
Rom. 1. 21.

Lamp. fidē, oleū lignificat bona opera.
Chryſoſt. ap. de Lanuza, in medulla tom. 2. Concion, 91.

Sz. *Kriſtoſtomus Dóktor*, szép helyeſſen ő is, a' lámpáſon érti a' Hitet; az olajon pedig a' joſzágos cſelekedeteket: *Eſt ſides in anima, ſicut in lampade lumen*; mert a' Kereſztyén embernek lelkében olyan a' hit, mint a' lámpásban a' világofság. Az olaj nem gyújt ugyan világofságot a' lámpásban, hanem más kéztől gyujtatik-meg az abban: de azért meg-cartya azt, élteti, és táplálja; ugyannyira, hogy el-fogyván az olaj,

el-enyészik ottan a világosság. Egy ilyen módon a' Hitnek világossága nem a' jó cselekedetek olaja által, hanem a' Szent Lélek keze által gyujtatik-meg az embernek lelkében: *Fides donum Dei est; non ex operibus, ut ne quis gloriatur.* mert a' hit Isten ajándéka, úgymond Sz. Pál; és nem a' cselekedetekből, hogy valaki ne dicsekedgyék. 'S ugyan ezt akarta jelenteni Dávid, midőn egyik Sóltárában éneklette, és nyilván vallotta: *Tu illuminas lucernam meam Domine*; hogy ő-maga a' Felséges Isten világosította-meg az ő szövétneket, az ő lámpását. Mindazonáltal, ez a' mennyei világosság úgy tartatik-meg bennünk, ha a' jó cselekedetek és a' szeretet olaja által tápláltatik; a' nélkül pedig el-aluszik, el-hal: *Fides sine operibus mortua est.* mert igazán írja az Apostol Sz. Jakab; hogy a' hit cselekedetek nélkül, (miként a' test lélek nélkül) meg-hólt. A' nemzetségek Doctora-is pedig Sz. Pál, azt ajánlja és dicfíri a' hitet, *qua per charitatem operatur*; melly a' szeretet által munkálkodik, másként az üdvösségre *nem használ**; nem világosít, utat sötét éjben a' Völegény eleibe-való ki-menetelre nem mutat. úgyhogy, *fatui*, balgatag eszteleneknek méltán kárpátatnak, valakik a' Keresztyéni szeretetből származó cselekedetek olajától üressék, csak szinte egyedül a' hitben dicsekednek, és azzal magoknak hizelkednek.

Azt mondgya talám erre egynémelly: Igen-is úgy vagyok, 's én-is azt tartom. De hiszem, ha arra kél a' dolog, tudom mit cselekedgyem: vannak a' kikhez folyamodgyam, a' kik fok érdemes cselekedetek olajával bővelkednek; és miként a' világossággal fénylő lámpás, tündöklének. Azokhoz azért utolsó szükségemben folyamodom: azok nékem akkor segítséget nyújtanak, érettem imádkoznak, érdemes cselekedetekben részesítenek. De, meg-ally eykevéssé jó atyámfia, valaki ilyen gondolatok úttjára esztelenül indúltál; meg-ally, és magadba száll; meg-ally, és az esztelen szüzekről figyelmetesebben gondolkodgyál. *Date nobis de oleo vestro.* az eszes Szüzekhez ezek-is olyan fogyatkozásokban folyamodának, azoktól kölcsönözni végső szorultságokban akarának: Adgyatok nekünk a' ti olajtokból: mert a' lámpásink el alusznak, de bizony meg-csálatkoznak, kölcsönt már ak-

kor

Eph. 2. 8. &
v. 9.
Fides donum
Dei.

Pf. 17. 29.

Sola fides
non sufficit.

Jac. 2. 26.

Gal. 5. 6.
* 1. Cor. 13.
v. 2.

Fatui qui in
sola fide fi-
bi blandi-
untur.

Et qui alie-
no solum
oleo lucere
volunt.

Pf. 118. 63.
Vide Ca-
tech 12. do-
ctrin. Chri-
stianæ pun-
ctum III.
Jac. 5. 16.

2. Cor. 5. 10.

Ezech. 33.
v. 12.

Qui cōver-
sionem ad
ult. horam
diferunt,
fatui sunt.

Prov. 1. 24.
Conf. Eccli.
5. v. 5. & vi-
de in hanc
rem plura
Cone. 2. in
F. S. Mart.
Epif. in Ser-
to Sanctorū

kor nem vehetének: Mert, igaz dolog ugyan; hogy az Isten házában, a' Keresztyének gyülekezetében, mások érdemiben is részesek az hívek: *Particeps ego sum omnium timentium te, & custodientium mandata tua.* Az-is pedig nyilván vagyon, hogy egymásnak könyörgési által nagyon segéttetnek: *Orate pro invicem ut salvemini: multum enim valet deprecatio iusti assidua.* azért mondgya intés képpen Sz. Jakab; Imádkozzatok egymásért hogy üdvözüllyetek: mert sokat használ az igaznak szüntelen-való könyörgése. De azért nem elég csak szinte arra támaszkodni; hanem tulajdon maga cselekedetivel-is a' Keresztyén embernek szükség fényleni: hogy mikor a' lelkek Völegénye iteltre el-jő, *Referat unusquisque propria corporis*; el-vegye ki-ki az önnön testének tulajdonit, a' mit ez életben cselekedett.

Ugy-de, vagyon még más orvosságunk-is a' dologban, azt felelik talám némellyek, nagy az Istennek irgalmassága, és nem határoztatik meg idővel: kész mindenkor a' hozzá folyamodókat kegyelmessen bé-fogadni, kész minden napon és órában a' meg-térő bűnösökhöz a' kegyelem karjait ki nyúj-tani. miként erről Ezékiel által ígretet mondott. Sz. igaz, én-is azt vallom, és nem tagadhattya senki. Mindazáltal tudnotok kell azt-is, hogy az Isten irgalmában-való reménségünket vakmerő bizodalomra forditanunk nem jó, sőt igen veszedelmes: a' meg térés halogatására, és a' jó cselekedetek el-mulatására okot abból esztelenül vennünk, felette igen kárhozatos: Mert, *presumptio de misericordia Dei*, az olyan vakmerő bizakodás azt okozza; hogy Isten az ő ingyen-való kegyelmét tőlünk meg-vonnya, és az ő irgalmasságának ajtaját elöttünk bé-zárja. Ennek bizonyítására mit mondott Salomon által a' Sz. Lélek, hallyátok: *Vocavi, & renuistis; extendi manum meam. & non fuit qui aspiceret &c.* hittalak titeket, és nem jöttetek: ki-terjesztettem kezemet, és nem vólt a' ki nézné. Meg-utáltátok minden tanácsomat, és dorgálásimot el-henyéltétek. 'S hát immár ebből mi következik? *Ego quoque in interitu vestro ridebo*; En-is azért, úgy-mond a' ti veszedelmeteken nevetek, titeket meg-csufollak, midőn rajtatok történik a' mitől féltetek. Az esztelen szü-
zek,

zek, kikről ma vagyon emlékezet, a' Völegény eleibe ki-menetelre-való készületet utolsó óráig halogatták. de mint járanak? *Dum autem irent emere, venit sponsus*; midőn olajt veni már nagy későn mennének, el-jöve azonban a' Völegény, és a' kik készen valának, bé-menének vele a' menyegzőre, *& clausa est janua*; bé-téteték az ajtó, és amazoknak meg nem nyittaték: *Nescio vos*; nem ismerlek, úgymond titeket. Kitevezik hát immár ezekből világossan, hogy a' meg-térést és a' készülő cselekedeteket utolsó időre halogatni esztelenség, nagy balgatagság.

Szólhatnak erről többet, ha *propositzióban* meg-igirt kötelefségem, e' mái eszes és okos Szűznek, dicsőséges Sz. Clára Szűznek, jeles nagy *virtusok*kal, lelki jóságokkal gyönyörűségesen tündöklő Szerzetes Szűznek, Sz. Szerzet Szűz Annának dicfirtire, beszédem sínórát nem fordítaná, most azért immár ahhoz látok.

Olasz-országai *Affisum* városának tiszta fejér gyöngyét, Sz. Clára Szűzet, nem csak egyéb eszes szűzeknek szokott lámpása által világoskodni látom én; hanem a' felett, tulajdon maga nevezeti szerént-is fényleni találok: Mert ez a' név, *Clara*, a' mi Magyar nyelvünkön annyit téfszen mint *Világos*, vagy-is pedig *fényes*. Már pediglen az okát ilyen nevezetinek tudni ha kívánnjátok, az vala: mert az ő anyja, *Hortulana* nevű bősülletes afzszonyosság, méhében őtet viselvén, és egy fészület előtt a' végre hogy a' következő szülésnek veszedelmétől menekednék, buzgó lélekkel könyörögvén; ilyen szózatot, csuda módon a' fészülettől hozzá ereszkedni hallott: Ne fély afzszony állat, *lumen quoddam salva paries*; mert egy némű-némű világosságot fogsz szűlni, melly az egész világot tekintetes fényességével világosítsa. Szűlvén azért szerencsésen *Hortulana*, nevezé születtett magzattyát *Clarának*, az-az, világosnak.

Emlékezetes dolog az-is, mellyet ugyan-az ő születése idejéről * olvasok. Sűrű nagy sötétségben, bűnök szörnyű homályában vakoskodik-*vala* nem csak *Umbria* tartománya, Sz. Clára Szűz hazája-*földe*; hanem a' Keresztyén Országoknak is nagyobb része. Olly időkre az álhatalatlan világ jutott-*vala*,

H

mel-

Transitio ad
laudes S.
Claræ Virg.

Punctū II.

Clara cur
nominata.

Laurent. Surius in vita,
12. Aug. Et
ex eo Alphonsi. Vil-
lieg. ac Fű-
esslin mox
citand.

In scelerum
tenebris ja-
cebat orbis.
* Apud Ca-
simir. Fües-
lin, Conc. de
S. Clara.

Schisma in
Eccles.

Füeslin lo-
co citat.
* Eccli. 30.
v. 6.

Claruit o-
peribus S.
Clara.

Vestitus
moderatio.

Corporis
mortifica-
tio.
Nubere re-
cusat.

Orationis
assiduitas.

mellyekben a' kegyesség számkivetterett, a' szelidség meg-
vettetett, a' szemérmetes tisztaság meg-nevettetett, és nagy
részről majd nem-is ismértetett: az országok és tartományok
vér-ontó hadaktól el-burittattak, fel's alá nyomoruságos-
san forgattattak: sőt, a' mi a' Keresztyén ember szívében fok-
kal keservesb fájdalmat okozhat; még a' Hitnek-is, és *Reli-
gionak* állapottya, némű-némű képpen tántorogni láttatott-,
és kétfelé-való szakadással az *Ecclesia* meg-hasonlott-va. 'S
ki beszélheti-meg azon időkbéli inségeknek, nyomorusá-
goknak sötétes sűrű fok felyhőit? De, mire osztán Szűz Sz.
Clara született, új világosság támadni azonnal láttatott. a'
melly tudn' illik, életének tisztaságával, lelki jóságának fé-
nyességével *caliginem discussit, noctem fugavit*; a' tetétségnek
homályát el-oszlatta, és mint valami * *hajnali csillag a' köd-
nek közepette*, úgy világoskodott az Isten házában, de men-
nyünk tovább.

Közönséggel mindeneknek parancsollja Krisztusunk az
Evangeliumban, hogy jószágos cselekedetekkel világoskod-
gyanak: *Sic luceat lux vestra coram hominibus: ut videant opera
vestra bona &c.* úgy világoskodgyék a' ti világosságtok az
emberek előtt, hogy lássák a' ti jó cselekedetiteket, és *disco-
itsék az Atyákat, a' ki mennyekben vagyon.* Ezt bizonyára bé-
tellyesítette fő-módon Sz. *Clára* Szűz: mert még-ottan életé-
nek fengéjében, kivál képpen-való könnyőrületetségét a' sze-
gényekhez mutatta: az öltözetnek szerfelett-való pipetessé-
gét, másokat botránkoztató és tisztátalan kívánságra indi-
tó czifraságát, az Apostol intése szerént meg-vetette; és noha
szűléihez-való engedelmeiségből, nemesi állapottához képest
illendő módon öltözködött, de azonban testét lanyargató éles
czilicziumot viselt köntöse alatt. Egy dologban olvasom,
hogy attya akarattyához engedelmeiségét nem mutatta, de
bizony szentül nem mutatta: mert holott immár tiszta szű-
zeségét az Istennek ajánlotta-vólna, nem lón amannak annyi
tehetsége, hogy ő-vele olyan szent szándékát, el-tökélltett
akaratból tett ajánlását, férjhez adással meg-másoltathassa.
még-is tovább.

Az isteni imádságban, mennyei elmélkedésben, és a'
Krisztus.

Kristussal való nyájaskodásban, olly gyakorlatos volt ez a' mi Nemes Szűzünk, hogy igazan a' Választott Edénnyel mondhatta Sz. Pállal: *Nostra conversatio in caelis est*; hogy az ő nyájaskodása mennyekben vagyon, mennyei Jegyesével vagyon.

Phil. 3. 20.

De még ezek nem lőnek elegek: hanem *Affissimi* (házája béli) *Seraficus* Sz. Ferencznek példájára, intő istenes beszédire, és tanácsló jóvallására, ellene monda tellyeséggel a' Világnak, és új élet formáját, sanyarú szerzetes *Regulát* magának vialazta. Bóldog Isten! ki-győzze már itten, a' tekéntetes nagy *Virtusokat*, mellyekkel Szent Clára Szűz felséges fő módon tündöklött; rendel beszélni? Alázatosságát, a' Keresztényeni tökéletesség fundamentomát ha tekéntyűk, olly igen mélyseges volt ez ő benne; hogy noha Szerzetes Rendinek Anyja volt és kezdője, soha mindazáltal három esztendőök forgasi alatt a' *Convent*-béli fő Tisztet magára nem vállalta, *Abbatissa* nevet viselni nem akart; hanem oszán Engedelmeségből vette-fel azt, és viselte a' Felsőséget. Szabad akaratból való szegénységét ha vizsgállyuk, a' világnak minden gazdagságit meg-vetette, semmire azokat Sz. Pállal bocsúlta, hogy az *Ur Jესűst meg-nyerhesse*. Gyenge testének sanyargatásáról mit mondgyak? csudalhatom azt inkább, mintsem vóltaképpen meg-beszélhessem. Öltözete vastag posztó, és az alatt éles szőrből kötött czilicziom vólt: nyugovó ágya gyakorta a' kemény föld: étele itala mindenkor ugyan vékonyan; de főképpen *Adventben*, és a' negyven napi Bójt idejében száraz kenyér, és hideg viz. S' nézzétek már, ha nem vólt-e ebben-is fő-módon való követője az Apostolnak? a' ki magaról mondotta: *Castigo corpus meum & in servitutem redigo*; verem, sanyargatom a' testemet, és szolgálat alá vetem, a' léleknek szolgálattya alá.

Religiosum
aggressa in-
stitutum.Insignis e-
jus humili-
tas.Villiegas ex
Surio.

Paupertas.

Phil. 3. 8.

Mortifica-
tio corpo-
ris.

1. Cor. 9. 27.

El-fogyna az idő, míg én dicsőséges szent Clára Szűznek jeles nagy *virtusit*, lelki jószágit magán-magán számlálnám. De még egyet itten ki nem hagyhatok. Az említett sanyaru penitencziás életben negyven-két esztendőket a' szerzetes *Conventben* töltött; huszon-nyólczat azok közül beteges erővel, 's néha-néha nyavalyájának nem kicsin nehezedeésével:

*Ægritudin.
patienter
toleratæ.*

Rom. 5. 3.
& v. 4.

Heb. 10. 36.

Innumera-
biles insti-
tuti sui se-
quaces.

cit. Matt. 5.
v. 6.

cit. Villieg.
in vita S.
Claræ.

Etiam Re-
giæ Princi-
pes.

"apud Flū-
esslin præ-
citatum, &
alibi.

de soha még-is panaszkodás az ő szájából nem hallatott, tűrhetetlenség a' cselekedetiben nem tapasztaltatott. *tudván azt, hogy* miként a' háborúság, úgy a' betegség és nyavalyáság *tűrést* szerez; a' *tűrés* pedig próbálást, a' próbálás pedig reménset, a' reménset pedig meg nem szégyenit. Eszében tartván azt-is: *patientia vobis necessaria est*; hogy szükséges nekünk ez életben a' békeséges tűrés, hogy az Isten akarattját cselekedvén, el-vegyük az ígéretet.

Illyen felséges módon világoskodó, és egyebeknek-is jó példát mutató cselekedetiből következék az-is, a' mit Krisztusunk Sz. *Maténál*, fellyeb citált helyen affélékről mondott, és nekünk irásban ki-adatott: *Ut glorificent patrem vestrum, qui in cælis est.* mert ugyan-is, számtalan sok ezerni lelkek Szent Clára Szűz jó cselekedetét látván, az ő követésére hajlottak, 's azzal a' mennyei felséges Atyát dicsőítették. Dicsőítettek bizonyára sok nemes Szűzeknek seregi, és tiszteletes özvegyeknek tárfasága; és szerzetes életre magokat ajánlották, lelki nagy örömmel, fogadás tétellel kötelezték: Dicsőítettek Házasszemélyek-is nem kevés számmal, és egyes akaratból magokat külön-vévén, a' *férjek* ugyan Sz. *Ferencz Regulája* alá, az *nők* pedig Sz. *Clára Szűz Kalástromiba*, Istennek nagyobb dicsőítésére bé-mentek, bé-rekeszkedtek. az anyák leányokat, a' leányok annyokat; nénék ötcsoákat, ezek nényeket szerzetes életre hitták, édesgették. Vóltak ollyak-is, a' kiknek illyen szent igyekezeteket némelly akadékok minthogy gátolták; ők mindazáltal othon házoknál, a' menyire lehetett azon vóltak, hogy Sz. *Clára Szűznek* szerzetes *reguláihoz* magokat szabják, cselekedettel azokat teljesítsék. *glorificent Patrem*; és úgy ők-is a' mennyei Atyát dicsőítsék.

De vallyon csak szinte valami alacson rendűek, és közönséges állapot-béliek vóltak-é azok, a' kik ezeket el-kövezték: ő bizony, nem csak! Nagy Uri, és Fejedelmi vérből menyin vóltak, számát nem tudhatom: királyi koronás, és Császári felséges Méltóságokból pedig tíznél többet" számlállok, a' kik, *Regnum mundi & omnem ornatum seculi*, a' világi országokat és drága minden ékecségeket, az Ur Jéhus szerelmért meg-vetvén; Sz. *Clára Szűz* Klastromit, Szerzetes szegény háza-

házaikat, és kemény vastag öltözetet magoknak választották, és az ő követésére azokban olly szent életet viseltek, fő-fő *virtus*okkal, tekintetes lelki jóságokkal úgy fénylettek, hogy ritka csudák cselekedetivel is tündöklenni méltókká lőttek.

En most többeket (rövidségnek okaért) nem nevezek: Hanem csak szinte négyet, Hazánk dicsőségét, országunk fényes csillagait, a' Magyar Koronának drága függő gyöngyeit: *Agnes*, és *Kunegundis* Szűzeket; Öregbik, és ifjabbik Sz. *Ersébet* özvegyeket. *Agnes*, III-dik *Bela* Királyunknak * onokája, és *Primiszló* nevű Vejének, Cseh-országi Királynak édes leánya; noha az akkori *Siciliai*, és *Angliai* Királyoknak törvényes ágyas-házaikba hivatalos volna, sőt II-dik *Fridrik* *Római* Császártól is házasságra kéretett volna, ő mindazáltal ilyen felséges szerencsét megvetvén, Szerzetes életre magát adta, és *Prága* Városában ugyan ő-magától építtetett Szűz Sz. *Clára* Szerzete Klastromába örököül rekesztette, istenes és csudákkal tündöklő életét szentül abban töltötte. Követte őtet *Kunegunda* Szűz, IV-dik *Belának* királyi magzattya, a' ki mi-helt anyja méhétől megvált, azonnal illyen szókra Magyar nyelven fakadott: *Üdvözlégy egek Királynéja, Angyalok Királynak Anyja*. Jegyesül *Boleszlónak*, Lengyelek Királynak adták *Kunegundis*, de szűzeségének szeplőtelen liliumát ritka példával, együtt királyi férjével meg-tartotta; és ennek ki-mulása után, többször említett Szent *Clára* Szerzetiben, ártatlan életét böldegül és szűzen végezte: hólta után, esedezése által nyolczvan halottak életre, hatvan vakok szemek világára csuda módon jutottak. Dicsőséges Szent *Ersébet* özvegyről, II-dik *András* Királyunk leányáról más alkalmatossággal, az ő ünnepe napján bővebben szóllottam: most azért csak azt említem; hogy, egyéb csuda tételi kö-zött, tizenhaton " számlaltatnak, kik az halottak számából vízfűz az élők közé hoztattak. 'S hát immár a' másik Sz. *Ersébet*ről, amaz elsőnek édes Atyja után harmadik ízén * ötcse-ről, *Lusitániai Dienes* Király özvegyéről, mit mondgyak? Fér-jének hólta után ez-is, Sz. *Clára* Szerzetébe (mellyet *Tertium Ordinem*, harmadik rendnek hinak) magát adta; és abban böldeg ki-mulásának előtte, az Isten szülő Szűznek látogatá-sát érdemlette.

H 3

O di.

* Vid. Un-garicae San-ctitatis In-dic. pag. 40. & ibi cita-tos Auth.

Ibid. pag. 46. & Füls-slin ubi su-pra.

" Auth. in Ung. Sancti-tatis Indici-s cit. pag. 35
* Ibid. pag. 31. Et vide Lectiones Brev. Rom. 8. Julij.

Conclusio.

4. Reg. 4.
" Vilieg. in
vita & Lect.
6. Brev. Rő.
12. Aug,

O dicsőséges Sz. Clára Szűz! a' ki nem csak közönséges módon, mint sok egyéb efzes Szűzek, olajjal bőves lámpáfoddal világoskodtál; hanem, Clára neved szerént, a' gonolozban el-merült világnak ködös homálya között, hajnali csillag módgyára fő-fő *Virtus*okkal fénylettél. A' ki szent életű Számtalan követőidnek, 's azok között fejedelmi, királyi, csaszári magzatoknak, mint annyi ragyagó csillagoknak fényével tündöklöttél. A' ki, miként régen *Elifaus* a' szegény özvegy olaját, annak és fiainak szükségés taplálására: úgy te, meg-izűkült Klastromodnak fél darab kenyérét, ötven szerzetes leányidnak meg elégítésére " könyörgésséddel meg-szaporítottad; és üress edényét olajjal csuda módon meg-töltötted. A' ki Klastromodat veszedelmessen ostromló *Saracenus* pogányokat, buzgó imádságidnak, és az Oltári Szentséges *Sacramentum*nak ereje által meg rémitetted, szaladásra indicottad, 's azok veszedelmes itentelenségétől szűzeidet meg-mentetted. Efedézzél érettünk-is a' kegyelem Istenének, hogy a' világ nyomoruságitól mellyek minket szaporán érdeklenek, ellenség fegyverivel, tűzzel vassal emésztenek; könyörgésid által menekedgünk: Lelki jóságok, szeretet és jószágos cselekedetek olajával úgy bővelkedgyünk, bizonytalan idő-béli ki-mulálunkra úgy készülyünk; hogy a' mennyei Felséges Völegénynek el-jövedelekor, ne az eztelenek számában, hanem az okos szűzek, efzes jó Keresztyének társaságában találtaffunk, és a' dicsőséges örök menyegzőre ő-véle bémehes-ünk. Adgyad nekünk azt, irgalmas kegyelmes Atya Ur Isten! a' te Sz. Fiad, az Ur Jépus Krisztus érdemi által, és Sz. Clára Szűznek efedezés által. *Amin.*

SZ. MÁRTYROK TETEMI- NEK TRANSLATIOJA NAPJÁN PREDIKÁCIÓ.

Transivimus per ignem & aquam: & educcisti nos in refrigerium.
Psal. 65. 7. 12.

Dicsőretek szokás volt mindenkor az Anyaszentegyházban, hogy a' szent *Reliquiákat*, a' Szentek Tetemét nagy bősésselben tartanak, és áitatossan tisztelnék a' Keresztyén Hívek. úgy hogy, a' szent helyek között nevezetesek azok volnának, melyekben valamely Szentnek koporsója, avagy Tetemi találkoztak. Megváltó Krisztusunk Koporsójaról *Jerusalem*ben én most nem szóllok: mert közönségesen tudva vagyon, melly nagyon bősültetett, és melly igen gyakor látogatásokkal, szarándokság járással tiszteltetett az, főképpen azokban a' boldog időkben, melyekben *Jerusalem* a' Pogányok igájától szabados volt. *Vaticanum*ról *Romában*, az hol a' Krisztus *Vicariusának* Sz. Péter Apostolnak koporsója vagyon, és szent Tetemi nyugosznak, azt olvasom; hogy oda a' Keresztyének minden országokból és tartományokból gyülekezvén, *Locum Principis Apostolorum sepulchro consecratum, summa religione ac pietate venerabantur*; azt a' szent helyet igen nagy áitatosággal tisztelték és bősülték. Oda a' Nagy *Constantinus* első Keresztyén Császár, a' szent Keresztség felvételének nyolczad napján mene, és Császári koronáját fejéről le-tévé, a' földre borúla, könnyhullatafokra fakada; és templomot ottan az Apostolok Fejedelmének tisztességére fundála, és építe. *Compostelláról* Spanyol országban mit mondgyak? Nevezetesen is, a' Nagyobbik Sz. Jakab Apostolnak ottan nyugovó Tetemiről: *Convenientibus eò religionis & voti causâ ex toto terrarum orbe peregrinis*; és az egész föld kerekéből oda folyó áitatos jövevényektől gyakoroltatik.

S'ugyan

An. 1686.
Dom. infra
octav. S.
Bartholom.
Tyrnav. in
Eccl. S. J.

Loca venera-
tione Fi-
delium cul-
ta

Leß. 4. off.
18. Novem-
bris.

Leß. 6. off.
25. Julij.

Reliquiariū
translatio-
nes.

'Sugyan ebből a' Keresztyéni áitatoságnak gyökeréből származik az-is, hogy a' Szentek Tetemit ízokták a' Keresztyének *Translatzióval*, egy helyből máshová által-vittel tiszteletni: vagy azért, hogy böcsültefebb helyen legyenek; vagy-is pedig azért, hogy az helyek nagyobb tiszteletet és méltóságot azoktól, mint valami drága le-tött kincsektől vegyenek. Így az említett Sz. *Jakab* Teste Jerusalemből Spanyol országba, *Compostella* városába; Sz. *Bertalan* Apostol Teste *Armeniából* több nevezetes helyekre, végre pedig *Romába*, *Tyberis* szigetébe; Sz. *István első Mátyr* Teste *Jerusalemből* *Constantzinápolba*, onnét *Roma* városába, keresztyéni tiszteletes pompával, áitatos nagy böcsülettel által-vitettek.

SS. Decem
Martyrum
Translatio.

De, mi szükség sok példakot egybe szednem? Ezek-is, az előttünk lévő Sz. Oltáron közönséges tiszteletre ki-tétett szent Ereklék, az az *Adiodemus*, *Desiderius*, *Anicetus*, *Julianus* Mártirok, *Serotína*, *Christína*, *Sinesia*, *Semidia*, *Priscilla*, *Severina* Szűzek és Mártirok szent Tetemi; a' Szentséges ötödik Pál Romai Pápa engedelmeből, ide Nemes Királyi Nagyszombat városába hozattattak Romából: Es itt, a' Szent *Miklós Püspök* Fő Templomában ideig le-tétetvén; onnét osztán tiszteletes nagy szép *Processióval*, Egyháziak, Világiak, Fő-fő Rendek, és az egybe-gyűlt számtalan kölségnek buzgó áitatoságával, ebbe az *Academiai* Templomba, *Keresztelő Sz. János* Egyházába, 1651-dik esztendőben, Sz. Bertalan Apostol napján által-hozattanak, mellynek-is emlékezetit e' máinapon, utánna következő Vasárnapon esztendőnként ülli ez az *Ecclesia*. Nincsen-is pedig méltó ok nélkül, hogy a' Szentek Teteminek ilyen böcsületet ád az Anyaszentegyház. Es e' léssen máin beszédemnek czéllya. Ajánlom azonban az halgató figyelmeteséget.

Reliquiariū
cultus.

Joan. 2. 15.

1. Cor. 3. 16.

c. 6. v. 19.

2. Cor. 6. 16,

Ha a' Felséges Istennek tiszteletire építettett és szenteltett Templomok nagy böcsületre méltók; Ugy hogy szerelmes Megváltónk, kötelecskékből ostrom fonyván, ki-verte a' *Salomon* Templomából azokat, a' kik azt tiszteletlenséggel illették; méltók bizony a' Szentek Tetemi-is arra, hogy azoknak mi illendő böcsületet adgyunk: mert azok az élő Istennek templomi voltak, ha hiszünk a' Sz. Pál szavainak. Járul az-is ide

ide mondásomnak erősfítésére, hogy a' Sz. *Ereklyét*, a' Szentek Tetemit csodatételekkel is a' Mindenható Isten tiszteletessé tenni méltóztatott: midőn azok által halottakat támasztott, vakoknak látást adott, és sok egyéb nyavalyásokat csuda módon gyógyított. Így az *Eliséus* csontyairól megvagy on írva a' Királyok könyvében: *Cum tetigisset ossa Elisei, revixit homo*; hogy midőn az ő koporsójába egy holt testet, a' kőborlók félelme miatt némelyek bevetettek volna; és az, *Eliseus*nak tetemét illette volna: *revixit homo*; azonnal az holt ember meg-elevenedett, és lábaira állott. Így a' Szent István első Mártir tetemiről írja Sz. *Agoston*; hogy azoknak *translatziója*, vagy is által-vitelek, egy világtalan aszszony állat fel-emelvén szavát a' seregéből; ohajtva kérte, hogy azon Szent *Ereklyékhez* vezettnék. azt meg-nyervén, *Flores, quos ferebat, dedit: recepit, oculis admovit, protinus vidit*; a' melly virágokat viszen-va, oda nyújtá: viszsza megint vévé, szemeit azokkal illeté, 's legottan mindenek csudájára, világosítását meg-nyeré. Több e' fele példákkal, külömb-féle nyavalyásoknak a' Szent *Ereklyék* által csuda módon lőtt meg-gyógyulásával, 's ahoz számtalan egyéb csuda történetekkel teli vannak az Egyházi históriák, és a' Szentek életiről írott könyvek. A' ki akarja, ott azokat bőven megtalállyá; leg-közeleb pedig, ez hazában *Magyar Országban* (hogy erről se felejtkezzünk) Sz. *István* Első Kereszttyén Királyunk, 's a' Fia Szent *Imre* Herczeg Teteminél *Székes Fejervárán*, és Szent *László* Király koporsójánál *Váradon*, történt nagy csudákat. En hogy hosszús ne legyek, magán-magán azokat nem beszéllem. Hanem a' Szentek Teteminek tiszteleséges által-vitelére beszédemet térítem.

Tudom ugyan, hogy ez az áitatos szokás, és azzal a' Szenteknek adatott bősüllet, az ellenkező 's tőlünk el-pártolt atyafiaknak nem tetszik: De én avval nem gondolok, 's ti se gondollyatok semmit. Mert ha a' *Jósef Patriárka* csontyait, *Egyiptusban* koporsóba "tétetett testét, hólta után nagy idővel és sok számu esztendőkkel, *Moyse* az Istennek hív szolgája és Választott népének szabadítója, onnét magával tiszteségesen ki-vitte*, 's a' Veres tengeren által-vitte: micsoda

Miracula
per ilias.

4. Reg. 13. v.
21. Et Vid.
Gatech. 24.
doctr. Christ
p. 3. circ. finem.

S. Aug. l. 22.
de Civit. Dei
cap. 8.

Lege eorū
Vitas, &
Bonfinium.

Translationis
SS. exempla.

"Gen. 50.
25.
Joseph Patriarchæ.

* Exo. 13. 19.

esztelenség azt vitatni; mintha a' Szentek Teteminek egy helyből máshová által-vitele, 's azoknak e' béli tisztelete nem jól esnék? De talám ezen a' mi Ellenkezdünk nem annyira akadoznak: az inkább akadott keresztül elméjekben, hogy mi *Catholicusok*, a' Szent *Reliquiákat* (vagy-is, a' mint Magyarúl szoktuk mondani, *Ereklyéket*) a' Szentek tetemit, nem csak a' Szent oltároknak belső részeibe drága kincs-gyanánt rekesztyük; hanem kívül-is azokra, köz *devotiora*, áitatos tiszteletre ki-teszszük, és bocsúllyük. De én arra Szent *Agoston Docttorral* azt felelem: *Si quid per universum orbem frequentat Ecclesia, de eo quin recte fiat, disputare, insolentissima est infania*; Ha mit az egész világon cselekedszik és gyakorol az *Ecclesia*, az ellen mintha nem jól esnék, tuszkodni, sült bolondság. A' Szent *Ambrus* szavait-is pedig itten a' mi oktatásunkra, és áitatoságunknak öregbülésére ki nem hagyom. Ez azért a' meg-nevezett Szent Püspök, mikor a' dicsőséges *Vitalis*, és *Agricola* Mártiroknak, el-tova az Istentelen *Diocletianus* Romai Pogány Császár idejében, az Ur Jélus Hitiért meg-öletett Bajnokoknak testeket, *ad Judeorum sepulchra*, a' Sidók temető helyén el-takartatott tetemeket, idő jártában meg-találván, tiszteségesb helyre által vitte-vólna, 's azokat drága kincs-gyanánt, a' fellyül meg-mondott áitatos mód szerént a' Szent oltárban helyhezette-vólna; ilyen dicfűd beszédet az ő ajánlásokra mondott, és írásban-is hagyott: *Condant alij aurum & argensum, ac de latentibus eruant venis, &c. temporalis ille thesaurus est. Nos legimus Martyrum clavos: Munera itaque salutis (scilicet corpora SS. Martyrum Vitalis & Agricolae) accipite, quae nunc sacris altaribus reconduntur*; Gyűjtse nek bár mások kincseket magoknak, aranyat ezüstöt a' föld gyomrából, kősziklák erekből ássanak, kincses ládájokba, és tárházokba takarjanak; ideig való 's végre meg-emészten-dő kincs az, és veszendő. De mi a' Szent Mártirok szégeit, kőveit, keresztit és egyéb kincz eszközt szedegettyük; az ő Tetemeket tiszteségesen takargattyuk: Ti azért, Keresztyének! az üdvösség ajándékait, Szent *Vital*, és *Agricola* Mártirok Testeinek Ereklyéit vegyétek. *quae nunc sacris altaribus conduntur*, mellyek most a' Szent oltároknak tetetnek. Így csak

S. August.
Epist. 118.

Vital. & A-
gricola Bo-
noniae passi.
An. D. 298.
4. Novemb.

SS. rum Re-
liquiae alta-
rib. condun-
tur.
S. Ambr. lib.
7. epist. 55.
Et tractat.
de Hortati-
one ad Vir-
ginitatem.

csak nem szóról szóra, a' feltyúl említett *Mediolanumi Praesul* Szent Ambrus.

'S hát én-is immár mit adhatok ma az én Kedv. Halga-
tói-mnak drágáb kincset, mint ezeket a' *szenvedések tűzében*
meg-probáltatott arannyakat? Az kik-is méltán bizony mond-
hattyák a' Királyi Proféta szavai után: *Transivimus per ignem*
& aquam: & eduxisti nos in refrigerium; Altal mentünk a' tű-
zön és vizen: és ki vittél minket, Ur Isten! az hivesre. *Mu-*
nera itaq; salutis accipite; vegyétek azért (mondom én-is itten
Szent Ambrussal) vegyétek az üdvölség ajándékát, ezeknek
a' tíz Szent Mártiroknak tetemet, melyeknek *Translatiója*,
tiszteléséges által-vitelek emlékezete, ebben az *Ecclesiában* ün-
nepléssel e' máj napon tartatik: és a' melyek imé előttünk a'
szent oltárra, köz *devoszióra* tiszteléséges áitatóságra ki-té-
rettek. Csakhogy azt kell tudnunk, mi módon kellyen
nékünk őket tisztelnünk, hogy az mi-nékünk üdvölséges le-
gyen. 's azt-is immár meg-mondom.

Szent *Agoston Doct.* rövid, de bizony értelmes és igen son-
tos szókkal meg-mutattya nékünk, a' Szent Mártiroknak tisz-
telete mit kívánnyon tőlünk: *Ab ipsis Sanctorum Martyrum in*
veritate festivitatum gaudia celebrantur, qui ipsorum Martyrum
exempla sequuntur; Azok, úgy-mond, a' Szent Mártiroknak
örvendetes ünnepit igazán ülik, a' kik az ő üdvölséges példa-
adásokat cselekedettel követik. Nem-is egyebek, mi-reánk
nézve, a' Mártirok ünnepinek szentelési; hanem, *exhortatio*
nes Martyriorum: a' mártiromságnak, avagy-is, testi sanyarusá-
goknak szenvedésére nézendő intések. *ut imitari non pigeat,*
quod celebrare delectat; hogy restek annak el-követésében ne
legyünk, a' mit az Mártirokban dicshünk. Nem különbet
tanit ebben Sz. *Chrysostomus*, midőn a' dicsőséges Mártirok-
nak ünnepes emlékezetit, *divino consilio à Dei populis frequen-*
tari; a' Szent Lélek vezérléséből két okra nézve az Isten né-
pétől gyakoroltatni mondgya: *ut & illis debitus honor dicetur,*
& nobis virtutis exempla monstrentur. Eggyik ok az; hogy a'
Szent Mártiroknak illendő bősülletet adgyunk: Másik az;
hogy mi-is a' Keresztyéni *virtus*okra, lelki jóságokra, és erős
haj-viváfok el-követésére, példákat azoktól vegyünk: *Ut*

Ex Eccli. 2.

v. 5.

Cit. Pl. 65.

Cultus SS-
rum quid à
nobis re-
quirat.Aug. serm.
47. de SS.Solennitas
martyrum
exhortatio
martyriorū.S. Joannes
Chrysoft.
serm. 1. de
Mart. tom.
3.

Christo prestante partâ victoriâ, cum ijsdem Sanctis in regnis cœlestibus triumphemus; hogy a' Krisztus kegyelme által győzedelmet ellenséginken (Testen, Világon, és Ördögön) vévén, mi is azon győzedelmes Szentekkel mennyeknek országában diadalmas koronákat vehetsünk.

Egyébaránt, ha ki a' Sz. Mártirokat követni, a' menyire tőle lehet, nem akarja; *ad eorum beatitudinem non poterit pervenire*, azoknak boldogságára nem juthat. Mert igazán írja Szent Pál: *Non coronabitur, nisi qui legitimè certaverit*; hogy, senki mennyeknek országában meg nem koronáztatik, hanem-ha törvény szerént tufakodik. Másutt azt mondgya: *Si fuerimus socij passionum, erimus & consolationum*; hogy, úgy leszünk részefek a' dicsőséges Mátyrok vigasztalásiban, ha társlak leszünk a' szenvedésekben. Való ugyan, nem mindeknek adatott az, hogy a' pogányok és hitetlenek fegyveri által, kénzó eszközi által életereket végezzék, és lelkeket a' Krisztusért 's az ő Hitinek vallásaért le-tegyék: De bizony, minden áitatos Keresztyénekkal köz az, a' mit Sz. Pál, *2. Tim. 3. 12.* *shenshoz* adott levelében írva hagyott: *Omnes, qui pie volunt vivere in Christo Jesu, persecutionem patientur*; hogy minnyájan a' kik igazán akarnak élni a' Krisztusban, üldözést szenvednek. Háboruságok-, és külömbféle sanyargató látogatások által gyakóroltatnak: Késértetek, nyavalyák, kárvallások, és egyéb szerencsétlen esetek által próbáltatnak: Hamis atyafiak, reánk törő ellenkezők, és rágalmazó gonosz nyelvek által háborgattatnak. Valaki azért ezeket az Istennek látogató kezéből csendes elmével veszi, és békeséges tűréssel szenved, az immár *socius passionum*, társ a' dicsőséges Mátyrokkal a' szenvedésekben; és ugyan vélek együtt társ lesz a' vigasztalásokban.

In tribulationibus cōsolatio.

De Midőn én itten a' vigasztalásokat említem, ne véllye senki, hogy éppen mindenestől azok jövődöre, holtunk után következő boldog életünkre halasztassanak: mert bizony itt is e' gyarló életben, a' szenvedéseknek közepette, mennyei vigasztalásit meg nem vonnya szenvedő hiveitől a' kegyelem Istene: *Nunquam Deus, cum sit summè bonus, dum hominem affligit exterius, non consolatur exterius*. Nem az én mondálom ez (hogy

S. Bonaven. serm. 3. de Martyribus.

(hogy talám annak valóságában valaki kételkedhesék) hanem Szent Bonaventura Cardinálnak az Apostol szavain fundált igaz tanítása. Most azért a' Szent Pál szavait bizonyságúl vegyétek: *Sicut abundat passionēs Christi in nobis: ita & per Christum abundat consolatio nostra* Aldott az Isten, az irgalomságnak Attya, és minden vigasztalásnak Istene, ki vigasztal minket minden háboruságinkban: Mert a' mint bévelkednek bennünk a' Krisztus szenvedési: úgy bévelkedik a' mi vigasztalásunk is a' Krisztus által. Ez világos mondás: nem is kívántatnék ide több bizonyság. De azért még itten egy jeles példáról béveb tanításnak okaért emlékezem.

Bírák könyvében meg-vagyon írva, hogy az erős Sámson, kia' fene oroszlánt mint egy gödölyét darabokra szaggatva, más úttjában oda térvén hogy annak holt testét meglátná, raj-méhet és lépes mézet talál az oroszlány szájában. 's arról osztán ilyen mesét formála: *De comedente exivit cibis, & de forti egressa est dulcedo*; Az évöböl étek jött ki, és az erősből edelség ment ki. Heted napig törék elméjket rajta a' lakodalmas vendégek, 's még is a' kérdésben feltött mesét meg nem fejtheték. De meg fejtí nekünk az szép elmessen az én mostani czéломra Baronius Cardinál: *Favus ille mellis ex ore leonis depromptus, typicè demonstravit favum mellis, à SS. Martyribus in persecutorum rabie coagmentandum*; Az, úgy mond, a' Sámson lépes méze, titkos értelemmel jelentette azt az édes lépes mézet, melyet az áldozóknek kegyetlenségi között az erős Bajnokok, a' Szent Mártírok találnak, és magoknak szednek. Ennek nagyobb világosítására jut az is eszembe, hogy Megváltó Krisztusunk, mennyei Sámsonunk, a' pokolbéli ordító oroszlánt meg-gyödvén, és dicsőséges fel-támadása napján Tanítványinak meg-jelenvén; *Partem piscis assi, & favum mellis*, sült halat, és lépes mézet evék előtök, és vévén a' maradékokat, nekik adá. Bizony dolog az, hogy immár a' dicsőült testben nem éhezett (*non esurient, neque sitient amplius*) de még is evett; sült halat, és lépes mézet evett. 'S hát vallyon mit jelent itten a' sült hal, és lépes méz? Meg-tanít arra minket a' Nagy Szent Gergely Pápa, 's azt mondgya; hogy mind egyik 's mind másik ó-magát a'

2. Cor. 1. 5.
junct. v. 3.
& 4. &
Psal. 93. 19.

" id est, passionēs pro
ejus nomi-
ne toleratæ.

Samsonis
Exemplum,
& proble-
ma.
Judic. c. 14.
v. 14.

Baronius in
Præloq.
Martyro-
log. c. 10.
mel symbo-
lū consolati-
onis.

" 1. Pet. 4. 3.
Luc. 24. 42.

Apoc. 7. 16.

S. Greg. hõ.
24. in Evæg.

Kristust példázta, a' ki tudn' illik a' kínzenvedés tüze által meg-süttetett érettünk; a' fel-támadás által pedig édes méz-zé lőtt mi-nékünk. Es közeleb az én mostani igyekezetem-re, azt teszi-fel utánna: *Ecce, in cibo suo Dominus noster piscis affo conjungere favum voluit: quia, qui hic tribulationes pro Domino sentiunt, ab amore interna dulcedinis non recedunt*; Imé, úgy-mond, a' maga ételében lépes mézet a' sült halál-üd-vőzítő Urunk egybe-foglalt: Mert a' kik ez életben háboruságokat a' Krisztusért szenvednek, azok a' belső vigasztalásoknak édes-ségével bévesíttetnek. Így a' Szent Doctör. De még azt it-ten a' késérteteket szenvedő, és a' fellyől meg-mondott mód szerént próbák alá vettetett áitatos lelkeknek vigasztalására hozzá adom Sz. Pállal; hogy a' kegyelem Istene nem hadgya őket a' felett késértetni, a' mit el-viselhetnek, hanem a' ké-sértettel elő-menetelt-is szerez, erőt ad, vigasztalást nyújt nekik, hogy azokat el-szenvedhesék: *Fidelis Deus est, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis.*

1. Cor. 10. 13.

Passionum
caeleste præ-
mium.

" Ex cit. 2.
Corint. 7.

Juxta illud
Psal. 16. 15.
1. Cor. 2. 9.

Rom. 8. 18.

Conclusio.

Ha azért ebben a' siralom völgyében, bajvívások ütkö-ző mezejében, az ő neveért szerelmeért szenvedő áitatos hi-veitől mennyei vigasztalást az Isten meg nem vonnya; ha-nem a' szenvedések bősége szerént " bőven ezeket ki-osztja: Mit mondgyak hát immár azokról a' felséges vigasztalásokról, mellyekkel őket, dicsőséges meg-jelenéskor éppen bé-tölti, tel-lyességgel meg-elégíti? Azokat én volna-képpen ki nem monda-hatom: Mert, szem nem látta, fül nem hallotta, se pedig ember-nek szívébe nem tűnt, minémű nagy jókat készített Isten azoknak, a' kik őtet szeretik. miként erről Sz. Pál bizonyosságot teszen. Másutt pedig azt mondgya: *Non sunt condigna passionibus hujus temporis ad futuram gloriam, qua revelabitur in nobis*; hogy o' mostani idő-béli akár-minémű nagy szenvedések, a' követke-zendő dicsőségre, melly mi-bennünk meg-jelentetik, nem méltók; ahhoz képest csak semmik.

Ezeket immár a' dicsőséges Bajnokokat, Szent Adiode-mus, Desiderius, Anicetus, Julianus Mártirokat, Serotina, Chris-tina, Sinesia, Semidia, Priscilla, és Severina Szűzeket és Mártiro-kat (kiknek az ő translatziójok, tisztességes által-vitelek em-lekezetit e' máj napon áitatosán üllyük) ezeket, mondám, ha
meg-

meg-kérdegyük; Ezek-is nekünk egyebet nem mondanak, hanem ugyan a' Szent Pál szavaival azt felelik: *Non sunt condigna passionēs*; hogy, valamenyi üldözéseket, kegyetlen kínzásokot, és végre keserves halált a' Krisztusért e' világon ideig szenvedtek; mind azok öszveséggel arra a' bődög dicsőségre nem méltók, a' melly immár ő-bennek meg-jelentetett, és ő-nékik bőséges" jutalomul, * el-hervadhatatlan koronául, mennyekben meg-adatott. Azt felelik a' koronás Bölcsfel; hogy, miként a' kedve-tölt világ fiainak, és az igazak üldözőinek kényes gyönyörűségek, és negédes kevélységek; úgy az ő keserves szenvedések-is, által-mendő arnyék módgyára elmúltak: *Transferunt omnia illa tamquam umbra*. Azt felelik végre a' Királyi Profétával: *Transivimus per ignem & aquam: & eduxit nos Deus in refrigerium*; Altal mentünk a' tűzön és vízen, és ki-vitt minket Isten, *Iustus* .. *Judex*, az igaz Bíró a' hivesre. Mi-is azért, édes Keresztyénim! a' dicsőséges Mártirokat úgy tisztellyük, az ő ünnepes emlékezeteket úgy szentellyük; hogy őket a' kegyelem által cselekedettel-is ez életben kövessük. Tárful adgyuk nekik magunkat a' szenvedésekben; hogy társak és részecsek vélek együtt lehessünk a' mennyei felséges, és örökké maradandó vigasztalásokban. Engedgye nekünk azt, Szent Fiának érdemi által, és ezeknek-is a' dicsőséges Sz. Mártiroknak esedezési által, a' Felséges Mindenható Atya Ur Isten. *Amen*.

* Mat. 5. 12.

* 1. Pet. 5. 4.

2. Tím. 4. 8.

Sap. 5. 9.

Cit. Pl. 65.

* cit. 2. Timoth. 4. v. 8.

SERAFICUS SZ. FERENCZ CONFESSOR NAPJAN PREDIKACZIO.

Revelásti ea parvulis. Matt. 11. v. 25.

AZ Isten itilletinek titkos mélysége, valaminthogy a' kevélyeket szokta meg-alázni " és az alázatosokat fel-magasztalni: úgy a' világ bölcsseitől, a' kik tulajdon magok szemei előtt bölcsék ", s az önnön bölcseségekben fel-sualkodtak, a' mennyei felséges titkok értelmet el-rejti; és

Anno 1696.

4. Oáobr.

Deus humi-

liat super-

bos: exaltat

humiles.

" Luc. 14. 11.

" Isa. 5. 21.

"Ita Lyra-
nusexpo-
nit.

Prov. 11. 2.

Jac. 4. 6.

és azokat alázatos szívű hiveinek meg-jelenti. Es' ez az, a' mit Szerelmes Megváltónk világos' igikkel nekünk e' mái Evangeliomban jelentett, midőn szent Attyához így szóllott: *Abcondisti hac à sapientibus, & revelasti ea parvulis*; Halat adok néked, Atyám, menynek és földnek Ura, hogy el-rejtetted ezeket a' bölcséktől (a' magok bölcseségében bizakodó *Fariseusoktól*) és meg-jelentetted azokat a' kisdedeknek, az az a' világtól meg-vettetett alázatos Apostoloknak, együgyű szegény halászsoknak. Ide célozott Bölcs Salomon, midőn a' példa-beszédekben mondotta: *Ubi fuerit superbia, ibi erit & contumelia: ubi autem est humilitas, ibi & sapientia*; hogy a' kevélységet követi a' gyalázat: az hol pedig alázatosság van, ott vagyon a' bölcsesség-is. Ehez járul Sz. Jakab Apostolnak-is im' ilyen mondása: *Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam*; Ellenek áll Isten a' kevélyeknek, de az alázatosoknak malasztot ad, mennyei malasztos adományit vélek közli.

"In Sera-
phica Hie-
rarchia con-
cion. 26.

Propositio.

Itt immár e' mái dicsőséges Patriárkát, az alázatosság-
nak eleven tükörét, Serafcus Szent Ferenczet vegyük-fel e-
lőnkbe. Menyi fok el-rejtett titkokat, mennyei felséges dol-
gokat, nem csak közönséges módon mint fok egyéb áitatos
hivének, alázatos kisdedeknek; hanem kivált fő módon je-
lentett-meg néki a' kegyelem Istene: ahoz, menyi malaszt-
os adományokkal, tekéntetes méltóságokkal ötet ajándé-
kozta; az egész világ csudállja: Te pedig *Serafin* titulusá-
val ékefittetett Szent Szerzet, örök hálakot azokért a' men-
nyei Felségnek szünetlen adhatfz. Mert a' mint én a' Szent
Ferencz nagyságos dicfíreti között olvalom: " *Prærogative
ejus adeo ascenderunt, ut simplex narratio habeat speciem hyperbo-
lis, & excellentia speciosa actionum excedit consinia credibilis*; az
ő nagy méltósági olly igen magasra emelkedtek, hogy a' ki
azokat vóltaképpen beszéli, az hitelnek határán jóval-is
túl járni, a' világ itileti szerént láttasék. De azt-is itten a'
magam részérül hozzá adom, 's igazán meg-vallom; hogy
azoknak előszámálása és ki-beszéllése az én csekélységemet
nagyon fellyül haladgya, erőmet meg-előzi. Most azért
egyebeket ki-hagyván, szóllok rövideden I-ször, némelly csu-
dála-

dálatos revelatziokról, Szent Ferencznek megjelentetett titkos dolgokról. II-szor osztán, egy vagy két fő-fő prerogatíváit, felséges méltóságit említem. Es, ha még a' fecskék-is (egyéb szerint igen csáfogó madarak) Szent Ferencztől predikálása alatt meg intetvén, „ csendességben maradtak: intem én-is azokat, kik a' predikáció alatt örömeit beszélgetnek, hogy azonban csendes figyelemetességben legyenek; 's másokat-is abban ne háborítsanak.

Revelásti ea parvulis. Matt. 11.

A' Maga szemei előtt, és tulajdon itéletiben melly igen kifed, melly igen alázatos volt *Serafcus Sz. Ferencz*, tellyes azzal az ő életének historiája; és némelly részint én-is arról más alkalmatossággal szóllottam. de még itten halljatok többet. Azt írja fölöle Sz. Bonaventura: * *Maluit de se vituperium audire, quàm laudem*; hogy a' maga dicfirtetéstől irtózott, és inkább akart az emberektől gyaláztatni mintsem dicfirtetni. Sőt, a' mit inkább csudálhatsz, a' maga fogyatkozásit nyilván az egész nép előtt, predikálása között „ hirdette. Történt az-is, hogy egykor beteges erőtlensége miatt, szokott bőjtölésiben aláb hagyván, 's azt osztán meg-bánván; kötelet a' nyakára köttetett, és magát azon-fogva a' kaloda-köhöz, vétkesek büntető helyéhez, *Affisium* várasában vitette, 's ottan mindenek hallattára a' mértékletlen torkosságról (a' mint ő mondgya vala) keményen feddette: hozzá tévén azt-is, hogy őtet ne úgy mint lelki szerzetes embert bocsúlnék; hanem, mint valami mértékletlen torkóst meg-utálnák. Ugy hogy a' kik azt hallották, *Admirabilem magis quàm imitabilem proclamabant*; csudálkozásra méltónak inkább, hogysem mint követésre való példának Ferenczet kiáltották. 'S hát immár mit mondgyak arról? hogy a' *Generális*ágnak fő Tisztitól elbucsúzván, azt magáról le-tévén Szent Ferencz, *Gvárdiánt* kért a' Szerzettől, kinek felsősége alá magát adná, 's annak akarattjától tellyesféggel * *függene*: kész lévén a' leg-kisfőbbik *novicius*nak-is engedelmeskedni, ha ő-néki Felsőül rendeltetnék. Sok egyéb cselekedet mélységes alázatosságának,

„ Scribit S. Bonav. in vita S. Francisci c. 12. S. 4.

Punctū I.

Magna S. Francisci humilitas.

* sup. in F. Portiunc. conc. I. passim.

* In ejus vita c. 6. S. 1.

„ ib. S. 2.

ibidem.

* Cit. c. 6. S. 4.

nak, melyekben csudálhattyuk inkább ötet, mintsem követ-hettyük, én most nem számlálom.

Revelatio-
nos.

Apoc. 21. 2.

"Ref. S. Bo-
nav. c. 1.
vit. S. 4.

Palatium
symbolis
ornatum.

loc. modó
citato.

Gal. 6. 14.

Hanem; megyek innét a' jelenésekre: *Revelasti ea parvu-
lis*; melyeket Isten a' kisdéd Sz. Ferencznek, 's másoknak is
ő-felőle, meg-jelentett. A' mennyei titkok *Secretarius* Sz.
János, a' Jelenések könyvében írja: *Vidi civitatem sanctam Je-
rusalem novam descendentem de caelo*; hogy ő Pátmós szigetében,
sok egyéb titkos jelenések között, látta a' szent váraát az új
Jerusalem menyből alá szállani az Istentől, fel-készülve,
mint a' fel-ékesített meny-aszfzont az ő férjének. Es arra,
ilyen szöveget a' királyi-székből hallott: *Ecce tabernaculum
Dei cum hominibus*; Imé az Isten hajléka az emberekkel, és
vélek fog-lakni. E' lón a' csudálatos látás a' meg-mondott
helyen. Itt immár, dicsőséges Szent *Ferenczre* beszédemet
fordítom: Mert a' mint az ő életében olvasom, látott ő-is
egykor éjjeli nyugovásában " egy szép fényes úri palotát, vi-
tézi *symbolumokkal*, fegyveres czimerekkel fel-készítettve,
és a' Krisztus keresztinek jelével fel-ékesítettve, 's ahhoz ilyen
szöveget ő-hozzá-is adatott; hogy az a' drága fényes palota ővé
lenne, és az ő vitézié. Sz. *Bonaventura Cardinal* ezen csudá-
latos jelenésről emlékezvén, azt mondgya felőle: *Spiritualementem
designans effectum*; hogy az, a' mi Szent Ferenczünkön bé tel-
lyesedendő lelki dolognak vólt képező példája. A' fegyverek-
nek képei tudn' illik, és az Ur Jépus Keresztinek jele azt példá-
zat képpen jelentették; hogy, lelki harczolások által, és kereszt
viselés által adatik meg az Isten házának dicsőséges palotája.
Ő-maga-is azt Sz. *Ferencz* belső tanításból meg-értette, 's el-an-
nyira szemei előtt mindenkor viselte, elméjébe tartotta; hogy
ő nem másban, hanem *In cruce Domini nostri Jesu Christi*, az
Ur Jépus Krisztus keresztiben Sz. *Pállal* dicfeketett, azt vállai-
ra örömeit fel-vette, 's annak viselésében Megváltó édes
Mesterét tellyes életében követte. A' Testnek kényesége,
a' Világnak cialárdtsága, és az Ördögnek késérteti ellen szü-
netlen harczot viselt: 's ahhoz, mindenét el-hagyván, 's ön-
nön-magát-is meg-tagadván, olly igen fanyarú szegénységet
magának választott, hogy ritka példával nyilván meg-mu-
tatná; hogy ő ugyan valóban tanítványa légyen annak, a' ki
néki

néki ezt a' leczkét eleibe adta; és követője annak, a' kinek e' földön jártában nem vala az hová a' fejét hajtsa: *Filius hominis non habet ubi caput reclinet.* De mi lépünk innét tovább.

Matt. 8. 20.

Isaiás Proféta az emberi testben szörnű kinokat szenvedendő, és a' világtól meg-utálendő Isten Fiát lélekben eléve látván, nem csak azt írja felőle, hogy *nem volt néki színe, sem ékesége*; hanem azt-is hozzá-teszi: *Nos putavimus eum quasi leprosum*; hogy őtet mint egy poklosnak alította. A' mi Sz. Ferenczünk, új *Isaiásunk*, látá ő-is egykor *Affisum* mezejében egy irtóztató tekintetű, és gyomor emelyítő bél-poklósággal meg-rakott testű férfiat. De bizony azt a' világ fiaival meg nem utálá, semmit attól nem irtózék; hanem könyörületességre indittatván alamínát néki nyújta, és a' mit inkább csudálhatunk, ajakinak csókjaival édesdeden őtet illeté, és bocsüllé. Már pedig itten ha kívánnýátok tudni, ki volt légyen az a' bél-poklos férfiu, avagy-is, kit jelentett? En a' *Serafica hierarchiában* " így olvasom: *sub leproso Christus latebat*; hogy abban ő-maga a' Krisztus Jéhus volt el-rejtve. *Revelásti ea parvulis.* ilyen jelenésekkel azért az alázatos Sz. Ferenczet még világi korában a' Felséges Isten méltóztatta. Most immár azokat vegyük-fel, a' mellyek ő-véle, és ő-iránta, szerzetes állapottyában történtek. nem mind ugyan azokat, mert arra nagy idő kívántatnék, hanem csak szinte némelleyeket.

Isa. 53. 4.

Christus in leprosi specie apparet S. Francisco,

" Conc. 26. num. 5.

Az angyali seregek Fejedelmének, Sz. Mihály Archangyalnak diadalmas nagy harczolását a' sárkány ellen, emliti Szent János a' Jelenések könyvében: *Michaël, & angeli ejus preliabantur cum dracone*; Mihály, és az ő Angyali harczolnak-vala a' sárkánnyal, a' sárkány-is pedig harczol vala, és az ő pártos angyali: és nem vehetének erőt, se helyek nem találtaték azoknak többé az égben. hanem, a' pokolra vettetének " *kínlódásra*. Ezt mi végre hozám-elő itten, nem kétlem már-is értitek; de főképpen a' kiknél tudva vagyon; hogy dicsőséges Szent Ferenczet, földi Angyalt, a' *Serafica* Sz. Szerzetnek Fejedelmét kivált fő modon választotta Isten, és erőt adott néki arra, hogy szerzetes fiainak seregével, a' pokolbéli sárkány ellen 's annak angyali ellen erőfs viadallal harczollyon, és számtalan sok lelkeknek szabadulásával győze-

" 2. Pet. 2. 4.

Crux aurea
ex ore Fran-
cisci proce-
dens.

cap. 3. vitæ
S. Fran. 5. 4.

Ecstasis S.
Francisci,

De magno
sui ordinis
incremento
edocetur.

Mittit Fra-
tres ad præ-
dicandum.

Mat. 6. 25.

Pfal. 54. 23.

* Vid. in e-
jus vita c. 7.
à 5. 9.

delmeskedgyék. Es nézzétek, ha nem ezt akarta-é jelente-
ni a' Felséges Isten ama' csudálatos jelenéssel, mellyet egy
istenes életű, *Sylvester* nevű *Affisiumi* Papnak mutatott-va-
egy arany-kereztet tudn' illik a' Szent *Ferencz* szájából szár-
mazni, és annak tetejét (a' *Jakob* lajtorjája módgyára) az
 eget érni: a' mellynek fényes tekintetire, egy vezzedelmes
 nagy sárkány *Affisium* városától el-űzetnék és kergettetnék.
 Miként ezt, többször említett Sz. *Bonaventura*, az ő életében
 hiven meg-írta.

Azt-is pedig utánna az én mostani czéломra, fel-jegyzi;
 hogy egykor, buzgó imádsagi között, el-ragattatván lélek-
 ben Szent *Ferencz*, és nagy fényességtől körös-körül vétet-
 vén, nem csak bűneinek tellyes bocsánattjáról belső jelen-
 tés által bizonyosá tétetett: hanem, a' mik ő-reá és szerze-
 tes fiaira következendők valának, azokról-is ő eléve tudósít-
 tatott, a' mellyel osztán kisdéd nyáját így vigasztalta, és bá-
 torította: *Confortamini charissimi, & gaudete in Domino: quo-
 niam, sicut mihi à Domino in veritate ostensum est, in magnam
 multitudinem faciet nos Deus crescere;* Erősbődgyetek-meg sze-
 relmes atyámfiai, és örüllyetek az Urban: mert a' mint én bi-
 zonyos jelentésből ki-tanúltam, nagyon meg-fokasít minket
 az Isten. El-menvén azért a' világnak mind a' négy részeire,
 hirdetsétek a' penitencziát, predikállyatok az Isten országá-
 nak el-közelítését. *Ne legyetek szorgalmasok arról mi egye-
 tek,* és *mibe öltözzetek:* mert a' ti mennyei Atyátoknak gond-
 gya vagyon reátok. *Facta super Dominum curam tuam, & ipse
 te enutriet;* Vessétek az Urra a' ti gondotokat, és ő el-táplál
 titeket. S' hát immár vallyon ezek bé-telleyesettek-é a' Sz.
 Ferencz kisdéd nyáján? ő bizony! kivált fő módon bé-telleye-
 settek. Mert abban, a' Szerzetes személyeknek a' széllyes
 világra ki-terjedett számát ha tekénted, *In magnam multitu-
 dinem,* olly igen nagy sokaságra nevelkedett; hogy nem tu-
 dom, ha vagyon-é az ég alatt olly szerzetes gyülekezet, a'
 melly azt meg-előzné: Táplálását pedig és ruházását olly
 számtalan sokaságnak, csak szinte alamisnából, nem csak az
 áitatos Keresztyének között, * hanem még a' vad erkölcsű,
 és fene természetű pogány nemzetségek között-is, ha gon-
 dólod;

dolod; méltán azt az egész világgal csudálhatod. Járul az is ide, a' mit én dicsőséges Sz. Ferencznek csudálatos cselekedeti között, az ő életének historiájában olvasok: hogy tudn' il- Ibid. S. 12.
"Exo. 17. 6.
"4. Reg. 4.
V. 43.
lik ő, másik Moyses volt, a' víznek "kemény kősziklából való fakasztásában: Eliséus volt, az eledelnek "csudálatos szaporításában.

De hogy innét a' jelenésekre megint térjek: bizony nem utolsó vala tekintetben és méltóságban amaz-is, mellyet egy Szerzetes *Frater*, áitatos könyörgési között csuda módon látott. De minek-előtte azt ki-mondgyam; amaz mennyei székekről emlékezem, mellyeket a' mindenható Isten, többször már meg-nevezett Sz. János Apostolnak mutatott vala: *In circuitu sedis sedilia vigintiquatuor, & super thronos vigintiquatuor seniores sedentes*; Az-az: a' Felséges Istennek királyi széke körül huszon-négy székeket, huszon-négy vének ülven azokon, feir ruhákba öltözve, és a' fejeken arany koronák valának. Egy ilyen formán, ez-eléb említett szent életű Szerzetes *Frater*, látá ő-is lélekben, dicsőséges mennyei fényességgel tündöklő székek között egyet főképpen, drága kövekkel fel-ékesítettve, és fényes dicsőségtől körül-vétetve: de azon ülni nem látott senkit. Midőn azért magában azon gondolkodnék; mire kellyen a' látást magyarázni. Imé ilyen szózat az égből ő-hozzá: *Sedes ista unius de ruentibus fuit, & nunc humilis servatur Francisco*; Ez, ugymond, a' széke, ama' Apoc. 4. 4.

Sedes pretiosa in caelo conspicitur.

S. Bonav. c. 6. vita S. 7.
pártos és pokolra hányattatott Angyalok közül egyiké volt, de most immár az alázatos Ferencznek tartatik.

Ha az időtől nem intetném, szólhatnék már itten azokról-is a' *revelatziókról*, el-rejtett felséges titkok értelméről, mellyeket Isten, az ő szíve szerént való férfunak meg-jelentett, és ki-nyilatkoztatott: " *Penetrabat mysteriorum abscondita*. mert, noha a' Sz. Irásnak mélyeb tudományát felső iskolában Szent Ferencz nem tanolta, Tanító mesterektől nem vette; mindazáltal, annak mélységes titkait menyből adott világosítás által meg-értette. *Et ubi magistralis scientia foris stat, affectus introibat amantis*; Es, az hová az emberi munka-által szerzett bölcsesség nem érkezik, a' *Seraficus Sz. Ferencz* elmélkedő szeretete bé-hatott, bé-férkezett.

Punctum II.

Prærogati-
væ S. Fran-
cisci.Seraphicus
Vir S. Franc.
* Lect. VI. in
offic. 17. Se-
ptembr.Lect. IV. &
v. ibid.

Apos. 7. 2.

** Relatus à
Bartholom.
Pisan,** Cap. 13.
vita, & cit.
lect. 5.

Jelentém oda-fel, beszédemnek kezdetiben, a' Sz. Ja-
kab szavai után azt-is; hogy az Isten, kitől vagyom és szármá-
zik reánk minden jó, *Humilibus dat gratiam*; az alázatofok-
nak malasztot ad, és mennyei felséges ajándékot kivált fő mó-
don vélek közli. Ez miképpen tellyesedett-bé Szent Feren-
czen, noha csak azok-is a' miket eddig mondánk, világossan
ki-mutatták: mindazáltal még itten, egy vagy két fő-fő pra-
rogatíváit, előző nagy méltóságát, bővebb dicőretinek okáért
ki nem hagyhatom. Azt ugyan hogy ő *Patriárka* volt, és
Proféta: hogy ő *Apostol* volt, és (a' mint Szent Mártonról ír-
ja *Sulpicius*) *Votó Martyr*; kívánság-szerént *Mártir* volt; sőt
ugyan, csaknem tellyes élete egy eleven mártiromság volt:
Ahoz, *mente & carne virgo*; hogy ő lélekben és testben *Szűz*
volt, én most nem emlegetem. hanem az ő Angyali *Titulu-*
sat vezzem-fel itten előmbé. *Seraphicus Vir* *; a' Serafim An-
gyalok *titulus*ával ékesítettett és méltóztatott a' mi Szent Fe-
renczünk, és bizony nem-is ok nélkül, hanem igen méltán:
mert ha valaki más a' gyarló testben, ő bizonyára angyali
életet viselt ez halandó életben. Járul pedig az-is ide, hogy
midőn ő *Seraphicus desideriorum ardoribus sursum ageretur in De-*
um; Serafim Angyalok módgyára égő szeretetinek belső in-
dulatitól viseltetnék, és ragattatnék-fel az Istenhez, mint
egy *Serafim* Angyalnak feszület formájú szárnyas képe jelent-
meg neki: és édesdeden véle nyájaskodott, el-rejtett tit-
kokról beszélgetett. Járul tovább az is ezekhez, hogy a'
melly Angyalról Sz. János a' Jelenések könyvének 7-dik részé-
ben emlekezik: *Vidi alterum Angelum... habentem signum Dei*
vivi; Láték, ugymond, más Angyalt, nála lévő az élő
Istennek jele. ez-is az Angyal, *Seraphicus* Szent Ferenczet példa
szerént képezte. miként azt Sz. *Bonaventura* " *Doctor*, isteni
jelentésből ki-tanulta, és nekünk írásban hadta: *Figura illa*
literaliter dicta est de Beato Francisco. A' ki tud' illik (ugy-
mint Sz. Ferencz) az élő Istennek, a' meg-testesült Isten Fiá-
nak jelét, *et sebecnek* " *bélyegit* a' maga testén viselte. O di-
csőséges *Seraphicus* Sz. Ferencz! be! igen magasra a' te pra-roga-
tíváid, a' te felséges méltóságid nevelkedtek! Hogy immár
nem

nem csak a' *Seraphim* Angyalok *Titulusát* érdemlenéd: Hanem, *Crucifixo conformi insignitus effigie*; az Angyalok királyának, *Stigmatibus Christi insignitus*, a' meg-feszítettett Isten Fiának képével és hasonlatosságával ékesítetté, 's ugyan-azért méltán a' választott Edénnyel dicsekedhetnél: *Ego stigmata Domini Jesu in corpore meo porto*; Gal. 6. 17. az Ur Jánosnak bélyegit hordozom' én a' testemen.

Most már beszédemet be-rekesztém: Es mivel Szent *Ferenczet Admirabilem magis, quam imitabilem*; csudálatosnak inkább, mintsem tőlünk mindenekben követhető példának mondtam. most-is azon mondasomban meg-maradván, többet az én Kedves halgatóimtól nem kívánok, hanem hogy a' menyire nekünk a' kegyelem Istenétől engedtetik, kövessük mi-is a' tőlünk követhető cselekedetekben azt, a' kinek felséges nagy méltoságu dicfűretiben gyönyörködünk. Azt akarom mondani: Ha mi szinte olly mélyen az alázatosságban miként S. *Ferencz*, nem erezkedhetünk; ha testünket szűnetlen sanyargatások jálá, bőjtölések-, oltorozások-, és cziliczium viselések-alá úgy a' mint ő, nem vethettyük; ha a' szeretetnek buzgóságában olly magásra mint ő, *Seraphim* Angyalok módgyára nem emelkedhetünk: De azért, a' melly kerefsztyéni alázatosságot *, *kerefsz-viselést* **, Isteni és felebaráti szeretetet *** közönséggel minnyájunktól kíván a' mi Istenünk; arra mi-is jól figyelmezzünk, azt cselekedettel tellyessük, abban dicsőséges Sz. *Ferenczet* kövessük: Hogy a' bődög dicsőségben, melly már ő néki felséges módon meg-adatott, részfek mi is a' kegyelem által lehessünk. *Amen.*

* Eccli. 3. 20
1. Pet. 5. 6.
** Mat. 16. 24
*** c. 122. v.
37. & 39.

XAVERIUS SZ. FERENCZ CONFESSOR NAPJAN PREDIKACZIO.

Predicate Evangelium omni creatura. Mar. 16. 15.

AZ Indiai Nemzetségek Apostolának, dicsőséges Sz. *Xaverius Ferencznek* jeles sok szép dicfűretit előmbe vé- Anno 1690.
yém, honnét kezdgyem-el, és mellyikről főképpen 3. Xbris
e' máj Tyrnav. in
Eccles. S. J.

Natales S.
Fr. Xaverij.
"Alphonf.
Villieg. in
vit. S. Xave-
rij.
Paupertas
voluntaria.

"Ibidem.

S. Ignatio
socium se
præbet.

Catechiza-
tio parvulo-
rum.

1. Cor. 3. 1.
& v. 2.

Virginitas
perpetua.

Resp. 6. in
off. de S. Jo-
an. Apost.

Mortificati-
ones.

1. Cor. 9. 27.
Martirij
desiderium.

In vita ap.
Dan. Barto-
lum lib. 4.
n. 60.

e' mai beszédemet folytassam, nem tudom. Tekéntetes eleit ha tekéntem, Uri *familiából* volt: az Attya *Navarra* Országban egyik Belső és Fő Tanács Ur volt"; kincsekkel, gazdagságokkal méltóságos állapottya szerént bővelkedett. Ő mindazáltal e' világnak minden pompáit, jóvait, méltóságit, az Ur Jéhus szerelmeért meg-vetvén; szabad akarat szerént való oly nagy *szegénységre* magát adta, hogy bé-faló falattyát is, a' másik Sz. Ferencz módgyára gyakorta, koldulással "keresné. Bölcseségét ha gondoló, a' *Párisi* nagy hírű-nevű *Academiában* Doctör volt, és a' *Filosofia* tudományának még-ottan ífiatta *Publicus Professora*, Bölcs Tanítója. Noha pedig akkor oly gondolatokban vala, hogy nemzetes *Familiájának* bölcsülletit nem kevésbé a' Tudományok ékeksége által öregbitse; mint addig-elé azt az ő dicőretes Elei, fegyverek fényessége által nevelték: De a' Sz. Ignác jóvallásából minden a' fele gondolatokat félre tevén, társul adá magát néki: és az *Academiái Cathedrából* a' közönséges utcákra; a' bölcseségben nagyon elő-ment Tanítványi közül, a' *kisdedek lelki oktatására* alá-szálla, gyengéb lelki eledellel ezeket-is táplálván: *Tamquam parvulis in Christo lac vobis potum dedi.* az-az; a' *Katekismus*, Keresztényeni Religiónknak fundamentomit nékik magyarázván. Továb, *tiszta szűz életére* elmémet ha fordítom, méltán ő-reá a' szerelmes Tanítványnak im'ilyen diszretit fordíthatom: *Virgo electus à Domino, virgo in ævum permansit*; Szűzül a' Szent Társaságba Xaverius Szent Ferencz válasszatott, szűzen tellyes életében meg-maradott. A' melly drága kincsét, testének fanyargatásával, gyakor bőjtöléssel czilicziumi viseléssel és ostromozó verésekkel tartotta őrizetben a' válasszott Edénnyel: *Castigo corpus meum, & in servitutem redigo.* Még-is tovább, a' *Mártíromság szenvedésre* el-tökéltet szándékát ha meg-tekéntem, nyilván úgy látom; hogy, noha az üldözők fegyvere által életét nem végelezte, de azért a' *mártíromságnak* pálmáját el nem vesztette. *Peragravit varia infidelium loca, non minus ut pro Christi fide Sanguinem funderet, quam ut Fidei lucem Gentibus inferret.* Mert a' mint az ő életében meg-íratott; különbféle sok pogány helyeket, és országokat bé-járt, nem csak azért, hogy a' Hitnek vilá-

világosságát azokban terjeszse, hanem azért-is, hogy a' Krisztus Hitiért vérét ki-öntse. Végre már (hogy szinte hofszú lajstromot, Xaverius Sz. Ferencz külömb-féle nagy fok dicshiretiből itt előre ne fűzzek) az ő Apostoli faradhatatlan sok munkáit az Indiai Nemzetségek között ha el-nézem; Indiák Apostolának ötet tapasztalva ismérem, és az Istennek Isaiás szája által a' nagy Sz. Apostolokhoz mondott im' ilyen szavait ő-reá nem ok nélkül terjesztem: *Parum est, ut sis mihi servus ad suscitandas tribus Jacob. Ecce dedi te in lucem Gentium*; kevés nekem, ugymond az Ur, hogy szolgám légy a' Jákob nemzet-ségének fel-állítására. az az (lelki értelemmel) az el-esett Keresztyén bűnösöknek meg-térítésére. De imé világossá-gul adtalak téged a' Pogányoknak, hogy üdvösségre légy a' földnek végső határáig. O bizony! jeles nagy dicshiretek ezek a' mi Szent Ferenczünkben. Mindenikről magán-magán szól-lanom, csekély tehetségemtől nem engedtetik, mellyiket fő-képpen vegyem-fel, függőben elmém eddig-elé tartatott. Most azért arra már hajlottam, hogy a' többit mászorra hagyván, avagy-is másokra bizván; *Apostoli méltóságát te-gyem-fel czélul predikációmban*. S' az után, bődög ki-mulása lézzen beszédemnek vége. Ajánlom azonban a' figyelmező csendeliséget.

Apostolatus

Isa. 49. 6.
junct. Act.
c. 13. v. 47.

Propositio.

Pradicate Evangelium omni creatura. Mar. 16. 15.

Tudni-való dolog, hogy az oktalan és érzéketlen álla-toknak az Evangeliom nem predikáltatik: mert azok érte-lem nélkül lévén, annak halgatására és értelmére nem elég-ségelek, se nem alkotmatosok. Miért mondgya tehát: *omni creatura*; predikálljátok az Evángeliomot minden teremtet-t állatnak? Mert hiszem, a' *Filosófusok* tudománya szerént, ez az *Universalis propositio: Omnis creatura*; magában foglallya mind azokat-is a' teremtet-t állatokat, a' mellyekben értelem nincsen. A' Nagy Sz. Gergely Pápa és *Doctör* erre a' kérdésre így felel: *Omnis creatura nomine signatur homo*; hogy itten, a' minden teremtet-t állatok neve alatt az emberi állat értetik: mert, ugymond, minden teremtet-t állatnak némi-némű tu-lajdonsági az emberben fel-találtatnak. példának okaért: ha

Omnis ere-
aturæ no-
mine quid-
nam hie de-
signetur.

Greg. hom.
29. in. Evág.
ut in offic.
Ascens. D.
lect. 9.

- a' köveknek vagy on létek, vagy-is állattyok; vagy on az embernek-is: ha a' termő-fáknak vagy on eleven ségek; vagy on az embernek-is: ha a' mozgó lelkes állatoknak vagy on érzékenységek; vagy on az embernek-is: ha az Angyaloknak vagy on értelmek; vagy on értelme az embernek-is. Egyik ez; a' másik feleleti pedig, az én mostani célomhoz közelebb,
- cit. hom. 29. im' ez: *Potest omnis creatura nomine omnis natio Gentium designari*; ut in offic. Erthettyúk itt, a' minden teremtettt állatok neve alatt, a' hod. le. 7. Pogányoknak mindé Nemzetségit. Azelőtt ugyan is az mondatott vala az Apostoloknak: *In viam Gentium ne abieritis*; Mat. 10. 5. hogy a' Pogányok utára, és várasiba ne men nyenek. Most pedig az parancsoltatik nekik: *Pradicate omni creatura*; hogy az Evangeliomot minden teremtettt állatnak, minden nemzetségeknak predikállyák. Mert, való ugyan; hogy leg elő szór is " a' Sidóknak kell vala predikáltarni az Isten igejének: de holott azok az Apostolok predikállását nagy kevélyen meg-veték, akkor osztán kelle ezeknek a' Pogányok világo sítására, *In omnem terram*; minden földre, és a' föld kerek sé gének végső hatá rira ki-ozsolniok. Azért mondgyák-vala Rom. 10. 18. a' meg-átalkodott Sidóknak; * *Ecce convertimur ad Gentes. Sic enim praecepit nobis Dominus*; Imé a' Pogányokhoz fordulunk. mert ugy vagy on az Ur tól parancsoltunk. Ezeket meg-értvén lép jünk már továb.
- S. Xaverius A' régi Szent Apostolok predikálása után nagy idővel, Nuncius A- 1540. esztendő tájban, tetczék a' Felséges Istennek, *Xaverius* postolicus Sz. Ferenczet-is a' Pogányok közé, *Indianak* nemzetségi közé, ad Indos, az Evangeliom hirdetésére választani, és *Apostoli követül* * el- * Villieg. in küldeni. *Ut portet nomen Jesu* " *coram Gentibus*; hogy az Ur Jé- vita. fusnak dicsőséges nevét azok előtt hordozza: a' pogányság " A. 9. 15. sőtétségében " vakoskodó népeket Apostoli munkálkodása ál- . Ha. 9. 2. tal világosítsa: az *Evangeliom predikálása által a' Krisztusban* * " 1. Cor. 4. szálllye; és az üdvőlségre jutassa: *Qui crediderit, & baptiza- v. 15. tus fuerit salvus erit*; a' ki hiszen, úgy mond (eleven, és a' sze- In Evā. hod. retet által " munkálkodó hittel) üdvőzül. Most azért lássuk, és " Gal. 4. 6. vizsgállyuk-meg itten, melly igen fő módon az Apostoli Hiva- talnak tulajdonsági, *Xaverius Sz. Ferenczben, Indianak* dicső- ges *Apostolában* tündöklőttek.

A' Bölcsék irásiban olvasom, 's úgy-is nagyon; hogy az *Apostoli* embernek tulajdonsági között négy számláltatik főképpé. Első helyet azok közül foglal magának a' küldetés. Nem-is szükség nekem ezt sok *argumentumokkal*, bizonyító okokkal állatnom: mert hiszem magais azt az *Apostoli* név magával hozza. Ugyan-is, Görög nyelven, ἀποστολῆς, a' szónak tulajdon fordítása szerént, Magyarúl annyit tétlen, mint "Küldetett. Az el-olvasott mai Evangéliomban-is pedig meg-hallátok, hogy nem más-képpen, hanem küldetés által az Apostolok a' predikáláshoz fogtanak: *Euntes in mundum universum, predicate Evangelium*. Ez azért (a' küldetés) ha kiben nincsen, az az; a' ki Istentől, vagy ő magától *immediatè*, közbe vetés nélkül; avagy pedig *mediatè*, mások által, Istentől arra rendeltetett Egyházi Felsők által nem küldetik, nincs már abban az Apostoli hivatalnak szükséges fő tulajdonsága: és azért, nem igaz Apostoli ember az; hanem azoknak czéhéből való, kikről Isten a' Proféta által panaszolkozva mondotta: *Non mittebā prophetas, & ipsi currebant*; nem küldöm-va őket, és ők futnak-va: nem szóllok-va nekik, és ők profétálnak-va. *Hamis látást*, tulajdó /szívók jövendölését, álmokságát, és csalárdságát profétállják-va. Azok társaságából való, kiktől hogy mi őrizkedgyünk, Megváltó Urunknak im' ilyen intését vettük: *Attendite à falsis prophetis, &c.* Ojátok magatokat a' hamis profétáktól, kik hozzatok juhok ruházatiban jönnek, belől pedig ragadozó farkasok: az ő gyümölcsökből ismérítek meg őket. Azok közül való, egy szóval, kiker az Apostol, a' Nemzetségek Doctora, *Magistros prurientium auribus*; Fül viszkettető, szóval hizelkedő mestereknek nevezett. De hadgyunk most békét ezeknek.

Xaverius Szent Ferencz, Indiának Apostolára beszédünket fordítsuk. *Apostolico muneri jam maturus, ad tantum munus cum Apostolico Nuncij potestate deligitur*. Tudva nagyon mindenek-nél, 's már oda-fellyeb-is jelentettem; hogy ő Apostoli hivatalra tudománnyal és szent erkölcsökkel meg-éretten lévén, Apostoli Követül választatott: és az Ur Jéhus *Vicarius*-ától, a' tőlünk látható Ecclesiának Kristus után" Fejétől, leg-főbb Pásztorától és Gubernáló Gondviselőjétől, küldetett. Most azért abba már egykevéssé tekintsünk, melly vidám elmével

4. proprietates Apostoli Viri.
1. Missio, vel immediata, vel mediata.

"Káld. ad calcem Bibl.

Eam qui nō habet, Apostolicus Vir non est.

Jer. 23. 21.

cap. 14. 14.

2. Timot. 4. v. 3.

Missio S. Xaverij. Eccles. in off. hod. lect. 5.

"Vid. Cat. 2 doct. Christian. p. 2.

vállalta-fel az igen faratságos, és halálos veszedelmekkel tel-
lyes *Missiót*, az Apostoli követségét; melly igen gyors enge-
delmefséggel ment az idegen földre; menyi sok országokat
járt-be fáradhatatlanul az Apostoli munkálkodásban.

Abrahám Patriárkát nagyon dicfiri, és a *Filosophiának* böl-
clesége felett az égig magasztallja Sz. *Ambrus Doctör* azért,
Gen. 12. 1. hogy az Istennek egy parancsolattya; *Exi de terra tua, & de*
cognatione tua, & de domo patris tui. gyors engedelme-
széggel ment az ő lakta-földéből, és rokonsága közül, és az attya házából
ki-ment; és a' néki mutatott idegen földre, megszé-
való tartományba szarándokul el-ment. *Votis suis Philosophia non*
potuit eum aquare. Így a' mi Sz. *Ferenczünk*, ingyen sem szo-
morodott-meg rajta, hogy ő-néki, lakta-földét, kedves at-
tyafait, rokonit, barátit, szerzetes társait el-hagyni; és nem
csak idegen földre, de idegen világra fene természetű *barbárus*
pogányok közé kellene bujdosni: hanem kézf engedelme-
széggel ottan mingyárt, csak szinte kevés órácskák alatt jó
barátitól és szerzetes társaitól el-bucsúzáván, a' Szent-
eséges *Romai Pápától* áldást vévén; fogá *Breviariumját* Szolofmas
imádságos könyvét, és minden egyéb úti alkalmatosságra né-
zendő partéka nélkül, el-indúla *Romából Indiába*, a' reá biza-
tott *Apostoli munkára*. Méltó bizony ő-is az *Abrahám Patri-*
árka dicfirectire; *Quem votis suis Philosophia non potuit aquare.*
kinek az ő gyors engedelme-
széggel a' *Filosophiának* bölcseséget
felséges módon meg-előzte. Oh dicsőséges *Apostoli Követ*,
Xaverius Sz. Ferencz! mivel, és mi módon késérjünk hát mi
tégedet ilyen buzgó szarándokságodban, mi-tőlünk el-távo-
záodban; hanem, jó szerencsés útnak *comprecatziójával*, igaz
szü-béli kívánásával? Eredgy azért jó szerencsésen a' földön,
jó szerencsésen a' tengereken! eredgy *Kristusnak* választott
Edénye, új *Apostola* az új világra, a' pogányok világosításá-
ra! eredgy, *pedibus speciosis*, ékes lábakkal a' békeség *Evange-*
liomának hirdetésére.

Isa. 52. 7.
Rom. 10. 15.

Villiegas in
Vit. S.Fran.
Xaverij.

Ti pedig Kedv. Halg. nézzétek még-is tovább, és Apo-
stoli *zelusát* vagy-is hivattaljának buzgó folytatását csudál-
lyatok. Midőn immár *Pampelona* városához közel jutott völ-
na, még csak annyi időcskét sem vón magának, hogy oda
bétér-

bé-térne, szerelmes édes Annyától, kedves atttyafiaitól vég búcsut venne. 'S miért cselekedsz így kegyes jó fiú, Xaverius? mondhatta itten valaki. Nem tudod-e melly igen keservesen esett a' *Tobiás* anyjának, hofszas távól-léte édes fiának? bizonyos légy benne, hogy sokkal keservesben esik szerelmes szülednek (a' ki már téged többé nem lát) ha még csak ezt-is a' végső vigasztalást ő-tőle meg-vonod, és őtet bár csak egy látogató tekintéssel nem vigasztalod. De, *surdo fabulam*; süketsegre veszi az ilyen énekeket az okos *Uliisses* Sz. Ferencz. Azért tudn' illik; hogy az el-kezdett jóban, apostoli uttyában, avagy-csak annyi haladékos-is ne szenvedgyen: hanem a' Krisztus hivatalljának minden akadék nélkül engedgyen.

Tob. 10. 4.

Illyen buzgósággal, siető gyorsasággal, menyi fok országokat, számtalan tartományokat, várokat, tengeri ropant szigeteket járt-bé; sok volna azt rendel számlálnom. Beszéllýétek ti helyettem *Jáponia*, *Malaka*, *Goa*, *Sancianum* és többek; *Indiának* országi, tartományi, várai, és szigeti: mellyek az ő peregrinatioit, fáradságos utazását, Apostoli nyughatatlan munkáit szemetekkel láttátok. En csak szinte somnában említem: *Provincias innumeras pedibus semper*, *& sapè nudis peragravit*; hogy ő száma nélkül való tartományokat gyalog-szerben mindenkor, és gyakran meztelen lábakkal által 's meg által járt.

Ecclef. in offic. l. 5.

Másik tulajdonsága az *Apostoli* embernek, a' lelkek megterítése. Krisztus szavait Sz. Pálról sokszor hallottátok: *Vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram Gentibus, & regibus, & filiis Israël*; Választott edényem ez nékem, hogy hordozza az én nevemet a' Pogányok előtt, a' fejedelmeknek-is és az *Israél* fiainak-előtte. 'S bizony nem más végre; hanem azoknak meg-terítésére, és a' meg-térőknek üdvölségére: *Ut sit in salutem usque ad extremum terra*. 'S hát immár itten Xaverius Sz. Ferenczről mit mondgyak? Szóllyon fel-le az igazság oszlopa *, az *Ecclesia*; Ti pedig halljátok, miné-mű bizonyoságot télzen: *Multa centena hominum millia ad Christum in Indijs convertit: magnosque Principes, Regesque complures sacro fonte expiavit*; Sok száz ezer lelkeket *Indiának* tarto-

2. Propriet. Converso animarum Act. 9. 15.

Act. 13. 47.

* 1. Tim. 3. 15. Ecclef. cit. lect. 5.

mányiban a' Kristushoz meg-térített: 's azok között pedig nagy Fejedelmeket, és országos Királyokat a' Sz. Kereszttség által, lelki életre újonnan szült. De, légyen ez most elég erről. a' minthogy nem-is kívántatik ide több bizonyság. Hanem immár

3. Tolerantia passionū.

Mat. 10. 16.
jonat. v. 5.

" Ib. v. 17.

* Et v. 21.

Joan. 21. 15.

" Rō. 11. 13.

Akt. 9. 16.

2. Cor. 11.
26.

Quanta per-
pessus S. Xa-
verius.

Az *harmadik* Apostoli tulajdonságra lépünk által: Es ez nem másban áll; hanem, a' Világ gyűlölségének, halálos veszedelmeknek, és akármilyen néven nevezendő külömbféle ellenkező történeteknek *szenvedésiben* helyheztesett. *Ecce ego mitto vos sicut oves in medio luporum.* azt mondá Kristusunk a' tizenkettőnek; Imé el-küldlek én titeket mint juhokat a' farkasok közé. " *Ojátok pedig magatokat az emberektől, mert kézbe adnak titeket a' gyülekezetekben, és meg-ösfőroznak: * Es gyűlölségben léstek mindeneknél az én nevemért.* Másutt, az Apostolok Fejedelmének magánoson: *Cum esset junior, cingebaste, &c.* Mikor ifiab vólnál, meg-övedzed vala magadot, és járész-vala a' hol akarod-vala: mikor pedig meg-vénhedel, más övedz-meg téged, és oda viszen a' hová te nem akarod. Még-is másutt, a' *Pogányok Apostola* iránt (úgy nevezi magát Sz. Pál ") menyit kellefsék néki az Ur Jéhus neveért szenvedni, élve egy sommában meg-mondatott *Ananiásnak: Ego ostendam illi, quanta oporteat eum pro nomine meo pati.* Ő-maga-is pedig az Apostol fel-jegyzi némelly részről a' veszedelmeket, mellyekben szünetlen forgott: *Periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex Gentibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, &c.* Folyó-vizek veszedelmiben tudn' illik, tolvajok veszedelmiben, veszedelmekben a' Pogányok miatt, veszedelmekben a' városban, veszedelmekben a' pusztaban, veszedelmekben a' tengeren.

Mit véltek hát immár itten, *Xaverius Sz. Ferencznek* áitatos! Vallyon menyit kellett néki-is a' Jéhus neveért szenvedni? En azt elégségesen ki nem mondhatom. Ő-maga beszéllye-meg nekünk, menyit fok veszedelmekben *Apostoli hivatala* mellett mind végig ő-is forgott. Veszedelmekben a' folyó-vizek habjai között, mellyeken kellett által-'s meg áltál evezni: veszedelmekben a' *barbarus* tolvajok között, kik miatt még a' haza fainak-is sokszor nem bátorságos az utazás: vesze-

veszedelmekben a' Pogány nemzetségek között, kiknek midőn az Evangéliomot apostoli bátorsággal predikálná, és bálványozó Istentelenségeket buzgó lélekkel ellenzené, köveket ragadanak, hogy őtet meg-kövezzék: veszedelmekben a' piaczokon és a' varások utczáin, holott a' gaz nép seregeitől utánna magát adván, ő-belőle csúfot űzött, a' főb rendek pedig mint egy bolondot úgy tartották. bé-tellyesedvén eziránt-is rajta, a' mit többször említett Szent Pál önnön-magáról mondott-vala: *Nos predicamus Christum crucifixum: Judæis quidem scandalum, Gentibus autem stultitiam*; Predikályuk mi a' meg-felzittetett Krístust; a' Sidóknak botráncozást ugyan, a' Pogányoknak pedig bolondságot. Mert miként a' meg-ál-talkodott Sidók botráncozást abból magoknak vettek, úgy az istentelen Pogányok bolondságnak azt alították. Tövéb, *periculis in mari.* mondgya meg azt-is nekünk, menyi fok veszedelmeket a' tengeren szenvedett. Midőn tudn' illik; azon kívül, hogy a' tengeri járálok csak szinte magán-is halálos veszedelmekkel tellyesek; azon kívül, hogy egykor a' kedvező szelek meg-szűnése miatt hajójok meg-akadván, 's két hétig azon egy helyben maradván, epeséges szomjuságra a' benne való népek jutottak, 's némellyek közülök ugyan-abbán meg-is hóltak: Ezeken kívül, mondám, 's több e' féle tengeri nagy veszedelmeken kívül; a' Keresztyéneket halálba gyűlölő pogányoknak, Istentől 's az ő félelmétől el-távozott Evezőknek, és kormányozó Mestereknek kezére életét bizta. De, mind ennyi számtalan veszedelmek, inségek, nyomoruságok, csufságok, és gyalázatok között-is, *Ibat gaudens*; mint régen a' Szent Apostolok, úgy ő-is itten megyen-vala örülvén, mivelhogy méltóvá lőtt az Ur Jépus neveért, és az ő Sz. vérével meg-váltatott lelkekért, azokat szenvedni.

Negyedik tulajdonsága már az Apostoli hivatalnak a' csudák tétele, mikor azok a' Felséges Istennek titkos itéleti szerént, az Evangéliom predikálásának *erőssítésére* "szükségesek. A' minthogy teli vagyon e' félekkel az Apostoli Cselekedeteknek Sz. Lukács által meg-íratott könyve. Az el-olvasott Evangéliombán-is pedig fel-vagyon téve: *Illi autem profecti* predica-verunt ubique Domino cooperante, & sermonem confirman-

Villiegas in
Vita S. Fr.
Xaverij.

1. Cor. 1.
23.

AA. 5. 41.

4. Miraculo-
rum patratis.
" Vid. Sert.
SS-rű, in
Fest. Ascen.
Dom. pag.
189.

Miracula S.
Xaverij.

* Vid. etiā
Kaldi conc.
1. p. 2. in
hoc Fest.†

Bartol. in vit.
lib. 3. Et
Ecclef. in
off. lect. 5.

Ib. lect. 6.

* ibidem.
* Vid. in e-
jus vit. ap.
Bart. cit. lib.
3.

Conclusio.

S. Bern. in
speculo

te, sequentibus signis; Hogy el-menvén az Apostolok predikálnak mindenütt, az Ur vélek együtt munkálkodván, és a' beszédet meg-erőssítvén csuda módon történt jelekkel. Most immár Xaverius Sz. Ferencznek Apostoli életét ha meg-tekéntyűk, fel-talállyuk bizony abban, hogy ő az Ur Jéhus nevének erejében *ördögököt űzött ki*: Fel-talállyuk, hogy miként az Apostolok Pünkösdi napján, úgy Xaverius Sz. Ferencz külömbféle nyelvű Nemzetségekből egybe-gyűlt sokaságnak, *unico idiomate*, azon-egy nyelven predikálván, *unusquisque linguā suā cum loquentem cum stupore audivit*; Mindenik a' maga tulajdon nyelven őtet szólni csudálkozva hallotta: Fel-talállyuk, hogy ő *betegeket* csuda módon *gyógyított*, mert a' fellyül említett epeséges és halálos szomjuságnak idején, a' tengernek keferű sós vizét édesé, és a' menyire öt-száz hajóloknak nagy ideig szükséges volt, ihatóvá a' Szent Kereszt jelének erejével változtatván, 's ugyan-azon viz külömbféle tartományokba vitettetvén, *agri plurimi subito curati sunt*, nagy sok betegek azonnal meg-gyógyultak. Nem szöllok most a' halottakról, kiket ő *fel-támasztott*: nem emlegetem a' *hajótörések veszedelmét*, * mellyekből sokakat csuda módon *ki-szabadított*: Nem írom-le számtalan egyéb csudaételet: mert az idő-is el-fogyna, én-is pedig azokról mas alkalmatossággal bővebben szollottam, midőn őtet *Thaumaturgusnak*, Csudatevő Szentnek dicsírtem. Hanem, mind ezeknek bé-fejezésére csak azt mondom: Méltó bizony, a' ki *Indiák Apostolának* *Titulusával* nevezettség, és örökké dicsírtettség: a' ki ben tud' illik az Apostoli hivatalnak fő-fő tulajdonsági illy felséges módon tündöklöttek.

Ideje már hogy beszédemet, Xaverius Sz. Ferencz böl-dog ki-mulásának emlekezetivel, ígíretem szerént bé-rekesz-szem. Es hogy meg-vallyam, illett volna ugyan, a' Teként. Nemes *Filosofia Facultás* kedveért (kinek-is nevével ide va-gyok hivatalos) olly dolgokról ma, dicsőséges *Pátronusá-nak* ünnepe napján elő-hozakodnom, mellyek azt közelebről illetik. De minthogy ezt eddig-elé el-mulattam, imé most a' *moralis* *filosofiából* illyen *propositziót* veszek-fel: *Summa est Philosophia meditatio mortis*; leg-főbb és tekéntetesb filozofia,

az halálnak emlékezete. Ezt pedig a' Bölcsnek szavaiból így bizonyítom: *Memorare novissima tua, & in aeternum non peccabis*; minden cselekedetidben meg-emlekezzél utolsó dolgaidról, és örökké nem vétkezel. Nő már itten Xaverius Sz. Ferencznek bódog halálára elménket fordítsuk. A' szenvedett számtalan fok nyomoruságok, és apostoli munkálkodások után nehéz betegségbe esék, magát a' hajóból egy rongyos kunnyócskába kitétet; és ott magán hagyattatván, nem vala a' ki őtet vigasztalná, nem a' ki gyenge eledellel táplálná, né a' ki az hideg szelek ellen takargatná. Mert a' mellette lévő két ifiu társai, hogy eledelt valamelly közeleb lévő helységben szereznének, onnét távozni kintelenítettének. Illyen elhagyatott állapotban nyavalyája súlyosodván, szava járása fogyatkozván, ájulatok között ereje szakatkozván, a' szent Feszületet mellyéhez szorítván, a' Jéhus irgalmasságát, és a' Mária segítségét híván, meghala szentül *Sancianum* szigetében, 1554. esztend. Karácson havának 2-dik napján. Adgya a' a' kegyelem Istene! olly életer mi-is e' számkivetésnek helyében viselhecsünk, hogy bódogul' legyen ki-mulásunk, és az Ur örömében részesek Xaverius Sz. Ferenczel, mind örökké lehessünk. Amen.

SZENT MIKLÓS PÜSPÖK NAPJÁN PREDIKACZIO.

Quia super pauca fuisti fidelis, super multa te constituam.

Matt. 25. 21. & 23.

A Z Irás fejtegető Bölcslek az el-olvasott Evangéliomot magyarázván, a' melly *talentumokról* abban emlékeztet, vagyon, értik azokon az Istennek reánk bízott, és nekünk a' végre adott jóvait, hogy mi azokkal lelki nyereségre kereskedgyünk, azokat másoknak is oktatására, intésére, és tanítására intézzük. 'S ha kérditek, mellyek azok? im' ezeket számlállják. I-ször, az őt *talentomnak* neve alatt, a' külső őt érzékenységek ajándékát, *idest, exteriorum*

M

scien-

Fest. Titul.
Cathedral.
Ecclesiæ
Tyrravien.

Talenta
sensu mo-
rali.

S. Greg. P.

hom. 9. in
Evang.

scientiam; az-az, a' külső dolgoknak azok által szerzett tudományát említik. *II-szor*, a' két *talentom*on értik, *intellectum* & *operationem*; az egyikén ugyan az első értelmet, okoságot, és bölcseséget; a' másikkán pedig, a' jó példát mutató, 's egyebeket-is jóra vezérő cselekedeteket. Továb most a' magyarázatban nem megyek: hanem csak azt adom-hozzá, hogy a' ki az Istentől néki adatott *talentomot* el-rejti, és azt lelki nyereségre nem fordította, bünteretlen az nem marad: de a' ki mind ő-magának üdvösségére, 's mind pedig másoknak lelki hasznára jó nyereséges kereskedéssel azokat, ereje és tehetsége szerént intézi, *super multa constituetur*; nagy jutalmat az Istentől veszen.

Inter talenta, & facultates comparatio.
S. Ambr. lib. 8. c. 19. in Lucam.

De még ezeken kívül vannak más rendbéli reánk bizott, és velünk közlőtt jövai-is a' Felséges Istennek: úgymint a' külső *facultások*, vagyonos értékek; ingó, vagy ingatlan kincsek gazdagságok, és jószágok. Mind a' két rendbéli immár meg-mondott jók között (*talentumok*, és *facultások* között) Sz. Ambrus Doctör ilyen *comparációt*, avagy-is hasonlítást tészen: *Similiter ut dives, qui pecuniam suam non impertit pauperibus; ita etiam, qui doctrina sua gratiam non dividit imperitis, docere cum possit, haud mediocris reus est culpa*; Valamintszinte a' melly gazdag, a' szegények alamisnájától az ő pénzét el-fogja; úgy a' melly tudós ember a' tudatlanoktól, midőn azokat taníthatná, és jóra oktathatná, az Istentől vett tudománynak *talentomos* ajándékát meg-vonnyá, egyaránt bűnös az mind a' kettő. Másutt a' külső *facultások*ról, vagyonos értékekről magánossan szólván, azt írja; hogy azokban sáfarok vagyunk mi inkább, hogysen mint szabados birtokos Urak: "*Dispensatorem conservorum te ex dominicis facultatibus esse cognosce. --- qua in manibus habes, commissa tibi magis quam concessa cognosce*. Sáfarok vagyunk mondám, és a' végre bizattak azok reánk, hogy a' mi szolgálatainknak a' szűkölködő szegényeknek, értékünk és tehetségünk szerént osztogassuk.

" Idem in
Eccli. c. 4.

Eleemosyna præcipitur,

Az honnét immár következik, hogy a' kik az Istentől vőtt a' féle jokkal bővelkednek, gazdagságokkal birnak; alamisnát azok nem csak szabad tettelekből, hanem kötelekségből-is adni tartoznak. De ha még ennél nagyobb bizonyágot

got mondanomnak erőltetésére kívántok ; a' Szent Irásnak világos tanítását halljátok, és azon igazságnak kezét adgátok. *Timotheushoz adott első leveléb.* azt írja néki Szent Pál:

Divitibus hujus seculi praecepe --- facile tribuere; Parancsollya-

1. Tim. 6.
v. 17. 18.

meg a' világi gazdagoknak, hogy a' jó cselekedetekben gazdagok legyenek, könnyen adakozzanak és közöllyenek, hogy az igaz életet elvehesék. Ő-maga-is pedig Megváltó Kris-

Luc. 11. 48.

funk nyilván parancsollya Sz. Lukácsnál: *Quod superest, date*

elemosynam; A' mivel, úgymond, bővelkedtek, alamisnát adgátok. Járul ide a' Sz. Lélek Istennek, még a' régi idők-

Eccli. 4. 8.

ben is Bölcs *Ecclesiasticus* által, im' ilyen mondása: *Declina*

pauperi sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum; Hajts-

meg füledet szomorúság nélkül a' szegények, és add-meg a' mivel tartozol. Ezeket az alamisnálkodásra való kötele-

Propositio.

ségről azok kedvéért főképpen a' kik vagyonos értékekkel bővelkednek, elő-hozván itten: Most már, hogy arra annyi-

val-is inkább indíttassanak, szóllok I-szor arról, *melly igen bőv*

mértékkel Isten a' mi alamisnánkot (még ez életben-is) meg jutal-

mazza. II-szor azt mutatom-meg, hogy a' Házi szegényeknek

könyörületes meg-segítése leg-főbb, és érdemesb cselekedete a' testi

irgalmasságnak. III-szor osztán, Sz. Miklós Püspöknek (ezen Ec-

clesia és Isten háza Titularis Patronusának) alamisnálkodó könyö-

rületeségéről emlekezem. Reméniem is, hogy mind szegények,

és boldogok; mind szűkölködők, és bővelkedők, a' kik itt

jelen vattok: egy vagy két fertaly órácskáig-való figyelme-

telségeket meg nem vonnyatok.

Punctū I.

Merecs Ele-
mosynæ
retribuitur.

Első czikkelyét propositiónak a' miilleti, ha a' Sz. Irás-

nak könyveit reá-forgattyuk, nyilván azokban úgy talál-

lyuk, hogy a' mi alamisnánkot, szegény koldusoknak, 's a-

kármelley állapot-béli szűkölködőknek, Isten nevében jó szível

nyújtott adományunkat, ha szinte (értékünk szerént, avagy

a' szűkségnek mértéke szerént) keveset-is, nem csak jó néven

a' Felséges Isten veszi, és kedvesen; hanem bőséges jutalom-

mal meg-is téríti, és jutalmazza. Egy ital hideg víz nem so-

kat tézen, ahhoz valami ollyas költséggel nem jutunk, annak

tűznél-való melegítésében nem fáradunk: De még-is, a' ki

azt a' szomjuhozónak Isten kedvéért adgá; halljátok mit

Mat. 10. 42.
Conf Mar.
c. 9. v. 40.

ígér annak: *Amen dico vobis, non perdet mercedem suam.* azt mondgya, 'sbizonyal fogadgya, hogy az olyan adakazó el-nem vesztí jutalmát. Ha ez így vagy on, mit nem remelhet-nek hát immár azok, a' kik költségeffebb étellel és itallal a' szegényeket táplallják? a' kik ruházattal a' mezitelenek testét Kritus szerelmeggt fedezgetik? O bizony! kimondhatatlan nagy vigasztalásokra esik az nekik Itélet napján. a' midőn azt fogja mondani: Jöjtek-el Atyám áldottai, birjátok a' világ kezdetitől fogva néktek készítettett országot. *Esurivi enim, & dedisti mihi manducare, &c.* mert éheztem, és ennem adtatok; szomjuhoztam, és innom adtatok; jövevény voltam, és bé-fogadtatok; mezitelen voltam, és bé-födözte-

Matt. c. 25.
v. 34. &
seqq.

Ibid. v. 40.

Tob. 4. 12.

tek engem. *Quandiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis:* mert valamit az én atyámfiai közül a' leg-kisseb-biknek cselekedtetek, nekem cselekedtetek. Akkor, akkor ugyan-valóban bé-telleyesedik az alamisnálkodó Tobráfnak im' ilyen szép biztatása: *Fiducia magna erit coram summo Deo elemosyna omnibus facientibus eam;* Nagy bizodalom léssen (más-kor-is ugyan, de főképpen a' végső napon) nagy bizodalom léssen a' Felséges Isten előtt az alamisna, minden ő cselekedői-nek, és gyakorlóinak.

Etiam in
hoc saeculo
retributio
datur.

Prov. 19. 17.

c. 22. v. 9.

c. 28. v. 27.

Jelentém azt-is *propositziómban*, hogy az alamisnának még itt-is ez életben, bőven az ő jutalma meg adatik. ezt sem kell azért bizonyítás nélkül már itten hagynom. A' Királyók között leg-bölcsőbb, Salomon, nagy dolgokat az alamisnáról írva hagyott. Példa-beszédek könyvében azt mondgya: *Faveneratur Domino, qui misereatur pauperis: & vicissitudinem suam reddet ei.* hogy az ki a' szegényen könyörül, költsón-ád az Urnak: és meg-fizeti az Ur neki az ő jutalmát. Alább ugyan-ottan azt teszi-fel: *Qui pronus est ad misericordiam, benedicetur.* hogy a' ki az irgalomságra hajlandó, meg-áldatik: mert az ő kenyeriből adott a' szegénynek. Ezeket az említett Bölcs mondásit, hogy ne csak jövendőről, hanem a' jelen-való élet-béli jutalomról-is érthessük; azt még-is alább nyilavábban jelenti, mondván: *Qui dat pauperi, non indigebit;* hogy a' ki a' szegénynek ád, nem fog szűkölködni. Másutt pedig, *Predikációs könyvében*, az adakozásra intvén, azt írja:

Da partem septem, nec non & octo: quia ignoras quid futurum sit mali super terram; Adgy részt a' szűkölködőnek, ne csak egynek vagy kettőnek, hanem hétnek s nyolcznak-is adgy részt: mert nem tudod micfoda gonosz (micfoda szűkség) következik a' földre, a' mellyben tudn' illik az irgalmatlanok, a' kik meg-utallyák a' könyörgőt, *sustinebunt penuriam;* szűkséget szenvednek. Végre már, azt-is Itten ki nem hagyhatom, a' mit Megváltó Krisztusunk Sz. Lukácsnál mondott: *Date, & dabitur vobis;* Adgyatok, és adatik néktek: jó, és meg tömött, és meg rázott, és ki-folyo mértéket adnak a' ti kebeletekbe. Eddig a' Szent Írás bizonyítja az alamisnának bőséges jutalmáról, mindezen életben, s mind pedig a' jövődőben.

cit. Prov.

28. v. 27.

Luc. 6. 38.

Már pedig a' Szent Atyák írást ha meg-tekéntyük, feleséges dicfirtet az alamisnának azokban-is, az én *propositio*ma-ra nagy bőven fel-talállyuk. Nap-estig sem lenne vége (s tölem-is az nem lehetséges) ha én azokat bár-csak a' nagyából eldőkbe terjeszteni akarnám. Szent *Agoston Doctör* hasonlittya az alamisnát a' jó szántóföldben el-vetett maghoz, melly az ő gyümölcsét hamar és nagy bőven meg adgya: *Fecundus est ager pauperum, cito reddit donantibus fructum.* Tovább ugyan-ottan, a' szűkölködő szegént mennyország uttyának nevezi, mellyen a' Felséges Istenhez adakozás által juthatunk: *Via cæli est pauper, per quam venit ad Patrem.* Maíutt egy levelében a' lelki kereskedésre ilyen intést adott: *Si vis esse bonus mercator, - - da quod non potes retinere, ut accipias quod non potes amittere;* Ha jó kereskedő akar sz lenni, ad-ki nyereségre a' mit meg nem tarthat sz, hogy bé-vegyed a' mit el nem veszteth sz. *Da modicum, ut recipias centuplum: da temporalem possessionem, ut consequaris æternam hereditatem;* ad-ki a' keveset, hogy el-vegyed a' szaz annyit: ad-ki az ideigvaló birtokodat, hogy el-vegyed az örökké maradandó örökséget. Tovább, a' Nagy Szent *Gergely Pápa és Doctör*, minekutanna *Salomon* szavai után, a' szegénynek nyújtott alamisnát, *mutuum*nak, az-az, költsón-adott jónak mondotta volna, azt teszi-fel utánna: *Quia quod datur, multiplicato fructu percipitur;* Mert, úgy mond. a' mi alamisnájul adatik, meg fokasítatott gyümölcse az viszsa-adatik. Még-is tovább, *Pádrá*

Testimonia
Patrum de
Eleemosy-
næ fructu.

Aug. ser. 25.
de verb. Do-
mini,

Idē in Epist.
quadam.

S. Gregor.
in Regul.

S. Ant. in
cap. Jejun.

Septem pa-
nes multi-
plicati.

Mar. c. 8. a;

v. 1.

Naxera in
eum locum

Idem ibid.

Verba sunt
ejusdem.

Punctum II.

Domesticis
pauperibus

Szent Antal, ugyan a' Salomon szavain ő is fundálván, az alamisnáról azt tanította: *Non solum anima confert medicinam, verum etiam temporale lucrum procurat*; hogy az nem csak a' léleknek készít orvosságot, hanem a' külső és idő szerént való jókban is szaporodást szerez.

Erre egy példát hozok-elő itten, 'sazután tovább megyek. Mikor az éhező sereget akará meg-elégíteni Kristusunka' pusztában, nem több, hanem csak szinte hét kenyerek vala az Apostoloknak. Vévé azokat, hálakot adván meg-szegé, és adá a' Tanítványinak hogy eleikbe tennék. 'Shát immár vélitek-é, hogy négy ezer embernek meg elégítésére elégséges volt a' hét kenyér? O bizony! elégséges volt. *Manducaverunt, & saturati sunt*, azt írja az Evangelista; hogy éven azok, meg-elégedtek. Sőt nem csak elégséges volt, hanem csuda módon úgy meg-szaporodott, hogy a' seregnek meg-elégítése után, *subtulerunt de fragmentis septem sportas*; hét kosárral szedtek-fel az hulladékokból. Ezt mi végre cselekedte Szerelmes Megváltónk, ha én töletek kérde, könnyen arra meg-feleltek 's azt mondgyátok; hogy, az ő Isteni hatalmának; kimutatására mivelte azt: *Ad evidens potentie Dominica testimonium*. Jól vagyon: én-is ezen meg nyugszom. De még azon-kivül más okát-is találok: *Ad reddendum etiam elemosyna debitum*. mert, a' mintegy Bölcs magyarázó elmélkedik felőle, azért-is lőtt az éhezők eledelére adatott kenyereknek olly bőséges szaporodása, hogy az Apostolok alamisnaja meg-jutalmaztatnék, és mint valami kölcsön adott javok meg-adatnék, meg-térítettetnék: nekünk-is pedig azzal értésünkre adatnék; melly nagy haszonnal, és bőséges áldásokkal tér-vívisza, még ez életben-is, az irgalmasságból adatott alamisna: *Nam elemosyna est ingenium incrementandi divitias, & compendium promerendi benedictiones copiosas*. De ez legyen elég most az elsőről.

Hanem immár, második részét propositziómnak veszem-fel előmbé. Azt mondám abban, hogy az irgalmasságnak testi szükségekre nézendő cselekedeti között leg-főbb, és érdemesb legyen, a' Házi szegényeknek könyörületes meg-segítése. Ertem pedig itten a' Házi szegényeken azokat, a' kik előb-

előbbeni vagyonos értekekből (zerencsétlen történetek miatt) ki-estek, utolsó szűkségre jutottak; és a' házonként kéregető kólduláshoz nem szoktak: hanem otthon házakban a' nagy szegénységnek súlyos terhét titkon és fohászkodva viselik, a' melly csak ez-is, mondásomnak valóságát eléggé ki-mutatja: de bővebb tanúlságnak okáért halljatok arról többet.

A' koronás Proféta Sz. *Dávid* egyik sóltárában, ide czé-
lozó ilyen írást hagyott: *Beatus qui intelligit super egenum & pauperem*; Bóldog a' ki észessen gondolkodik a' szűkölködő szegénységről. Ugy de, kérde talám itten valaki: mint kellyen ezt értenünk? mert hiszem nem elég a' szűkölködőről gondolkodnunk, hanem szűkség a' felett cselekedettel-is őket segé-
ténünk, mi módon tehát mondgya bóldognak azt, a' ki a' szűkölködőről gondolkodik? Sz. *Leo Pápa* azon ígérekre így elmélkedik: *Ad intelligendum super egenum, sollicita benignitate est vigilandum: ut quem modestia tegit, & verecundia prapedit, invenire possimus*; úgy kell a' szűkölködő szegénységről gondolkod-
nunk, és arra kegyessen vigyáznunk, hogy a' kit a' szemér-
metesség titkos szegénységben rejtve tart, fel-találhassuk. Vannak ugyan-is olyan szűkölködő szegények, a' kik az előtt vagyonos bóldog állapotban lévén, nyilván kérni széken-
lik; készebbek otthon titkos szegénységet szenvedni, mint-
sem orca-pirulással kérésre fakadni. *Intelligendi ergo sunt illi, & ab occulta necessitate reservandi*; Ezekről kell azért nekünk főképpen gondolkodnunk, és őket titkos szűkségekben segé-
ténünk. Azt cselekedvén, úgy olztán duplázott lézen a' mi jó-téteményünk, duplázott lézen érdemünk-is: *Cum & pau-*
pertati eorum consultum fuerit, & pudori; mert olyan módon szűkségekre-is egy felől, szemérmetségekre-is más felől gon-
dot viselünk. Obizony, *Beatus qui intelligit*! Bóldog, és fő-
módon bóldog ember az, a' ki illy észessen a' szűkölködőről gondolkodik! *In die mala liberabit eum Dominus*. azt teszi-hoz-
zá a' Proféta; hogy az Ur meg-szabadította őtet a' gonosz na-
pon, az-az, *à damnatione perpetua*; az örök kárhozattól meg-
menti. Eddig Sz. *Leo Pápa* jeles szép elmélkedése, az emli-
tett sóltárból fel-vett ígérekre, és az én mondásomnak erőssí-
tésére.

impertica
Eleem. ex-
cellentioris
meriti.

Psal. 40.

S. Leo P. in
eum loc.

Et pauper-
tati consu-
lit, & pudori.

S. Leo ibid.

A' melly-

Jac. 1. 27.

A' mellynek további világosítására szolgál az-is, a' mit Sz. Jakab Apostol Közönséges Levelében, ezen szókkal megjegyzett: *Religio munda & immaculata apud Deum, hac est: visitare pupillos & viduas in tribulatione eorum*; Az árváknak és özvegyeknek (úgy mint, házi szűkölködőknek) az ő háborúságokban-való meg-látogatása (vigasztalása, meg-segítése) tiszta és makula nélkül való Isteni tisztelet, és azért fő módon-való kedves dolog, az Isten's az Atya-előtt.

Exemplum
Tobiæ.Tob. 1. 13.
& v. 14." c. 5. v. 5.
" c. 11. 18.

c. 12. v. 9.

Tob. 1. v. 3.
19. 20.

Példákat-is immár, czélomra nézendőket hallani ha kívántok: nem leszek abban-is kéfedelmes. Az Istenfélő életmetes *Tobias* menyí fok áldást Istennek vette, helyyesleg az ő könyvében fel-vagyon jegyezve. Az *Assyriai* fogságban midőn népestől vólna, *kedvesse tette őtet a' Király színe előtt*; úgy hogy, *szabadsága lenne oda menni valahová akarna*, és azt *cselekedni valamit akarna*. Ahoz, mikor a' fiát *Gabelushoz* mesz-szi földre küldené; úti társul néki " *Rafaël* Angyalát rendelé. a' ki-is őtet szerencsésen hordozta, gazdagon " attya házához visszahozta; ő-magának-is pedig világtalan szemeit orvoslotta. Ezeket, és egyéb bőséges áldást az Istennek honnét vallyon érdemlette a' meg-dicsírt vén *Tobias*? Megmondom honnét érdemlette; az ő könyöröltes alamisnái által érdemlette. miként ezt az Angyal, nem homályoson ő-néki ezen szókkal jelentette: *Eleemosyna purgat peccata, & facit invenire misericordiam, & vitam eternam*; Az alamisna, úgy-mond, meg-tisztítja a' bűnösöket, irgalmaságot szerez, és örök életet érdemel. Most már abba tekintsünk, minéműek voltak-légyen a' *Tobias* alamisnái, avagy, mi rendbeli szűkölködők voltak azok, a' kiknek ő főképpen alamisnálkodott. De azt-is nagy könnyen fel-talállyuk: mert, a' mint könyvének mindgyárt *első-részből* világossan ki-tetszik, *házi szegények* voltak, a' kik tudn' illik annak-előtte házoknál bővelkettek, de az ellenségtől mindenekből ki-fosztattak, rabságra vitettek, és igen nagy szűkségre jutottak. Ez azért ez, az ilyen szűkölködőknek nyújtott alamisna, *facit invenire misericordiam*; kivált fő módon miveli azt, hogy irgalmaságot az Istennél talállyunk, és örök életet nyerjünk.

Másk

Másik példánk lehet amaz özvegy alfszony, *Elisæus* idejében. Csudállya a Világ azt a szokatlan nagy áldást, mellyel őtet az irgalmas Isten bévesítette, midőn felette nagy szükségében kevés olajkáját, kölcsön kért edényekben úgy meg szaporította; hogy abból, adótságát is meg-fizetné, magát is pedig, és fiait a' maradékjából táplálná. O bizony feleséges nagy áldás! De mennyünk ennek is itten végére, szállyunk gyökerére; honnét ez is azt érdemlette. Bölcs *Lyranus* azt írja; hogy ez az alfszony' állat *Abdiás*nak volt felesége. olvassuk pedig *Abdiás*ról, hogy mikor az istentelen *Jezabel* alfszony, *Akáb* Király felesége, az Istennek profétáit öldöklenné; rejtegeti vala ő ötvenenként azokat a' barlangokban, & *pavit eos pane & aquâ*; és táplálá őket kenyérrel és vízzel. Házi szegényekhez hasonló szükségűdők valának abban az öldözésben az említett proféták, azokat táplálta az Isten-féld... *Abdiás*, és az ő felesége: s innét lön, hogy midőn ez, immár özvegyiségében, az elébb meg-mondott nagy szorultságra jutott volna; Istennek áldását, kevés olajának szaporodását olly bőséggel vette. Nem az én *conceptusom*, vagy is elmémnek tulajdon gondolattya ez, Kedv. Halg. hanem Bölcs *Tilmanus*nak szép elmélkedése: *Sancti in necessitate passi, mulieri filijsq; vasa amplissima mutuarunt, ut opportuna sortiretur auxilia ab ijs, quibus misericorditer prastiterat alimenta*; Azok, úgy mond, a' szent proféták adtak kölcsön edényeket nagy bőséggel az özvegynek, a' kiket ő nagy szükségekben (férjével együtt) táplált: hogy így, alkalmatos segítségét venne azoktól, a' kiknek eledelt irgalmason szolgáltattott. *Facis invenire misericordiam*, mondom azért ismét; hogy az ilyen alamína, kivált fő módon szerzi és nyeri-meg nekünk az Istennek irgalmaságát.

Ideje már hogy én itten, dicsőséges Sz. Miklós Püspökre (ennek az Isten Templomának s együtt várasunknak *Titus* *Patronus*-ára mai beszédemet igérem szerént fordítsam. Sok jeles dicshiretek irattak meg felőle; és adattak előnkbe az ő életében: De kivált fő módon dicsírtetik ő az alamínnálkodo könyörületességéről. Most azért nem szóllok én az ő, bizonyos napokon" szokott, és el-onnét csöcsömő gyermek-

Exemplum
Vidua.

4. Reg. 4.

Lyranus.

3. Reg. 18. 4.

ibid. v. 3.

Tilmanus.

Punct. III.

S. Nicolai
inignes
virtutū lau-
des.

"Feriâ IV.
& v-tâ. ut

legitur in
ejus vita.

Persecutio-
nes tolera-
tz.

2. Cor. 11. 28
"2. Tim. 4. 2
De his vid.
conc. 1. de
S. Adalb. p.
11. & si pla-
cet, applica.

Miseratio
excellens.

Job. 31. 18.

In off. hod.
Leet. 4.

Civis Pata-
rensis fors
miserabilis.

ségétől fogva egész hólta napig, meg szegés nélkül mindenkor meg-tartott bűjtőlésről. Nem beszéllem, vizen szárazon és tengeri veszedelmek között szárandokoskodó utazásit, hogy *Palestinában* a' Sz. Várást *Jerusalemet*, és az Ur *Jesufnak* e' földön jártában látható jelenlétével meg szenteltetett egyéb helyeket, buzgó áitatósággal meg látogassa. Nem predikálom az ő fedhetetlen életének mindenkori tisztaságát: sem pedig a' szűnetlén imádságokban éjjeli nappali foglalatóságát. Nem hozom-elő, amaz istentelen *Diocletianus* és *Maximianus* pogány Császárok idejében, a' Krisztus Hitiért szenvedett üldözését, fogságát, tömleczezését; és ezeknek el-viselésében áthatatos erősségét. Nem-is hirdetem én most, *Solitudinem Ecclesiarum*; Püspöki hivatalát illető gondos vigyázását, az *Ecclesiákra*, szent Gyülekezetekre szorgalmatos gondgyait; az *Igének* " (Szent Pál intéseként) *predikállását*: a' Hatalmasoknak békeséges táréssel bátorságos meg feddését; és az ártatlanul szenvedők mellett szíves megfordulását.

Hanem az élőbb említett alamifnalkodó könyörületességét veszem-fel itten; 's azt mondom felőle: hogy, miként amaz Isten-felő férfiuval, ő-magától a' felséges Istentől megdicfirt, *Jób Patriarkával*, *ab infantia crevit miseratio*; úgy a' mi Sz. Miklósunkal gyermekségétől fogva nevelkedett a' könyörülő irgalmaság; *Adolescens parentibus orhatus, facultates suas pauperibus distribuit*; mert ő szerelmes szülőinek hólta után, árvául ifiatta maradván, reá-szállott jóvait a' szegényeknek osztotta. De a' mi az ő alamifnalkodó könyörületességének felséges dicfirtét leg-inkáb neveli 's joval-is magassábra viszi, az; a' mit némelly házi szegényekkel, utolsó's majdmajd lelki veszedelmet okozó szükségre jutott személyekkel, örök emlékezetre méltó ritka példával a' sz. ifiu cselekedett.

Vala ugyan-is, az ő hazájában *Pátara* nevű városban, mostan említett szorultságra jutott várafi szomszédgya; 's annak hajadon immár férjhez menendő, de az igen nagy szegénységnek miatta olyan szerencsétől el-esett három leánya. O bizony szánakodásra méltó sorsok szegényeknek! 's hogy ne? de leg-inkáb és főképpen azért, mert imé tisztaságok.

goknak-ís drága kincse a' gyalázatos predának veszedelmében forog : midőn tudn' illik, el-keferedett attyok nem tudván mit tenni, olyan gondolatokra már-ís bús elméjében vetemedett, hogy édes leányinak szemérmetségét szemérmetlen keresetre engedgye. Bóldog Isten! mire viszi 's hová vonnya embert a' házi szegénységnek súlyos terhe. bizony könnyebben viselik azt a' házanként kéregető szűkösdök. Illyen veszedelmes sorfok a' meg mondott személyeknek, sülébe esvén *Miklósnak*; egy étfzakának idején (hogy *ballya job-kezének cselekedetét csak ne-ís tudgya* " annyi pénzt vetett-bé amazok házának ablakán, a' menyit az egyik leányzónak jegy-ruhájára elegendő volna : ezt cselekedte másodszor, ezt mivelte harmadszor-ís. úgy hogy mind a' hárman azok a' tisztaság veszedelmében forgó szűzek tisztetséges házasságra kelhetnének, és költenek. O bizony ritka, és soha elegendő-képpen nem dicshető irgalmaság!

Nem csudálom azért én immár, hogy bőséges áldást a' kegyelem Istene kivált fő módon Sz. *Miklósr*a ki-öntötte : midőn őtet, 's véle együtt evező társait a' tengeri rettenetes háborúnak veszedelméből, az ő könyörgésére, csuda képpen 's egy olyan módon a' mint Sz. *Pált* (de hajó-törés nélkül) ki-mentette: Püspöki méltoságra *Lycia* tartományában *Myra* nevű városban, mennyei jelenés által, a' Jerusalemi szarándoksága után választotta: fok egyéb csodatételek ajándékával, 's azok között három fő-fő Uraknak, hamisán vádoltatott és azért meg-ís sentenciáztatott ártatlanoknak ki-szabadításával, tiszteletelisé tette: Ahoz, istenes ki-mulásának ideje érkezvén, mennyei Szent Angyalit eleibe küldötte: és az örök életnek bóldog örömébe, jó és hív szolgáját bé-szóllította, bé-vette. *Elemosyna facit invenire misericordiam, & vitam eternam*; így-igy, a' Szent *Miklós* alamisnái, irgalmaságot önéki szerzetek, és örök életet érdemlettek.

Mondgyuk hát immár mi-ís ö-néki örvendezvén: *Euge serve bone, & fidelis*; örülly, oh Istennek jó és hív szolgája! örvendezz örökké, dicsőséges Sz. *Miklós* Püspök! bé-mentél már a' te Uradnak örömébe. Örülly, és mi-rólunk-ís ne felejtkezzél, *Da operam & post obitum tuum*; Légyen gondod hól-

" Juxta illud Matt. 6. v. 3. Et vid. Catech. 57. doctr. Christianæ, p. 3.

Retributiones S. Nicolao factæ.

Vid. Act. c. 27. & v. 22.

Cit. Tob. 12. v. 9.

Conclusio. Matt. 25. 21.

2. Pet. 1. 15.

tod után. is a' szűkölködő szegényekre: légyen gondod a' tisztaság veszedelmében forgó személyekre: légyen gondod a' hamissan vádoltatott ártatlanokra: légyen gondod a' világ tengerének habjai között evező lelkekre: Erre-is pedig a' mi várasunkra, a' te dicsőséges neved, és *patrocinium*od alatt lévő's hozzád folyamodó Gyülekezetre légyen gondod. Hogy mi is a' te nagy érdemid, és foganatos esedezésid által, az inséges szegénységtől, a' gyalázatos cselektől, a' hamis vádoló nyelvektől menekedvén, és minden lelki testi veszedelmektől megiszabadittatván; végre, bódog ki-mulást a' kegyelem Isténétől nyerhesünk, és az Ur örömében, a' bódog dicsőségben részesek mind-örökkön-örökké veled együtt lehessünk. *Amen.*

EGYHÁZ SZENTELÉSE NAPJÁN PREDIKACZIO.

Fecerunt dedicationem domûs Dei in gaudio. 1. Esdr. 6. 16.

In Ecclesiæ
Ujvárienf.
ab infidelibus
recuperata,
reconciliatione.
An. 1694.
29. Septembris.
Pop. Israëlitici
peccata.
Calamitas.

AZ Istennek választott népe (mellyről nem csak *Moyse*s-nél olvassuk hogy *recalcitravit* (Deut. 32. 15.) hátr rugott, hanem azután-is számtalan sokszor az ő alkotó Urától el-pártolt) midőn egykor az istentelen *Sedeciás* király idejében annyira el-vetemedett a' gonoszban, hogy az Isten törvényét a' pogányok minden utálatossága szerint szemtelenül által-hágná, Szent templomát rútul meg-ferteztetné, jobbulásra intő Profétáit meg-csúfolna. midőn, mondtám, az el-fajúlt kemény nyaku nemzetség, ezekben 's több e' félegonosságban torkig merült-vólna. Meg-busúla rajta az Urnak boszú-álló haragja, és az ellenséget (a' *Kaldéusok* királyát;) reájok bocsátá, a' pártos népnek ifjait fegyverrel meg-ölé; ném könnyörülvén az ifiun és szűzön, a' vénen és igen idősön, hanem őszveséggel őket kézbe-adá. Ez nem lón elég. az Isten házat-is az ellenség fel-gyújtá, annak drága edényit kincseit fel-prédálá; a' város kő-falait el-rontá, tornyait meg-égeté, és valami abban drága vólt, vagy fel-kóborlá, vagy

vagy el-rontá és porrá tévé. Végre pedig, a kik még a fegyvertől meg-menekedtek vala, hetven ezrtendő fogságba, fanyarú szolgálatba el-vitetének *Babylonba*, miként ezek *Jeremias Proféta* által eléve meg-mondattak, 's azután a' királyi *kronikák* második könyvében meg-irattak.

Illyen nyomorúságokba az *Israél* fiai érdemek szerént estek vala: De hogy oltán a' hetvenedik ezrtendő bé-érkezék, fel-kiálta mellettek az Ur Angyala: *Domine exercituum, usquequo tu non misereberis Jerusalem?* Meddig? Uram Isten, feregek Ura, meddig nem könyörül sz te *Jerusalem*en, és a' *Júda* várán, mellyekre meg-haragudtál? Ez már a' hetvenedik ezrtendéje. Es imé, *verba consolatoria*; illyen vigasztaló ígék arra az Uról: *Revertar ad Jerusalem in misericordijs*; meg-térek *Jerusalem*hez irgalmaságokkal: és az én házam meg-épittetik abban. O bizony nagy vigasztalás! *Domus mea aedificabitur in ea*; hogy az Isten háza, a' pogányoktól meg-fertezett és el rontatott temploma, újlag ísmét meg-épittetik 's helyre megint hozatik *Jerusalem*ben. Ugy-is lón, és a' meg-ígért vigasztalások bé-telyledek: mert a' szolgálatnak-is kemény igájából, *Cyrus* Király idejében "ki-szabadulának: az Ur házat-is pedig (noha a' körül-való pogány ellenségektől igen gátoltattak *) idővel meg-építék: Es minekutánna azt el-végezték volna, *fecerunt " dedicationem in gaudio*; szentelését is annak véghez vívék örömmel.

Illyen örömnünknek oka adatott nekünk-is ma, Kedves Halg. Mert imé ennek-is az Isten házának, híres *Ersek Ujvári* Templomnak; minekutánna ez-is a' pogány ellenségnek utálatosságából ezeltől kilencz éltendővel fel-szabadult, az *Mahomet* babonás törvényének ferteztetéséből ki-menedett, és szakadozott rongyosságából újlag ísmét helyre építettett, *Hodie salus domui huic facta est*; ma lótt üdvölsége: *ma lótt örömdetes meg-szentelése. a' mellyről még én egykevesé bővebben szóllok*; az én Méltóságos Uri Halgatoimat, úgy a' több fő-fő, és Nemesi rendeket-is, és az egybe-gyűlt áitatos ködséget szeretettel kérem, rövid ideig-való beszédemre, unalom nélkül figyelmezzenek.

Captivitas.

Jer. 25. 11.

2. Paralip. c.

36. à v. 14.

Zach. 1. 12

Consolatio.

Liberatio.

" 1. Esdr. 1.

* c. 4. & seq.

Templi re-

stauratio:

Dedicatio

in gaudio.

" cit. 1. Esdr.

c. 6. v. 16.

Similis præ-

sentis gau-

dij nostri

ratio.

Luc. 19. 9.

Propositio.

Fecerunt dedicationem Domus Dei in gaudio. Esdr. I. cit.

Calamita-
ces Un-
gari memo-
rantur.

Clades Me-
buciana.
An. 1526.
29 August.
Istvánfi lib.
5. histor.
Ungar.

Buda de-
prædata.

Astu occu-
pata 1541.
Strigoniium
expugnatum.
An. 1543.
10. August.

Hogy azért immár, Eredő-beszédül fel-vett ó törvény-
béli *historia* szerént, derekát-is predikációmnak folytassam.
O menyi sok ostromozásit Istennék ez-is a' mi *Magyar* nemze-
tünk (én el-hittem a' mi bűneinkért) a' Pogányok fegyver-
által, tűze, vasa, és kegyetlensége által, régtől fogva már
szenvedte! De leg-inkább ama' keserves emlékezetű *Mohács*
mezei veszedelem után; a' mellyben ő-maga-is az ifju, de ha
élhetett volna, nagy reménséget országunknak nyújtó *Lajos*
Király, nyomorultúl az ország népének Egyháziaknak és Vi-
lágiaknak színével el-veszett. Ez után, mondám, a' bődög-
talan harc után, Szent Isten! melly igen számtalan sokan
édes Nemzetünkéből, a' pogányok fegyverétől meg-emésztet-
tek: keserves rabságba kötözve vitettek, feregeitől-is haj-
tattak: Erős váraink azok birtokába jutottak. Fő-fő Vára-
saink, gazdag Templomink fel-prédáltattak; tűzzel, vassal,
áldgyu golyóbilokkal földig le-rontattak, porrá tétettek.
Nem számlálom én most azokat; hogy hoszfzas, és unalmas
ilyen keserves történeteknek beszéllésében ne legyek. Nem
hozom-elő híres *Buda* Várának, Királyok lakó helyének,
mindgyárt az említett veszedelem után, *Solimán* Török Csá-
szártól fel-dulatását; azután pedig tizenöt esztendőnk mulva
álnokúl el-foglalását. Nem beszéllem *Esztergom* Várának,
és abban az *Erseki* Széknek; 's ugyan ott a' Nemes Cáptolo-
moknak, külső belső várasoknak, drága Templomoknak, és
Szerzetes házaknak fel-verését, Pogányok igája alá szerencsét-
len esétit. Nem említem, sok egyéb királyi, püspöki, 's több
nevezetes Váraknak, várasoknak, helyeknek, tartományok-
nak ugyan-olylan bődögatalan forsát; a' mellyek közül nagy
sokan, nem csak hetven esztendeig (miként oda-felnyeb a' *Ju-
da* várasiról emlekezünk) de jóval-is tovább, ki száz, ki más-
fel száz és több esztendőnk forgái alatt, a' kegyetlen pogányok-
nak kemény igája alatt sanyargottak.

Hanem, e' máj ünneplésünknek alkalmatosságával, ezt
egyedül veszem-fel, a' Kereszttyénségnek nem szinte igen ré-
gen, a' Pogányok ellen fel-emelt bástyáját, híres-neves *Ersek-
újvár*.

Ujvárnak vég-házát. Ez, minekutánna amaz igen szerencsétlen és csáknem a' fellyől elő-hozott *Mohács* mezei veszedelmet képező *Párkányi* harcz után, a' Keresztyén vért szomjúhozó pogányok birtokába esék. bóldog Isten! menyi sok Keresztyén raboknak vala sarczoltató tömlőcze: menyi nevezetes jó vitézek, hazánk őltalmazó bajnokok vérének fegyverrel ki-ontója: melly igen nagy tartományoknak körül-bé rettentő felelme, rablója, fel-prédálója: melly számtalan árváknak és özvegyeknek vigasztalhatatlan keferősége. ki siratta édes attyát, ki jajgatta szerelmes házas-társat, rokonát, attyafiát, jó baráttyát.

De, a' mi az én mostani hivatalomat közeleb illeti; ez-is a' Felséges Istennek háza, elébbi ékességétől meg-fosztaték, Török mecsetté változék, pogányi *ritus*okkal babonás *ceremoniákkal* förtőzteték, földig a' szent Oltárok le-rontatának, azokban a' Szentek tetemi böcsfelenittetének, a' Sz. Aldoza-tok meg-szűnének, az Evangeliom predikálása helyett a' *Mahomet* káromkodási hirdettetének. O bizony, bóldogtalan forsa Ersek-Ujvárnak, 's ennek-is abban a' nagy Ur Isten Templomának! *Domine exercituum, usquequo tu non misereberis?* Meddig Ur Isten (méltán mi-is ezekre fel-kiálthatunk) meddig nem könyörül sz rajtunk, a' te népeden? De vegyetek vigasztalást a' kik még, mind-ennyi háborúk között-is életben maradtatok, *Ersek-Ujvári* el széllyedett népek. *Respondit Dominus verba consolatoria*; Mert imé, vigasztaló igéket szállott, vigasztaló irgalmaságot cselekedett veletek a' seregek Ura Istene. midőn az el-múlt 1785-dik esztendőben, a' Keresztyénségnek kevés veszedelmével, a' pogányságnak pedig benne-lévő nagy erejének tellyes romlásával édes hazátokat, 's abban ezt-is az Isten házát kegyelmessen vízfzadta: és azzala' győzedelmes vitézeknek egy-ollyan örömet szerzett, minéműről *Isaiás* régen így emlékezett: *Exultant vi-*

Ujvarinam.
captū An,
1662.

Cit. Zach.
loco.

Ujvarinam
receptum.
An, 1685.

Isa. 9. 3.

Ibid. v. 4.

a' mi

a' mi terhünknek kemény igáját, vállunknak fújtolló veszfűjét, és az sarczoltató ellenségnek hatalom-bottyát meggyőzted, kényszerítő pálczáját el-törted.

Még ez nem lön elég figyelmetes Halgatóim! *Domus mea edificabitur in ea.* mert a' mit régen vigasztaló Angyala által, az ő háza iránt ígért vala, hogy ísmég az meg-építetik *Jerusalem*ben; itt-is azt mi-rajzunk bé-telleyesítette: Mert imé, olly vigasztaló Angyalt minékünk-is kegyelmessen rendelt; a' ki nem hirdetője csak, hanem ennek az Isten házának, tűzes bombák-, 's fál-törő áldgyúk-miatt meg-romladozott templomnak lenne meg-építője: ezüstös aranyos drága oltárokkal, és Tanító-székekkel; 's ahoz, egyéb szükséges Sz. edényekkel, eszközökkel, és ruházatokkal, olly gazdagon felékesítője, hogy erről-is immár mondhasluk a' Profétával: *Magna erit gloria domus istius novissima plus quam prima;* Nagy léssen ez utolsób háznak dicsősége, inkább hogy-fem az elsőé. De vallyon kicsoda lön ez a' mi vigasztaló Angyalunk? Engedd-meg Méltóságos Erseki Fejedelem, nékem kegyelmes Fő *Pralatus* Uram! kinek-is parancsolattyából vagyok ide mái napon köteles. engedd-meg, hogy miként a' titkos Jelenésekben Szent János, az *Asiai Ecclesiáknak* Püspökit *Angyaloknak* nevezte: *Septem stella, Angeli sunt septem Ecclesiarum.* úgy én-is Nagyságodat, az *Esztergami Metropolitána Ecclesia* Angyalának mondgyam, és ez jelen való örömünk szerzőjének hirdetssem: a' kinek tudn'illik bőséges adakozása, ezt a' jeles és örvendetes vigasztalást mi-nékünk okozta; Méltóságos jelenléte-is pedig, ha csak az időnek keménysége, elemetes öreg-ségednek gyengéb erejére nézve, nem gátolta volna, nagyon ezen örömünket nevelte-vólna.

Azt-is itten ki nem hagyhatom: Hogy miként a' *Jerusalem* pusztá és romlott Templomának meg-építői, mint hogy az ellenségtől még-akkor-is háborgattattak; *Uná manu faciebant opus, & alterá tenebant gladium:* Ugy Nagyságod-is, egyik kezével valóba jól forgatta a' tegyvert, midőn sommás költségivel, Felséges Királyunk hadakozó népét nagyon segétette egy felől; másik kezével pedig *faciebat opus*, Templomokat, Erseki *Residentziákat*, Klastromokat, 's egyéb Szerze-

tes

Ecclesia Uj-
variens. re-
parata &
pretiosé ad-
ornata.

Aggxi c. 2.
v. 10.

Samptibus
Geor. Szé-
cséni, Ar-
chiep. Stri-
goniensis.

Apoc. 1. 20.
jun & cap.
2. & 3.

1. Elidr. 4. 17.

tes házakot bőséges adakozással fel-épített más felől: Es nevezet szerént: is az Ersek-Ujvári *Ecclesiát*, a' mellynek ma az Angyali seregek fejedelme napján végbe-vitetett másodszori szentelését, egybe-gyúlt szép sereggel üllyük, és nagy örömmel.

Allapodgyunk-meg immár itt Kedv. Halg. egy kevés-sé, és maradgyunk tovább-is ebben a' lelki nagy örömben: Mert ha régen, a' pogányok igájából ki-szabadult *Israël* népe, az előbbi romlásból fel-építettett Jerusalemi Templomnak *dedikációját* vig ünnepléssel szentelte: *Fecerunt dedicationem Domus Dei in gaudio*. Illik bizony, hogy mi-is Kereszttyének, kik az ellenünk eskütt pogány ellenségnek vagy fanyarú rabságából, vagy adózó hódolásából fel-szabadultunk, avagy pedig rettentő félelmétől a' mennyei kegyelem által meg-menekedtünk; ennek az újlag ismét meg-építettett Isten házá-nak e' mái meg-szentelésén, hála-adó szível lélekkel örven-dezzünk. és a' Királyi Profétával (*in Psalmo "dedicationis"*, a' Dávid háza meg-szentelésének foltarából): vigan énekel-lyünk: *Conscidisti saccum meum, & circumdedisti me latitiâ: ut cantet tibi gloria mea*; el-szaggattad Uram a' sákomat, meg-fanyargattál engem; de viszontag körül-vettél engem viga-sággal: Hogy énekellyen néked az én dicsőséges örömem, és meg ne szomoríttassam: En Uram Istenem örökké hálát adok néked.

De, ne felejtsük el itten ezeket-is az újlag ismét fun-damentomból fel-emelt, 's a' mái napon meg-szenteltetett, *Kriszmával* meg-kenetett Oltárokat: mert ezek-is a' mi örö-münket nagyon öregbitik. *Iustè ac meritò gaudentes celebramus festivitatem, in qua benedictus vel unctus est lapis, scilicet altare, in quo divina sacrificia celebrantur*; méltán bizonyára (így szól ehhez Sz. *Agoston* Doct.) méltán örömmel szentellyük mi azt a' Jeles-napot, mellyen az Isteni áldozatok bé-mutatására fel-e-meltetett kő meg-kenetett, meg-áldatott és szenteltetett, az tudn' illik az oltár-kő, a' mellyen * *nem a' bakok vagy borjuk* (mint az ő időben) hanem a' *makula nélkül való Bárány* * *Christus*, a' ke-nyérnek és bornak színe alatt áldoztatik; ellenünk fel-ger-jett Isten haragjának engesztelésére, bűneinknek el-törlésére,

Eadè recon-ciliata, An. 1694. die 29 7-bris. per D. Paul. Szécséni Episc. Wesprimi-ensem.

Gaudium dedicationis.

" S. Augus. Serm. 256. de temp. Psal. 29. 12. Et vide 4. die dedicat. lect. 4.

Altarium consecratio, gaudij incrementatio.

* Heb. 9. 12. " Lev. 16. 14. " 1. Pet. 1. 19. " Vid. Catech. 37. doct. in: Christi-an. p. 2.

és a'

és a' mennyei áldásoknak reánk szállítására bé-mucattatik. O bizony! nagy örömnünknek oka ma, ezeknek-is az óltár-köveknek meg-szentelése.

Sanctorum
Reliquiæ
impositæ

S. Aug. cit.
serm. 256.
Confer di-
ctū S. Am-
bros. sup.
Conc. de
translatione
SS. relatum.
pag. 68.

* Videri
possunt ea,
quæ in cit.
Conc. sunt
dicta, à pag.
66.
Divinarum
benediction
appromissi-
ones ampli-
us adhuc
lætificant.
2. Paral. 7.
v. 12.

Ib. v. 13. 14.

Ibid. v. 15.
Et 3. Reg. c.
9. v. 3.

'S hat immár, azokban helyheztesett szent Ereklýékről, az az, *Sergius, Victorinus, Smaragdus, Felix, Primus, és Fortunatus* dicsőséges Mártírok tetemiről mit mondgyak? Soká benneteket itten nem tartoztatlak; hanem, ugyan az elébb említett Szent Atyának szavai után, hálá-adó örömnünket az iránt-is, csak rövideden jelentem: *Adhuc amplius agenda sunt gratia Deo nostro: hanc enim Ecclesiam, quam fecit nomine suo constitui, fecit etiam Sanctorum Martyrum reliquijs honorari*: kell minékünk azt-is a' mi Istenünktől nagy hál' adattal vennünk, hogy a' ki ezt az *Ecclesiát* a' maga Szent Nevének tiszteltetire építtette; a' Sz. Mártýrok tetemivel-is azt tiszteltetelsé tette. Helye volna itten, a' Szent Ereklýéknek méltó tiszteltetiről bévebben szóllanom: de minthogy az idő, e' mái hószaszab *solemmitás*nak alkalmatosságával ki-vonódott; most arra nem érkezem*.

Hanem, a' mennyei áldásokra, lelki testi szükséginket illető jokra, mellyeket a' kegyelem Istene az ő házának meg-szentelésében onnét fellyül reánk szállit, és abban könyörgő hi-veinek bőven osztogat; beszédemet immár fordítom. O bizonyára! kivált fő módon-való vizsgáltaást, szűbéli nagy örömet azokból-is mi érezhetünk. Mert ha a' *Salomon* Templomának még ottan az első meg-szentelése után, ő-néki éj-jeli jelenésben mondotta: *Audiui orationem tuam, & elegi locum istum mihi*; meghalgattam imádságodat, és ez helyet áldozat házának választottam magamnak. Ahoz pedig, illy kegyes ígéretekkel-is ötet vizsgálta: *Si clausero cælum, & pluvia non fluxerit, &c.* Ha bé-zárlom az eget, és első nem esik, ha meg-hagyom a' saskának hogy meg-emélsze a' földet, ha dőghalált bocsátok az én népem közébe; meg-térvén pedig az én népem, a' kikre segítségül hivatott az én nevem, könyörög nekem, és penitenciát tart az ő gonosz utairól: én-is meg halgatom az égből, és meg kegyelmezek az ő bűnőknek, és meg-gyógyítom az ő földöket. *Oculi quoque mei erunt aperti, & aures mee erectæ ad orationem ejus, qui in loco isto ora-*

oraverit. még-istováb mégyen az ígéretekben, 's azt mond-
gya; hogy nyitva lesznek a' szemei, és figyelmetek a' főlei
annak imádságára, a' ki abban a' Templomban imádkozik. Ha
azért ezek így vannak; mit nem remélhetünk hát mi, Krisztus
hívei, ennek az Isten házának meg-szentelésére egyenlő aka-
ráttal egybe-gyűlt Keresztyének? mit nem remélhetünk at-
tól, a' ki nekünk-is az Evangeliomban azt fogadta: *Si duo ex* Mat. 18. 19.
vobis consenserint, de omni re quamcumque petierint, fiet illis; hogy,
ha ketten ('s annyiival inkább, ha többen) meg-eggyezünk, * Vid. Conc.
eggyes akaratral, * eggyező szeretetben könyörgünk, valamint 2. in Fest.
a' mennyei Atyától kérünk, meg-leszen az mi-nékünk. Pentecost.

Már pedig ha kívánnátok tudni (a' kik talám még nem
tudgyátok) mit kérünk-légyen mi Keresztyének az Anyaszent-
egyháznak könyörgő szavaival, a' meg-szentelésben; imé azt-
is, kedvetekért meg-mondom. Azt kérjük, hogy a' kik az Isten
házát áitatofon meg-látogatták, és az ő nevét abban segítség-
gűl híják, a' mennyei áldások bősége szálljon azokra: "*Sit pax*
cum abundantia, sobrietas cum modestia, redundantia cum miseri-
cordia. Sit letitia quietis, reverentia religionis, copia salutis.
az az: Légyen azoknak békeség a' bőséggel, józanság a' mér-
téketelenséggel, bőség az irgalmassággal. Légyen a' nyugo-
dalomnak öröme, az isteni tiszteletnek bocsüllete, az üdvöf-
ségnek bősége. Azt kérjük, hogy az ellenkező balsörténetek;
Inopia, pestis, morbus, langvor, incurfusq, malorum spirituum di-
scendant, ugymint a' szűkség, dög-halál, nyavalya, betegség,
és a' gonosz lelkek háborgatási el-távozzanak. Azt kérjük,
egy somában (mert mind a' kéréseket rendel számlálnom
hosszítás volna) *Ut bonorum omnium succedat copia; malorum ten-*
tamenta procul effugiant: Hogy minden lelki testi jóvairk sze-
rencsésfőn follyanak; a' gonoszfira izgató késértetek pedig
mefszire mi-tőlünk el-legyenek, el-űzettesfőnek. Ezeket
kérjük, ezekért az Egyház szentelésében könyörgünk; 's
nincs-is kétség benne, hogy a' meg-másolhatatlan igasfőgnak
ígertő szerént meg-is lesznek nekünk. csakhogy mi-is azok-
nak el-vételére magunkat méltatlanokká a' bűnők által, és
a' penitencia tartatlanság által ne tegyük: az Egyház-na-
pi szent örömet-is pedig, biuságos vígaságra, dobzódásra,

Quoniam in
Ecclesiarum
benedictio-
ne petantur
' Ut in Pon-
tificali Rō.
de Ecclesie
Dedicatione.

Ne nos in-
dignos ad
obtinendū
reddamus.

1. Cor. 3. 17.

részegségre, kaczeros illetlenségekre ne fordítsuk; hanem, meg-emlékezvén róla hogy eleven templomi vagyunk az Istennek: *Templum Dei Sanctum est, quod estis vos*; szentül, józanon, és tisztán mindenkor, de főképpen az Egyház szentelésének ünnepén, magunkat viseljük.

Conclusio.

Luc. 15. 10.

Es, ha talám eddig a' Kaldéusok uralkottak rajtunk, ha talám eddig a' bűnnek fogságában nyomorkodott lelkünk, ha talám eddig pogányokhoz hasonló rút cselekedetekkel förtöztetett az Ur temploma bennünk. ah! ne mulassuk-el: hanem tisztítsuk ki azt a' penitencziának sőprejével, szűbélitöredelmességgel, igaz gyónas tétellel; ékesítsük és szenteljük meg azt az Oltári Szentségben való méltó részesüléssel: Vigyünk mi-is ezeket végbe *in gaudio*, mind a' mi-magunk lelki örömével; 's mind pedig a' mennyei Szent Angyaloknak nagy örömére, mert, *Gaudium erit coram Angelis Dei super uno peccatore penitentiam agente*; örülnek ezek-is a' penitencia-tartó bűnösnek meg-térésén, örülnek a' mi lelkeinknek *dedicatio*ján, meg-szentelésén. O kegyelem Istene! adgyad nekünk ezt az örömet! adgyad a' te Szent Angyalidnak-is mirajtunk ilyen örvendezését! és kegyelmessen engedgyed, hogy soha többé azt félbe ne szakaszszuk, soha többé halálos vétkekkel azokat a' tiszta lelkeket, a' Szent Angyalokat meg ne szomorítsuk; hanem istenes életben, jámbor, és szent erkölcsökben mind végik álhatoosan meg-maradván, annak-utánna a' te véghetetlen örömedben, a' felséges mennyei Jerusalemben, a' dicsőült Anyaszentegyházban, vélek együtt vigadhasunk mi-is mind örökkön örökké. Amen.

EGYHÁZ NAPJÁN TANUSÁGOK.

MInt hogy az Egyház szentelésére rendeltetett Ceremoniáknak végbe-vitele, hosszabb időt magának foglalja, 's azokaért rövidebben a' predikációt kellett-én tennem, 's ugyan azon más solennitásokra azt alkalmaztatnom; Egyház-

ház-napi némelly szükséges tanuságok abból ki maradtak: Azokat is azért mind a' lelki Tanítóknak alkalmatosságára, s mind pedig az áttartó Olvasóknak oktatására akarám nagyobb itten, csak színterővideden fel-jegyezni.

I. Tanuság. A' Templomok szentelése régi szokás. Nem csak a' Zorobabel napjaiban a' másodszori meg-építés után (mellyről predikációmban " emlekeztem) hanem jóval is az előtt a' Salomon Király, Dávid fia idejében, az Isten házá-
nak ő általa lőtt fel-állatása után, Isteni dicőretek éneklésivel, musika szerzfámok zengésével, nagy sok áldozatoknak bé-mutatásával, és hetednap-i ünnepléssel fel szenteltették az, a' felséges Istennek. *Fecit salomon solemnitatem in tempore illo septem diebus.* Mind ezek után nagy idővel, midőn ílmég Jerusale-
m városa a' pogányok birtokába esett-vólna, és a' Templom s abban az óltár azok által meg-ferteztetett vólna; az napokban fel-kelének az Izraél fiai közül dicőretek férfiak, erős hadi vezérek (*Mathathias, Judas Machabeus,* és többek) sereget gyűjtének, diadalmassan az ellenséggel meg-ütközének, a' szent helyeket visszafoglalják, a' templomot ki-tisztítják, új óltárt emelének, *Et fecerunt dedicationem altaris diebus octo,* és ennek meg-szentelését nyolcz napig tarták, éppen-égő áldozatokat, és a' szabadulásnak s a' dicőreteknek áldozattya-
t örömmel áldozván: Azt is pedig, hogy az óltár szentelése napja esztendőről esztendőre, nyolcz napig, örömmel és vi-
gasággal meg-tartassék, szentül rendelék. miként ezek a' *Machabeusok* első könyvében meg-irattak.

A' régiekről ujabbakra szállunk. Miként az ő Törvényben, először ugyan egész a' Salomon idejéig, Sátor " alatt tisz-
telte Istent az Izraél népe; de annak-utánna olly drága készü-
letű, és olly felséges épületű Templomban, mely a' világi épü-
letek csudáit nagyon meghaladta: úgy az Evangelium első hirdetésében, mikor az egész világ a' Keresztyéni Hittel ellen-
kezett, alig vólt a' Krisztus híveinek valamely Templomok, mert a' kegyetlen *Tiránnusok* dühössége annak építését ellen-
zette; hanem, vagy alacson házikókban, vagy a' föld színe-
alatt áfott likakban egybe-gyűlvén, szolgálták az Istent. De
mihent a' Hitetlenség annyira meg-győzeték, és az Anya-

Ecclesiarum
dedicatio
vetus con-
suetudo.
" In Exord.
ē 1. Efdraē
cap. 6.

2. Par. 7. 8.

1. Mach. 4.
v. 56.

" Cap. 2. 3.
& 4.

" 2. Reg. 7.
v. 6.

Ut in hist.
Ecclesiast.
ap. Euseb.
Sozom. &
alios.

szentegyház békesége a' fok iszonyatos háborúk után meg-
alapodék; akkor oltán kezdének drága *Templomokat* gazdag
nagy készülétekkel építeni, és az Istennek szentelni. Elsők
valának ezek közül Romában, a' *Lateranumi Keresztelő Sz.*
János Temploma; a' Sz. Péter, és Sz. Pál Apostolok Templomi:
mellyeket *Constantinus* első Keresztyén Császár, a' Kereszttség
szentségének fel-vétele után, császári nagy költséggel épí-
tett; és Sz. *Sylvester* ezen néven első Romai Pápa, *Solemnis*
ritu consecravit, dedicavit; tisztelgéses szent pompával meg-
szentelt. Többeket én most nem számlálok; hanem ama'
régí nevezetes Sz. *Agost. Doct.* szavait mostani czéломra em-
lítem: a' ki a' Templom kő-falait, *Deo consecratos parietes*; Isten
tisztelgésére szenteltetett falaknak, írási közzött mondotta.
Másut pedig, az óltár-kőnek meg-szenteléséről ilyen írást ha-
gyott: *Iuste ac merito gaudentes celebramus &c.* (ut sup. in
conc.) Szentül és igen méltán örömmel üllyük azt a' jeles na-
pot, mellyen megáldatot vagy-is meg-kenetett a' kő, az
tudn' illik az óltár-kő, mellyen az isteni áldozatok bé-mutat-
tatnak. A' melly mondásokból ki-tetozik nyilván, hogy ak-
kor-is az ő idejében" a' Templomok és óltárok szentelési meg-
váltak, és fen-tartattak.

Deo accepta

2. Par. 7. v.
12. Conf.
3. Reg. 9. 3.

Ibidem.
" Cit. Par.
v. 13. 14. 15.
Et vid. sup.
in Conc. S.
Hancm.

Ioan. 10. 22.

II dik Tanuság. A' *Templomok szentelése* Isten előtt kedves
tisztelő. Meg-mutatta ezt még-akkor, midőn éjjeli jelenés
által *Salomonnak* mondotta: *Audvi orationem tuam, & elegi-*
losum istum mihi in domum Sacrificij; Meg-halgattam imádsá-
godat, és ez helyet áldozat házának választottam magam-
nak, 's ahoz, arra-is magát kötötte, hogy *szeme és szíve azon*
a' Templomon léfzen minden nap; és abban imádkozók könyör-
gést " meg-halgattya, 's abból mint tárházából, mennyei
áldást osztogattya. Meg-mutatta azután is e' földön-jártá-
ban a' meg-tesztelt Ige, midőn Egyház napján, az az, a' *Tem-*
plom szentelésének ünnepén, tulajdon maga személye szerént
akart abban jelen lenni, és az Isten országát, 's az ő igazságot
predikálni, *Jerusalem*ben. miként erről Sz. János emlékezetet
teszen az ő Evangéliomában.

Honor té-
plis debitus.

III-dik Tanuság. Melly igen nagy tisztelőre legyenek méltók a' *Templomok*. Erről Kardinál Pázmány Péter igen szépre-

predikációt irásban hagyott ". En abból csak szinte némelly emlékezetes dolgokat a' Keresztyén olvasók kedvéért, 's a' Templomok bősülletéért, ki-szedegtettem; és ide rövideden fel-jegyztettem. *Előszór* azért. Ő-maga a' Felséges Isten nagy tisztelettel illette, és bősüllőtte a' templomot: Mert akaráván Házat magának építtetni, nem engedé hogy azt olyan építő vigye-végbe; a' ki, noha igaz hadakozásban és bűn nélkül, de sok vért ontott vala*; hanem a' bekeséges Salomon-ra bízá annak fel-állatását. Es, hogy az emberektől annál nagyobb bősülletben tartatnék a' Templom, minél drágább ékecségekkel fénylenék; úgy rendelé hogy gazdag cínofságokkal az ündöklének Számát az arany és ezüst talentomoknak, melyeket arra *Dávid* Király hagyott vala, ha a' mostani aranyforintok sommájára fordítyuk, téfzen az, két ezer hat száz hetven két Milliót, száz huszon-öt ezer aranyat. A' Templom falait, padimontomit, gerendáit, nem úgy a' mint most arannyazni szoktak, festette Salomon; hanem "arany lánna"-kal bé-fedte, meg buritotta, arany szegekkel rá-szegeztetvén. Az óltárok "asztalok, gyertya tartók, ham-vévdők, és egyéb fokelzközök, merő aranyból vóltak. Nem hagyhatom ki itten azt-is, hogy a' Templom épülete el-végeződ vén, az emberi szolgálat által végbe-ment szentelésre, akarta ő-maga-is azt a' Felséges Isten meg szentelni, bőséges mennyei áldásokkal gazdagítani, és az ő dicsőséges nevének örökös jelen-létével feiségefsé tenni; és bősülletelsé: *Elegi, & sanctificavi locum istum, ut sit nomen meum ibi in sempiternum.*

Másodszor. Hogy tovább-is meg tanullyuk mint kell a' Templomot tisztelni; nagy haragját mutatta Isten, és szörnyű csapásokkal oltoroza, a' kik a' Templomokat bősftelenséggel illették. *Nabuchodonozor* Királt "a' barmok eledelére hét elztendeig kárhoztatá; * a' fiát *Bóldisárt*, orszagától 's életétől meg-fosztá: azért, hogy amaz az Isten Templomát "meg égette; ez pedig a' Templom edényit közönséges italra "fordította. Azután " *Helsodorust*, az *Asiai Seleucus* Király gondviselőjét, Angyali által addig vereté, hogy holt számban maradna: Mert ez-is, a' Templom bősülletit felre tévén, abban le-tett kincseket akará fel-venni, és a' Királynak el-vinni.

Még

"Dem. 24.
p. Pentec.
Cong. 2.

"1. Paral. 22.
v. 8.

Salian. ap.
Pazm. loc.
cit.

"3. Reg. 6.
à v. 20.
2. Paral. 3.
v. 8. 9.
"c. 4. à v. 19
3. Reg. 7, à
v. 48.

2. Paral. 7.
v. 16.

Pœnz in-
honoranti-
um Tempia

"Dan. 4. 29.
*cap. 5. 30.
"4. Reg. 6.
25. v. 9.
"Dan 5. 3.
"2. Mach.
3. v. 7.

1. Mach. 1.
23.

* cap. 6. v.

12. & 13.

* Vid. Pázm.

fol. 1141. &

42.

* Isa. 53. 7.

* c. 42. 4.

* lb. v. 2.

Jo. 2. v. 15.

* Matt. 21.

v. 12.

Pfal. 25. 8.

Pfal. 68. 10.

Joan. 2. 17.

Vide, con-
tra garrien-
tes sub Mis-
sa, Decret.

Még ennél súlyosabban esett boldogtalan forsa *Antiochus* Királynak. Meg-fosztá ez az Isten Templomát; drága edényit, és minden kincseit el vivé: de valóban bizony meg-is adá az árrát; mert iszonyú kinokkal Istentől gyötörtetvén, kinfzerítettett jajgatva meg-vallani, hogy * a' Szentegyház pusztítása ötetkinozza. Nem hozok-elő több példákat, melyek az Isten házának bocsátelenítőin történtek.

Hanem, szerelmes Megváltónknak emlekezetes cselekedetit említem: A' ki olly szelid volt, * mint a' bárány: "*Non turbulentus*", versengő nem volt: kiáltozása * az utczákon nem hallatott. Nem-is olvassuk, hogy soha verekedett volna; hanem csak a' Templom tisztetletinek óltalmaért: midőn predikálásának mindgyárt első kezdetin, a' *Kána-Galilea*-béli menyegző után a' Templomba menvén, és ott árofokat találván; kötelecskékből mint egy ostromt csinált, és ki-verte a' kufárokat az Isten Házából, a' pénz-váltók asztalát-is fel-forgatta, és minden pénzeket le-verte a' földre. Hasonlót cselekedett más-szor-is, predikálásának végén, Virág-vasárnapján. Es így, mind kezdete, 's mind vége predikálásának, a' Templom bocsátletinek óltalma volt: Mert nem csak, *Dilexit decorem domus Dei*, szerette az Isten házának csinoságát; hanem azt-is, régen a' Proféta által mondotta: *Zelus domus tua comedit me*; hogy ő a' Templom tisztettségének buzgó óltalmazója. 'S néz-zetek már, Keresztyének! és tanuljátok meg; melly szent-től az Isten Házát kellyen nekünk tisztelnünk. Imé a' mit amazok másutt vétek nélkül, sőt a' jövevények alkolmatofságára nézve érdemessen-is cselekedhettek volna; azt a' Szentegyházban, illetlen dolognak mutatta Kristus, azért tudn' illik, mert a' mi végre építettett és rendeltetett a' Templom, ellenkezik azzal hogy abban kereskedés, zajgás, zörgés legyen; mivel ezek az imádkozásban, és egyéb Isteni szolgálatokban akadékos tesznek: mentől inkább tehát meg-sértődik az Isten házának bocsátleti, és méltó tekénteti; ha abban azt mivellyük, a' mit egyébűt, még a' piacon-is, cselekedni nem szabad? Menyivel inkább ki-ostorozná Kristus azokat, kik az Isten házában, trágár beszédekkel töltik idejüket; gonosz kíván-

kévénságokkal ferteztetik lelkeket; veszekedő morgással bán-tyak-meg felebaráttjokat? De legyen ez most elég erről.

Vagyon még más rendbéli privilegiomos böcsülleti-is a' Templomnak; és ez abban áll; hogy a' ki gonosz-tévő oda szalad, annak ott *Asylum*, olyan bátorsága legyen, hogy onnét erő-hatalommal ki ne vonattassék. Ugyan-is, az em-beri okosság mutattya; hogy, a' Fejedelmek Palotáinak sza-badsága lévén, nagyobb szabadsággal az Isten Háza tisztel-tessék.

Azokáért, a' Kéresztyén Császárok, halálos * törvényt szabtak az ellen, valaki a' Templomból a' gonosz-tévőt ki-vonnyá. Ez *immunitas* ellen *Eutropius* " belső és első embere *Arcadius* Császárnak; és *Stilico* " kedves Hadnagya *Honorius*-nak, el-híreték Urokkal, hogy a' Szentegyházba szaladott gonosz-tévők ki-vonását fel-szabadítanák. 'S mi telék benne? Mind a' ketten azután Urok haragjában esvén, hogy életeket meg-tartanák, a' Templomba ök-is futottak: de a' magok go-nosz tanácsából, az Egyházi privilegiomos szabadság ellen ki-adott törvény szerént, onnét ki-vonattak, és meg-ölet-tek. Látván azért ebben az Istennek titkos itéletit a' meg-nevezett Császárok, *Lex qua lata erat, prorsus est erasa*; ama' gonosz tanács adók halála után, mindgyárt azt az *immunitas* ellen szabott törvényt el-rontották. Így fizet Isten a' gono-szoknak: *Per qua peccat quis, per hac & torquetur*; a' miben vét-keznek, abban vesznek. Így valófodott-meg itten, nem csak az, hogy, *Malum consilium consultori pessimum*, a' gonosz ta-nács leg-ártalmasb a' tanácslónak; hanem az-is, a' mit Szent Pál mondott: *Si quis templum Dei violaverit, disperdet illum De-us*; hogy valaki az Isten Templomát meg-sérti, el-veszti azt az Isten.

Mind ezekből ki-tetczik nyilván; melly nagy böcsül-letben kel tartani a' Templomok tisztességét: minémű feni-ték alatt kell távoztatni, hogy meg ne foszszuk, fel ne pré-dálljuk azoknak éketségét, meg ne mocskoljuk szentségét, meg ne bolygassuk szabadságát.

IV.dik Tanúság. *Mint kellyen magunkat a' Templomban vi-selnünk.* Soká benneteket itten nem tartóztatlak: Elég meg-

P

S. Steph. R.
lib. 2. cap. 16.

Immunitas
Ecclesiae cō-
fugientibus
ad eam.

* God. The-
odof. lib. 9.
de his qui
ad Eccl. fu-
giunt. L. 4.
" Socrat. l. 6.
cap. 5.

" Orof. l. 7.
NB. Hic duo
Caesares si-
mul regna-
runt. 1-mus
in Oriente,
2-dus in Oc-
cident. ab A
Chrsti 395.
Cit. Socrat.

Sap. 11. 17.

Gellius l. 4.
cap. 5.

1. Cor. 3. 17.

Qualiter
nos in Tē-
plo gera-
mus.

gon-

Exod. 3. 5.

gondolnunk; hogy mikor a' Templomba megyünk, Isten Házába és Isten eleibe megyünk. Ha azért *Moyse*nek le-kellett vetni mocskos saruját, mikor a' Szent Hellyen állott: le-ve-sűk mi-is szívünk töredelmességével, minden vétkes indulatoknak rutságát, sőt még a' külső és világi gondviseleknek is szorgalmatosságát. Mert meg-vagyon nekünk-is paran-

Eccle. 4. 17.

cfolva: *Custodi pedem tuum, ingrediens Domum Dei*; hogy lábunkat meg-őrizzük, botlástól magunkat oltalmazzuk, a' mikor Templomba megyünk. Es bizony, nem annyira testi,

Exod. 30. à
v. 18.

mint lelki botlástól- való őrizetet kíván Isten tőlünk, mikor az ő Házába megyünk: Mert akkor-is, midőn *Aáron*nak és a' fiainak, életek vesztése alatt parancsolta; hogy, valamikor az oltárhoz akarnak menni, kezeket, lábokat a' Sátoron kívül meg-mosás: azt akarta példázni azzal, melly nagy lelki tisztaságot kíván azoktól, kik az ő Házába mennek, és Szent Oltárához közelítnék.

★ Euseb lib.
10. cap. 4.
Aqua benedi-
dicta ad for-
res Ecclesiaz.
.. Vid. Ca-
tech. 46. Do-
ctrin. Christ.
P. 1.

A' Keresztyénségben-is pedig, régi * szokás az; hogy a' Szentegyházak ajtajánál, Szentelt víz tartásék, mellyel a' bé-menők magokat meg-hintsék: Hogy ezzel emlékeztessenek a' Keresztség kötelezésére, mellyel az Istennek magokat szentelték; és hogy intessenek, sőt ugyan, a' víz szentelésének könyörgésével "legittessenek, a' Templomhoz illendő lelki tisztaságra.

" Ib. punc.
2.
3. Reg 8. 54.

De, mennyünk tovább. *Salomon* Királyról olvassuk, hogy ő az O Templomban, *Utrumq; genu in terram figens, manus expandit in celum*; térdeire esvén, kezeit az égre terjesztette, és nagy áitatósággal magát viselte: Ha azért *Salomon*, abban a'

* Hebr. 9. 4.

Templomban, mellyben egyéb nem volt, hanem * a' Törvény Táblái, az *Aáron* vesztése, és egy kevés *Manna* a' Szekrényben; olyan áitatósággát mutatta: Menyivel inkább kívántatik, hogy mi keresztyének, külső .. belső nagy áitatósággal tiszteljük Istenünket a' mi Templominkban; mellyekben az Elő Isten Fia, az Ur *Jesus Kristus*, Embersége szerént is a' Sz. Oltáron jelen vagyon.

.. Vide Ca-
tech. 57. P. 1.

Isa. 56. 7.
Mat. 21. 13.

Utollyara már, kell azt is, Keresztyén lélek, jól meg-gondolnod, miért mégy a' Templomba? A' Templom *imád-ság háza*: tehát azért menny oda, hogy Istennek könyörögi.

A' Tem-

A' Templom oltáron jelen vagy on az Ur Kríztus, mennyei Angyalok fokaságával: Mert, miképpen születésekor, *mind az Angyalok imádták őtet*; úgy, írják a' Szent Atyák, hogy az Oltáron, *choris Angelorum cinctus*, körül fogják, és nagy aita-tos alázatossággal őtet tisztelik. jelen vagy on, mondám, és mindenek kívánságát által-láttya: tehát nagy böcsülettel, figyelemetességgel, és reménsséggel járully az ő *kegyelmének* " *széki eleibe*, lelki és testi üdvölséges jókat kérvén tőle. A' Templom arra-való, hogy abban az Isten ígéje hirdettesék, és az *egybe-gyűlt* fokaság, áitatos intésekkkel Isteni szólgálatra indittasék: tehát elme csavargás nélkül halgassad ott, a' mit Isten mond a' Tanítók által. Végezetre, penitencia tartá-nak, és az Ur-Vacforája vételének helye a' Templom: Amazt, *szübeli töredelmességgel*; Ezt, jó készülettel, *magunk meg-pro-bálásával*, kell végbe vinnünk. Ha azért mi a' Templomban azt mivellyük, a' mire a' Templom rendeltetett és építettett: úgy léfsen, hogy ebből a' Világi Templomból, az örökké-való, de *nem kézzel épített Templomba* jutunk; melly nem egyéb, hanem ő-maga " az Isten, és a' Bárány.

Hebr. 1. 6.
Chrysof. 1.
6. de Sacer-

dot.
Greg. lib. 4.
Dialog c. 3.
Basil. in Psal.

28.
" Heb. 4. 16.

Joan. 18. 20.

Psal. 50. 19.
1. Cor. 11. 28.

Act. 17. 24.
Hebr. 9. 11.
" Apoc. 21.
22.

JUBILÉUM KIADÁSAKOR*,

ELSŐ PREDIKACZIO.

Vade & congrega omnes, quos in Susan reperies, & orate pro me.
Esther. 4. 16.

* Ad imploran-
dum, divin.
opē in prae-
sentibus Ec-
clesiae ne-
cessitatibus.
1682.

Mindenkor az Hívek, mind az O-'s mind az Uj Tör-vény-béliek, midőn valamelly közönséges nagy szük-ségbe estek; azonnal teregestől egybe-gyűltek, hogy eggyes könyörgéssel, böjtöléssel, és penitencia-tartó cselekedetekkel, az Isten haragját enyhítsék, és kívánt áldo-mást vehessék. Így ama' dicshiret Ester Királyné, mikor mind ő maga,'s mind pedig az *Israél* népe utolsó veszedelem-ben forogna; mellyet ellenek a' kevély *Amán* támasztott-vala: foganatosb orvosságot az ellen nem találta, mint az egybe-

Exord. ab
exemplo
Esther Regi-
nae.
Vide plura,
Judith. 7. 4.
Jonæ cap. 3.
1. Mach. 3.
v. 44. &
seqq. cap. 7.
v. 36.

"ibid. & v.
17"

Esther. 7. 6.

"Cap 5. 14.

& cap. 7. 10.

Utiin Titulo
Brevis Pon-
tificij, An.
1681. ema-
nati.

Propositio.

Punctū I.
Alia N. T.
Exempla,

gyűlt népnek köszönséges könyörgését, és bőjtölését. Azért monda Mardokéusnak: *Vade & congrega omnes Judaeos &c.* men-nyen-el, és gyűjtsé-egybe mind a' Sidókat, kiket *Susán* vára-sában talál, és imádkozzanak érte. Azt cselekedék: imád-sággal, és "harmad napi bőjtöléssel a' Felséges Istent engesztelék: Es nem csak a' nagy veszedelmet el-kerülék; hanem, az ő igen gonosz ellenségek-is Amán, gyalázatos halállal, azon akasztó fán, mellyet Mardokéusnak csináltatott-ával"; ki-végelz-teték. Illyen foganattyát mutatta a' kegyelem Istene mind itten, 's mind pedig sok egyéb e' féle szükségekben, az egybe-gyűlt sokaság áitatos könyörgésinek.

Minthogy azért e' mostani időben, nagy és igen súlyos szükségű vannak az Ur Jéhus Anyaszentegyházának: Indit-tatott Szentséges Atyánk, *Innocentius*, ezen néven *XI-dik Ro-mai Pápa*; Hogy, *Ad implorandam divinam opem in presentibus Ecclesiae necessitatibus*; az Istennek engesztelésére, és segítsé-gül hívására, szent Jubilaumot, a' közeleb el-múlt esztendő-ben ki-adgyon, és az egész Keresztyén világra ki-bocsásson: Hogy, valahová, és a' mikor az rendel érkezik; azonnal az áitatos Keresztyének, a' végre rendeltetett Templomokba gyűlekezzenek, és a' jelentett szükségekért imádkozzanak, könyörögjenek. Hogy pedig azt, annál szívesebben, 's an-nyival ferényebben cselekedgyék; tellyes búcsut adott min-deneknek, valakik a' Jubilaum levelében fel-jegyzett kívána-tos dolgokat, jól és igazán végbe-vízzik; ahhoz több lelki *privilegiumokat-is* engedett; a' mint, azon említett levelében vannak fel-téve. En-is azért, e' mostani ide való hivatalom-nak kívánván meg-felelni, rövid Beszédemet arra czélozom: *I-szörj* ugyan; hogy az Isten híveinek, említett áitatos szokásáról tovább-is emlékezvén, melly foganatos ereje Isten előtt az Anya-szentegyház könyörgésinek legyen, bővebben meg-mutassam. *II-szor* pedig, mi módon ebben a' mostani Jubiléomos bucsúban részesül-hetünk, előtökbe terjeszszem. Adgyon a' kegyelem Istene né-kem-is erőt a' foganatos szójára; néktek-is malasztot a' gyű-mölcsös halgatalra.

Nem csak az *Ester* Királyné napjaiban az Isten népének, és több e' féle példái az O idő-bélieknek, valóságát mutat-tyak

tyák *propoficziom* első cikkelyének; hanem a' kegyelem Törvényében-is, a' Keresztyénektől hasonló el-követett példák, ugyan-azt bizonyították. Sz. Lukács írja az Apostoli Cselekedetek könyvében; hogy, minekutánna a' hitetlen Sidók, kezeket az Apostolokra vetették-, 's őket foglyos őrizetbe Jerusalemben tették-vólna: A' Papi Fejedelmek-is pedig, Irafutudók, és a' népnek vénei, másod nap egybe-gyűlven; őket, hogy a' Jéhus nevében tellyességgel ne szállanának, se ne tanítanának, meg fenyegették vólna: Onnét ék akkor el-bocsáttatván, és az óvéikhez jöven, 's a' történt dolgot ezeknek hirtétén; *Unanimitér*, minnyájan egyenlő akarattal, azok az egybe-gyűlt Hívek fel-emelék szavokat az Istenhez, 's azon könyörgének; hogy az ő szolgainak bátorságos alhatatóságot, az igének hirdetésére kegyelmessen adgyon, és csudák jeleivel " tovább-is predikállásokat erősítse. Midőn azért imádkoztak-vólna, * meg-mozdúla a' hely, a' mellyben egybe-gyűltek vala, és bé-telének minnyájan Szent Lélekkel, és bizvaft hirdetik-vala az Isten igéjét.

Azután Pétert, az Apostolok Fejedelmét, az *Ecclesiának* Kristus után Gondviselő " Fejét, meg fogá *Herodes*, és tömléczbe tévé. De akkor-is, hogy ő a' fogságban vólna, *Oratio fiebat sine intermissione ab Ecclesia ad Deum pro eo*; szüntelen imádság az Istenhez ő-érette, az Anyaszentegyházról tartatik-vala: Es Péter csuda módon az Ur Angyala által, a' tömléczből ki-fzabadúla.

Az Egyházi historiákat ha forgattyuk, számtalan példákat a' közönséges *devotzió*król, áitatos *processió*-járásokról, és az egybe-gyűlt sokaságnak, Istenhez a' köz joért nyújtott buzgó könyörgésről, azokban-is találunk. A' Nagy *Constantinus*, első Keresztyén Romai Császár, jeles, és igen dicshiretes dolgokat az Anyaszentegyház terjesztésében, és a' közönséges *devotzió*nak őregbitésében cselekedett. Sok vólna azokat számlálnom; de egyet, mostani czélomra nézendőt, ki nem hagyhatok. Ez, a' *Nicanumi Conciliumban*, *Arius* Eretnek tévelygése ellen tartatott Gyülekezeten, maga személye szerént jelen lévén, és a' *Concilium* végezödvén; *Supplicis more rogavit* * *Conventum Episcoporum, ut precationibus suis mu-*

A& 4. 1 v. 3.

Ibid. v. 24.

"Conf. Mat.

16. v. 10.

* Cit. A& 4.

v. 31.

" Vid. Ca-

tech. 2. Do-

ctrin. Chri-

stian. p. 2.

A& 12. 6.

Ex Historia

Ecclesiastica

Conc. Ni-

can. prae-

sente Con-

stant. Magn-

celi-bratū,

A. Chr. 330.

* Baronius

tom'; Hi-
storiarum.

Niceph. lib.
3. cap. 26.

"post annū
Christi 361.
quō Impe-
rator factus
Julia. Apost.

Sozomen.
in hist. tri-
part. lib. 1.
cap. 11. &
lib. 5. c. 19.
Socrat. lib.
3. c. 16.
"Floſculi
Historiar.
Areol. 12.

Chryſoſt.
Orat. Contr
Gentes. Et
Homil. 4. de
S. Paul. Am-
broſ. Epist.
29.

Theod. Mag.
regnav. ā
Christi An-
no 379. Ju-
nior ab An-
no 408. Va-
lent. 424.
Car. M. 773.

nitiones nova Urbis, & muros firmarent. a' Püspökök Gyüleke-
zetit arra kéré: *Constantzinápolba* mennének, és az ujonnan
épített Császári Városnak kő-falait, könyörgésekkel erősítet-
nék. Ez pedig a' *devotzió*, minémü pompás, de bizony áita-
tos *Processió*-járással ment-végbe, le-írja hoszfszan *Niceforus*,
régí *Historicus*.

Annakutánna nem szinte sok idővel " amaz istentelen
Apostata, Hittől-szakatt *Julianus* Császár, igyekezett ugyan
minden módon; hízelkedéssel, fenyegetéssel, üldözéssel, a'
mint egyéb Keresztyéni szent szokásokat, úgy az elő-hozott
közönséges *Devotzió*kat-is gátolni, középből ki venni, és tel-
lyefséggel ki-gyökerezni. De bizony istentelen szándékát
végbe nem vihette: mert, minél nagyobb dühösködéssel azo-
kat ellenzette, annál inkább a' Krisztus *Ecclesiáj*a, azok gyakor-
lásában " nevelkedett; bátorságos fegyvernek a' kegyetlen
üldöző ellen, a' többször meg-mondott *Devotzió*kat, közönsé-
ges Egyházi *Supplikáció*kat ílmervén, miként erről a' régi *Hi-*
*storicus*ok, *Sozomenus* és többek, bizonyoságot tesznek.

Julianus el-veszése után (mert az égből reá-bocsátott
nyilnak " halálos sebesítésére, károskodó szavai között
lelkét pokolra ki-ada) Terjedvén még-is inkább az Anyaszent-
egyház; ki győzné befzélleni a' *Publica Devotió*knak, minden
rendekből egybe-gyűlt Keresztyéni sokaság áitatóságinak
nem csak számát, hanem felséges éketségit? Elég mondanom
Sz. *Chryſostomus* Patriárkával, és Sz. *Ambrus* Püspökkel; hogy,
mindenkor azokat kész eszközöknek tartották az Hívek, mel-
lyek által Istentől, az *Ecclesia* ellenségi ellen, győzedelmet
nyerhesse. Azt mindazáltal ki nem hagyhatom; hogy,
nem csak a' köz rendű népek, Uri és Fejedelmi nagy Méltósá-
gok; hanem a' Felséges Császárok-is, miként az *Catholica* Hi-
tet fő tiszteletben, annak méltósága szerint tartották, úgy
a' közönséges *Devotió*kat, szent *Processió* járáfokat szorgalma-
tossan gyakorlották. nevezet szerint pedig, a' régiek közül
Theodosius első, és második: *Valentinianus*, és *Carolus Magnus*.
kik az ilyen Keresztyéni áitatóságokban, hogy a' köz nép-
nek-is jó példát mutassanak, sűveg vetve mindenkor, jelen
lenni akartak. Ugy itilték ezek az Istenfélő okos Fejedelmek,
hogy

hogyan az Isten tiszteltetire, és engesztelésére; az hála adására, és minden lelki testi üdvösséges jóknak megnyerésére, a' községes *Devotiók*, áitatos *Processió*-járások, igen foganatofok legyenek.

Nem is ok nélkül itilték: mert jutott-ezekbe, miképpen ama dicőre Jósve fejedelem, mikor Jerikó Városát akar meg-venni, hét napi nagy pompás *Processiót* az Isten rendeléséből tőn a' Város körül, ilyen rend tartással: * Hat nap alatt, minden hadakozó népével együtt meg-kerülé azt egyszer napjában. " A' hetedik napon pedig vevék a' Papok az hét trombitát, mellyekkel a' *Jubilaus* esztendőben éltek; és a' Szövetség Szekrénye előtt trombitálva menvén, megkerülék a' Várost hétszer. Ezt mivelvén; imé, *Illico muri corruerunt*, azonnal a' kö-falak le-omlának: és fel-méne kiki a' helyen, melly ellenében vala: és meg-vevék a' Várost. Jutott-ezekbe az is, a' mit Megváltó Krisztusunk az övéinek ígért: *Si duo ex vobis consenserint super terram, de omni re quacūque petierint, fiet illis*; hogy, ha bár csak ketten is (annyival inkább, ha többen) egyes akarattal könyörögnek, valamit kérnek, meg-lészen nekik a' Mennyei Atyától. Mire nézve, Sz. *Chrysostomus* azt merte mondani: *Non potest Deus non exaudire orationem multorum*; nem lehetséges, hogy az igazán könyörgő fokaságnak imádságát Isten meg ne halgassa. valamint-szinte nem lehetséges, hogy a' maga ígéretit meg-másfollyá. Es ugyan-erre czélozott Szentséges Atyánk-is e' mostani ki-adott *Jubiléomos* levelében, ezen szókkal irván: *Potens est Oratio Ecclesie supplicantis ad Dominum, qui pius est & misericors, & propitiatur invocantibus cum in veritate*; igen hatalmas a' könyörgő Anyaszentegyháznak imádsága az Ur előtt, a' ki kegyes és irgalmas, és meg-kegyelmez azoknak, valakik őtet igaz valósággal segítségül hívják.

Nó tehát, Krisztus Hívei! ebbe az Isten Házába gyülekezett, és Vidék helyekből-is szép *Processiók*kal érkezett könyörgő szent sereg! *Adeamus cum fiducia ad thronum gratiae*; Adhortatio Járuljunk bizodalommal a' malasztanak királyi székihez így int minket az Apostol szavai után, Szentséges Atyánk. En-geftellyük *penitentia*-tartással az Istennek bízkonkodását; erőf.

Exemplum
Josue,

* Cap. 6. 3.

" Ibid. v. 4.

Ibid. v. 20.

Mat. 18. 19.

Chrysost.

Innocent.
XI. in Breui
Jubilæi.

Hebr. 4. 16.

"Tob. 12. 8. erősiítsük bűjöléssel" és alamisnálkodással imádságunkat; kérjünk egyenlő akarattal az Istennek könyörülő kegyelmességét, hogy töredelmes sziveinknek könyörgését jó illatu áldozatul vévén, az ő Anyaszentegyházát e' mostani szükségiben kegyessen tekintse, és a' maga óltalmában meg-örizze.

De talám azt is itten kívánnátok érteni, a' kik az *Jubileum* levelét nem olvastátok; minémű szükségek legyenek azok, mellyekért az főképpen a' Keresztyén Világra ki-adott. Ennek azért értelme így vagyon ottan fel-tétetve: "

"Publicæ
necessitates
Ecclesiæ, in
Brevi Pon-
tificio speci-
ficatæ.

Jölehet az Istennek kegyelmessége, az ő népének könyörgési-
"re a' Keresztyén Fejedelmeket békeségre hozván; a' szörnyű-
"hadak nyomoruságát, mellyekkel a' Keresztyénségnek Ne-
"messé tartományi pusztítottak vala, le-csfendesítette: nem
"szűnik mindazáltal az emberi nemzetnek ellensége konkolyt
"hinteni az Ur földébe, hogy valami jó annyi munkával fel-
"készült, azt fel forgassa, és az előbbeni viszsa-vonásokat ve-
"szedelmes practicaival meg-űjtsa, 's azzal a' Keresztyén
"népet siralmasb nyomoruságokba ejtse; ellenben pedig a' Po-
"gány ellenségnek tágas utat nyisson, mellyen a' Keresztyé-
"ni tartományokat fel-gázollya, birodalma alá hódítsa, és a'
"hitetlenségnek utálatosságát, az Isten Anyaszentegyházá-
"ban fel-állítani, 's tovább is terjesztetni szándékozzék. Ezek
most az Anyaszentegyháznak kiváltképpen-való nagy szük-
ségi. Es, méltó bizony, minden Keresztyéneknek; de fő-
képpen nekünk szegény meg-romlott Magyar Hazának, buz-
gó nagy aitatossággal azokban könyörögnünk, ugmint a' kik
a' Pogány ellenségnek szinte torkában vagyunk. Birjaugyan-
is ez, Országunknak job és nagyob részét, el foglalta és vagy
földig le-rontatta, vagy pogányi ritusokra fordította szám-
talan Templominkat. úgy hogy méltán a' Koronás Profétával
fel-kiálthatunk: *Deus, venerunt Gentes in hereditatem tuam,*
polluerunt Templum Sanctum tuum; A' te örökségedbe, jöttek Ur
Isten! a' Pogányok, és a' te szent Templomidat meg-fertez-
tették.

Psal. 78. 1.

Cit. Hebr. 4.

Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ. az azért a' mi
hivatalunk, mindenkor ugyan, de főképpen mostan; 's ugyan
arra Szentséges Atyánktól intetünk: hogy a' kegyelemnek
kirá-

királyi-székihez bizodalommal járullyunk, buzgó áitatósággal Istenünknek könyörögjünk. Hogy a' Keresztyén Fejedelmek között a' békeséges eggyeséget meg-örizze, a' veszedelmes őszve-háborodásokat távoztassa; az ő Anyaszentegyházát kegyelmessen tekintse, és a' Hitetlenek üldözésétől, 's ferteztető utálatosságától mentse és őltalmazza.

Ideje már, Kedv. Halg. azt-is ígéretem szerént előtökbe adnom, mi módon e' mostani Jubiléomos bucsúban részesülhetünk, avagy is, minémű cselekedeteket kell nekünk végbe-vinnünk, hogy a' tellyes búcsut, mellyet szentséges Atyánk, fenn meg-nevezett *Innocentius Pápa*, az *Jubilaum* levelének *tenora* szerént, a' Keresztyén Világra ki-adott, elnyerhesük. De, minekelőtte azokat rendel beszélyem; illik legelőször-is tudnunk: Mi legyen a' *Jubilaum*, és a' *Búcsu*, és miben egyik a' másiktól különbözz. A' Sz. Írás értelme szerént, a' *Jubilaum* annyit téshen mint, *engedelem*, avagy *szabadulás*: Mert mikor Isten *Moyse*snek parancsolta, hogy az ötvenedik *Jubileus* esztendő meg szentelje, azt-is hozzá-adta: *Vocabis remissionem cunctis habitatoribus terra tua*; hogy azt szabadulás esztendejének nevezze. mivel akkor a' szolgák az ő kötelekségekből, a' foglyok tömlécekből fel-szabadultak. A' mi pedig ott "példában, és test szerént völt; mi-nálunk az lélek szerént vagyon, és valóságban. úgy mint a' kiknek kivált fő módon tartatott a' malasztanak tellyes völt; és az igaz *Jubilaum*, a' léleknek *szabadulása*. Továb, a' *Bucsúnak*-is nevezeti alatt nem egyebet értünk ittem, hanem *engedelmet*, vagy-is *bocsánatot*. az az; a' tölt bűnért ideig *szenvedendő büntetésnek meg-engedését*. Ez pedig az engedelem adatik nekünk az Anyaszentegyház lelki kincséből, kincses Tár-házából, mellyben vannak főképpen a' Kristusnak véghetetlen érdemi; azután a' B. Szűznek, 's a' dicsőült Szenteknek-is nagy érdemi. De, minthogy erről más alkalmatossággal * bővebben szóllottam; most azzal beszédemet nem nyújtom; hanem, a' minémű különbözés, a' *Jubilaum* és *Búcsu* között vagyon, abba egykeveysé tekentsünk.

Jóllehet ugyan, hogy mind ezt 's mind amazz *engedelemnek* mondottuk, és *szabadulásnak*: de azért a' *Jubilaumban* bizo-

Punctu II.

Quid sit Jubilaum.

Lev. 25. 10.
Vid. Conc.
2. in Fest.
Pentecost.
in Serto SS.
" 1. Cor. 10.
v. 11.

Indulgentia nomine quid intelligatur.

* Sup. in Fest. Porticulae Cognition. 2. P. 1. a. 5 Hanem. Differentia

inter Jubilaum, & Indulgentiam.

" Ut in studio Mario Bullae Jubil. A. 1675. cap. 6.

Opera pro lucrando. Jubilaeo praescripta.

" Ut sup. in S. Adamus.

Cit. Tob. 12. v. 8.

bizonyos *Privilegiumok*-is " szoktak a' meg-mondott *engedelembhez* foglaltatni. Példának okáért; hatalom adatik abban a' Gyóntató Atyáknak arra-is, hogy némely *fogadás-tételeket* okkal móddal változtathassanak: Ahoz *Casus reservatos*, az Egyházi Felsők eleibe meg-tartatott bűnököt meg-öldozhassák; úgy azokat-is, a' kik valamely nagy vétekért *Excommunicatio* által a' szent Gyülekezetből számkivettettek, csak valóban meg-térjenek, és igaz penitentszát tartsanak, az olyan átok alól fel-öldozhassák.

Ezeket meg-értvén: Most már a' *Jubilaum* el-nyerésére előnkbe-szabott cselekedeteket vegyük fel. Egyik azok közül az; hogy, a' Keresztyén Hívek három nap egy Hétben (*Szerdán, Pénteken, Szombaton*) böjtöllyenek. az az; egyszeri étellel napjában, az Anyaszentegyháznak rendi, és szokásfazerént, szenvedgyenek. Másik az; hogy, bizonyos *Templomot* (a' mint hol rendeltetik) ugyan azon Hétben *meg-látogassanak*; és ott, a' *Jubilaum* levelében meg-írt jókért " a' kegyelem Istenének buzgó áitatósággal *könyörögjenek*. Harmadik: Igaz szűbéli töredelmességgel bűnököt *meg-gyónván*; az az, a' lelki Atyák előtt azokat, a' menyire jó készület után elzeka-be jutnak, magán-magán meg-valván, s a' többiről-is közönséggel magokat vádolván; az *Ur Vacsorájában*, a' szentséges Oltári Szentségben *részesüllyenek*. Negyedik végre: hogy a' kitől mint lehet, *alamisnát a' szegényeknek osztogasson*. melyről írva vagyon: *Bona est oratio cum jejunio & elemosyna*; Jó, és igen foganatos az imádság a' böjtöl, és alamisnával. Ezek azért a' cselekedetek, melyek a' mi részünkről a' szent *Jubilaum* el-nyerésére kívántatnak. De ha talám némelyek, vagy fogságban tartatván, vagy erőtlen betegségben lévén, végbe mind azokat nem vihetnék: Adatott a' Gyóntató Atyáknak hatalom arra, hogy más jószágos cselekedetekre, a' végbe nem vihetőket változtassák. Hogy így, senki ez drága nagy jótól, a' *Jubiléomos Bucsnak*, tellyes engedelemnek el-nyerésétől ne gátoltassék. O bizony kegyes rendelés minden lelkeknek vigasztalására! O meg-böcsölhetetlen jó, kévanatos *Búcsus engedelem*, a' bűnösöknek lelki szabadulására,

Azoka.

Azokaért: *Omnes sitientes venite, properate*; Valakik lelki szabadulástokat szomjuhozzátok; jöjjetek, siessetek, *Venite, emite absq; argento*; Jöjjetek és vegyetek ezüsst 's arany nélkül: Mert bizony, nem pénzen adatik; noha valamelly *alamisna* (kitől mint lehet) a' szűkölködő szegények táplálására rendeltetik. Jöjjetek, még-is mondom, és ilyen felséges drága kincsben részesülni el ne mulassátok. Engedelemnek mondatik a' szent *Búcsu*, és *bocsánatnak*: Szükség azért az-is a'nak el-nyerésére, hogy ti is ellenetek vétett felebarátitoknak meg-engedgyetek, *szűből* "azoknak meg-bocsássátok. Ezt kívánnya töletek, ezt parancsolja néktek a' kegyes Jéhus. Ezt szoktatok naponként mondani a' Mi-Atyánkban*: hogy, *Meg-bocsássa néktek a' ti vétkeiteket, miképpen ti-is meg-bocsátotok ellenetek vétetteknek.* Ezt cselekedgyetek, és ugyan halogatás nélkül, a' mai szent Vasárnagra" rendeltetett Evangéliomnak intése szerént, cselekedgyetek. *Hadd ott az Oltár előtt az ajándékosat* .. úgy mond, és menny először meg-békéllen az atyádsírával: és akkor eljövén add-bé ajándékosat. Es mindgyárt utánna: *Esso consentiens adversario tuo cito*; eggyez-meg hamar ellenkeződdel. Eggyez-meg; és ha miben meg-bántottad, engeszteld őtet: Ha miben meg-károsítottad, módot keres benne, hogy azt néki meg-térítsed, A' Restituciónak .. *regulái* szerént arról őtet meg-elégítsed; úgy külső jovaiban, mint jó hírében nevében, és bősülletiben. Ezeket mivelvén, Kedv. Halg. kész Istentől a' bocsánat nekünk: és a' *Jubiléomos*, az örvendetes tellyes *Bucsubanis*, a' meg-mondott módon részefek lehetünk, Mellyet engedgye minnyájunknak, a' minden vigasztalálnak Istene. Amen.

Conclusio.
Ila. 55. 1.

"Mat. 18. 35
Conf. c. 6. v.
15.

Luc. 6. 37.

* Vid. Ca-

tech. 20. de-

Grin. Christ.

P. I. Junct.

Cat. 22.

Punct. 1.

S. Secundum

"Dom. 5.

post Pentec.

"Matt. 5. v.

24.

.. Videan-

tur AA. de

restitutione

* Ad imploran-
dam di-
vinā opem
contra Tur-
cas. Anno
1683.

Exordium.
ab occultis
Naturæ.

JUBILÉUM KI-ADÁSAKOR*, MASODIK PREDIKACZIO.

Operiantur saccis homines, & clament ad Dominum, & convertatur vir à via sua mala. Jonæ 3. 8.

A' Természetnek sok egyéb titkos tulajdonsági közdött, azt-is a' Vízgáló Bölcsék fel-találták; hogy, az honnét ember.

Majora sunt
mysteria
Gratiæ.

embernek nyavalyája érkezik, ugyan onnét orvossága-is készítettik. A' *Vipera* kígyó ha az embert meg-marja, meghal ez annak miatta: de, orvosság az ellen néki, a' *Viperá*-ból, *patikátos* mesterséggel csinált *Terjék*. A' *Scorpiónak*-is mérges sebesítése, halálos; de ha a' seben meg-öletik a' *Scorpió*, kész orvosság. Már pedig ha elménket a' természet dolgairól fellyebb emellyük, a' *Malaszt*nak felséges-tulajdonságait ha gondoljuk; sokkal bizony csudálatosb, és tőlünk meg nem fogható titkokat itten találunk: Mert ugyan is, ki-foghatya-meg, és a' természet vizsgálásából kifodá fejtheti-meg; mi módon a' *malaszt*, a' mennyei kegyelem, akarván az *Igasságnak* elégtételt adadni, fel-fegyverkezteti ellenünk az Isten ostorát; hogy azzal minket az *irgalmaság* palástja alatt annyival-is inkább takargasson, és gyarapítson? úgy hogy a' melly sanyargató ostor, mint valami keserű méregnek látczik-vala nekünk, ugyan-az légyen orvosságunk. Meg-magyarázom magamot, hogy világosabban értsétek mondásomat. A' bűn mikor bennünk vagyon, boszu állást kiált ellenünk. és ha meg nem hal bennünk, nem halgathat ellenünk; végre pedig örök halált szerez mi nekünk. Szükség azért, hogy a' bűnnek mérges *Scorpiója*, melly miatt halálos sebbe estünk vala, mi-bennünk meg-ölettesék. 'S nézzétek már itten a' *malaszt*nak felséges titkát: ostort bocsát a' bűnért reánk, hogy az által mi a' penitencziára fel-indittatván, a' bűn meg-ölettesék bennünk; 's úgy osztán halálos veszedelem nélkül, az *Irgalmaság* *malaszt*yával bátran éllyünk, és a' külső reánk bocsátott veszedelmektől is menekedgyünk.

Propositio. Ebből immár az elmélkedésből a' jö-ki: *Azért bocsátja ostorát Isten a' bűnösökre, hogy azzal könyörgésre és penitentiátartásra indíttassanak; és meg-térvén el ne veszszenek, hanem életet, és szabadulást nyerjenek.*

Exemplum Ezen, czélul fel-tett mondásomnak valóságát próbál-
Ninivitarú. va ismérték a' *Ninive*-Várasiak. Kik az Istennek reájok kö-
vetkező ostorát értvén: *Adhuc quadraginta dies, & Ninive subvertetur*; hogy az ő, Egbe fel-hatott gonofságok miatt a' Váras negyven nap múlva el-süllyed, azonnal közönséges bójtót hirdetének, sákokba öltözének, az Urhoz erőssen ki-
altá-

Joan. 3. 4.
'c. 1. v. 2.

áltának, és az ő gonosz úttýokból és hamisságokból penitentiára térének. így gondolkodván magokban: *Quis scit, si ignoscat Deus, & non peribimus?* ki tudja ha talám meg kegyelmez az Isten, és meg-tér az ő haragjának búsulásától, és el nem veszünk? 'S halhadza már Keresztyén lélek, mi lön a' vége: *Vidit Deus opera eorum, & misertus est;* látá Isten az ő cselekedeteket, és nékik meg-engede.

Cap. 3. v. 9.

Ezt meg-értvén, fordítsuk már mi-magunkra a' beszédet. Bóldog Isten! ki győzné számlálni 's vólta képpen meg-beszélni, menyi sok ostorozásit Istennek régtől fogva ugyan; de kiváltképpen e' jelen-való 1683-dik nyomoruságos esztendőben, szegény meg-romlott Hazánk szenvedte. Eskütt Ellenségünk, a' Pogány *Török és Tatár*, azt és szomszéd Tartományit, *Austriát, Morvát, Stiriat* bé-nyargalta, által-'s meg által-gázolta, tűzzel vassal égette rontotta, pusztította. úgy hogy immár éppen el-nyelni, 's a' veszedelmek órvénébe tellyeliséggel fordítani láttatik vala. O melly fokban fegyver miatt el-vesztek, melly számtalanon pogány-rabságba eslek, feregestől hajtattak! Szűzek, 's egyéb alfszonyi népek megferteztettek: Sok Egyháziak, Szerzetesek, Nemes és Fő-fő rendek hazájokból ki űzettek; és ha kik meg-maradtak-is, mondhatatlan sarczoltatásokat, szidalmakat, üldözéseket, hódoltató nyomoruságokat szenvedtek: A' szegény kölség ide-'stova hajtattott, erő-hatalommal hurczoltatott; mindenfelé szakasztatott, éhvel haláfra-is némellyek jutottak. Obizony! siralmas sorsa szegény Hazánkknak, és a' szomszéd meg-nevezett Tartományoknak. melyet, Szentséges Atyánk-is, *XI-dik Innocentius Pápa* (a' mint ő-maga, ki-adott Búcsús levelében meg-vallya) könyvezés nélkül nem érthetett.

Calamitates in Ungaria Anno 1683. percellæ.

De vallyon mi lön oka mind ezeknek? mert semmit Isten ok nélkül nem cselekeszik. még csak hajunk szála-is fejünkről az ő akarattya nélkül le nem esik. Micsoda tehát, még-is kérdem, ennyi sok nyomoruságinknak az oka? *Daniel* Proféta, midőn az Isten népének nyomoruságát egy felől siratná; az ő bűnököt más felől okul adá: *Propter peccata nostra, & iniquitates Patrum nostrorum, Jerusalem & populus tuus in opprobrium sunt omnibus;* A' mi bűneinkért, Ur Isten! és az atyá-

Quæ causa earum?

Dan. 9. 16.

ink hamiságiért, Jerusaleml és a' te néped gyalázatra vannak mindeneknél.

Oh vajha, Keresztyének! ilyen okot mi-is romlásunkra ne adtunk volna! De bizony nem vétek benne, ha a' Proféta szavai után én-is mondom: *Propter peccata nostra*; hogy a' mi bűneink, a' mi igaztalanságink, egymáshoz- való kegyetlenségink, és felette igen el-áradott Isten-káromlásunk azok, melyek Egbe kiáltanak ellenünk, és boszú-állást hoznak fejünkre. Ezeket azért akarja a' kegyelmes Isten megölni bennünk, 's azért bocsátotta olly kemény ostorát ellenünk. Hogy így, miként ama' régiekről mondotta Dávid:

Pfal. 77. 34. *Cum occideret eos, quarebant eum: & revertebantur*; midőn őket ölné és ostromozó csapásokkal fanyargatná Isten, keresik- vala őtet: és meg-térnek- vala. Es miként a' *Ninive* Várárbéliekről meg-írta Jónás, hogy penitentiára tértek. a' szerént mi-is az Istennek látogató ostorát érezvén, kedvét kereszűk, néki könyörögjűnk, bűneinkről penitentiát tartunk, gonosz utainkról meg-térjűnk; 's úgy osztán rajtunk-is kegyelmessen könyörűllyőn, nekűnk meg-engedgyen, és a' vezedelemből ki-mentsen.

Es ugyan e' végre, fen meg-nevezett Szentséges Atyánk, közönséges Jubilaumot adott-ki, *Ad implorandam divinam opem contra Turcas*; hogy a' Keresztyén Hívek bűjtőléssel, alamsisnával, könyörgéssel, penitencia-tartással, az Hatalmas Ur Istent engeszteljük; és a' felszalkodott, 's maga erejében bizakodó Pogányság ellen, mennyei segédelemért esedezzenek. e' képpen a' Dávid szavai val minket, az Isten kegyelmessége iránt, többször említett Szentséges Atyánk biztatván: *Numquid continebit in ira misericordiam suam, aut obliviscetur misereri Deus?* Hogy, ha szinte haragszik-is reánk a' mi bűneinkért; de ugyan irgalmaságát meg nem vonnya tőlűnk, és az ő könyörűletességéről el né felejtkezik. Es bizony, nem-is lőn foganat nélkül Atyai biztatása, és az áitatós Keresztyének esedezése: mert imé csak hamar a' szent Jubilaumnak ki-adása" után, kezdésze gyenűlni a' roppant nagy erejű Pogányság, Morvában előszőr meg-verettetvén, azután *Austriai Bécs* Várasa alól "mondhatatlan kárával el-űzettetvén, 's ugyan azon nyomban csatá-

De his ad
lucrandum
Jubil. requi-
sitis, vid.
sup. Conc. 1.
p. 2. §. Eze-
ket.

Ex Psal. 76.
v. 8. & 10.

" Die 11.
Aug. Anno
1683. Jubi-
laum hoc
editum.
" Die 12.
Septembris

csatáját Párkánynál el-vesztvén; *Esztergam* * Várát-is után-na, *Hatvant*, és *Szécsént* birtokából ki-ejtvén. O bizony! vigasztaló nagy szép győzelmek a' Keresztyéneknek, és ki-vált fő módon tapasztalható foganattya a' *Jubilaumos* könyör-géseknek, " mind ezekben!

Hogy azért továb-is, a' kegyelmes Isten rajtunk könyör-ülvén Hazánkat szabadítsa, hátra még lévő Várasíntkat erős Várainkat ki-mentse, a' Pogányság sarczoltató igáját Nemze-tünk nyakáról le-vegye, olly kegyetlen Ellenségünket Orszá-gunkból ki-űzze, ki-gyökerezze; *Clamemus ad Dominum in for-titudine*, kiáltunk még-is az Urhoz, a' fellyül mondott *Nini-viták* példájára (mert a' *mí oktatásunkra* * *irattak meg* a' Régi-ekkel történt dolgok) kiáltunk az Urhoz erős reménységgel. De még ez nem elég: *Et convertatur vir à via sua mala, & ab iniquitate*. Szükség az-is ahoz; hogy, ki-ki az ő gonosz utáról, és a' hamiságból meg-térjen. így intetünk ugyan-ottan. In-tetünk másutt-is *Isaiás* által: *Auferte malum cogitationum vestra-rum: quiescite agere perversè, discite benefacere*; hogy a' gonosz-ságot az Ur szemei elől el-vegyük: gonoszúl cselekedni meg-szűnnyünk; és ellenben, jól cselekedni tanúllyunk, 's el-tökél-lett valósággal igyekezzünk.

Még itten egy vagy két példát hozok-elő. czélomra né-zendőket; 's azután beszédemnek végét vetem. *Királyok II-dik Könyvében* meg-vagyon írva. hogy midőn ama' *Beliál* fér-fiú *Seba*-nevű, Dávid Király ellen pártot ütött. volna, és azért *Joábtól* az *Izraél* seregének fő hadnagyától kergettetvén, *Abela* városába szorítottatott-vólna; mind-addig nem hagy-a békét *Joáb* a' várasnak fegyveres népét sem szállíta el alóla, míg amazok neki a' pártos férfinak el-váगतott fejét a' váras köfalán által ki nem verették. *abscissum caput Seba projecerunt ad Joab*. O melly igen nagy ellensége Istennek a' bűn! ez pártolást forral közdöttünk, mennyei Felséges Királyunk ellen; és azért hadakozó fegyvert hoz a' fejünkre. 'S különben meg nem engeszteltetik Istenünk, ostromozatit sem veszi-el rólunk; hanem, ha a' penitentiának fegyvere által, a' bűn meg-öletik mi-bennünk. Ezt mivellyük azért; öllyük-meg azt, és ma-gunkból vessük-ki: 's úgy ošťán nagy ízép reménységünk le-het,

pulsus à Vi-
enna Turca
• Die 28. O-
ctobr. Stri-
gen. rece-
ptum.

"De hac O-
rationis ef-
ficacia.

Vid. supr.
Conc. 1. P. 1.

Cit. Jon. 3.
v. 8.

"1. Cor. 10.
11.

Isa. 1. 16.

Exemplum
Seba.
2. Reg. c. 20.
à v. 1.

Ibid. v. 22.

Applicatio.

het, hogy ostromló hadait el-szállította rólunk az Isten, és a veszedelmes háborúságoktól minket kegyelmesen meg-ment.

4. Reg. 6. a.
v. 24.

Samaritae
tribulatio,
& fames.

Ibid. v. 29.

9. Jorám.

Eliberatio.
cap. 7. 6.

Ibid. v. 16.

Applicatio:

22. Accidit &
hoc non
multo post
in hac patria
nostra.

Cit. Pl. 76.

Conclusio.

Utin textu
Thematis.

Másik példánk a' lehet, melyet *Királyok IV-dik Könyvében* olvasunk. Hogy midőn *Benadad a' Siriai Király* minden hadát egybe-gyűjtvén, *Samaria* városát meg-szállotta-vala, olly igen nagy éhség lőn végre *Samariában*, hogy egy tiz-már fejet nyolczvan ezüst pénzen adnának; 's a' mi szörnyű-ségesb, magzattyokat-is az anyák, a' nagy éhségnek miatta, meg-főzni és meg-enni kételenítették: *Coximus filium meum, & comedimus*. Halván azt az *Israél Királya* meg-szaggatá ruháit, cziliciomba öltözék, úgy hogy az egész nép látná a' szőr-sákot, mely belől a' husán vala. és nincs-is kétségem benne, hogy a' nép-is azt a' Király példájára el-követte. E' meg-lévén, imé csudálatos szabadulás lőn az Istentől: mert étszakának idején sok sereg csattogási hallatatzván a' *Sirusok táborában*; ezek meg-rémülvén fel-kelének, és hadi készületeket ott hagyván, el-futának. Azt meg-értvén, ki mene a' nép a' városból, fel-dulá a' *Siriai* tábor: és lőn a' semlye-liszt vékája egy sikluson (vagy-is ezüst pénzen) és két véka árpa egy sikluson. Itt immár, minémű volt légyen a' szőr-sákba öltözött *Israél Királyának* penitentiája, én most nem vizsgálom.

De azt bátran mondom; hogy, ha mi igaz szívvel lélekkel penitencziát a' mi bűneinkről tartunk, ha valóságos meg-térésünkkel és buzgó könyörgésünkkel Istenünket engesztel-lyük; ostromzó hadait el-fordította rólunk, és az éhségtől (melyet már-is helyyesleg, és némelly részint igen érzünk, és ha e' mostani súlyos hadakozások soká lesznek rajtunk, fé-lő hogy ehvel haláfra, avagy ember-hús ételre-is" olly hely-lyeken ne-jussunk) ettől-is mondom a' felette nagy inségtől meg-szabadít minket, és kívánt bőségre jutattya meg-szü-kűt igyünket. *Numquid continebit in ira misericordiam suam, aut obliviscetur misereri Deus?* mert bizony olly kegyelmes a' mi Istenünk, hogy az ő lrgalmafságát meg nem vonnya tő-lünk, és hozzánk-való könyörületességéről el nem felejtkezik.

Most immár, rövid tanításomat és intő beszédemet bé-rekesztem. *Operiantur saccis homines, & clament ad Dominum*. Ezeket azért meg-értvén, süketsegre ne vegyük; hanem a' pe-

niten-

nitentziának ször-sákjába mi-is öltözködgyünk: *imádsággal* " Tob. 12. 8.
bőjtöléssel, és (kitől mint lehet...) *alamisnálkodással*, az Ur " C. 4. v. 8.
 Istent engeszteljük, haragját enyhítsük. *Convertatur vir a' via*
sua mala; és ki-ki az ő gonosz útáról, a' mellyre indúlt-va,
 meg-térjen; az igaztalanságot le-tegye. *Quiescat agere per-*
versè, discat benefacere; gonoszul cselekedni meg-szűnnyék,
 és a' jó cselekedetekben foglalatostkodgyék. Hogy így, *opera*
nostra, a' mi cselekedetünket látván Isten, rajtunk könyörül-

" Dom. 4.
 Adventus.
 * Luc. 3. v.
 4. & 6

SZÜZ SZENT CLÁRA

SZERZETEBEN

Professió-tételkor,

PREDIKACZIO.

Simile est regnum coelorum fermento, quod accipiens mulier
abscondit in farinae satis tribus. Matt. 13. 33.

OKot adott nekem e' mái szent Vasárnapi *Evangelium Exordium*
 arra, hogy ma ebben a' Szűz Sz. Clara Szerzetes Leá- ex Evang.
 nyinak Templomában, Nemzetes N. N. Szűz, *Professio* Dom. 27. p.
tételének alkalmatosságával, ne másannan, hanem ugyan- Pent. (ali-
 abból vegyem-fel mostani beszédemnek Eredetét. Itttem post Epiph)
 azért, leg-elsőször-is szükségesnek lenni, hogy a' fel-vett igék- An. 1693.
 nek

Fermentū
est charitas.

" Pf. 38. 4.

S. Bonav. in

Luc. c. 13.

Mulier Ec-

clesia.

" S. Ambr.

& Hieron.

Aut sapien-

tia Dei.

S. Anselm.

in Matth.

Tria Sata,

tres diffe-

rentiæ fide-

lium.

S. Bonaven.

ubi supr.

" Luc. 10. 39.

Et vide Au-

gustinū in

Lectionibus

XXI. Aug.

Ex Serm.

27 de Verb.

Dom.

" Gloss.

Ord. in Lu-

cam.

nek magyarázattyát előtökbe terjeszszem. A' *Seraphicus Doctor* Sz. Bonaventura, erről az Evangeliomi kovásról mélyebben gondolkodván, érti azon a' buzgó szeretetet: mert miként a' kovász meg-melegíti és fel-pofdítja a' tésztát; úgy a szeretet meg-he-víti, és fel-gerjelzti a' szíveket. *Unde non incongruē fermentum est charitas.* De hát imár az említett *aszszony'* állaton kicsoda értetik? Némellyek a' Sz. Atyák közül" értik az *Ecclesiát*, az Ur Jésus Jegyesét. mely azon szorgalmatoskodik, hogy a' Krisztus tudományát, 's azzal a' Keresztyéni szent Szeretetet az emberek szívébe egyelítse. Mások az Istennek bölcsességéről magyarázzák. *Quae abscondit in nobis fermentum, idest, fervorem charitatis: gratiam suam in nobis reponit;* A' mely mi-belénk az titkos értelmű kovászt, a' szeretet buzgóságát egyelíti, és az ő malasztyát önti. *Quo corda nostra fermententur, idest, ad amorem Dei accendantur;* hogy a' mi szíveink meg-kovássodgyanak, az az, Isten szeretetire fel-gerjedgyenek.

Az is pedig titkos értelem nélkül nincsen; hogy, *Három véka liszt*ről vagyon emlékezet az Evangeliomban. 's ha kívánnátok tudni, mit tészen az? Fenn meg-nevezett *Seraphicus Doctor*, három-téle állapot-béli Hívekről bölcsen magyarázza: *Sunt, boni Pralati; boni contemplativi; & boni activi.* Elsők azok közül a' *Pralatusok*, egyebek felibe és gondviselésére rendeltetett Egyházi Méltóságok. Másik állapot béliiek azok, kik a' világi szorgalmatoskodó élettől magokat el-fogván, mennyei dolgokról csendes lélekkel, *Magdólva* módgyára "elmélkednek. Harmadik rendben azokat helyhezteti; a' kik, jóllehet ugyan külön magokat lelki elmélkedésekre nem velzik: de azért jó szándékkal, szent igyekezettel, a' külső cselekedetekben, másoknak-is testi lelki hasznára, és főképen az Ur szolgálattýára, miként *Márta* Szűz, foglalatostkodnak. De még ennél, mostani célomhoz közelebb, talállok én más rendbéli *hármás* állapotot-is a' Keresztyén Hívek között: A' tisztességes " *Házasság*-béli, az *Özvegy*-ség-, és *Szűz*-ség-béli állapotokat. Szükséges bizony ezekben-is a' titkos értelmű *Kovász*, a' buzgó szeretet és az Istennek szent malasztya. Szükséges a' *Házasság*oknak, hogy súlyos terhet a' házasságnak könnyebbitse: szükséges az el-hagyatott *özvegyek*-

gyeknek, hogy árvaságok szomorúságát enyhítse, 's őket vigasztallja: Szükséges a' Szűzeknek, hogy ő-bennek a' szűzeségnek meg-bőcsülhetetlen kincsét, drága gyöngyét, és méltóságát meg-őrizzze. En most a' több immár elő számlált alapotokról nem szóllok:

Hanem, e' máj Professió-tétel solemnitásának; fenn megnevezett Nemzetes Szűznek a' Sz Clára Szűz Szerzetes Rendibe maga bé-vallásának alkalmatosságával, csak szinte a' tiszta szűzeséget veszem fel beszédemnek czélljául, annak drága *Propositio.* voltát, és felséges méltóságát meg-mutatni szándékozván. 's azonban a' figyelmező csendességet kedves Halgatóimnak ajánlván.

Nem ok nélkül a' Tanító Bölcslek drága gyöngyhöz hasonlították a' Szűzeséget; mert ha a' gyöngy (*Plinius* * bizonyítasa ként) a' gyöngy-házba le-csöpögő égi harmatból terem a' tengerben, és az ő drága ékelségét az égből veszi: *Ab aethere decor. à cælo pretium.* Ugy a' tiszta szűzeség, *de cælo*; onnét fellyúl az égből származik, és adatik embernek ez Világ habostengerében. *Quis neget hanc vitam fluxisse de cælo?* Tagadhatatlan dolog az (ugymond Sz. *Ambrus Doctor*) hogy a' szűz életnek ez földre le-folyása az égből vagyon: nem-is könnyen találtatott-fel az .. a' régieknél e' földön; hanem azután, hogy az Isten Fia mennyekből le-szálván, emberi testbe dítözött. O bizony! méltán mondhattuk hát mi-is arról itten: *Ab aethere decor. à cælo pretium*; hogy a' szűzeség tiszta feje gyöngyének drága ékelsége az égből adatott. Mondhattuk Szent *Agnes* Szűzzel ő-magok-is a' tiszta Szűzek, kik a' Krisztus Völegénynek szűzeségeket szentelték: *Tradidit auribus meis inestimabiles margaritas*; hogy őket meg-bőcsülhetetlen drága gyöngy fül-függőkkel, Mennyei Jegyefek ékesítette, gazdagította.

Csak hogy azt-is jól eszékbe vegyék, és elméjekben szüntelen forgassák; minémű vigyázás, melly nagy szorgalmatosság kévantatik ahoz, hogy ezt a' meg-bőcsülhetetlen drága kincset meg-őrizzék. Ugy jút eszembe, szóllottam én arról máskor bővebben: " Most azért, a' fel-vett *Symbolum.* nak, képező példázatnak, avagy-is hasonlatosságnak tulajdon-

Punctū I.

Margarita
symbolum
virginitatis
* lib 9. c. 35.
Vita virginalis de cælo fluxit.

" S. Ambr.
lib. 1. de
Virgin.
.. Idem ibidem.

In offic. S.
Agnetis.

Custodia
Virginitatis

" Conc. 1. de
S. Emerico,
Punct. 11.
in Scito SS.

Margarita
abscensione
secura.

In Mund.
ymb. lib.
12. c. 25.
Applicatio.

Isa. 4. 6.

Refertur in
Mund. sym-
bol. loc. cit.

Margarita
soli exposita
rubescit.
Epigraphe.
Applicatio.

S. Aug. lib.
ad Sacras
Virg.

donságiból, csak szinte ezekről rövid beszéddel emlékezem. A' gyöngynek bátorságosb meg maradására olly nagy gond-
gya vagyon a' természetnek, hogy azt *conchában*, az-az (a'
mint Magyarúlszoktuk mondani) gyöngy-házban bé-rekelt-
ve tartya; és úgy minden sérelemtől, és hozzá egyéb-aránt
férhető szennyes mocfoktól meg-őrzi. Mire nézve, a' *Con-
chába* rejtőzködött gyöngyről szép elméssen mondotta, a' ki
annak le-íratott képére ezen szókat adta: *Abscensione secura*;
El-rejtve bátorságos. O bizony! jeles szép példa ez a' szű-
zeknek: mert sohol a' szűzeség gyöngyének bátorságosb ma-
radása nincsen, mint ha az bé-rekeltve tartatik, és el-rejt-
ve őriztetik. De, hogy a' Szent Irást se felejtsük. Ezen mon-
dásomnak világosítására szolgál igen szépen, a' mit régen
Isaiás, az akkori *Hajlékról* szólván, írásban hagyott: *Erit in
securitatem & abscensionem*; Hogy az, bátorság leszen és rej-
tek a' szélvész ellen. Így-így mondhatom én a' Szűzek rejtek-
hajlékiról, bé-zárlott Klastromiról; hogy azok, a' késérte-
teknek szélveszei ellen, in *securitatem*, nagy bátorságokra va-
gyon nekik, és őrizetire szűzeségeknek. Példát-is erre ha ké-
vántok, egyet hozok-elő itten kedvetekért. Szent *Thecla*
Szűzről olvastam; hogy ő, a' Krisztusnak ajánlott szűzesége
tisztaságának bátorságosb őrizetire, az emberek társaságából
magát külön vette, pusztába ment; és *inter saxorum hiantium
cavernas*; a' kő-sziklák likaiba, miként a' drága gyöngy a' *con-
chába*, rejtőzködött:

*Petra hiat, optatum tibi Thecla datura recessum,
Cum petit amplexus turba prophana tuos.*

De lépiünk már tovább. Tapasztaltatik az-is a' drága fe-
jér gyöngyben; hogy, ha a' nap sugarira, vagy-is verőfény-
re ki-tételik, színében homályosodik, és némi-némű vörhő-
nyő verefségre változik. *Sole rubescit*. Egy illyen módon
a' Szűz, az ő tisztaságának tündöklő fejjét könnyen otthon,
házi rejtekében meg-tartya; de ha magát a' külsők szemei
előtt gyakorta mutogatta; nagy könnyen az-is meg-törté-
nik rajta, hogy orcza pirúlást a' miatt szenvedgyen. Azoka-
ért Szent *Agost. Doctör* illyen intést a' Szűzeknek írásban ha-
gyott: *Dominica Virgo publicos debet vitare conspectus, & plate-
arum*

arum frequentiam devitare; hogy a' Szűzek, és főképpen kik az Urnak szenteltettek, a' külsők tekéngetésétől őrizkedgyenek, és az útczák gyakorlását el-távoztassák: *Atque in domo posita, operi lanificio vel lectioni divina insistere*; otthon inkább veszteg maradgyanak, a' rokka" mellett üllyenek, len-, és gyapjú- munkában foglalatoskodgyanak, avagy pedig szent könyveket olvassanak. Így a' meg-nevezett Sz. Atya,

"*altus, gustus*."

Midőn pedig itten a' rekeszekről és rejtek helyekről vagy gon gyakor emlekezet; nem akarom hogy azt csak szinte külső értelemmel vegyétek; és, *materialiter*, testi szemeinkkel látható rejtekekről, csak szinte értsétek: mert bizony több-is még ahoz kívántatik. 'S ha kérditek, mi légyen az? rövid szóval meg-felelek, 's azt mondom; hogy, a' szívnek belső rekesze az. Nem elég ugyan-is a' Szűznek, az ő külső testi ép-sége; hanem a' szívnek-is belső tisztasága szükséges: *Quid prodest integra caro, mente corrupta?* Sz. Agoston Tanítása ez, az én célomra. mit használ, úgymond, az ép testi, ha azonban a' szív meg-vesztegettetett, ha mocskos kívánságokkal megszeplősítettett? Ide tehát ide a' szívnek belső rejtekibe, azt a' drága kincset, a' szűzeségnek tiszta fejr gyöngyét, Krisztus Jegyesi, el-gyűrődött mátkái, el-rejtsétek; és vigyázó szorgalmatossággal szűnetlen őrizzétek. Ez most légyen elégerről.

August. in
Psal. 26.
Confer
Matt. 5. 28.

Hanem immár a' Szűzeségnek felséges méltóságára beszedünket fordítsuk. Nem csak a' drága gyöngyhöz a' tiszta szűzeség hasonlítottatik; de még, a' mi sokkal nagyobb, sokkal tekénteteseb, és méltóságosb, a' mennyei Szent *Angyalokhoz* is a' Szűzeket hasonlókká tész. Ezt nem magamtól gondoltá, hanem a' Szűzek lelki Völegényének szavaiból tanultam. A' ki, midőn egykor amaz utolsó feltámadástól értekezőknek feleletet nagy bölcsen, sokak csudájára adott volna; azt-is nékik mondotta: *In resurrectione neque nubent, neque nubentur: sed erunt sicut Angeli Dei in caelo*; Hogy a' feltámadás után se nem házasodnak, sem férjhez nem mennek: hanem, mint az Isten Angyalai menyben, olyanok lesznek. No már, fordítsuk mi elménket azokra, kik az ő szűzeségeket a' Krisztusnak örökül szentelték, el-tekéltett jó szántokból néki ajánlották; akár nőtelen férfiak, akár pedig leánzói szűzek. Mondhat-

Punct. 17.
Dignitas
Virginum
Angelica.

Mat. 22. 30.

S. Ambr. 1.
1. de Virg.

tyuk ezekről-is: *neque nubent, neque nubentur*; hogy még ez életben-is se nem házasodnak, sem férjhez nem mennek. Tehát ki-hozhattuk innét jó *consequenciával*, helyes és igaz következéssel; hogy ők is, *sicut Angeli Dei*, az Isten Angyalihoz az ő tisztaságok épségében hasonlók. Senki pedig ezt, az Angyali hasonlatosságot a' szűzekben ne csudálja: *Nemo miretur si Angelis comparentur, quia Angelorum Domino copulantur*. Ne csudálja senki (még-is mondom Sz. Ambrus Doctornal) ha az Angyalokhoz hasonlítottatnak, a' kik az Angyalok Urától szűz mátkaságra el jegyeztettek.

De már innét, a' Szűzeség méltóságának dicfirtében mennyünk tovább: mert az-is ezekből a' miket itten mondánk, kitétczik; hogy a' Szűzeség méltósága, az emberi természetnek állapottját fellyúl haladgya: *Supergreditur Virginitas conditionem naturæ humanæ, per quam homines Angelis assimilantur*. úgy-mint a' melly által az emberek, angyali méltóságnak hasonlatosságára fel-emeltetnek. Mire nézve, nem csudalom én immár, hogy a' Szűzek völegénye szerelmes Megváltónk, noha jóvalván ajánlotta; de kötelező parancsolat alá a' szűzeséget nem vetette: minthogy ez, az emberi gyarló természetnek állapottját nagyon fellyúl-haladó angyali élet és (a' mint Sz.

Virginitas
sivadetur,
non præci-
pitur.

S. Hieron
de Assumpt.

Hieronymus szól) nem földi, hanem mennyei élet: *In carne præter carnem vivere, non terrena vita est, sed cælestis*. Kötelesek ugyan arra, fogadás tételek után a' Szűzek: Mert a' fogadástételnek tellyesítéséről, közönséges ki adott parancsolattya vagyon az Istennek: *Quodcunque voveris Deo, redde*; Ha mit fogadtál az Istennek, add meg: és, *ne moreris*, tellyesíteni azt ne késsél. De fogadás-tétel előtt nem köteleztetnek; szabad akarattukra azirant hagyatnak: " *Qui potest capere capiat*, azért mondá Krisztusunk, a' szűzeségről szólván; hogy, a' ki meg-foghattya, fogja-meg. Azután pedig Sz. Pál, világosabb igékkel meg-írta: *De virginibus præceptum Domini non habeo: consilium autem do*; Hogy, nincs néki a' szűzekről parancsolattya, azt mindazonáltal (a' Szűz életet) jóvallya, és tanácsfollya.

Perpetua
virginitas

Azt-is, tovább, nem csudalom én immár, hogy a' régi *Sinagoga*, Istennek abban az időben választott népe, noha sok dicfi-

dicőreates fiaiban és leányiban, tekéntetes nagy érdemű férfiakban, és aszszonyi állatokban dicsekedhetett, és örvendezhetett: Dicsekedhetett az *Abrahám* hűségében, *Isaák* engedelmségében, és a' *Jákób* békeséges tűrésében: dicsekedhetett a' *Moyse*s szelidségében, *Finees* buzgóságában, sok *Patriarkák* és *Propheták* szentségében: dicsekedhetett a' *Susánna* házasi tisztaságában, és a' *Judith* aszszonyi tiszta özvegységében. De, a' Szűz életben szánt-szándékkal meg-maradó álhatatóságot (úgy a' mint most a' kegyelem Törvényében láttuk) nem ilmerete, nem követte, nem gyakorlotta: de sőt inkább, vólt a' *Sinagoga* leányi közül, a' ki meg-értvén, hogy az atyának történetből esett fogadás tétele szerént, kellene néki szűzeségében, éppen-égő áldozatul az Urnak bé-mutattatni, azon esedezett; idő engedtetnék arra, hogy szűzeségét halálának előtte meg sirathassa. és ez vala ama' győzedelmes *Jesze* Fejedelemnek, *Israél* népe Birájának és hadi Vezérének egygyetlen egy magzatya, édes leánya: *Dimitte me --- ut plangam virginitem meam* Bocsásd-el, úgymond, engem szerelmes édes atyám! bocsásd-el engem, hogy két hónapig kerűllyem a' hegyeket, és sirassam szűzeségemet a' társaimmal.

Tudom ugyan azt, hogy abban-is az ó időben némelly szűz leányzók a' Templomba fel-vitettek; és ott, arra rendeltetett külön helyen neveltettek: de nem úgy, hogy örök szűzeségeket az Istennek szenteltyék; hanem, hogy onnét tisztességes házasságra annak ideje-koran ki-adattassanak. Egyedül a' Boldogságos Szűz *Mária* az említett szűzek közül találtatott; a' ki, midőn ő-is e' végre a' Papi Fejedelemtől szokás szerént meg-intetnék, azt felelte: hogy ő az Istennek szolgálattára tellyességgel magát ajánlotta, és ő-néki örökül szűzeségét szentelte. *Hac prima votum virginittis emisit*; ő vólt első (úgymond *Doctör Scotus*) a' ki fogadást tött a' szűzeségről. Járul ehez Sz. *Agoston Doctör*nak-is im' ilyen bölcs okoskodása: *Maria non diceret Angelo; quomodo fiet istud? si virginittatem antea non vorissit*; Ha B Aszszonyunk az angyalok közöttés előtt szűzeségét nem fogadta-vólna, a' követ Angyalnak nem mondotta-vólna; *quomodo fiet istud?* mikent lehet az, hogy én méhembem fogadgyak, mert férfiat nem ímerek?

Judic. 11. v.
37.

Refert hoc
Exempl. ad
præsentem
scopū, Do-
min. de Gu-
bernatis.

Disc. 5. Mis-
cellan.

"Meminit
huius rei,
Eust de Ro-
sar. in Festo
Præsent. B.
M. V. n. 6.

Et in Maria-
li, Disc. 4. n.

4.
Maria vir-
ginitatem
prima vovit
Scot. in 4.
dist. 30.

August. lib.
de S. Virg.

mérek? *Virginstatem illa Deo dicavit.* így fejezi-bé mondását a' Sz. Atya: Igen-is, igen-is hogy fogadás-tétellel mutatta-bé, és szentelte szűzeségét az Istennek.

Vita virginalis temporis gratia debebatur.

S. Bernad. ser. de bonis deserti.

Most már ha kérditek: Mi oka, hogy a' felséges Isten, kinek szent szemei előtt a' Szűzeség drága gyöngye mindenkor kedves vőlt, és kelemetes; azt mindazáltal, az ő régi választott népében olly tekéntetessé mint annakutánna, nem tette? Meg-felel helyettem a' mézzel-folyó beszédű *Doctor* szép helyessen: *Temporis gratia prerogativa hac debebatur: ubi Verbum caro factum est, & habitavit in nobis;* Ne csudállja azt senki: mert a' Szűzelségnek emberi természetet meg előző méltósága, a' kegyelem idejére tartatott: mellyben az Ige testé lőtt, és mi-bennünk lakott. Mintha bőveb szóval mondaná: A' Meg-testesült Isten Fia hozta-le magával menyből az álhatatos örök szűzeséget, ő mutatta ez új életnek új formáját. Es, hogy annyival-is inkább ismértetné velünk melly igen nagyra ezt az új életet bősüllí; nem mástól, hanem olly Szűztől akart születni, melly az ő örök szűzeségét fogadás-tétellel szentelte az Istennek. Járul ide az-is immár, a mit Sz. *Hieronymus Doctor* nagy bölcsen, és szép helyessen mondott: *CHRISTUS, & VIRGO, utriusque sexus virginitatis dedicavere principia;* hogy az Ur János, és az ő Szűz Anyja, mind a' két ágon lévőek, férfiui és a' szűzi nemből való szűzeségének kezdői vőltak, és örökkül bé-szentelők.

Hieron. Epist. 74. ad Pammachium.

"accommodatur B. Virgini.

* Pl. 44. 15. Jun. v. 14.

"Ut in vita S. Matt. A. post.

Már pedig azután, ugyan valóban bé-telylefedett; a' mit régen a' Koronás *Profeta* egyik Soltárában, a' Király leányáról "jóvendölve éneklett: *Adducentur regi virgines posteam* *; Szűzek vitetnek a' Királynak ő-utánna. Mert ugyan-is, ottan mingyárt az Apostolok idejében, Szűz *Ifigenia*, az Egyiptomi Király leánya " két száz Szűzekkel: Sz. *Mártha Mafiliában* más több szűz társaival: Annakutánna Sz. *Ursula* tizenegy ezer leányzókkal: Es (hogy hofszas a' külömb-külömb féle Szűzi rendek említésében ne legyenek) ennek-is a' tiszta szűzelséggel virágzó szent Szerzetnek Szűz Anyja Sz. *Clára*, számtalan követőivel; szűzeségek virágját mondgyam-é, vagy drága gyöngyét? a' mennyei Vőlegény Királynak örökkül ajánlották és szentelték; ajánlyák most-is naponként és szentelik.

Ezek

Ezek közé te-is, Nemzetes Szűz N. N. mái napon, szokott Professio-tétellel számláltatol; ezek seregébe, és fejér li-
liomos zárlójok alá bé-iratol. El-hagyod ma ezt a' hízeltke-
dő világot, ellene mondasz az ő hivságos pompáinak, el-mu-
landó vigaságainak: El-bucsúzol nevelő édes özvegy szüléd-
től, szerelmes atyádfiától, vér szerént-való kedves rokonid-
től: ki-mégy, ki-költözöl világi társaidnak nyájaskodásából;
és, ha nem a' kősziklák likaiba-is a' Puszta-ban, de azért a'
kőfalak közé a' Klastromban rekesztkedel. De bizony sze-
rencsés bődög sorfal életednek rendit ilyen módon változ-
tatod: Mert, meg-bőcsülhetetlen drága kincs az, a' melyet
te találtál; felséges méltóság, emberi természetnek állapot-
tyát fellyül-haladó "angyali méltóság az, a' melyet te ma-
gadnak választottál.

Apostrophe
ad Proficien-
tem.

" Ut supra
ex S. Ambr.

Csak-hogy jól reá vigyázz: mert bizony, sok prädálói
vannak ennek a' drága kincznek, sok irigyiennek a' tekéntetes
méltóságnak: A' tisztátalan lélek, 'a' hízeltkedő világ, a' pártos
testnek lélek ellen tufakodó vágyodási. Egy illetlen szó, egy
szabados tekéntet, egy zabolátlá gondolat, bődög Isten! mely
igen sokakat e' drága kincstől meg-fosztottak; e' nagy méltó-
ságból le-vetettek. De azért meg ne rémülly, szívedben meg ne
haborodgyál; hanem jó reménységben légy: mert mind azo-
kat az ostromló ellenségeket meg-győzheted abban, a' ki téged
meg-erősit; a' te mennyei Jegyefedben, és az ő szent szerete-
tiben, szent malasztjában. Ezt azért, ezt az Evangéliomi
titkos értelmű kovászt, a' buzgó szeretetet, ezt a' malasztot, hogy
az Istennek bölcsesége " gondviselő kegyelmessége, lelkedbe
egyelítse, szívedbe bé-rekesztsze; buzgó áitatosággal éjjel nap-
pal könyörögj. *Petite, & accipietis*; kérjed és el-veszed, hogy
a' te győzedelmed, 's abból a' te örömed tellyes legyen. Kér-
jed, és a' Krisztus Vőlegénynek el-tökéllert jó szándékkal szen-
telt szűzeségedet, az ő őltalmába, vigyázó őrizetibe áitatos
könyörgéssel ajánlyad. tudván azt jól a' Bölcsesség szavaiból;
hogy, embernek maga meg-tartóztatása különben nem lehet, ha-
nem ha az Isten adgya. De azonban, a' Szűzek Királynéjának-
is a' szeplőtelen Szűz Mariának; és ő-utánna fellyül említett
sok ezer szűzeknek; közeléb pedig, dicsőséges Sz. Chára Szer-
zetes

Adhortatio

Phil. 4. 13.

" Supr. Ex-
ord. c. S. An-
selm. Oratio
commen-
datur.
Joan. 16. 24.

Sap. 3. 2 r.
Exempla
virginum
præ oculis
habenda.

zetes Szűz Anyádnak példa adására jól vigyázz, szemeid előtt azokat viseljed, emlékezetedben szűnetlen forgassad. Es, 1. Cor. 4. 16. mint-ha néked Sz. Pállal mondanák, úgy vegyed: *Imitatores mei estote, sicut & ego Christi*; Légy a' mi követőink, miként mi is a' Krisztusé.

Epilogus.

Most már el-végezem: és, mivel egyűgyű beszédemet, Krisztus Jესusnak el jegyeztetett Szerzetes Szűzek, kik itt jelen vattok, közönséggel minnyáján és figyelmező szível hallgattatok, én is immár néktek Sz. Agoston Doctor ékes szavaival, közönségeffen így örvendezek, 's ilyen áldást szűtől mondok: *Pergite ergo, pergite perseveranter in finem, laudate Dominum dulcius, quem cogitatis uberius; sperate felicius, cui servitis instantius; amate ardentius, cui placetis attentius*; Mennyetek tehát szent igyekezetetekben, mennyetek álhatatossan mind végig ebben: Dicsőjétek az Urat édelebben, kiről gondolkodtok bévebben; bízzatok bődögabbul az Istenben: kinek szolgáltok szívefebben; gerjedeztetek buzgó szeretetenben, a' kinek tetteitek figyelemetefebben.

Hogy mikor osztán a' Szűzek Völegénye el-jő, ilyen ké-
"Matt. 25. születtél titeket találván, a' bődög menyegzőre", Sz: Angyalok dicsőséges társaságába bévigyen, és drága gyöngyös menyeyi koronával mind örökké meg-koronázzon. Amen.

Feriâ II.
Pasch. occasione reno-
vatione. Ma-
gistratus-
Tyrnavie
Anno 1693.

MAGISTRATUS VÁLASZ- TASKOR I. PREDIKAGZIO.

Quomodo eum tradiderunt Principes nostri in damnationem mortis.
Lucæ 24. 7. 10.

Exordium.

Qualiter
Christus u-
nicuique va-
rius.

D. Cyrill.
Hieroſol.
Catech. 10.

Nem csak különbféle hasonlatosságok által példáztatni és jelentetni; hanem, különbözö ábrázatokban is akart űdvözítö Krisztusunk a' mi javunkra, és űdvöségünkre meg-jelenni. Erről Sz: Cyrillus igen szépen így elmélkedik: *Unicuique varius est Salvator ad utilitatem*; kinek kinek az ő hasznára, különbféle módon kegyelmes jó-vóltat, édes Megváltónk mutattya: mert a' kik vigaság nélkül szü-
köl-

kölködni, *illis fit vinea*, azoknak ő szőlő (avagy-is, Cziprus gerezdi" az Engáddi szőlőiben) A' kik az üdvösség házába akarnak bémenni, *his constituitur ostium* "ajtó ő azoknak: A' kik bűnökkel terheltettek, *fit ovis* "ut pro ipsis mactetur; azok kedveért ő juh-vá lőtt, hogy érettek meg-ölettefsék: Bárány* lőtt, hogy bűnök térhét el-vegye. Egy szóval: *Omni-bus fit omnia, idem ipse permanens*; mindeneknek mindene lőtt, a' ki ő magában azon egy és "meg nem változik.

Mar pedig, dicsőséges feltámadását ha előnkbe veszfűk, itt-is úgy talállyuk; hogy azon egy napon, "Kertész képében Magdolnának a' kertben; és "Jövevényi ábrázatban jelent meg az Emmausba menő két Tanítványnak az úton. Es, azt ugyan, hogy kertész képében láttatott, nem annyira csudalom; mert ő vala a' mennyei igaz Kertész; ki, a' Paradisom kertében megveszett természetet, 's abból ki-gyökereztetett, és ki-űzetett emberi nemzetet újonnan plantálná, lelki jószágokkal virágoztatná, és gyümölcsöztetné. Mire néze-is az Ecclesiast, a' Keresztyén hívek gyülekezetit, *Hortus conclusus*; bé-kerített kertnek nevezte. De már azt, hogy a' két Tanítványnak jövevényi ábrázatban jelent-meg, nem olly könnyen értem. Sz: *Gergely Pápa* illyen okát mondgya; mert belől-is azok szívében, jövevényi módon vőlt az ő isméreti, ugyan mint a' kik benne kételkedtek, és a' hitben kéfedelmeskettek. Más egy bölcse Elme közelebb az én mostani czélomra, ugyan ezen dologról így elmélkedik: Példát akart ezzel adni Krisztusunk a' Fejedelmeknek, és egyéb mind Egyházi, 's mind világi Felsőeknek, népek Fejeinek; hogy, ha kívánniak tudni, *qui sermones*; micoda beszédek forognak felőlők az alattok-valók között. tehát, *mutatâ facie*; el-változtatott isméretlen ábrázatban, avagy öltözetben arról értekezzenek: egyébaránt megtörténik nagy könnyen, hogy emberi tekintetből, avagy félelemből, vagy-is pedig hízelkedésből, az igazat eltitkollyák, és ki nem mondgyák.

Ettől tartott régen *Jeroboam* Király, midőn beteg fiának gyógyulása iránt, meg-változtatott köntösben küldötte feleségét a' Profeetához, hogy meg ne ismértessék ki légyen: *Com-muta habitum, ne cognoscaris, quod sis uxor Jeroboam*. Mintha,

"Cant. 1. 13.

"Jo. 10. 9.

"Ia. 53. 7.

"Jo. 1. 29.

"Malach. 3.

6.

"Jo. 20. 15.

"Luc. 20.

18.

Cant. 4. 12.

Gurinpere-

grini specie

apparet

Christus?

Greg. Hom.

23. in Evag.

ut in off.

hod.

Dedit exē-

plum Magi-

stratibus.

"Joan. Syl-

veira, in cit.

Luc. loc.

Jerob. mu-

tato habitu

mittis ad

Proph.

3. R. g. 14.

Car.

7. 2.

Ne vereatur
dicere ve-
rum.

Carthusianus elmélkedése szerént, mondaná: *Ne propter fallum regium vereatur tibi Propheta dicere, quod est verum*; isméretlen ábrázatban mennyen, hogy ne talán a' Királyi felségnek tekéntetiért, általlya vóltaképpen ki-nyilatkoztatni a' Profeta, mi légyen következendő a' gyermekre. Elkövették, 's el-is követik ezt más némelly Fejedelmek-is, és Felső Tisztbéliék. *mutatō habitu*; köntösök-változtatva titkon és alattomban értekeznek arról, mik történnék a' nép között, micfoda vélekedésben legyenek ő-felölők az emberek, miként szolgálta-tik az igazság, mit érdemel ez vagy amaz? és több e' félekről.

Principes
Jerusalem
non curant
inquirere
veritatem.

Mar. 7. 37.

Luc. 7. 16.

Joan. 6. 15.

Matt. 27. 20.

Vajha! a' *Jerusalem* Fejedelmi ezt cselekedték-vólna! jó szándékkal, igaz szível a' Krisztus felől, alattomban tudakozták vólna! nincs kétségem benne; jeles nagy dicőreteket ő felőle a' néptől hallottak-vólna. Meghallották-vólna: *Bene omnia fecit*; hogy ő mindeneket jól cselekedett. Meghallották-vólna: *Propheta magnus*; hogy közöttök ő nagy Profeta. Meghallották-vólna érdemes vóltat arra, *ut facerent eum Regē*; hogy őtet Királynak ismérjék, és tisztellyék. De, nem ezt mivelék azok, az igazságtól, el fajult Fejedelmek, Birák, Tanácsfok, és Vének; hanem ellenben, *peruaserunt populus*; el-áltaták a' népet, hogy Jést el-veszténék. és mind együtt ellene fel-kiáltának: *crucifigatur*; meg-feszíttessék. Ugy-is lőn: és *adák őtet a' halálnak kárhoztatására, és meg-feszítették őtet*, miként ezt, a' mai Evangéliomban-is meg-hallátok.

Defectus
aliorum
præius in-
tuemur.

Propositio.

Illyen elől-járó beszédemmel mire czélozzak én ma, nem kétlem, elzetekbe már-is vettétek: de még világosabban kijelentem. Tudni-való dolog, hogy a' mások fogyatkozását hamarab mint a' magunkét meg-láttjuk: azis pedig nyilván vagyon, hogy a' mit másokban méltán feddünk, szolgál az nekünk arra, hogy mi attól magunkat ójjuk. Minthogy azért ma ebben a' Nemes Királyi Városban, régi bé-vett szokás szerént, *Renovatio Magistratus*, a' gondviselő Tiszteknek, ködség Fejeinek, Fő Biro-, és mellette lévő Tanácsfok-nak vagy újonnan választása, vagy pedig előbbeni tisztekben meg-hagyása, és erősítése szolgálatik: *Akarám en-is ez alkalmatossággal, az eléb említett Jerusalemi Magistratusnak, Biráknak és Tanácsfoknak rút fogyatkozását, feddésre méltó igazságtalanságát,*

tová-

továbbis előtökbe terjeszteni azért főképpen ; hogy látván azt benne a' mi Várasunknak Birái, Tanácsí, és előző Tisztviselői, annyival is inkább attól irtozzanak : ellenben pedig a' törvényes szép igaságnak szolgáltatására indíttassanak, és gerjedjenek. Lészen azután a' Kőséghez-is egy-két szó. Reménlem azomban, hogy a' kíváncsios szép igaságnak szerelmétől, az én kedves Halgatóim vi-seltetvén, figyelmező csendességben, mind egyik-, 's mind a' másik részről meg-maradnak.

A' Krisztusnak halálra kárhoztatásában, és meg-feszítésében *Punctū I.* melly igen nagy törvéntelenség, melly igen rút igaságtalan-ság volt-légyen, senkinek azon elméje nem akadozhat: az In conde-mnatione Evangelisták-is pedig nyilván azt még-irták, nem egy sem Christi ini-két helyen bőven fel-jegyezték. Hány-szor ugyan-is még quitas ma-xima. annak előtte, azok az igaságtól el-fajúlt Jerusalemi Fejedel-mek, és Birák *incelkedtek* ellene? hány-szor akarták ötet *álnok-sággal meg-fogni, és meg-ölni?* de félnek-va, a' kősegtől, melly *cap. 26. 4. cap. 21. 46. Luc. 20. 19. 20.* ötet mint egy Profetát úgy tartotta. Hány-szor mégis, *kapdostak* " kőveket, hogy dühös módra meg-kőveznek, a' ki nekik igas-ságot szóllott? Most-is pedig mind azok után, hol vagy a' *cap. 22. 2. Jo. 10. 31. cap. 8. 59. lb. v. 40.* törvényes *processus*nak rendi? hol az idézés? hol az Tanúknak igaságos vizsgálása, és elő-állítása? Keresnek-va ugyan bi-zonyosságot ellene: de, *falsum testimonium*; hamis bizonyosságot. Mat. 26. 59. hogy így, bár csak valami színes mentséggel igaztalanságok-nak gyalázatos szennyét fedezhessék. Obizony, felette nagy gonofság a' szent Város Fejedelmiben! Szidalmas törvényte-lenség, nyilvánosságos rút hamiság a' *Jerúsalemi Magistratus-ban!* 's honnét vallyon ez ő benne, avagy-is micsoda győ-kérből származott az igaz iteletnek, el-fordítása kőöztök? azt immár vizsgáljuk.

Sz: *Isidorus*, és mások tanítása szerént, az Egyházi törvé-Canon. 78. nyes Könyvekben úgy találok; hogy, négy-féle módon fő-*causa XI. quæst. III. Quatuor* képpen, fordíttatik-el az igaság a' törvény-székekben: *Odió,* az-az; a' Gyűlölség izgatásából: az *modis per-* adományok Kíváncsából: következheto alkalmatlanságok *Je-vertitur hu-* *lelméből:* és kedvesinkhez-való szeretetből. Bizony mind a *manum ju-* *dicium.* négy igen veszedelmes gyökéra' *Magistratusban.*

Az első a' mi illeti, meg vakítja embert az harag, és a' I. *Odió.*

Gen. 4. 2v. 5.

"Cap. 37.
v. 4. 20.1. Reg. 18. 9.
"c. 19. v. 1.Pf. 24. 19.
Conf. Joan.
c. 15. v. 25.

gyűlölség, úgy hogy az igazat ne lássa, avagy látni csak ne is akarja. Ez ugyan-is vakította-vala meg *Kaint* az *Adám* elsőszülött fiát, hogy édes atya fiát az ártatlan *Abelt* meg-ölné: Ez vakította-vala-meg a' *Jákob Patriárka* fiait, hogy *Jósefet* egy testvér ötcsokeket meg-ölni, magokban el végeznék: Ez vesztegette-vala-meg a' *Saul* Király szeméit, hogy *Davidra*, az Isten szíve szerént-való férfiura, *non rectis oculis*, nem jó szemmel nézne; és hogy ötet halálra · · üldözné: Ez, egy szóval (hogy most több példákat el-halgassak) ez homályosította-vala-még a' *Jerusalem* Biráinak-is szemek fényét, hogy a' világra jött Világosságot ne látnák, meg ne ismérnék; és hogy, törvénytelenül, az halálnak kárhoztatására ötet adnák. S ugyan erről a' vakító gyűlölségről mondotta régen *David* a' *Krisztus* képében: *Odiò iniquò oderunt me*; hogy az ellenkezőitől hamis gyűlölséggel gyűlöltetett. hamissan vádoltatott, és üldöztetett.

"Ste. Verb.
In Prologo
T. ip. tit. 14.

Többet a' gyűlölség gyökerének, főképpen az itilő Birákban veszedelmes vóltáról érteni ha kívántok; nem szinte igen szükség arra sok könyveket forgatnotok; Hazánknak-is törvényes könyvében találtok aziránt tanú bizonyosságot. mellynek bizonyos rendbe vévő *Auctora* · ·, az Birák hivataljáról 's ő-bennek szükséges *condicio*król szólván, azt-is a' többi között fel-teszi · · hogy, ha szinte igaz sentenciát mond-is a' gonosz-tévő ellen a' Biró, de ha gyűlölségből inkább, mintsem az igazságnak szeretetiből cselekedzi azt, *tenetur in foro conscientia*; immár vétkes annyiban, és köteles Isten előtt az itiletre. De, lépünk innét tovább.

II.
Cupiditas
te.Mat. 26. v.
15.

Mafik gyökere, avagy-is izgató oka az igaz itilet el-fordításának, *Cupiditas*; az ajándék kévanás. En ugyan itten nem látom a' *Jerusalem* Biráiban, hogy ajándékot vettek-vólna a' *Krisztus* kárhoztatásában; sőt inkább ő-magok *rendeltek fizetést Judásnak, hogy ötet kézbe-adná*. De, mind egy veszély a' *Magistratus*ban, akár egyyik, 'sakár a' máfik: mert, csak ugyan közben forog itt-is az igaz ügynek el-fordítására, a' megmondott *Cupiditas*, az adománynak rendetlen, és, veszedelmes szeretése. Mondám, hogy ajándék vételt a' *Jerusalem* Biráinak és Fejedelminek részéről, én itten nem látok; De-azért, csak-
ugyan

ugyan meg-volt benne a' többször említett *Cupiditas*. Mire nézve, ily kemény feddését Istennek a' Profeta által érdemlették: *Principes tui infideles, socij furum: omnes diligunt munera, sequuntur retributiones*; A' te Fejedelmid *Jerusalem!* hitetlenek, tarsai a' lopóknak: az ajándékokat szeretik, és az adományokat követik. 'S hát immár ebből mikövetkezik? hallyátok mindgyárt utánna: *Pupillo non judicant: & causa vidua non ingreditur ad illos*; az árvának, úgymond, nem itilnek: és az özvegy ügye bé nem mégyen hozzájuk. Másutt jaj szóval kiált-fel ellenek, 's azt mondgya: *Va--- qui iustificatis impium pro muneribus, & iustitiam iusti aufertis ab eo*; Jaj néktek, a' kik az ajándékért meg-igazittjátok az istentelent; és az igaztól az ő igaságát el-vezítetek.

Isa. I. 23.
Confer. Jer.
c. 5. v. 28.

Isa. 5. 23.
Junia. 8. 22.

Bizonny nem ok nélkül *Jétro* Pap, midőn *Moyse*-nek joval-lotta, hogy a' népnek itilésére isten-felő Birákot maga mellé rendellyen; azt-is hozzá tette: *Qui oderint avaritiam*; hogy azok adomány kívánók ne legyenek, hanem gyűlöldi a' főlvénységnek. mert a' főlvénység, és abból származó ajándék-kívánás el-fordittják az igaságot; avagy-is káros dilációba, költséges halogatásba veszik az igaznak ügyét. Ezt akarták jelenteni a' *Thebas* városbéliiek-is, midőn (a' mint *Plutarchus* írja) "kéz nélkülírták-le a' Bíró képét. adván azzal érté-fére a' *Magistratus*-nak, hogy ajándékot az elejekbe adott ügyben ne vegyenek. Oly nagy ereje vagyon az ajándék-nak, hogy Világ bíró *Sándor* azt merte mondani felőle: *Valamelly városba arannyál meg-terheltezt szamar bé-mehet, annak meg-vételéről reménség lehet. Fordítom én ezt, nemzetünk-béli egy-Szerzetes Prédikátorral "a' Magistratus* 's azt mon-dom; hogy, valamelly Bíróhoz bé fér az ajándék, könnyű attól meg-venni az igaságot. Többet itten nem mulatok.

Consilium
Jethro.

Exo. 18. 21.

Thebæorū
exemplum,
"ap. Káldi,
loc. mox
citand.

Diāu Ale-
xand. Mag.
"Geor. Kál-
di, Conc. I.
Domin. V.
Quadr. p. II.
pag. 468.

III.

Timore.

Az harmadikot immár vezem-fel. a' melly *Timor*; felelem-nek mondatik. Ez-is azért a' Birákban és *Magistratus*ban veszedelmes gyökér: mert az igaságnak el-fordítására, csu-da! melly igen nagy ereje vagyon. Világospélda ebben *Pontzius Pilatus* Tisztartó, a' ki ő-is Kristusunk meg-öletésében részes volt. Ez ugyan egy-először, az ártatlan Jéhus ügyének pártfogója volt: és hogy, *nihil causa*; semmi halálos okot ő-benne

Lucæ 23. 4.

“ Cardinal.
Pazmany
Conc. 1. in
Parasceve 5.
Hatodik.

“ S. Aug. in
Pfal. 63.

benne nem talált, nyilván mondotta és megvallotta. Ahoz, vévén eszébe, hogy *gyűlölségből* .. hamis vádolásokkal akarják ötöt a' Sidók el-vezteni; szabadulásán mesterkedett: A' gyilkos Barabbás-, és Krisztus-között választást nékik a' végre engedett: itt réménségében meg-csalatván, más mesterséget megint gondolt, mellyel a' sidók szívét enyhítse; remélvén, hogy ha igen meg-vereti Jést, meg-esik rajta szívöknek ke-ménysége, és úgy ofztan halálát nem kívánnyák: *Ut vel sic jam mitererent* “ & *desinerent velle occidere, cum flagellatum viderent*. Ezeket követte-el Pilatus szabadulására a' Krisztusnak, egy ideig.

Joan. 19. 12.

Joan. 19. 16.

Luc. 23. 8.

24. 25.

* Mat. 27. 24.

Pf. 13. 5.

Luc. 12. 5.

Eccle. 12. 14.

IV.

Amore.

Isidorus.
Canon. 78.
præcitato.

De hogy ofztán dolga a' félelemre jutta, hogy ötöt a' Császár haragjával fenyegetni kezdék: akkor bezzeg ő is csak hamar meg-változék. Alig mondák fenyegetőzve néki: *Non es amicus Caesaris*; ha ezt el-bocsátod, nem lészesz baráttya a' Császárnak. 's ottan mindgyárt azon meg-ijede szándékát meg-változtatá: és, emberi félelemtől víveltetvén, Krisztus ellen *Sentenciát* monda; hogy a' Sidók kívánsága és akarattya szerént, *meg fésztiessék: Adjudicavit fieri petitionem ipsorum: Jesum tradidit voluntati eorum*. Inkáb akarván, hogy a' kit ő igaznak * ismért-, és mondott vala, annak élete el-foggyon; mintsem hogy ő, Ura kedvéből ki-essék, és Tisztétől meg-fosztassék. O veszedelmes félelem! *Trepidaverunt timore, ubi non erat timor*. Félni kell ugyan a' Magistratusnak, félni kell minden állapot-béli embereknek: de ott, az hol ugyan-valóban félelem vagyon; nem ott, a' hol az nincsen. Meg-magyarázom magamot. Attól kell félniek, a' ki nem csak tisztektől, vagy is életektől foszthattya-meg őket; hanem, *potestatem habet mittere in gehennam*; hatalma vagyon arra is, hogy a' gehennába őket vesse. Attól kell félniek, a' ki amaz utolsó napon el-jövendő meg-itélai őket, és az ő cselekedeteiket. *Cuncta, quæ sunt, adducet Deus in judicium*; mert minde-nektől, és mindeneokről számot veszen akkor a' Felséges Bíró. Negyedik már itten következik: és ez, *Amor*; nem egyéb, hanem a' rendetlen szeretet, kedvezés, és emberi tekéntet. *dum amico, vel propinquo complacere contendimus*; midőn tudni illik barátságra tekéntve, vagy is atyafiságra nézve, avagy pe-dig

dig más valamelly emberi tekintetnek kedvéért, az igazság
finóra mellől el-megyünk, és annak *ésvényéből* ki-lépünk. Prov. 12. 28.
O veszedelmes kedvezés! melly sokaknak igaz ügyöket fel-
forgattad, mennyi sok ártatlanokat meg-rontottál! Egy
példát hozok-elő itten a' Királyok Könyvéből. Igen meg-
haragutt vala egykor Saul Király, az Isten Papjaira azért;
hogy, üldözése előtt szaladó Dávidot, házába Akimélek Pap
bé-fogadta, kenyérrel táplálta, és a' Goliát kardgyát kezébe
adta: *Dedit ei panes, & gladium.* Noha ő, mi járatban volt-
légyen akkor Dávid, nem tudta". Parancsolá azért Saul a'
szolgainak: *Convertimini, & interficite sacerdotes Domini;* hogy
az Ur papjait meg-öllyék: minthogy a' Dávid el-szökését,
ügy-mond, hírré néki nem tették. Senki az említett szol-
gák közül kezét reájok ki-nyújtani nem akará: hanem egye-
dül az *Idumeai Dóeg* (ki a' Saul udvarában "fő minister" vala)
ez, hogy a' Király parancsolattyának eleget tegyen, hogy
előtte kedvet talállyon; a papokra rohana; és, *trucidavit in*
die illa octoginta quinque viros vestitos ephod lineo; nyolczvan-öt
papi férfit győlcse *ésfodba* (vagy-is kámsába) öltöztötteket öle-
meg az napon: *Nóbet*-is pedig, a' Papok várasát fel-veré fegy-
verrel. Ihol immár, a' kedvező, avagy, kedv-kereső embe-
ri tekintet gyökerének keferű gyümölcse a' meg-nevezett Ki-
rályi ministerben.

Tapasztallyuk ezt nyilván, a' mi Fő-Papunknak-is az Ur
Jésus Kristusnak oda fellyeb említett egyik gyilkosában,
az akkori *Romai Császár Ministerében*, *Judeának Tisztartó-
jában*, *Poncius Pilátusban*. A' ki, ha nem szinte parancsolat-
tyából-is Urának; de-azért, hogy kedvéből ki ne efsék annak,
kárhóztató halálos *sentenciát* mondott az igaz ellen: *Ne*
perderet amicitiam Caesaris, Deum perdidit. Ezt cselekszi, Ke-
resztényének! a' kedvező emberi tekintet, erre víszí embert a'
veszedelmes személy válogatás. úgy hogy, készebb legyen
le-tapodni az igazságot; készebb legyen meg-károfitani,
meg-rontani felebarátyát; Készebb legyen elveszteni Istenét,
és üdvösségét, mint sem az igazság mellett meg-állani.

Mire nézve, okossan gondolkodtak az *Egyiptiziusok*, mi-
dön az *Igazságnak képét* olly formában iratták-le, hogy an-
nak "

1. Reg. 21.

13.

"ibid. v. 15.

& c. 21. v. 2.

"c. 22. v. 9.

lb. v. 18.

Nicol Avāc.
medit. Dó.
V. Quadr.

"Caelius Augustin. ap. Káldi, loc. praeit.

"Cicero in epist. ad Atticum.

Exemplum pro Caufidicis.

"In Antonino Caracalla.

★ Quales erant etiā memorati Areopagitae.

"Pl. 7. 12. a. Paral. 19. v. 6.

"Confer. Deut. 10. 17. Rom. 2. v. 11. Prov. 12. 28.

Punetū II.

nak" feje az égben lenne el-rejtve. jelentvén azzal, hogy a' Birák szeme, és igyekezete az égben legyen, az Istent mindenkor szemek előtt viseljük, a' ki őket-is meg-itéli; és azért emberei tekintetre, személy válogatásra ne vigyázzanak. Mások az igazságot, ugyan e' végre, szeme békörve írják: mert az igazság-izólgáltató Biráknak, emberi tekintet nélkül kell magokat viselni az ügyesekhez az ő igazságokban. Es, e' volt az oka, hogy az Areopagiták (Görög országnak régi nevezetes Birái) éjjel" sötétben, avagy superlát bé-vonva tettek törvényt; a' pereseknek-is pedig orczájok bé-volt fedve, hogy azokat ők ne láthassák. Még egy jeles példát, fel-vett matériámhoz közelítőt, a' Prokátorok kérvéért ki nem hagyhatók. Papinianus nevű fő Törvény-tudó Prokátorról írja Aelianus: hogy, midőn Antoninus Caracalla Romai Császár, meg-ölte volna Gétát az atyafiát; és Papinianussal akarta-vólna magát a' Romai Tanács előtt mentetni; inkább akart Papinianus (noha pogány volt) meg-ölettetni, hogy-sem a' Császárnak hamis ügyét, prokatori mesterséggel szépíteni. és azt felelte néki: Könnyeb gyilkosságot cselekedni, mint-sem azt mentegetni.

Ezek ha így vannak: ha, még a' pogányok * előtt-is illy nagy tekintetben volt az igazság. mit nem kell tehát annak öltalmára, és őrizetire cselekedniek a' Keresztyén Biráknak, és Advocátusoknak? szemek előtt viselvén, és elméjekben tartván, a' mennyei Igaz Birónak" Jósfát Király által im' illyen parancsoló intését: Videte quid faciatis; Meg-lásátok mit cselekesztek, mert nem az ember itéletit forgattyátok, hanem az Urét; és valamit itilendetek, reátok háramlik. Az Ur félelme legyen veletek, és mindeneket szorgalmatossággal cselekedgyetek: mert nincs a' mi Urunknál Istenünknel hamisság, " sem személy válogatás, sem ajándékok kívánása. Szemek előtt viselvén tovább, ama' Sz: Lélek szavait-is Bölcs Salomon által: In semita iustitia, vita: iter autem devium ducit ad mortem; az igazság ölvényében, élet: a' csavargó út pedig halálra viszen.

Most immár, a' Magistratusi hatalom alatt lévő költséghez, fogadásom szerént beszédemet fordítom: de csak igen rövid-

videden; mert, szabott órámnak ideje alkalmasint, úgy látom, el-folyott. A' Krisztusnak törvénytelen kárhoztatásában, nem csak a' *Jerusalem Fejedelmi, és Birái*; hanem a' *Kötség-is* nagyon vétett. *Non hunc, sed dimitte nobis Barabbam.* így ki-álta felellene az egész sereg *Pilatus*hoz; nem ezt, hanem bo-csa'd-el nekünk Barabbást. A' ki pedig magát *Krisztus Királynak* mondotta: *Crucifige* ✠; feszítsd-meg, feszítsd-meg őtet. *Non habemus Regem, nisi Caesarem* ✱; nincs nekünk Királyunk, hanem csak Császáruk. Oh álhatatlan kötség! Ezek va-lának-è szavaid, mikor Krisztustól bizonytságot töttél; *Benè omnia fecit*; hogy mindeneket, ő jól cselekedett: a' líketeket-is hallókká tette, s a' némákat-is szóllókká? Ez vala-è kiál-tásod, midőn ez előtt hatod nappal, *virág Vasárnapján*, *Jeru-salem*ből *pálma* ágakkal eleibe ki-menvén, nagy fel-szóval mondottad: *Hosanna, áldott, a' ki az Ur nevében jő, az Izráél Királya*? Oh álhatatlan kötség! be! hamar meg-változol. Azelőtt, te miáttad őtet a' *Jerusalem Birái* meg-fogni, és meg-ölni nem merték: *Timuerunt turbas*; mert feltek a' köségtől. Most pedig, te miáttad őtet el-bocsátani *Pilatus* nem meri: *Quia tumultus fieret*; mert fél a' támadástól.

Sokszor történik, kedv. Halg. hogya' fel-zendülélt szer-ző, támadást indító álhatatlan kötség, okot ad a' *Magistratus*nak arra, hogy az igazság sínóra mellől távozní mintegy kénfze-ritte'sék, és annak egyenes ösvényéből ki-lépjen s ki csava-rodgyék, a' Törvény ellen akarattya kívűl is cselekedgyék, és a' mi tilalmasa'zt mívellye, a' mi pedig Isten-, s lélek-sze-rént valóa'zt abba-hadgya, el-halgassa. Nem kell ide sok bi-zonytság: mert próbált dolog. O ne így te, Nemes Királyi szabad Várasunk-béli Kötség! Távól légyen tőled minden a' féle veszedelmes zendülés, távól légyen még-csak árnyéka-is a' támadásnak. A' te *regulád* Sz: Pál Apostolnál ez: *Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit*; minden lélek a' fel-sőbb Hatalmaságok birtoka alatt légyen, mert nincs hatal-maság, hanem Istentől. Azokaért, a' ki ellene-áll a' hatal-maságnak, az Isten rendelkezésének áll ellene.

Bé-fejezem immár tanításomat, és intő beszédemet. Egy-begyűltök ma a' Tanács-házban, Nemes *Magistratus*, és kös-ség.

Inconstan-
tia Plebis.
Jo. 18. 40.
Luc. 23. 18.

" Luc. 23. 2.
✠ Mar. 15.
v. 13. 14.
✱ Jo. 19. 15.
Mar. 7. 37.

Jo. 12. 13.

Mat. 27. 46.
Luc. 22. 2.

Mat. 27. 24

Adhortatio:

Rom. 13. 1.

Conclusio.

Joan. 14. 6.

ség, és, nem kétlem, a' Jélus nevében : mert ő az Igaság. Egybe gyúltók, Birót választani, a' Magistratus meg-újítani, 's arra voxokat adni, de kit választotok : kikre voxoltok ? Ti tudgyátok kikre czéloztok. En pedig immár az én voxomat, Jévro pappal ki-mondottam : *Deum timentes*; Isten-félőket választzatok, kikben igazság légyen, és a' kik gyűlöllék a' fősvénységet, olyakat választzatok, mégis mondom, a' kiket se gyűlölség, se ajándék kívánás, se félelem, se személy-válogató kedvezés, az igazság mellől el ne tántorítson. Adgyon Isten szent lelket ezekre ! mind a' jválasztóknak, 's mind pedig a' választandó Magistratusi Tiszteknek. Amen.

Fer. II. Paschat. eadē ut supr. occasione Tyriav. An. 1694.

MAGISTRATUS VÁLASZTÁSKOR MASODIK PREDIKACZIO.

Tradiderunt eum in damnationem mortis, & crucifixerunt eum. Lucae 24. 20'

"Luc. 2. 47. cap. 4. 22. ★ Cap. 7. 16. " Sap. 2. 20.

Jollehet szerelmes Megváltónk hatalmas a' cselekedetekben és beszédben, az egész néptől igen *csudáltatott* ; és mint nagy Profeta * nagyon bocsúlterett : Mindazáltal, a' népek Fejedelmitől, mind Egyházi's mind világi renden-való Fejeitől nagy gyűlölséggel, és rút irigységgel üldöztetett ; végre pedig, a' népnek-is ellene fel-zendítésével, *morte turpissima* igen gyalázatos halálra kárhoztatott, keresztre íteltetett, megfeszítetett, meg-öletett. Es, ezek valának a' mellyekről ma az Emmaus Kastélyba menő két Tanítványok ő-magok közt az úton beszélgettek.

Jer. 2. 21. junct. Isa. c. 5. v. 7.

Itt immár nem tűrhetem ; hogy titeket, Jerusalemi Fejedelmi ! tégedet, Istennek választott népe ! a' Profeták szavaival meg ne szóllítsalak. *Quomodo conversa es in pravum ?* miként változtál gonoszra, Jerusalemi városa, és Magistratusa ? hogy-hogylóttél el-fajúlt idegen szőlővé Izraél háza ? Hallyad már itt a' te plántáló Istenednek, a' te művelő Uradnak Isaiás által imillyen panaszát : *Quid est quod debui ultra facere vinea mea, & non feci ?* mit kellett többé cselekednem az én szőlőm-mel,

Isa. 5. 4.

mel, és nem cselekettem véle? azt-é hogy vártam, hogy szö-
lőt teremne, és vad-szö-lőt termett? De, hidd-el Izraél háza;
bűntetetlen nem maradsz, bizony hogy ütetlen elnem mégy. *Auferam sepem ejus, & erit in direptionem* mert el-bontom az én
szö-lőmnék kerítését, le-vonszom az ő sővényét (úgy mond
az Ur) és el-kóborollyák; el-rontom körös-körül az ő gyödpü-
jét, és el-tapodgyák. gyeppé, parlaggá tészem azt, és nem
miveltetik; hanem burjánok és tövissek nőnek-fel benne. O
bizony nagy romlás! igen nagy pufztulás az Isten szö-lőjében,
választott népében.

Ibid. v. 5.

Mellynek-is az okát világosabban érteni ha még-is akar-
játok. Bizonyára nem más, hanem az ő bűnök, de főképpen
igáságtalanságok okozta azt, és hozta reájok. Azért mon-
dotta ugyan *Isaias* által, alább azon helyen: *Expectavi ut face-*
ret iudicium, & ecce iniquitas; & iustitiam, & ecce clamor. azt
vártam, hogy ítéletet, és igáságot cselekedgyék az Izraél há-
za, és imé hamisság ő benne, és kiáltás. *őz-vegyeknek* tudn-
illik, *árváknak*, és *szegényeknek* panaszolkodó kiáltása, miként
ezt másutt-is, *Jeremias* által jelentette.

Ibid. v. 7.

"Jerem. 6.
5. v. 28.

Ezt, a' *Jerusalem* Fejedelminek, és *Magistratus*nak tör-
vénytelen hamisságát, elszendő-ez napon az én kedves Hal-
gatoimnak, és főképpen a' Nemes *Magistratus*nak eleibe, a'
végre terjesztem-vala: hogy, latván ők amazokban a' törvény
szegő, és veszedelem-szerző igáságtalanságot, annál inkább at-
tól irtózzanak, iszonyodgyanak; és a' törvényes igáságban
nevelkedgyenek, 's tovább-is abban erősödgyenek. Most
azért békét hagyok én a' *Jerusalem* Biráinak: nem beszéllem
megint, az akkor számlált négy féle veszedelmes fogyatkozá-
sokat, mellyek az igaz ítéletet el-fordították, és ő-bennek va-
stagon tapasztaltattak. Hanem, a' mai *Magistratus* vála-
stásnak, vagy-is meg-ujításnak alkalmatosságával, négy rendbéli fő-
fő *Virtusokról*, *Birákat*, *Tanácsokat*, 's egyéb *Tisztviselőket* fő mó-
don illető, és jelesül ékesítő tekintetes *Jóságokról*, együgyű beszéde-
met rendelem. ajánlván azomban kedves Halgatoimnak a'
figyelmező csendeséget.

Propositio.

Valaminthogy azért négy-féle vétkes fogyatkozások
főképpen taláztatnak, mellyek az "emeri ítéletet a' törvény "S. Isodor.
T 3 126. in Canon.

Sup. citat.
Conc. 1.

Quatuor
Virtutes
Cardinales.
★ Petr. Páz.
Dom. 4.
Palch. P. I.
circ. fin.

Greg. M.
lib. 2. mo-
ralium in
Job.

Idem ibid.

Petr. Canis.
de virtutib.
Card. quæst.
2.

S. Ambros
lib. 1. Offic.
cap. 25.

Sap. 9. 7.
* idest. for-
titudinem.
juxt. Aug.
lib. 1. Re-
tract. c. 7.

székekben el-fordították; és a' Magistratusokat corruppálták, rútul meg vesztegetik, 's el-tántorították: *Odium, Cupiditas, Timor, & Amor*; azaz, a' Gyűlölség, ajándék-Kévanás, Félelem, és emberi tekintettől vífeltetett szeretet. Ugy ellenben négy fő-fő *Virtusok*, tekintetes lelki jószágok vannak, mellyek az igaz ügyet fen-tartják; és a' Birakot, itilő Tanácsokat, s' akármelly Tisztes hivatalbéli felsőket nagyon ékesítik, és Isten előtt kedvelsé, 's az emberek előtt teszik tekintetessé: *Justitia, Prudentia, Temperantia, Fortitudo*; úgymint, az Igaság, Okoság, Mértékletesség, és el nem tántorodó Erősség. Es, ugyan-ezek, *Virtutes Cardinales*; Sark Jószágoknak * neveztetnek: mert miként az ajtó forog a' sarkakon, úgy forog tisztelességes életünk a' meg-mondott *Virtusokon*. Ahoz, ama' nevezetes négy folyó vizekhez-is méltán hasonlítottatnak; mert, a' mint azok öntözéssel *Paradisomot*, úgy ezek gyümölcsöztetik a' Hivek lelkeit. és, *ab omni desideriorum carnalium astu temperant cor*; minden testi vágyódásoknak, rendetlen kévánásoknak hevétől mértéklük a' íziveket. Ezek tovább, a' mi belső lelki épületünknek négy szegleti, mellyeken, *tota boni operis structura confurgit*, a' jó cselekedeteknek egész alkotmánya fundáltatik, és fel-épül. Ezek, még-is tovább, *Nobilis quadrige Virtutum, quâ in calum vehimur*; a' mi üdvösségre vívd szekerünknek négy kerekei. miként felbőlk a' Szent Atyák, és Tanító Bölcsék elmélkednek.

De azt-is itten Sz: *Ambros Doctórral* nem kell ki-hagynunk: *Ab his quatuor virtutibus nascuntur officiorum genera*; hogy a' jó rendbe-vett *Respublicákban*, Országokban, és Városokban, a' fellyül meg-nevezett négy *Virtusokból* származnak különböző nemei a' Tiszteknek, tulajdon hivatallya szerint kinek-kinek. Már pedig a' Sz: Írásba ha tekintünk; bizony itt is azokról jeles szép dicsíretet találunk-fel; Mert, minekutánna Bölcs *Salomon*, mind a' négyről emlékezetet, Bölcsesség Könyvében tött-vólna: *Sobrietatem, & prudentiam docet, & justitiam, & virtutem* *. azt teszi fel hozzá: *Quibus utilius nihil est in vita hominibus*; hogy azoknál semmi hasznosb az emberek életében nincsen. Jóllehet pedig azok minden embereket ugyan, közönséggel illetnek: de bizony a' Birákban, Tanácsok-

csookban, és Tisztviselőkben kivált fő módon szükségesek. Ezeket, megértvén; vegyük-fel most magánossan.

Előszór, az *Igasságot*. Es, nem szóllok én mosterről ama *Közönséges értelemmel*; melly szerént, a' Parancsolatok tellyesítése, a' jó Rendelések meg-örizése, és minden *Virtusoknak* lelki Jóságoknak (mellyek az *Igazulásra* szükségesek) egy csomóba kötött tekkellertése, *Igasságnak* mondatik: *Justitia*, "est omnium mandatorum plena custodia. * est omnium virtutum complexio. Es, ilyen értelemben szóllott Krisztusunk, mikora' Tanítványoknak ('s azokban minnyáiunknak) monddotta: *Ha fellyeb nem bévelkedik a' ti igasságtok a' Farisaeusokénál, bé nem mentek mennyeknek országába*. Mert mindgyárt utánna meg-magyarázta, hogy ott az *Igasság* neve alatt, nem egy magán-való *Virtust*, hanem az Istenes cselekedetek sokaságát, és a' bűnök el-tavoztatását kell értenünk. De én most a' mint mondam, ilyen értelemmel az *Igasságról* nem szóllok.

Hanem, a' menyiben az, *Specialis virtus*, magán vétetett olly bizonyos Jóság, mellyel felebarátunknak a' mi az övé meg-adgyuk 's abban ötet nem háborgattjuk; ez az *Igasság*, első és főbbik czéllya az én mostani belzédemnek. Ennek mi-voltát a' Törvén-tudó Bölcsék így írják-le *Ulpianussal*: *Justitia est, constans ac perpetua voluntas, Jus suum cuique tribuendi*; nem egyéb az hanem el-tökéltet-alhatatos akarat mi-bennünk, mellyel kinek-kinek az ő törvényes igazát meg-adgyuk, 's abban ötet sérelem nélkül meg-hadgyuk: arra nézve hogy felebarátunkhoz-való tisztelteséges köteletségünknek eleget tegyünk.

Es ennek, az itt meg-magyarázott *Igasságnak* őltalmára; Országokban, Tartományokban, Varasokban meg-tartására és őrizetire rendeltettek főképpen a' Birák, Tanácsok, és a' népek igazgatására tétetett egyéb Tisztek: Kiknek-is azért kedvéért, immár abba tekéntsünk, 's annak mennyünk végére; mit kíván tőlök, és mire kötelezi őket az *Igasság*.

Azt kívánnya tudni'ilik *I-szór*: hogy az ügyesek között igazítást tegyenek, és igaz törvényt szógáltassanak: szegényeknek, bűldognak; Jövevénynek, Földinek; idegennek, atyafinak *igasságát* egyaránt őltalmazzák: a' peresek ügyét, személy-valogatás nélkül folytassák: és a' rövidség szenvedőknek kárát

I.
Justitia.
Duplex est.

" Chrysost.
ap. Pazm.
ciat. Conc.
★ Arist. 5.
ethicor. c. 1
Mat. 5. 20.

Definitio
Justitia, ut
est virtus
specialis.

Ulp. L. Ju-
stitia. ff. de
Judicia &
Jure Con-
formiter.
S. Augusti-
nus. l. 1. de
lib. arbit.
cap. 13.

Quoniam
exigit a Ju-
dicibus Ju-
stitia.

Deut. 1. v.
16. 17.

kárát meg-térítették. *Quod justum est judicate: sive civis sit ille, sive peregrinus. Nulla erit distantia personarum: --- quia Dei judicium est.* így parancsolt Isten, Moyses által a' Biráknak: Halgatsátok meg az ügyeseket, és a' mi igaz azt itillyétek: akár közzöttetek lévő polgari személy legyen az 's akár pedig jövevény. semmi különbség a' személyekben ne legyen: *quia Dei Judicium est*; mert az Isten képeben ültök a' Törvény-székekben, és ő maga Isten teszi általatok az itilletet. Mivel azért, *személy válogatás az Istennél nincsen* *; Ti se nézzetek senki személyére, mikor törvényt tesztek.

* Ro. 2. 11.

Prov. 16. 11.
Statera
symbolum
justitiae.

Bizony nem ok nélkül a' Sz: Irás, Mérő-fontnak nevezi az' Igaságot: *Pondus & statera, judicia Domini.* Nem ok nélkül a' Régiek-is (miként még most is szokásban meg-tartatik) mikor az Igaságnak képét le-ábrázolták, serpenyős mértéket a' kezében irtak; melly, szinte úgy meg-méri a' rezet, mint az aranyat; úgy az ónat, mint az ezüstit; mert az Igaság szolgálató Biráknak-is úgy kell magokat viselni a' szegényekhez, mint a' gazdagokhoz; többet ezeknek nem tulajdonítván, mint amazoknak. Külömbet ha cselekesznek, nem csak vétének benne; hanem az Igaság törvénye szerént kötelelése maradnak, hogy a' kic kárba hoztak, azt meg elégítsék. De már innét lépünk tovább.

Munera ex-
citant Ju-
dices.
Exo. 23. 8.

Kévánnya II-szor tölök az Igaság, és kötelezi őket az Isten törvénye arra; hogy ajándékot az ügyesektől ne vegyenek: *Non accipies munera.* 'S miért vallyon? mert hiszem, szabad embernek az ő javaiból ajándékot adni: tehát szabad azt el-is venni. Való ez egyébarant; de bizony a' Birákban felette igen veszedelmes, miért; halljátok az okát miért: *Eccli. 20. 31. Dona excitant oculos Judicum, & quasi mutus in ore avertit correptiones eorum*; mert az ajándék olly hállyog, melly a' Birák szemét meg-vakította: olly Torok-gyék melly őket meg-némította, szótalanná teszi; hogy az igazat ki ne mondgyák. A' ki jóbaráttyához való hajlandóságból ad ajándékot, azért adgya; hogy belső jó akarattytát ő-hozzá, vagy csak azzal-is bizonyítsa. Mások, más rendbéli tisztességes tekintetekre nézve-is adnak ajándékot; mellyeket én most nem vizsgállok. De bizony, a' melly ügyes ember, a' melly peres-fél a' Birót aján-

.. Argent-
arginam di-
xit quidā,
ap. Gellium
lib. 11. c. 9.
& 10.

ajándékozza, azért míveli azt ; hogy attól *sententia* " kedve
szerént vehessen. Ez nyilván vagyon, és sok bizonságot
nem kíván. Azért, megyek innen.

„Pazm.
cit. Conc.
ubi plura
de his.

Az III-dik kötelességre, melly abban áll ; hogy a' gonosz-
tévőket illendő büntetéssel sanyargassák a' Birák és Tiszt. vife-
lők. A' ki miben vétett, a' szerént büntetés : ha halált ér-
demlett, azzal fizessenek néki : *Maleficos non patieris vivere*.
Azért tudn' illik, hogy büntetetlen az ő bűnök ne maradgyon :
mert Isten(kinek a' Birák képét viselik) *inultum abire non pa-
tetur* ; torolatlan , vagy is bszű-állatlan azt nem hadgya : és
hogy a' Birák se hadgyák , azt kívánnyá. Azért-is, hogy a'
szemmel látott büntetés példájával, 'sabból származó félelem-
mel másokat-is a' gonosztól tartóztatlanak : mert igaz mon-
dás : *Pestilente flagellato, stultus, & parvulus sapientior erit* ; Hogy,
a' dögleletes gonosztévőknek érdemek szerént-való bünte-
tését látván, nem csaka a' gonoszra hajlott esztelenek jutnak
eszkre, és életek jobbitására ; hanem a' kisékek-is , azaz,
a' tudatlanok okosságot abból tanúlnak, hogy magokat a'
gonosztól meg-tartóztatásák. Azért még-is, hogy az erköl-
cstelen roszszaknak el-tizenvedése, és egyebekkel-való társal-
kodása, ezeket-is meg ne vesztegeffe, a' szerént a' mint *David*
Király mondgya : *Cum perverso perverteris* ; hogy a' ki az ol-
lyanokkal társalkodik, az ő rosz erkölcsöktől meg-vesztegette-
tik. Azért-is végre, hogy az Istennek büntető ostorát, mel-
lyel sokszor egész országokat, tartományokat, várasokat,
tábori seregeket némelly bűnösökhért szokott látogatni *, az
Isten-félő-jámborok el-kerülhessék. En most, az ilyen osto-
rozó látogatásoknak példáit rövidségnek okáért nem emle-
getem : a' Biráknak-is pedig sok egyéb kötelességit, az *Igáság*
regulái szerént, nem számlálom. Hanem, előmbe függesz-
tett czéломat fen-tartván, és beszédemet annak sinóra mellet
folytatni akarván ;

Maleficos
non patian-
tur Judices.
Exo. 22. 18.
Job. 24. 12.

Prov. 19. 29.
junct. cap.
21. v. 11.

Pf. 17. 27.

* Vide in
hanc rem,
Jof. 7. 12.
2. Reg. 24.
3. Reg. 42.
v. 42.
Vid. etiam
Catech. 59.
Doctrinæ
Christian.
p. II.

II.

A' második *Cardinalis virtus* veszem-elő itten : az *Okosságot*.
Ennek tulajdon mivólta e' képpen magyaráztatik : *Est virtus,*
qua secundum honesti rationem, quid expetendum, quidve fugien-
dum sit, homini præscribit ; Olly Jóság ez, melly előnkbe ad-
gya, mit kellyen tisztességesen mívelnünk , és mit el-távoz-

Prudentia
Pet. Ganif.
de virt. Car.
Quæst II.
cum Aug.
lib. I. de lib.
arbit. c. 13.

★ Eccli. 32.
24.

Cap. 3. 32.
Vid. plura
in hanc rē.
cit. Gatech.
§ 9. P. I.

” Suprà
Conc. præc.
P. I. S. Mire
nézve.
Voluntas
potentia
cæca.
Axioma
Theologor.

Regitur à
Prudentia.

Hæc in Ju-
diciis per
quam ne-
cessaria.

Eccli. 10. 1.

tatnunk. Ezt ajánlotta közönséggel mindenknek a' Bölcs, amikor mondotta: *Fili, * sine consilio nihil facias, & post factum non poenitebis*; semmit tanács nélkül, okoskodó megvilgálás nélkül Fiam, ne cselekedgyél; 's úgy léfzen, hogy a' cselekedet után meg nem bánod a' mit miveltél. Ajánlotta másutt ezen szókkal: *Sapiens cor abstinebit se à peccatis, & in operibus justitiæ successus habebit*; Az elzes, és okos szív megtartóztatya magát a' bűnöktől, és az igazság cselekedetiben előmenetelle léfzen. Jóllehet azért, mindenkben ugyan az *Okosság* szükség: de bizony a' Birákot, és *Magistratus*okat kivált fő módon ez a' jeles *virtus* illeti. a' minthogy, szokott *Titulus*okat is, *prudentes & circumspēcti*, mellyel okosoknak és vigyázoknak neveztetnek, ettől vették.

Azt-isitten az *Okosság* ajánlására ki nem hagyhatom; hogy az Igafság (mellyről eléb szóllánk) vakon íratik: nem csak azért, hogy ” *emberi tekéntes* nélkül tegyenek itéletet a' Birák; hanem azért-is, mert az Igafság olly *virtus*, mellynek széke az akaratban helyhezterett. az Akarat pedig, *potentia cæca*; a' Bölcsék tanítása szerént olly tehető erő mi-bennünk, mellynek ő-magában szeme nincsen, és azért vezető nélkül szűkölködik. *nihil volitum nisi præcognitum*. azt akarom mondani; hogy, semmiben az Akarat el nem tud indulni, ha elébe nem adatik eleibe, mit kellyen tisztességesen elkövetni, és mit el-távoztatni. 'S hát immár micsoda mi-bennünk ennek az őbelső vezetője? nem más, hanem *Prudentia*; a' szemes Elmében helyhezterett értelmes *Okosság*. Ez adgya előnkbenkünk, *quid expetendum quidve fugiendum*; mi módon kellyen cselekedetinket kormányoznunk, úgy másban, mint a' Törvényes Igafságnak szolgáltatásában.

Mondám eléb, hogy az *Okosságnak virtusa* fő módon illeti a' Birákot, és *Magistratus*okat. Kik-is azért, ha tisztességes *Titulus*oknak (*Prudentes ac Circumspēcti*) megfelelni akarnak, ha azt méltán viselni kívánniak; nem kell itéletet nélkül csak valami vaktában tenni: hanem szükséges a' Törvényben tudósoknak lenni. *Judex sapiens judicabit populum*. mert azt kívánnia tőlök lsten, *Sirák fia* Könyvében, hogy bölcsék, azaz, Törvény-tudók legyenek, és értelmesek. Ahoz Országunk

gunk Törvényes Könyvében-is fel-jegyeztetett: *Ut ex prudentia reſtaratione, & examine*; hogy okoffán, értelmefen, és Törvény ſzerént az ügynek mivóltát megfontolják; annak *circumſtanciáit*, könnyebbítő, avagy ſúlyosító czikkelyeit meg-viſgállyák; és hogy, *pracipites*, hirtelenkedők az itéletben ne leyenek; hanem mind a' két félt meg-halgatſák, és időt a' bé-felelére elegendőt adgyanak. Eddig az *Okofágról*, ſzabott órámbhoz képeſt rövideden. Következik már

Harmadszor, a' Mértékletetſég. *Affectio coërcens appetitum ab ijs rebus, quæ turpiter appetuntur*". az tudn'illik a' *virtus*, melly a' kívánságot igazgattya; és azt minden a' féle dogoktól, mellyeket tiſztetſégeten nem kívánhatunk, meg-zaboltazza. Ezt, az Apostolok Fejedelme közönſéggel minnyájunknak e' képpen ajánlya: *Chariffimi obſecro vos abſtinere à carnalibus deſiderijs, quæ militant adverſus animam*; kérlek titeket, ſzerelmefim! hogy megtartóztatſátok magatokat a' teſti kívánságoktól, mellyek a' lélek ellen tufakodnak.

De az én moſtani czéлом azt kívánnya, hogy magánofabban itten a' Mértékletetſégről ſzólljak: A' Birákban azért ez, és *Magiſtratus*okban kivált fő módon ſzükséges. Nem csak azért, hogy *Cupiditate*, ajándék kívánásból az igazſágot adomért el ne adgyák. Nemis azért csak, hogy, *Odio, & Amore*; gyűlölségből egy felől, és rendetlen ſzeretetből (vagy-is emberi tekéntetből) más felől, az igaz ügyet el ne nyomják. Hanem azért-is; hogy, *Rigorem juris*, a' Törvénynek keménységet okos mértékletetſéggel timporállyák, engesztellyék: Es a' menyiben az Igazſág sérelme nélkül lehet, az Irgalmatſágra hajúllyanak. Mert írva vagyon: *Miſericordia ſuperexaltat iudicium*; hogy az irgalmatſág fellyül haladgya az itéletet. Nem kell azért a' Birónak ſzer-felett keménykedni az itéletben, mert az-is írva vagyon: *Noli eſſe juſtus multum*; hogy-felettéb igaz ne légyen, hanem a' Mértékletetſégnek regulája ſzerént itillyen. *Pro menſura delicti erit, & plagarum modus: ita ut quadragenarium numerum non excedat; ne facie laceratus abeat frater tuus*. azt parancſollya másutt Iſten Moyses által a' Biráknak: hogy a' kit vereségre méltónak vétké miatt tapaltſtálnak; vonatſák-le, és eldöttök, a' véteknek mértéke ſzerént, veretſék-meg; de

Tit. 14. Prolog. Trip.

III.

Temperantia.

"S. Aug. loc. præcit.

I. Pet. 2. 14.

Ejusdem in Judicibus neceſſitas.

Vid. ſupr. Conc. 1. p. I.

Rigor juris temperandus.

Jac. 2. 13.

Eccle. 7. 17. Deut. 25. 2.

ügy, hogy a' negyvenedik számot meg ne haladgyák, többet negyven plágánál, avagy pálczánál néki ne adgyanak. miért? *Ne fœdè laceratus abeat.* azért, hogy a' te atyád fia (úgy mond) igen rútul meg-szaggattatva ne mennyen-el szemeid elöl.

Hazánk Törvényes könyvébe ha tekéntünk; itt-is, a' Birákban szükséges mértékletességről, jeles *regulát* fel-je-gyezve találunk: *Judex nec debet esse nimis crudelis, nec pius nimis*; Arra kell a' Birónak jól vigyázni: egy felőlugyan, hogy szinte igen engedelmes ne légyen; más felől pedig, hogy ke-gyetlenkedő keménységre ne fakadgyon. hanem, *equus in ju-dicando*; a' mértékletesség sinóra mellett vigye, és tegye az ítéletet. Egyébaránt, valaminthogy *nimia pietas dissolutio-nem disciplina parturit*; a' felettéb való engedelmeskedés a' Felsőkbén és *Magistratusban*, erkölestelen tesletséget nemz az alattok-valókban és kölségben: Ugy, *ubi justitia su-um modum excedit, crudelitatis vitium gignit*; valahol az igaz-ság felettéb-való, és az ő mértékletes módgyát fellyül-halad-gya, kegyetlenségnek vétkét okozza. Soká irten nem múlatok, csak szinte azt adom még hozzá; hogy a' Biró az ítélet rétél-ben, büntető sentencziázásban jól meg-gondolgya; hogy ő-is ember, vétkes ember: és talám-talám nagyobbat is érdem-lett amannál, a' kit ő büntet; ha mindgyártót érdeme szerént, a' mennyei Felséges Biró büntette-vólna.

IV.

Fortitudo.
Pet. Canif.
loc. cit. cum
S. August.
Eph. 6. 10.
Vid. plura.
Catech. 59.
Doct. in.
Christ. P. 4.

Fortitudi-nis in Judi-cibus neces-sitas.

Negyedik Kardinalis *Virtus*, *Fortitudo*; neveztetik *Erős-ségnek*, és e' szerént magyaráztatik: *Est virtus (scu, anima affectio) quâ labores, mortisque pericula constanter suscipiuntur, & perferuntur*; Olly Jószág ez, és a' lélekben olly belső indúlat, melly által indíttatik ember arra, hogy a' farsátságos nehéz munkákat, és még a' halálos veszedelmeket-is szívesen fel-vállallya, és álhatatossan folytassa, visellye, és szenvedgye. Biztat erre, ínt, és bátorít minden Keresztýén Híveket a' Nemzetek Doctora: *Fratres confortamini in Domino, & in potentia virtutis ejus*; szerelmes atyám fia, erőssödgyetek-meg az Urban, és az ő erejének hatalmagságában. De ha vala-kiben másban, bizony a' Birákban, *Magistratusokban*, és Fel-sőkben, ez a' *Nemes Virtus*, álhatatos lelki *Erősség* igen szűksé-ges: Hogy se félelemtől, se emberi tekéntettől meg ne gyö-zettesse-

zetteflének, az Igaság mellől el ne tántorodgyanak. Nem is adom tanácsul senkinek, hogy Biróságra vágyódó szándéka legyen; ha az Erőtségnek virtusa ő benne nincsen. Fundáltatom ebben, János Sárk fiának im'ilyen szavain: *Noli querere fieri iudex, nisi valeas virtute irrumpere iniquitates*; Ne igyekezzél bíróról lenni, hanem ha a' hamisságot bátor erővel meg-ronthatsz. S miért? Hallyátok az okát, miért: *Nefortè extimescas faciem potentis, & ponas scandalum in aquitate tua*; Azért, úgy mond, hogy valamiképpen meg ne ijedgy a' hatalmasnak orcájától, és botránkozásodra légyen az, a' te igazságodban.

Ecclesi. 7. 6.

Elegendő-képpen az előmbbe-vett *Cardinalis virtus*okról nem szólhatok, az idő-is pedig immár, úgy látom, el-folyott. Most azért beszédemnek végezetit fordítom hozzátok; kik ma, ebben a' Királyi Szabad Városban régi-bé-vett szokás szerint, Bíró választásra, és a' *Magistratus* meg-ujítására egybegyűltek, úgy a' Nemes Tanács tagjai, mint a' Szabad Község voxoló személyi. Fordítom hozzátok-is, kik ma, *Magistratus* Tisztekre, vagy választandók vattok; vagy-is azokban *confirmált*attok. És a' meg-magyarázott négy fő-fő *Virtus*okat, Sark Jóságokat, néktek úgy ajánlom, hogy ti azokat mind a' választásban szemeitek előtt visellyétek; s mind pedig azután elméitekben forgassátok. Előtte ugyan azért, hogy választó *voxait*okat érdemes személyekre intézzétek; utánna pedig azért, hogy a' kik választattok, szegénynek és boldognak, jövevénynek és haza fiának, idegennek és rokonság béli-nek, itéletet és igazat ugyan-azok szerint egyaránt tenni meg-emlékezzetek. Ugy léfzen, hogy a' büntető ostorokat, mellyekkel Isten az igaztalanságért tenyegetőzik, elkerüllyétek: Ugy léfzen, hogy a' mennyei áldáfokat, mellyek a' meg-dicsírt *virtus*ok által, mint valami, négy folyóvizek által reánk szállanak, elnyerjétek: Ugy léfzen végre, hogy e' Világ szerencse-kerekének álhatatlan forgása után, ugyan-azok által úgymint üdvösségre vívő szekerünknek négy ke-rekei által, az állandó és örökké maradandó boldogságra juchassátok. Mellyet engedgyen néktek, engedgyen minnyájunknak az Atya, a' Fiú, és Sz: Lélek, az Három Személyben Egy Örök mindenható Isten. Amen.

Epilogus.

Börtük szerént mutató
L A I S T R O M A

Ezen *Fasciculusban* foglalt derekasb dolgoknak.

A.

- Ajándék vétel*, fokszor igen veszedelmes. pag. 144. 154.
Álamisna parancsoltatik pag. 92. Jutalma bőséges. 93. Házi szegényeknek nyújtott álamisna érdemesb. 96. *É. seq.*
Álázatosokat Isten felmagasztallja. pag. 22. 51. 74. Krisztus álázatossága. pag. 1. Más némelly nagy Szenteké. 22. 35. 41. 52. 75.
Aldások foganattya. 39. Lásd bévebben *Verb. Templomok*.
Angyalok micfoda fegyverrel harcztak a' sárkány ellen. 6. Angyalok jelenési emlittetnek. 40. 80. Az óltáron körül fogják Krisztust. 117.
 Sz: *Antal*, a' Pádvai, Nagyságról dicstetetik. 21. *É. seqq.* csuda-tételi emlittetnek. 28.
 Sz: *Antal* Remetelátogatása. 12. Eszlátása. 15.
Apostoli embereknek négy fő-fő tulajdonsági. 85.

B.

- Babylon* tornya a' kevélységen fundátatott. 23.
Birákor főképpen illető négy fő-fő *virtusok*. 151. *É. seqq.* Négy fogyatkozasok ellenben, melyek ő-bennek az igaz itéletet elfordittyák.
Bocsánattya felebarátunk vétkének szükséges. 125. (143.
Bölcsesség az Isten szerént való ajánlatik. 42.
Bucsunak magyarazattya. 49. *É. seq. Item.* 123.
Buda várának fel-prédálása, és álnokul elfoglalása. 104. (49.
Bűnök büntetése itt-is ez életben. 102. A' bűnnek megbocsátása után-is.

C.

- Sz: *Clára* Szűz nevezetinek oka. 59. Sok jócselekedetekkel világoskodott. 60. Csudatételi. 64.
Cselekedetek szüksége a' Hit mellé. 57. 60.
Csudatételek a' Hitnek erősítésére. 89. Szentek teteminél lótt csudák emlittetnek. 67.

D.

- Dávid* győzedelme Góliát ellen a' Jésus Nevének erejében lótt. 6. Peniten-

nitentziája, és tölt bűnének büntetése emlittetik. 49. Puszta-
ban lakása. 13.

E

Egyházak Szentelése. Lásd *Verb. Templomok. Egyház-napi Tanulságok.*
110. és alább.

Ehség Samáriában, 's attól szabadulás. 130.

Elégtétel. A' bűnért-való Elégtételre köteletségünk. 49.

Kristus Elégtétele mi-módom közöltetik velünk. *ibid.* Felebará-
tunknak-is kell *eleget tennünk.* 125. & 154.

Emberben minden teremtet-állatok némelly tulajdonsági. 83.

Emberi tekintet. Lásd v. *kedvezés.*

Ereklyék bűcsültre méltók. Lásd v. *Szentek.* Azok által történt csu-
dák. 67.

Erőtség virtusának magyarázattya, és szükséges vólta. 158.

Sz: *Ersébet* őz vegy csudatételi emlittetnek. 63.

Esztergam Váranak, és várasnak veszedelme. 104.

Eusebius, Böld. emlékezetű *Esztergami Canonok,* Remete életre magát
adgya, és a' tájeki Remetékét szerzetes rendbe veszi. 18.

F.

Félelem emberi tekintetből veszedelmes a' Birákban. 145.

Sz: *Ferencz Titulusi.* 80. Hasonlittatik *Abrahámhoz, Jákóbbhoz,* &c. 40. és
alább. Hozzá lött jelenések. 76. és alább. Szerzetének naggyá
neveldedele. 52. 78.

Forrás vizek emlittetnek. 51. Tulajdonsági azoknak. 52.

G.

Sz: *Gelárd Magyar-országi Remete,* 's azután *Csanádi Páspók.* 17.

Gyónás után köteletségünk az Elégtételre. 49.

Győzedelmek öröme. pag. 105.

Gyűlölség megvakittya embert, hogy az igazat ne lássa. 143.

H.

Háborúság szenvedések. 102. 104. Lásd v. *Szenvedések.*

Halálhoz jó idein kell készülnünk. 58. Emlékezete ajánlatik. 90.

Harcz az égben minémű völt a' Sárkány ellen. 6.

Házi szegényeken kikértetnek. 96.

I.

Jerusalem Templomának romlása. 102. Meg-építése. 103. 106.

Jésus Nevének felséges méltósága. 2. csudálatos nagy ereje. 5. *Hafznai.* 7.

Igasság két értelemben vétetik. 153. Mire kötelezi a' Birákot az igasság
ibidem & *seqq.* Sz:

Sz. Ignátz a' Jéhus nevérol, fundált Szerzetét nevezte. 8. Hasonlitta-
tik a' Naphoz. 30. és alább.

Imádság háza a' Templom. 116. Közönséges imádságnak foganatos
ereje Lásd. v. *Könyörgés*.

Irgalmassága Istennek. 103. Es lásd v. *Remétség*.

Irgalmasság a' szegényekhez. Lásd. v. *Alamísa*.

Israél népének bűnei, és büntetési. 102. Szabadulása. 103.

Isílet négy-féle módon fordittatik-el az embererekben. 143. Négy fő
fő virtusok kívántatnak abban. 152.

Jubileum magyarázattya, és miben különböz a' Bucsútl. 123.

Julianus Apostata istentelensége, és elveszése. 120.

K.

Kedvezés, avagy személy valogatás rontója az Igasságnak. 146. 154.

Kevélyeknek ellenek áll Isten, s öker meg-alázza. 23. 73.

Kisderek Isten előtt kedvesek. 46.

Könyörgések a' közönséges szükségekben. 117. Foganatos ereje az
Ecclesia könyörgésinek. 119. 128.

Környúl - meztelkedés orvosság vólt az Eredendő bűnellen. 2.

Korona mennyekben kiknek adatik. 70.

Kristus Elégtétele. 49. Alázatossága. 1. Szelid' bárány a' Kristus. 114.

Templom tiszteletinek buzgó őltalmazója *ibidem*, Külömbféle, ábrá-
zatokban meg-jelenéle. 140. Halálra Kárhoztásában felette nagy
igasságtalanság. 143.

L.

Sz. Lajos Püspök, V-dik István Király onokája. 52.

Lelki Erősség magyarázattya. Lásd *verb. Erősség*.

Lelki kincs az Anyaszentegyházban. Lásd v. *Bucsú*.

Lucifer, és az ő pártos angyali le-hányattak az égből. 6. A' Jéhus Nevé-
nek erejével. 7.

M.

Magistrátusi személyekben kívánatos dolgok. Lásd v. *Birák*.

Magyarországi Remete lakó helyek, és némelly Szentek emlittetnek.
17. 63. 67. Háboruságos veszedelmi. 104. 127.

Mártýrok tűzben próbált aranyak. 69.

Meg-térésünket nem kell halogatnunk. 58. (ban. 157.)

Mértéklenség a' cselekedetekben, de főképpen az Igasság szolgálattas-

Sz. Miklós Püsp. dicfíreti. 99. alamísnálkodó könyörületessége. 100.

N.

Nagyoknak miről mondátanak az Isten Szólgai. 10.

Nap

Nap tulajdonsági és fényének ereje. 30. *És segg.*

Náthán jövendőlése Dávid ellen. 49.

Niniviták penitenciája, 's annak foganattya. 126.

O.

Okosság magyarázattya, és szükséges volta, főképpen a' Birákban. 155.

Olaj példázattya. 56. Csudálatos szaporodála. 64. 99.

Oltárok megszentelése. 107. Szentek tetemi azokban. 68.

Ofsorozó látogatási Istennek a' bűnért, hogy könyörgésre és penitencia tartásra indíttassunk. 126.

P.

Sz: Pál miért appellálta ügyét a' Császárhoz. 36.

Paradicsom folyó-vizei, 's azoknak nevei. 51.

Penitencia-tartó bűnőfön Angyalok öröme. 110.

Portiuncula: Templomban Krisztus meg-jelent. 40. Tellyes Búcsut ottan engedett. 48

Processió járálok, és közönséges devotziók. 119.

Püspökök Angyaloknak nevezetnek. 106. Hivatallyok, és gondos vigyázások emlittetik. 100.

Pusztában lakók lelki gyönyörűsége. 11. és bódogsága. 13.

R.

Reménségünket vakmerő bizodalomra fordítanunk nem kell. 58.

Remete életnek jövai. 10. *És segg.* Remete lakó-hellyek magyar országban. 17.

Remete Szent Pál dicfíretí. 11. és alább. Szerzetes Rendi. 18, Több nevezetes Remeték emlittetnek. 14. 17.

S.

Sáfárok vagyunk Istentől vett jóvainkban. 92.

Salamon Magyar Király Remete életre magát adgya. 14.

Salomon Templomának drága ékessége. 113. Es annak megszentelése az Urtól. *ibid.* *És pag.* 39.

Sámson lépes méze 's attól formált meséje. 71.

Személy válogatás. Lásd v. *Kedvezés.*

Szentek tisztelete mit kíván tőlünk. 69. Azok Tetemi bocsúlletre méltók. 66. és alább.

Szenvedésekben lelki vigasztalások. 70. Megbölcsülhetetlen jutalom azokért. 72.

Szűzek nevezetén az *Ecclesia* is értetik. 54. Eszes és esztelen Szűzek között különbség. 55.

X

Szűk-

Szüzeség drága gyöngyhez hasonlittatik. 133. Angyalokhoz hasonlók-
ka teszi embert. 135. Az O Törvényben, úgy a' mint most, nem
ismértetett. 137.

T.

Talentumok magyarázattya, és mint kell azokkal élni. 91.

Tanítók jutalma menyeknek országában. 27.

Templomok Szentelése. 39. 103. 111. Mennyei áldások mi reánk azok-
ban. 108. Privilegiomos szabadságok. 115. mint kell azokban
magunkat viselnünk. *ibid.* & *seqq.* Templom bűstelenítők bünte-
tési. 113.

Test sanyargatása ajánlatik. 27. Szentek *Tessai.* Lásd. *verb. Szentek.*

Tisztaság őrizetire Isten malasztját kell kérnünk. 56.

Tisztviselőkben Kévanatos dolgok Lásd. v. *Birák.*

Törökök veszedelme Bécs alatt, 's azután Magyar országban, 128. & 105.

U.

Vakmerő bizodalom veszedelmes. 85.

Vigasztalások Istentől a' szenvedésekben. 70. és alább.

Világ bölcsesége fortélyos. 42.

Vipera Kígyó sebesítése ellen maga az orvosság. 126.

Viz. Lásd *verb. Forrás vizek.* és v. *Paradisom.* Szentelt viz a' Tem-
plomok ajtajánál miért tartatik. 116.

X.

(mulása. 91.

Xaverius Sz. Ferencz dicsheti. 82. és alább. Csuda-tételi. 90. Boldog ki-

Z.

Zakaus házat Kristus meg-áldotta. 39. Füge fájának magyarázattya. 42.

KEGYES OLVASO.

Mint hogy egyéb ez időkbéli, rajtunk lévő háborús látogatási között a' Fel-
séges Istennek, a' mirigy-halál-is (Mellynek az elmúlt esztendőben, Hazánk
távolabbirészeiből csak híret hallottuk) Most már szomszédságunkba-is
hellyel-hellyel be érkezett; sőt Városunkban-is magát jelengetni hébe-hóba kez-
dette: Annak azért eltávoztatására sok szép áttatóságok, Processio-járások,
's egyéb könyörgések Hellységünkben gyakoroltatván; akarám én is itten e kö-
vetkező könyörgéseket fel-tenni.

Dög-halál eltávoztatásáért

Könyörgés.

Irgalmas kegyelmes Isten, vétkeztünk Atyáinkal egyetemben, ha-
missat cselekedtünk, bűnbe merültünk: minyájan elhanyaglottunk
és

és haszontalanokká lettünk, meg-érdemlettük azért, Uram, haragodat, és a' te tűzes mirígyes nyilaidat, mellyekkel oltoroszsz minket. De könyörgünk Sz: Felségednek, a' te szerelmes Sz: Fiad, a' mi Urunk Jéhus Krisztus által, ne büntess minket érdemünk szerént: hanem a' te véghetetlenjó vóltod, és irgalmaságod szerént légy irgalmas nekünk, és vedd-ei rólunk csapásodat.

Mutasd meg kegyelmessen nekünk a' te nagy irgalmaságodat; és a' dőgleletes mirígytól, és hirtelen haláltól szabadíts minket szent Nevedért. *Amen.*

Bóldog Afzszonyhoz

Hymnus.

Stella Caeli extirpavit &c.

A Zegeknek Szűz Csillaga, ki az Urat szoptatta;
Halál mérgét, mellyet Adám plántált-va, rontotta.
Most is, oh Szűz! méltóztatással csillagokat zablázni;
Kiknek ártalma miatt kell embereknek meg-halni.
Tengernek fényes Csillaga dicőrendő népektől;
Ments meg minket dőghalálnak veszedelmes mérgétől.
Keresztýének orvossága, egészségben tarts minket;
Bűnösöknek Szószóllója, gyógyítsad betegeket.
Az embernek tehetsége a' mit végbe nem vihet;
Te-általad, hatalmas Szűz! nagy könnyen az meglehet.
Halgass minket; mert Sz: Fiad semmit tőled nem tagad:
Szabadíts minket oh Jéhus! kikért imád Szűz Anyád.
Szabadíts minket oh Jéhus! &c. Amen.

✠. Imádkozzál érettnék Istennek Sz. Annya.

✠. Hogy méltók legyünk a' Krisztus igiretire.

Könyörgés.

Irgalmaságnak Istene, kegyességnek Istene, engedelemnek Istene;
ki a' te népednek keserves nyomorúságán könyörülél, és a' nép-öld
Angyalnak mondád: Tartóztasd meg már kezedet. Annak a' di-
csőséges Csillagnak szerelméért, kinek drágalátosemlőit a' mi bűneink
mérge ellen édesdeden szoptad: adgyad a' te malasztod segédelmét né-
künk; hogy minden dőgleletes mirígytól, és véletlen haláltól meg-
menekedgyünk, és a' közönséges veszedelemnek esetitől, irgalmaságod
által szabadulván, bátorságban éllyünk. *Amen.*

Más Könyörgés.

UR Isten, ki a' bűnösöknek nem halálokat, hanem penitenciájokat Kévnád; az hozzád meg-térő te népedet irgalmassan tekénted: hogy midőn néked áitatoson szolgál, haragodnak ostorit tőle kegyelmessen el-távoztasd. A' mi Urunk Jézus Kristus által. ki te-ved, és a' Sz: Lélekkel egy Istenségben él, és egyenlő hatalomban uralkodik és országol, mind örökkön örökké. *Amen.*

Bűnök bocsánatryáért

Könyörgés.

Mellyet pestises időben-is mondhatni.

UR Isten, kinek tulajdona mindenkor az irgalmazás, és engedelem, fogadd kegyelmessen könyörgésünket: hogy minket, és minden szolgaidat, kiket a' bűnnek lánczai megkötöztek, a' te kegyel-ségednek irgalmasága kegyelmessen meg-öldözzon.

Mutasd meg Uram nekünk irgalmassan a' te meg-mondhatatlan kegyelmességedet: hogy minket, mind vétkeinkből ki-tisztíts; mind pedig a' büntetésektől, melyeket azokkal érdemlettünk, megszabadíts.

Ur Isten, ki a' bűnnel meg-bántódoz, a' penitentiával meg-engeszteltétel: hald-meg-kegyessen a' te néped könyörgéset; és a' te haragodnak ostorit, melyeket bűneinkel érdemlettünk, távoztasd el tőlünk. A' te Szerelmes Sz: Fiadnak, a' mi Urunk JESUS Krisztusnak szent vére hullásaért. *Amen.*

V É G E

